

แนวความคิดทางการเมืองและบทบาทของนายแคล้ว นรปดี
ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๒๗ ก.ย. ๒๕๓๗

ปริญญาโท
ของ
สารวัน ศิริบุรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกประวัติศาสตร์

มีนาคม ๒๕๓๗

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญาโทฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
ประวัติศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....
(รศ.ณรงค์ พ่วงพิศ)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.ชาคริต ชุ่มวิเศษ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ณรงค์ พ่วงพิศ)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.ชาคริต ชุ่มวิเศษ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รศ.ถนอม อานามวัฒน์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญาโทฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกประวัติศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่.....เดือน.....ปี.....

ประกาศขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้แก่ผู้เขียน กระทั่งผู้เขียนสามารถที่จะค้นคว้าข้อมูล และจัดทำปริญาานิพนธ์จนสำเร็จเรียบร้อย

ตลอดเวลาแห่งการค้นคว้า ท่านรองศาสตราจารย์ณรงค์ พ่วงพิศ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคริต ชุ่มวิเศษ ได้ให้ความกรุณาช่วยเหลือตรวจแก้ไข และแนะนำสิ่งต่าง ๆ เป็นอย่างดียิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ถนอม อานามวัฒน์ ที่กรุณาช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนปริญาานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ คุณเคล้ว นรปติ และครอบครัวที่ให้ความกรุณาในการให้สัมภาษณ์และเอกสารข้อมูล

ขอขอบคุณการบริการเอกสารจากเจ้าหน้าที่กองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดรัฐสภา หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักวิทยบริการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ตลอดจนเจ้าหน้าที่กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ที่ให้การบริการอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ คุณประภัสสร คุณไพฑูริย์ คุณพ่อพูน - คุณแม่พองนวล ศรีมุก คุณธารทิพย์ อภิชาติ ที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้เขียนตลอดมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อลับ คำสี ผู้บังคับบัญชา ขอขอบคุณ อาจารย์ละออง รักอ่อน อาจารย์ละมัย จันทระเสนา อาจารย์นภาพรรณ สารานพวงษ์ อาจารย์จันทร์เพ็ญ บุตรโพธิ์ ที่ให้โอกาสและให้ความช่วยเหลือผู้เขียนเสมอมา

ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ และหลาน ๆ ที่เป็นกำลังใจและส่งเสริมผู้เขียนเป็นอย่างดี

ท้ายสุด คุณค่าของปริญาานิพนธ์ฉบับนี้ ขออุทิศเป็นส่วนกุศลให้แก่ บิดา-มารดาที่ท่านเสียชีวิตในขณะที่ผู้เขียนกำลัง เรียนและทำปริญาานิพนธ์จนไม่สามารถดูแลท่านทั้งสองในขณะที่กำลังเจ็บป่วยได้

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทหน้า	ก
1 สภาพทั่วไปทางการเมืองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 - 2495	1
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	1
ความหมายและความสำคัญของรัฐธรรมนูญ	1
ความเป็นมาและรัฐธรรมนูญไทยที่ประกาศใช้ในช่วง พ.ศ. 2475 - 2495	2
การปกครองในระบบรัฐสภาของไทย พ.ศ. 2475 - 2495	6
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	8
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	8
ลักษณะหรือวิธีการมีส่วนร่วมทางการเมือง	9
การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทย	11
บาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	13
บทบาททางการเมืองของสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภา	13
บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกรัฐสภา	15
2 ปัจจัยที่มีส่วนหล่อหลอมแนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ	17
พื้นฐานทางครอบครัว	18
ประสบการณ์ทางด้านการศึกษา	19
สภาพเศรษฐกิจและสังคมในภาคอีสาน	23
ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม	24
การขาดความเอาใจใส่จากหน่วยงานของรัฐ	26
ปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง	28

สภาพการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ	29
การเกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่าสงครามเย็น	30
การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในจีน พ.ศ. 2492	31
สงครามเกาหลี (2493 - 2496)	31
การเกิดแนวความคิดสังคมนิยมในประเทศไทย	32
สังคมนิยมแบบวิทยาศาสตร์หรือสังคมนิยมมาร์กซิสต์	32
สังคมนิยมอุดมคติ (Utopian Socialism)	33
สังคมนิยมประชาธิปไตย (Democratic Socialism)	33
การเกิดแนวความคิดสังคมนิยมในไทย	34
ประสบการณ์การทำงานทางการเมืองระดับท้องถิ่น	36
3 แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายเฉลียว นรปติ ระหว่าง	
พ.ศ. 2495 - 2514	38
การมีส่วนร่วมทางการเมืองการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน	
ราษฎรของนายเฉลียว นรปติ	38
การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2495	38
การเลือกตั้งทั่วไป 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500	44
การเลือกตั้งทั่วไป 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500	47
การเลือกตั้งทั่วไป 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512	48
แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายเฉลียว นรปติ ระหว่าง	
พ.ศ. 2495 - 2514	51
แนวความคิดและบทบาททางการเมืองในการสนับสนุนการปกครอง	
ตามระบอบประชาธิปไตย	53
แนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม	71

แนวความคิดและบทบาททางการเมืองที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางสังคม ..	75
แนวความคิดและบทบาทในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่าง เป็นกลาง	78
แนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายทางการป้องกันประเทศ และการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์	80
4 แนวความคิดและบทบาทของนายแคว้ว นรปติ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	
ระหว่าง พ.ศ. 2518 - 2529	88
สภาพทั่วไปทางการเมืองภายหลังการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514	88
การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร	90
การเลือกตั้งทั่วไป 26 มกราคม พ.ศ. 2518	90
การเลือกตั้งทั่วไป 4 เมษายน พ.ศ. 2519	94
การเลือกตั้งทั่วไป 22 เมษายน พ.ศ. 2522	97
การเลือกตั้งทั่วไป 18 เมษายน พ.ศ. 2526	100
การเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529	104
แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ ในระหว่าง พ.ศ. 2518 - 2529	109
บทบาทสำคัญในการส่งเสริมแนวความคิดสังคมนิยมประชาธิปไตย ...	110
บทบาทในการส่งเสริมแนวคิดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ อย่าง เป็นกลาง	120
บทบาทเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายทางการป้องกันประเทศ และการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์	126

5	ปัญหาหรืออุปสรรคในการเสนอแนวความคิดทางการเมืองและบทบาทของ นายแคล้ว นรปติ	135
	การรับแนวความคิดสังคมนิยม	136
	กฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์และประกาศศตวรรษปฏิวัติ	138
	การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านตลอดระยะเวลาของ นายแคล้ว นรปติ	145
	การเกิดการรัฐประหาร	151
6	บทสรุป	155
	บรรณานุกรม	158
	ภาคผนวก	191
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	216

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการเลือกตั้งแสดงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ที่สังกัด พรรคการเมืองและไม่ว่าสังกัดพรรคการเมืองเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500	44
2 รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคเสรีชนกร 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500	46
3 ตารางแสดงผลการเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512	50
4 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2519	91
5 แสดงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519	95
6 ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแสดงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้รับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2526	102
7 ผลการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดขอนแก่น 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529	107
8 ผลการเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 แสดงจำนวนสมาชิก พรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง	108
9 จำนวนร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่นายเฉลียว นรปติ ได้อภิปรายในการพิจารณา อนุมัติในสภาผู้แทนราษฎรที่เสนอโดยรัฐบาลระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2529 .	148
10 จำนวนร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่นายเฉลียว นรปติ ได้อภิปรายในการพิจารณา อนุมัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2529 ...	149

บทนำ

ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมือง การปกครองระดับประเทศ โดยผ่านกระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ผู้ใช้สิทธิและอำนาจของประชาชนในการกำหนดนโยบายบริหารประเทศ เลือกรัฐบาล รวมทั้งควบคุมและเปลี่ยนแปลงนโยบายและรัฐบาล¹ อย่างไรก็ตาม บางครั้งบทบาททางการเมืองของประชาชน ที่แสดงออกโดยผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นถูกจำกัดลงเมื่อเกิดรัฐประหารขึ้น และมีการประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเท่ากับเป็นการยุติบทบาทผู้แทนของประชาชนชั่วคราว

อนึ่ง การแสดงบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยปกตินั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายของกลุ่ม² หรือพรรคการเมืองที่บุคคลผู้นั้นสังกัด กลุ่มของสมาชิกผู้นั้นอาจมีโอกาสดำเนินการ จัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ หรือเป็นฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล และบางครั้งอาจมีบทบาทในการเป็นฝ่ายค้าน กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีบทบาทสำคัญกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มที่มีนโยบาย สังคมนิยม ซึ่งต้องการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการให้รัฐโอนกิจการที่สำคัญ บางประเภทเป็นของรัฐ โดยมีค่าตอบแทนหรือออกกฎหมายควบคุมกิจการบางอย่าง เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม โดยประชาชนยังมีสิทธิเสรีภาพทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย แต่การแสดงบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้มักถูกเพ่งเล็ง และในบางครั้งถึงกับถูกจับกุม

¹สมพงษ์ เกษมสิน และจรรุญ สุภาพ, ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ, 2530, หน้า 51.

²หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้ที่มีความคิดในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แนวเดียวกัน ในขณะที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง.

และปราบปรามอย่างรุนแรง โดยรัฐบาลทหารหรือรัฐบาลที่มีนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างแข็งกร้าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่เกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา จนกระทั่งถึงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และในช่วงสมัยรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร (ตุลาคม พ.ศ. 2519 - ตุลาคม พ.ศ. 2520) ดังนั้น การดำเนินบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้จึงไม่สามารถกระทำได้อย่างเต็มที่¹

นายแคล้ว นรปติ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้หนึ่งที่สังกัดกลุ่มสังคมนิยมและมีบทบาทในการเป็นฝ่ายค้านมาโดยตลอด ระหว่างพ.ศ. 2495 - 2529 เขาประสบปัญหาในการดำเนินบทบาททางการเมืองหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการถูกเพ่งเล็ง ถูกจับกุม หรือถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์

นายแคล้ว นรปติ เกิดในครอบครัวชาวนาซึ่งมีฐานะในระดับปานกลางที่จังหวัดชัยภูมิภาคอีสานใน พ.ศ. 2460 เคยมีอาชีพเป็นครูที่จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อมาย้ายมาสอนที่จังหวัดขอนแก่น และได้สมัครเข้าเรียนวิชากฎหมายที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองควบคู่ไปด้วย (พ.ศ. 2482 - 2486) ที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองนี้ นายแคล้ว นรปติ ได้มีโอกาสรับรู้แนวความคิดทางการเมืองของเพื่อนนักศึกษา โดยเฉพาะนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่เชื่อมั่นว่า ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมจะสามารถช่วยเหลือประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้² และได้ร่วมวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์บ้านเมือง และสภาพสังคมที่มีการเอารัดเอาเปรียบกันในระยะต่อมา ความเลื่อมใสในแนวความคิดทางการเมืองของนายปรีดี พนมยงค์

¹ "อวสานสังคมนิยม 40 ปี บนเส้นทางทางการเมืองไทย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 33(2) : 9 - 10 ; 29 มิถุนายน 2529.

² รายนละเอียดเพิ่มเติมใน สมชัย ศรีเจริญเวช. ความคิดทางการเมืองของกุหลาบ สายประดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2532.

านอุดมการณ์และนโยบายสหกรณ์ของพรรคสหชีพ¹ ก็มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมอุดมการณ์ช่วยเหลือสังคมของนายแคว้ว นรปติ มากยิ่งขึ้น เขาเกิดความเชื่อมั่นว่า แนวทางเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมจะสามารถแก้ไขปัญหามานั่งคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเศรษฐกิจของชาวชนบท และทำให้เกิดความคิดที่จะช่วยเหลือสังคมโดยการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในที่สุด²

นายแคว้ว นรปติ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกที่จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2495 ครั้นรัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 นายแคว้ว นรปติ ได้รวมกลุ่มกับสมาชิกสภาฯ ที่มีแนวความคิดทางสังคมนิยมจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นคือ พรรคเศรษฐกิจ มีนายเทพ โชตินุชิต เป็นหัวหน้าพรรค และนายแคว้ว นรปติ เป็นเลขาธิการพรรค นโยบายในประเทศที่สำคัญ คือ การเน้นความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจการคลัง โดยให้รัฐบาลเป็นผู้ควบคุม การผลิต การขนส่ง การค้า อุตสาหกรรมที่สำคัญ และส่งเสริมกิจการสหกรณ์ ส่วนด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนั้น พรรคเศรษฐกิจ เน้นการให้ความสัมพันธ์กับนานาประเทศทั่วโลก โดยไม่คำนึงถึงฝ่ายหรือลัทธิ³ ใดๆก็ตาม การดำเนินการตามนโยบายของพรรคไม่อาจทำได้ เพราะพรรคมีเสียงข้างน้อยและเป็นพรรคฝ่ายค้าน

ภายหลังการรัฐประหาร พ.ศ. 2501 ได้มีการประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ฉบับ พ.ศ. 2498 พรรคเศรษฐกิจจึงถูกยกเลิกไปด้วย เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2511 ซึ่งเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองขึ้นอีกครั้ง สมาชิกพรรค

¹ พรรคสหชีพ จัดตั้งขึ้นก่อนการประกาศใช้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 โดยจัดตั้งขึ้นในลักษณะเป็นกลุ่มการเมืองในพ.ศ. 2489 มีดร. เตือน บุญนาค เป็นหัวหน้านโยบายที่สำคัญคือให้รัฐบาลเพิ่มทุนจัดตั้งสหกรณ์รูปแบบต่าง ๆ สำหรับชาวนา ชาวไร่ ชาวสวน ชาวประมง ผู้ประกอบการ เลี้ยงสัตว์ และผู้ประกอบการกลีกรมอย่างอื่นให้มากยิ่งขึ้น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน พุศุต แสงอุทัย. พรรคการเมือง. 2517. หน้า 427 - 428.

² แคว้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์, สํารวน ศิริบุรี เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่บ้านเลขที่ 348/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2535.

³ ขจิตถัย บุรุษพันธ์. การเมืองและพรรคการเมืองของไทย. 2511. หน้า 243 - 249.

เศรษฐกรแต่เดิมได้รวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ โดยใช้ชื่อว่า พรรคแนวร่วมเศรษฐกร มีนายเทพ โชติสุขิต เป็นหัวหน้าพรรค และนายแคล้ว นรปติ เป็นรองหัวหน้าพรรค โดยยึดมั่นในนโยบายเดิมของพรรคเศรษฐกร แต่พรรคนี้ก็ถูกยุบอีกครั้งเมื่อเกิดรัฐประหาร ในพ.ศ. 2514 จนกระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2517 นายแคล้ว นรปติ จึงได้รวบรวมสมาชิกพรรคแนวร่วมเศรษฐกร และผู้ที่มีแนวความคิดคล้ายกันจัดตั้งพรรคแนวร่วมสังคมนิยมขึ้น โดยครั้งนี้ นายแคล้ว นรปติ เป็นหัวหน้าพรรค ในพ.ศ. 2525 พรรคนี้ได้รวมเข้ากับพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ของ พ.อ.สมคิด ศรีสังคม และใช้ชื่อพรรคใหม่ว่า พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย จนกระทั่งพ.ศ. 2529 จึงสลายตัวไป เนื่องจากไม่สามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ครบตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด¹

ตลอดระยะเวลานับตั้งแต่เริ่มบทบาททางการเมือง ถึงแม้ว่านายแคล้ว นรปติ จะเปลี่ยนชื่อพรรค ตั้งพรรคใหม่ หรือรวมเข้ากับพรรคอื่น เขาก็คงยึดมั่นในนโยบายสังคมนิยมเรื่อยมา² และได้แสดงบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้อย่างเต็มที่ เช่น การเสนอร่างพระราชบัญญัติ การตั้งกระทู้ถามรัฐบาล การเสนอญัตติ และการอภิปราย อย่างไรก็ตาม การดำเนินบทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาฯ ของนายแคล้ว นรปติ มักจะประสบปัญหาในการทำงานมาก การเป็นฝ่ายค้านที่มีนโยบายสังคมนิยมทำให้เขาถูกเพ่งเล็งจากรัฐบาล เขาเคยถูกจับในกรณีที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2500 เป็นอันตรายรัฐประชาชนจีน พร้อมกับสมาชิกของพรรคเศรษฐกร ในพ.ศ. 2499³ และเคยถูกจับในขณะเปิดไฮด์ปาร์กที่สนามหลวงในพ.ศ. 2501 เพื่อเรียกร้องให้ไทยถอนตัวออกจากองค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

¹รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 95 กำหนดให้พรรคการเมืองที่สมาชิกจะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น.

²"อวสานสังคมนิยม 40 ปี บนเส้นทางทางการเมืองไทย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

33(2) : 9 - 10 ; 29 มิถุนายน 2529.

³กรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป7/2499/บ10.6.

เรื่องกบฏที่ศนาจรจีนแดงชุด 2.

ถึงแม้จะมีอุปสรรคในการดำเนินบทบาททางการเมือง ไม่ว่าจะ เป็นเพราะการต่อต้านจากฝ่ายรัฐบาล การยึดมั่นในแนวความคิดทางการเมืองของตนหรือเพราะความไม่เป็นที่ปึกแผ่นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแนวสังคมนิยม นายแคล้ว นรปติ ก็คงต่อสู้ทางการเมืองโดยสันติวิธีตามวิถีทางประชาธิปไตย และด้วยอุดมการณ์ที่แน่วแน่ที่จะแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำในสังคม เขาได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากจังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่ พ.ศ. 2495 จนถึง พ.ศ. 2529 ตลอดมาเกือบทุกครั้ง ยกเว้นเฉพาะในพ.ศ. 2522 เท่านั้น การมีประวัติทางการเมืองที่ยาวนาน และการยึดมั่นในอุดมการณ์ที่เด่นชัดเช่นนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจใคร่ศึกษาวิเคราะห์แนวความคิดทางการเมืองและบทบาทของนายแคล้ว นรปติ ในบริบทของระบบรัฐสภาไทยในช่วง พ.ศ. 2495 - 2529 เป็นอย่างยิ่ง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรายบุคคลน้อยมาก ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่บ้าง ได้แก่

งานวิจัยของธงชัย พึ่งกันไทย เรื่องลัทธิคอมมิวนิสต์และนโยบายต่อต้านของรัฐบาลไทย พ.ศ. 2468 - 2500 ซึ่งกล่าวถึงความตกต่ำและการเกิดแนวความคิดสังคมนิยมในประเทศไทย โดยเฉพาะตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา¹

งานวิจัยของสมชัย ศรีเจริญเวช เรื่องความคิดทางการเมืองของกุหลาบ สายประดิษฐ์ เป็นการศึกษาถึงแนวความคิดทางการเมืองของนายกุหลาบ สายประดิษฐ์ โดยศึกษาจากบทประพันธ์ต่าง ๆ ที่แต่งขึ้น ซึ่งชี้ชัดถึงความเป็นผู้ที่มีความคิดแนวสังคมนิยม²

¹ธงชัย พึ่งกันไทย. ลัทธิคอมมิวนิสต์และนโยบายต่อต้านของรัฐบาลไทย พ.ศ. 2468 - 2500. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2521.

²สมชัย ศรีเจริญเวช. ความคิดทางการเมืองของกุหลาบ สายประดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2532.

งานวิจัยของทีรยา คุวัจนะศิริ เรื่องแนวความคิดและบทบาททางการเมืองของ
ทองอินทร์ ภูริทัตต์ ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของนายทองอินทร์ ภูริทัตต์ ในฐานะสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรภาคอีสาน ในช่วงพ.ศ. 2476 - 2490 พบว่า เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ต้องการให้
รัฐบาลหันไปพัฒนาท้องถิ่นชนบทมากขึ้น และเน้นในเรื่องการส่งเสริมสหกรณ์¹

งานวิจัยของสิริรัตน์ เรื่องวงษ์วาร เรื่องบทบาททางการเมืองของนายควง อภัยวงศ์
ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2491 โดยศึกษาบทบาทของ
นายควง อภัยวงศ์ ในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 บทบาทในการเป็นผู้นำรัฐบาล
และบทบาทในการเป็นผู้นำพรรคฝ่ายค้าน²

จากการศึกษาดังกล่าว พบว่า งานเหล่านี้เน้นบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรเฉพาะช่วงก่อน พ.ศ. 2495 เท่านั้น ยังไม่ได้มีการศึกษาบทบาททางการเมืองของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรโดยเฉพาะผู้ที่มีแนวความคิดสังคมนิยมในช่วงหลัง พ.ศ. 2495 เลย

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนหล่อหลอมแนวความคิดทางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ
2. เพื่อศึกษาแนวความคิดทางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ
3. เพื่อศึกษาบทบาทและการต่อสู้ทางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ ในฐานะสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรในแต่ละช่วง ระหว่างพ.ศ. 2495 - 2529
4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ปัญหาและอุปสรรคในทางการเมือง
ของนายแคว้ว นรปติ

¹ทีรยา คุวัจนะศิริ. แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของทองอินทร์ ภูริทัตต์.
วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2533.

²สิริรัตน์ เรื่องวงษ์วาร. บทบาททางการเมืองของนายควง อภัยวงศ์ ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2491. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2521.

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงแนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ ซึ่งเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนสำคัญคนหนึ่งในกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคอีสาน
2. ทำให้เห็นแบบอย่างของนักการเมืองที่ไม่ยอมสละอุดมการณ์ของตนเพื่อแลกกับการมีส่วนร่วมในอำนาจรัฐ
3. ทำให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองที่มีแนวความคิดสังคมนิยมในสังคมไทยนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา
4. ผลจากการศึกษาค้นคว้าสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงในการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองไทยในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาแนวความคิดและบทบาททางการเมือง ของนายแคว้ว นรปติ ตั้งแต่เริ่มมีบทบาททางการเมือง เป็นต้นมา
2. ศึกษาบทบาททางการเมือง ของนายแคว้ว นรปติ ในขณะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในและนอกรัฐสภา
ทั้งนี้จะศึกษากันหลังส่วนตัว ของนายแคว้ว นรปติ และการดำเนินบทบาททางการเมืองของพรรคการเมืองที่มีแนวความคิดสังคมนิยม ประกอบด้วย

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาในเรื่องนี้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) และการสัมภาษณ์ โดยเสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกได้ดังนี้

1. ข้อมูลประเภทเอกสาร ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ แถลงการณ์ หนังสือราชการ พระราชบัญญัติ และกฎหมายต่าง ๆ รายงานการประชุมสมาชิกสภา รายงานการประชุมพรรค เป็นต้น

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน และรายสัปดาห์ (พ.ศ. 2495 - ปัจจุบัน) หนังสือพิมพ์ และวารสารที่จัดทำขึ้นโดยพรรคการเมือง บทความในวารสารต่าง ๆ ผลงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง หนังสือประวัติศาสตร์ และหนังสืออื่น ๆ เป็นต้น

2. ข้อมูลประเภทบุคคล กล่าวคือ ได้มาจากการสัมภาษณ์บุคคล เช่น สัมภาษณ์ นายแก้ว นรปติ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น และคำให้สัมภาษณ์ของบุคคลร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับนายแก้ว นรปติ

แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

1. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ
2. หอสมุดแห่งชาติ
3. ห้องสมุดสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
4. กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
5. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
6. ห้องสมุดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ฯลฯ

7. เอกสารส่วนตัว ได้แก่ บัตรประชาชน เอกสารที่พิมพ์แจกจ่ายในหมู่สมาชิกพรรคที่มี
แนวความคิดสังคมนิยม วารสารวิเคราะห์ข่าวหรือหนังสือเก่าที่หายาก ซึ่งได้มาโดยการยืมส่วนตัว
จากผู้อื่นกับเอกสารเหล่านี้ไว้

บทที่ 1

สภาพทั่วไปทางการเมืองหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 - 2495

การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เป็นการเปลี่ยนรูปแบบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการปกครองประเทศไปสู่ระบอบใหม่ ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นระบอบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ โดยผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ กำหนดให้รัฐสภาเป็นสถาบันสูงสุดในการปกครองประเทศ เพราะเป็นสถาบันที่ตัวแทนราษฎรมาปฏิบัติหน้าที่แทนราษฎร ซึ่งจะได้ศึกษาในรายละเอียดต่อไป

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ภายหลังการเปลี่ยนการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 นับได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย และนับแต่นั้นเป็นต้นมา ประเทศไทยก็มีกฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครองประเทศ

1.1 ความหมายและความสำคัญของรัฐธรรมนูญ

มีนักวิชาการเป็นจำนวนมากได้ให้ความหมายของรัฐธรรมนูญไว้ ซึ่งพอจะสรุปได้ว่ารัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศซึ่งกำหนดรูปแบบและหลักการปกครอง

ตลอดจนวิธีการดำเนินการปกครองไว้อย่างเป็นระเบียบ รวมทั้งกำหนดหน้าที่ของประชาชนที่พึงกระทำต่อรัฐ ก็รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งรัฐจะละเมิดมิได้¹

จากความหมายของรัฐธรรมนูญดังกล่าว จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญมีความสำคัญต่อประชาชนมาก เพราะนอกจากจะเป็นหลักในการปกครองประเทศซึ่งกฎหมายอื่น ๆ จะขัดแย้งไม่ได้ เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งผู้ปกครองจะละเมิดไม่ได้และยังเป็นบทบัญญัติที่จำกัดอำนาจหน้าที่ของผู้ปกครองและป้องกันไม่ให้ผู้ปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจอีกด้วย² อย่างไรก็ตามในบางครั้งรัฐธรรมนูญบางฉบับหรือบางประเทศจะบัญญัติให้อำนาจผู้ปกครองในการที่จะกระทำการใด ๆ ก็ได้ และถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย³

1.2 ความเป็นมาและรัฐธรรมนูญไทยที่ประกาศใช้ในช่วง พ.ศ. 2475 - 2495

ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีอำนาจสูงสุดในประเทศ แต่การเปลี่ยนการปกครองเป็นผลให้พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจเฉพาะตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกขึ้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2475⁴

¹ กระทบ ทองธรรมชาติ. วิวัฒนาการของระบอบรัฐธรรมนูญไทย. 2534. หน้า 1. และสุภาพ ปริญญาเสรี. รัฐศาสตร์. ม.ป.ป. หน้า 2 - 3.

² กระทบ ทองธรรมชาติ. วิวัฒนาการของระบอบรัฐธรรมนูญไทย. 2524. หน้า 8.

³ เช่นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2502 มาตรา 17 ที่ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีอาจขอมติของคณะรัฐมนตรีสั่งการหรือกระทำการใด ๆ ได้ตามที่เห็นสมควร.

⁴ รัฐธรรมนูญจะมีผลบังคับใช้ภายหลังการประกาศในราชกิจจานุเบกษาซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแผนกฤษฎีกา เล่ม 49 หน้า 116 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2475.

พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย คณะราษฎรได้จัดร่างขึ้นเพื่อให้ประโยชน์แก่คณะราษฎรและต้องการจะลดอำนาจของพระมหากษัตริย์ลง มีทั้งสิ้น 39 มาตรา มาตราที่ 10 บัญญัติว่า "ในระยะเริ่มแรก ก่อนที่จะมีสมาชิกรัฐสภา...ให้คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารของคณะราษฎรเป็นผู้ใช้อำนาจแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งหมดจำนวน 70 คน" หรือมาตรา 6 ซึ่งบัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจที่จะวินิจฉัย ขี้ขาด คดีอาญาที่พระมหากษัตริย์ถูกกล่าวหา หรือในมาตรา 7 ที่บัญญัติว่า "...การกระทำใด ๆ ของพระมหากษัตริย์ต้องมีกรรมการราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดลงนามด้วย..." จากบทบัญญัติดังกล่าวนั้นเป็นการลดอำนาจของพระมหากษัตริย์ลง

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการแต่งตั้งนั้นมีอำนาจที่จะถอดถอนรัฐมนตรีซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้เรียกว่า กรรมการคณะราษฎร และพนักงานของรัฐผู้หนึ่งผู้ใดก็ได้ โดยคณะรัฐมนตรีไม่มีอำนาจที่จะยุบสภา เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ได้ เป็นการให้อำนาจรัฐสภามาก อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกยกเลิกไปเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้น

รัฐธรรมนูญฉบับที่ 2 คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475 มีบทบัญญัติทั้งสิ้น 68 มาตรา เป็นรัฐธรรมนูญที่อนุวัติโดยสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการแต่งตั้ง ดังนั้นรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังคงมีความคล้ายคลึงกับรัฐธรรมนูญฉบับแรก กล่าวคือ นำเอามาตรา 10 ของรัฐธรรมนูญฉบับแรกมาใช้ โดยกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล เป็นการกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากสมาชิก 2 ประเภท มีอำนาจเท่ากัน คือ สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งและมาจากการแต่งตั้ง ซึ่งสมาชิกทั้ง 2 ประเภทมีอำนาจหน้าที่เหมือนกันทุกประการ และข้าราชการประจำสามารถดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาฯได้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ระบุให้ยุบเลิกสมาชิกประเภท 2 ลง เมื่อประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อ่านออกเขียนได้ หรือจบการศึกษา ระดับประถมศึกษามากกว่ากึ่งหนึ่งหรือภายใน 10 ปี รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก่อนหน้าที่จะมีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญฉบับต่อไปได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม 3 ครั้ง คือ แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศ พ.ศ. 2482 กล่าวคือ เปลี่ยนชื่อประเทศจาก "สยาม" เป็น "ไทย" ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยบทเฉพาะกาล พ.ศ. 2483 โดยขยายอายุของสมาชิกประเภท 2 จาก 10 ปี เป็น 20 ปี นับตั้งแต่ปี 2475 และครั้งที่ 3 แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2485

โดยแก้ไขให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี แต่เมื่อครบกำหนดแล้วมีเหตุสุจริตวิสัย หรือมีเหตุขัดข้องไม่สามารถที่จะให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้จะตราพระราชบัญญัติขยายเวลาออกไปอีก คราวละสองปีก็ได้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้สิ้นสุดเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2489

รัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ประกาศเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2489 รัฐธรรมนูญนี้มีบทบัญญัติรวมทั้งสิ้น 96 มาตรา โดยมีการกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอาจไม่ใช่สมาชิกสภาฯ ก็ได้แต่จะต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ และกำหนดให้มีสองสภา คือ สภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง หรือประชาชนเป็นผู้เลือก และพฤตสภา ซึ่งสมาชิกมาจากการเลือกตั้งโดยทางอ้อม กล่าวคือ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกพฤตสภา และสมาชิกพฤตสภามีหน้าที่คอยตรวจสอบการใช้อำนาจนิติบัญญัติของสภาผู้แทนราษฎรและควบคุมการทำงานของรัฐบาล นอกจากนั้น รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังมีบทบัญญัติให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นได้¹ รัฐธรรมนูญฉบับนี้สิ้นสุดลงเมื่อมีการประกาศยกเลิกโดยคณะรัฐประหารที่ยึดอำนาจ เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2490

รัฐธรรมนูญฉบับที่ 4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2490 มีบทบัญญัติ 98 มาตรา เป็นรัฐธรรมนูญที่คณะรัฐประหารร่างขึ้นก่อนที่จะมีการยึดอำนาจจากรัฐบาลพลเรือตรีถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้มีสองสภา เช่นเดียวกับฉบับที่ 3 แต่เปลี่ยนชื่อพฤตสภาเป็นวุฒิสภา และกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการแต่งตั้งเท่านั้นและสมาชิกวุฒิสภาอาจเป็นข้าราชการประจำก็ได้ อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาเหมือนกับรัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 คือ คอยตรวจสอบการใช้อำนาจของสภาผู้แทนราษฎร และนอกจากนั้นรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังมีบทบัญญัติให้มีคณะอภิรัฐมนตรี 5 คน ทำหน้าที่ "...ถวายคำปรึกษาแก่พระมหากษัตริย์..." หรือทำหน้าที่เป็นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์² รัฐธรรมนูญฉบับนี้มี

¹มาตรา 14 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489 บัญญัติว่า "บุคคลมีสิทธิเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เศษสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การชุมนุมสาธารณะ การตั้งสมาคม การตั้งคณะกรรมการเมือง การอาชีพ ทั้งนี้ภายใต้บังคับแห่งบทกฎหมาย".

²มาตรา 10 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2490.

การแก้ไขเพิ่มเติม 3 ครั้ง คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2490¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2491² และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2491³

รัฐธรรมนูญฉบับที่ 5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 ลงวันที่ 23 มีนาคม 2492 มีบทบัญญัติรวมทั้งสิ้น 188 มาตรา รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีจะต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ เหมือนรัฐธรรมนูญฉบับที่ 3 และฉบับที่ 4 แต่อาจไม่ได้มาจากสมาชิกสภาฯ ก็ได้ รัฐสภาประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้ง และวุฒิสภาซึ่งมาจากการแต่งตั้ง ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นข้าราชการประจำไม่ได้รวมทั้งห้ามสมาชิกรัฐสภา คณะรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจหรือรับสัมปทานจากหน่วยราชการ ห้ามทำการค้า เป็นต้น ตามบทบัญญัติ มาตรา 180 และมาตรา 143 เนื่องจากต้องการให้สมาชิกรัฐสภาและคณะรัฐบาลเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาจากประชาชนอย่างกว้างขวาง แต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ใช้ได้นานและถูกล้มเลิกไป โดยการรัฐประหารรัฐบาลตนเองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2494 และกลับไปเอารัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 2 มาแก้ไขเพิ่มเติมและประกาศใช้ใหม่

รัฐธรรมนูญฉบับที่ 6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2495 มีบทบัญญัติรวมทั้งสิ้น 123 มาตรา ซึ่งเพิ่มจากฉบับเดิม (พ.ศ. 2475) ที่มี 78 มาตรา โดยให้มีสภาเดียวคือสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 มาจากการเลือกตั้ง และสมาชิกประเภท 2 มาจากการแต่งตั้ง มีจำนวนเท่ากัน แต่ได้มีการกำหนดให้ลดจำนวนสมาชิกประเภท 2 เป็น 2 ระยะเวลา คือ ภายในระยะเวลา 5 ปี ลดลงครึ่งหนึ่งตามเกณฑ์ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1 แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.

2 แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการแต่งตั้งสมาชิกรัฐธรรมนูญและแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2490 บางมาตรา.

3 แก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการได้รับความคุ้มครองของสมาชิกรัฐธรรมนูญ.

ในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยกำหนดให้ประชาชน เลือกตั้งผู้แทนฯ ให้มีขึ้นอีกจำนวนหนึ่ง เท่ากับจำนวนผู้แทนที่จังหวัดนั้นเมื่ออยู่แล้ว และเมื่อครบ 10 ปี แล้วให้สมาชิก ประเภท 2 หมวดยกไป นอกจากนั้นยังกำหนดให้คณะรัฐมนตรีไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกรัฐสภา และ รัฐมนตรีอาจเป็นข้าราชการประจำก็ได้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกยกเลิกไปเมื่อเกิดรัฐประหารขึ้นในวันที่ 20 ตุลาคม 2501

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ถึง พ.ศ. 2495 นั้น โดยหลักการแล้วประเทศไทยมีการปกครองในระบบรัฐสภา ถึงแม้ว่าตาม รัฐธรรมนูญฉบับแรกจะกำหนดให้บทบาทและอำนาจสมาชิกสภาผู้แทนมากเกินไปโดยไม่ให้ฝ่ายบริหารมีสิทธิ ยุบสภาได้แต่รัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ได้กำหนดให้สภานิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารคานอำนาจซึ่งกันและกัน และถึงแม้จะมีการรัฐประหารเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือล้มเลิกรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่คณะรัฐประหาร เองก็ประกาศให้รัฐสภาเป็นสถาบันสูงสุดในการปกครองประเทศ

2. การปกครองในระบบรัฐสภาของไทย พ.ศ. 2475 - 2495

นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึง พ.ศ. 2495 นั้นถือได้ว่าประเทศไทยได้เข้าเอาการปกครองตามแบบที่เรียกว่า ระบบรัฐสภาเข้ามาใช้ทั้งนี้จะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญ หรือธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักรฉบับต่าง ๆ ต่างก็ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนถึงความปรารถนา ที่จะสถาปนาระบบการปกครองในลักษณะดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นเรื่องอำนาจสูงสุดในการปกครอง ประเทศของประชาชน โดยกำหนดให้มีตัวแทนในการใช้อำนาจนั้นเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร สยาม พ.ศ. 2475 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 มาตรา 20 บัญญัติว่า "...สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรย่อมเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย..." ซึ่งรัฐสภาของไทยตาม รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2475 (ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2475) นั้น เป็นระบบสภาเดียว เรียกว่า สภาผู้แทนราษฎร โดยสมาชิกสภาฯ จะมาจากการแต่งตั้งและมาจากการเลือกตั้งจำนวน เท่ากัน หรือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489 ที่ใช้ระบบสองสภา คือ พutschสภา (สภาสูง) และสภาผู้แทนราษฎรในมาตรา 36 บัญญัติว่า "...สมาชิกพutschสภาและสภาผู้แทนราษฎร

เป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทย" เป็นต้น

ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับประมุขของรัฐในระบบรัฐสภานั้นจะเห็นได้ว่า ในรัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับต่างก็บัญญัติอำนาจของพระมหากษัตริย์ไว้อย่างชัดเจน และกำหนดไว้ชัดเจนรวมทั้งชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งทรงใช้อำนาจแต่โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ในเรื่องเกี่ยวกับคล้อยอำนาจและหลักความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัตินั้น จะเห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ได้ระบุถึงหลักการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็น เรื่องเกี่ยวกับการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกรัฐสภา หรือการเสนอเรื่องขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี การตั้งกระทู้ถาม เป็นต้น ในขณะที่ฝ่ายบริหารก็มีสิทธิที่จะขอให้ประมุขของประเทศยุบสภาได้ ส่วนในเรื่องความรับผิดชอบนั้นจะเห็นว่า ถ้าฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลไม่ได้รับความไว้วางใจจากรัฐสภาจะต้องลาออก เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ฉบับ พ.ศ. 2475 มาตรา 50 บัญญัติว่า "...ในการบริหารราชการแผ่นดินคณะรัฐมนตรีต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความไว้วางใจของสภาผู้แทนราษฎร..." และมาตรา 51 บัญญัติว่า "คณะรัฐมนตรีทั้งคณะต้องลาออกจากตำแหน่งเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจในคณะ..."

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า โดยหลักการแล้วตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา นั้น ประเทศไทยได้นำเอาการปกครองระบอบรัฐสภามาใช้ถึงแม้ว่าในบางครั้งอำนาจหน้าที่หรือฐานะของรัฐสภาไทยจะแตกต่างกันในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 รัฐสภาจะได้รับการยกย่องให้มีฐานะเป็นสถาบันที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ มีอำนาจที่จะถอดถอนรัฐบาลและข้าราชการประจำคนใดก็ได้ คือ มีอำนาจ

¹ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับแรก (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2475 มาตรา 9 จะระบุว่าสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจดูแลและควบคุมกิจการของประเทศและมีอำนาจประชุมถอดถอนกรรมการราษฎร (ฝ่ายบริหาร) โดยไม่ให้อำนาจฝ่ายบริหารยุบสภาได้ก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ต่างก็กำหนดให้ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ในลักษณะคล้อยอำนาจซึ่งกันและกัน.

²กระมล ทองธรรมชาติ. รัฐสภาในการปกครองไทย. 2514. หน้า 1 - 2.

ความหมายดังกล่าวมีลักษณะที่น่าสนใจคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้เป็นเรื่องของกิจกรรมไม่ว่าทัศนคติเป็นการแสดงกิจกรรมของบุคคลทั่วไปไม่ว่าใช้นักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง เพราะนักการเมืองนั้นถือว่าเป็นเรื่องของการทำหน้าที่หรือการมีบทบาททางการเมือง และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจไม่มีผลเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้เฝ้าหรือรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอำนาจต่อรองทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองและขึ้นอยู่กับอำนาจของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลในขณะนั้นด้วย

สรุปแล้ว การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ การพยายามหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองด้วยการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะการแสดงอำนาจต่อรองในทางการเมืองต่อผู้นำของประเทศ เพื่อให้ปฏิบัติตามสิ่งที่ตนต้องการ ซึ่งเป็นการกระทำของบุคคลทั่วไปไม่ว่าใช้นักการเมืองหรือผู้มีบทบาทโดยตรงในทางการเมือง

3.2 ลักษณะหรือวิธีการของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น มีลักษณะที่แตกต่างกันตามความต้องการของประชาชนที่ต้องการจะมีส่วนร่วม ตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยนั้น เมื่อไม่สามารถจัดให้ประชาชนปกครองตนเองหรือมีอำนาจในการปกครองโดยตรงได้ก็จำเป็นต้องมีตัวแทนของประชาชน ผู้ที่เป็นตัวแทนของประชาชนจะต้องเข้าไปมีบทบาททางการเมืองแทนประชาชนในการควบคุมการทำงานของรัฐบาล หรือมีอำนาจต่อรองกับรัฐบาลหรือผู้นำได้อย่างเต็มที่ ประชาชนจึงเป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้มีหลายระดับด้วยกัน คือ ตั้งแต่ระดับที่มีผลต่อแรงกดดันน้อยไปจนถึงมีพลังกดดันมากหรือโดยตรง เช่น การแสดงความคิดเห็น การเขียนข้อเสนอแนะต่อนักการเมือง การอภิปรายทางการเมือง เป็นต้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองเหล่านี้อาจแยกเป็นลักษณะหรือวิธีการ คือ

3.2.1 การบีบบังคับหรือชักชวนอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งถือว่าเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยวิธีหนึ่งซึ่งประชาชนควรติดตามผลงานของผู้แทนราษฎร และของรัฐบาลว่าได้ทำประโยชน์อะไรบ้าง การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้กระทำได้หลายวิธี เช่น การเข้าร่วมฟังการประชุมในระดับต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นในการพูด การเขียน

การอภิปราย การพิมพ์ รวมทั้งการติดตามทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้แทน ยังสามารถทราบ ข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมืองการปกครองอีกด้วย เพื่อหาทางแก้ไขในภายหลังและเป็นผลให้ ผู้นำหรือผู้แทนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง อย่างไรก็ตามการปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองหรือ ผู้นำทางการเมืองที่มีการกำหนดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง อาจทำให้ประชาชนรู้สึกท้อแท้ ขาดใจ เมื่อมีเหตุการณ์อันทำให้ประชาชนต้องการเปลี่ยนแปลงขึ้น ประชาชนอาจจะแสดงความจำนงโดยการรวมกลุ่มเดินขบวนคัดค้าน หรือก่อจลาจลเพื่อหาทางเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นผลให้ ผู้แทนราษฎรหรือฝ่ายบริหารจำเป็นต้องคอยติดตามความเคลื่อนไหวและความคิดเห็นของประชาชน และต้องหาวิธีเพื่อผ่อนคลายความรู้สึกและแก้ไขในทางสันติ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในลักษณะไม่เป็นทางการนี้ยังอาจทำได้โดยการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เพื่อสนับสนุน ให้นำนโยบายของพรรคสามารถนำไปปฏิบัติและทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งมากพอที่จะอาจได้ เป็นรัฐบาล หรือมีอิทธิพลในการควบคุมรัฐบาลได้

3.2.2 การคำนึงอย่าง เป็นทางการ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนโดยการใช้สิทธิที่ได้ตามรัฐธรรมนูญ เช่น ให้นำประชาชนร่างกฎหมายการแสดงประชามติ และการเพิกถอนการดำรงตำแหน่ง ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นการแสดงออกในการใช้อำนาจ ประชาธิปไตยของประชาชนโดยตรง โดยการตราไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญให้ประชาชนมีสิทธิ ดังกล่าวรวมทั้งการกำหนดให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เข้าชื่อกันตามจำนวนที่กำหนด กำหนด ยื่นคำร้องให้ถอดถอนสมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง เพราะความบกพร่องหรือปฏิบัติหน้าที่ ผิดพลาดอาจเป็นผลเสียหายต่อส่วนรวมได้

3.2.3 การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้แทนราษฎร เนื่องจากผู้แทนราษฎรเป็นผู้ ทำหน้าที่ เป็นตัวแทน เป็นปากเสียงในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชน การเลือกตั้งจึงเป็น การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญยิ่งถึงแม้จะเป็นการมีส่วนร่วมโดยทางอ้อมก็ตาม เพราะผู้แทน ราษฎรเป็นตัวแทนในกิจกรรมต่าง ๆ ของประเทศไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย การเลือก รัฐบาล รวมทั้งควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายและรัฐบาล

3.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทย

นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีลักษณะสำคัญซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ คือ

3.3.1 การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นไปตามความชอบธรรมที่กฎหมายกำหนด โดยได้มีการเลือกตั้งครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งโดยทางอ้อมกล่าวคือ ให้ประชาชนที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเลือกผู้แทนตำบลเพื่อให้ผู้แทนตำบลไปเลือกผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง แต่ต่อมาเมื่อมีการเลือกตั้งครั้งที่ 2 เป็นต้นมา จะเป็นการให้ประชาชนลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรโดยตรง อย่างไรก็ตาม จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาคนไทยยังมีการไปใช้สิทธิหรือมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ น้อยมากนัก¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกถึงการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2495 นั้น จะเห็นว่า มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ถึงครึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิลงคะแนนในแต่ละครั้ง² แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมาก อย่างไรก็ตามได้มีผู้วิเคราะห์ถึงสาเหตุของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยนี้ว่า มาจากสาเหตุต่าง ๆ กัน เช่น เนื่องจากประชาชนไม่สนใจไปใช้สิทธิเพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หรือการไปใช้สิทธิเห็นตัวบุคคลมากกว่าระบบพรรค หรือสาเหตุทางด้านพื้นฐานทางสังคมของไทย เป็นต้น³

3.3.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทย มีลักษณะเป็นการหยาบย่นให้โดยผู้ว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองไม่ได้เกิดจากการเรียกร้องของประชาชนโดยทั่วไป กล่าวได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งความตื่นตัวทางการเมืองยังมีไม่มาก รวมทั้งกลุ่มข้าราชการระดับสูงอื่น ๆ หรือแม้แต่ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการ

¹ประเทศไทยนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบันมีการเลือกตั้งทั่วไปทั้งหมด 17 ครั้ง ซึ่งครั้งสุดท้ายมีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535.

²คู่มือวิธีการใช้สิทธิเลือกตั้งในภาคผนวก ก.

³วิมลวรรณ จินตราพันธ์. "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนชาวไทยในการเลือกตั้ง," ใน ประชาธิปไตยและหน้าที่ของผู้แทนราษฎร. 2517. หน้า 141 - 180.

ปกครองเองก็ยังมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน ยังไม่เห็นด้วยที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากนัก หรือมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด เช่น การกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมี 2 ประเภท จำนวนเท่ากันทำหน้าที่เหมือนกัน คือ สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งและสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง

3.3.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยในบางครั้งเป็นการสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้ปกครอง กล่าวคือ ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 คณะราษฎรได้ตรากฎหมายรัฐธรรมนูญขึ้น ซึ่งในบทบัญญัติได้กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ หรือแม้แต่เมื่อมีการรัฐประหารเกิดขึ้น เช่น รัฐประหาร พ.ศ. 2476 พ.ศ. 2490 และ พ.ศ. 2494 คณะผู้ก่อการรัฐประหาร ยังกำหนดให้มีการเลือกตั้งเป็นการชี้ให้เห็นว่าแม้จะมีการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาลชุดก่อนแต่ก็ยังต้องการที่จะให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อประชาชนจะได้ให้การสนับสนุน นับได้ว่าเป็นการสร้าง ความชอบธรรมในการยึดอำนาจ

3.3.4 การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะการใช้ความรุนแรงบีบบังคับรัฐบาล เช่น การใช้กำลังเปลี่ยนแปลงหรือที่เรียกว่า การรัฐประหาร เช่น รัฐประหาร พ.ศ. 2490 เพื่อล้มล้างรัฐบาล การชุมนุมประท้วง รวมทั้งการพยายามล้มล้างรัฐบาลแต่ไม่เป็นผลสำเร็จและถูกปราบปรามหรือที่เรียกว่า กบฏ นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้อาจมีขึ้นในลักษณะการ ก่อความวุ่นวาย ก่อการจลาจล เป็นต้น

¹ผู้ก่อการรัฐประหาร พ.ศ. 2490 กล่าวถึงรัฐบาลชุดก่อนว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรรวมทั้งนักการเมืองเองมีการฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นต้น จึงจำเป็นต้องยึดอำนาจเพื่อบังคับให้รัฐบาลลาออก และจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ต่อไปในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2490 ก็กำหนดสิทธิหน้าที่ของประชาชนและการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดู "รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2490" ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 64 ตอนที่ 53, ฉบับพิเศษ, หน้า 1 - 20, 9 พฤศจิกายน 2490.

3.3.5 การมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะการสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำใน
รัฐบาลนั้น ด้วยการสนับสนุนทางการเงินหรือความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจเพื่อคุ้มครองและให้ประโยชน์
ในทางธุรกิจของตน เป็นต้น¹ ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่ไม่เด่นชัดเหมือน
ลักษณะที่ไม่เด่นชัดเหมือนลักษณะอื่น ๆ แต่ก็ทำให้มีผลในการคุ้มครองทางการเมือง

4. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

โดยหลักการประชาธิปไตยในแบบรัฐสภานั้นถือว่า เมื่อประชาชนไม่สามารถปกครองด้วย
ตนเองได้ก็ต้องมอบหมายให้ผู้อื่นปกครองแทนและในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยนั้น
ได้มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจการปกครองออกเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจ
ตุลาการขึ้นและเพื่อให้การใช้อำนาจของทั้งสามฝ่ายมีขอบเขตจำกัด จึงมีการกำหนดให้ผู้ใช้อำนาจ
นั้น ๆ โดยเฉพาะการใช้อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับอำนาจทั้งสองฝ่ายนี้ อย่างไรก็ตามในเรื่อง
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นยังมีการเข้าใจไม่ชัดเจนนัก เพราะโดยหลักกฎหมายหรือที่
เรียกว่า รัฐธรรมนูญนั้นได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้แต่ในทางปฏิบัติแล้ว
บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหลายลักษณะ คือ บทบาทตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หรือ
เรียกว่า บทบาททางการเมืองในรัฐสภาและบทบาทหน้าที่ที่ไม่บัญญัติไว้ซึ่งกฎหมาย หรือบทบาทนอกสภา
กล่าวคือ

4.1 บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภา

บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่มีบทบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญ
การปกครองประเทศ คือ มีหน้าที่ในทางนิติบัญญัติและมีหน้าที่ในการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร
รวมทั้งมีหน้าที่ในการบริหารประเทศ เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง

¹สุจิต บุดุงการ. การพัฒนาทางการเมืองของไทย : ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบัน
ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. 2531. หน้า 52.

เมืองนั้น ๆ ได้รับเสียงข้างมากและได้จัดตั้งรัฐบาลขึ้น และอีกกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมืองที่ได้รับเสียงข้างน้อยก็ทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายค้านเพื่อตรวจสอบการทำงานของฝ่ายรัฐบาลอีกด้วย

สรุปแล้วบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้น มีหน้าที่หลักอยู่ 2 ประการ คือ

4.1.1 บทบาทและหน้าที่ในค่านิติบัญญัติ

กล่าวคือ มีบทบาทและหน้าที่ในการออกกฎหมาย เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายที่ไม่มีความชอบธรรมหรือตามสภาพ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมขึ้น โดยการพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติที่มีอยู่ เสนอ เข้าสู่สภา¹ หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้น เสนอร่างพระราชบัญญัติขึ้นตามที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสม เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาลงมติเป็นต้น² เช่น มาตรา 36 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 บัญญัติว่า "บรรดาพระราชบัญญัติทั้งหลายจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร" หรือ มาตรา 118 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2480 บัญญัติว่า "ร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายจะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา"

¹ โดยปกติแล้วรัฐธรรมนูญกำหนดค่าให้ผู้มีสิทธิในการ เสนอร่างพระราชบัญญัติคือคณะรัฐมนตรี และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยกเว้นในขณะที่ยังไม่ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนั้นเข้าเป็นการถาวร ภายหลังการยึดอำนาจการปกครองคณะผู้ทำการยึดอำนาจหรือรัฐประหารนั้นอาจตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นเพื่อการพิจารณาในช่วงรัฐประหาร พ.ศ. 2490 ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้แต่งตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นโดยเฉพาะ.

² ตามกระบวนการตราพระราชบัญญัติ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การลงพระปรมาภิไธยและการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองในสภาผู้แทนราษฎร. 2530. หน้า 222 - 228.

4.1.2 บทบาทและหน้าที่ในการควบคุมการบริหารประเทศของรัฐบาล

กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ควบคุมดูแลการทำงานของฝ่ายรัฐบาล เพื่อให้เป็นไปตามผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งมีหลายวิธี เช่น การตั้งกระทู้ถาม¹ การเสนอมติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี เช่น มาตรา 40 ในบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2475 มีบทบัญญัติว่า "สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจควบคุมราชการแผ่นดิน..." โดยวิธีการตั้งกระทู้ถามการทำงานของรัฐมนตรีและมาตรา 41 ที่บัญญัติว่า "สภาย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิที่จะลงมติความไว้วางใจในรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะ..." หรือมาตรา 34 แห่งรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2489 บัญญัติว่า "สมาชิกสภาผู้แทนมีสิทธิเสนอมติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะได้..." รวมทั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ต่างก็ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในลักษณะดังกล่าวไว้

ดังนั้นจากการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญคือ มีหน้าที่ในค่านิติบัญญัติ และการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร เช่น การขอเปิดอภิปราย การเสนอมติ การตั้งกระทู้ถาม รวมทั้งการเสนอร่างพระราชบัญญัติการออกกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งนอกจากบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนแล้ว ยังมีบทบาทหน้าที่อย่างอื่นด้วย

4.2 บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกสภา

กล่าวคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกจากจะมีหน้าที่ในรัฐสภาแล้ว บทบาทหน้าที่อีกลักษณะหนึ่ง คือ การทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชนในลักษณะเป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล รวมทั้งการช่วยเหลือประชาชนในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งกระทำได้โดยลักษณะต่าง ๆ กัน คือ

¹การตั้งกระทู้ คือ คำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถามเรื่องราวเกี่ยวกับนโยบายหรือข้อเท็จจริงของรัฐมนตรีร่วมกับรัฐบาลในฐานะผู้รับผิดชอบด้านการบริหาร ซึ่งการถามนี้เป็นกลไกสำหรับการติดตามและควบคุมการบริหารงานของรัฐมนตรี ซึ่งอาจเป็นผลให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ ซึ่งการตอบกระทู้ถามเหล่านั้น กระทำได้ 2 ลักษณะ คือ ตอบในราชกิจจานุเบกษาและตอบในที่ประชุมสภา.

4.2.1 การออกเยี่ยมราษฎรเพื่อรับฟังปัญหา หรือความต้องการของประชาชนและ นำปัญหาไปแจ้งยังรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เพื่อทำการแก้ไขต่อไปโดยการทำหนังสือถึง รัฐมนตรีที่รับผิดชอบต่อปัญหานั้น หรือการพาประชาชนผู้เดือดร้อนไปพบเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในเรื่อง นั้น รวมทั้งการช่วยเหลือตามกำลังความสามารถของตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประสบปัญหาของ ประชาชนนั้นโดยตรง นอกจากนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเองยังทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วย ราชการท้องถิ่นกับประชาชนในเขตพื้นที่นั้น ๆ อีกด้วย

4.2.2 การอภิปรายการแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจ ต่อประชาชนในเรื่องการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะรัฐบาลรวมทั้งการให้ความรู้ เกี่ยวกับการเมืองการปกครองประเทศ เช่น การอภิปรายทางวิชาการในที่ต่าง ๆ การแสดง การอภิปรายในที่สาธารณะหรือเรียกว่า การเปิดไฮด์ปาร์ก ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า สภาพทั่วไปทางการเมืองของไทยภายหลังจากการเปลี่ยนแปลง การปกครองเป็นต้นมานั้น ได้มีการประกาศใช้ระบอบการปกครองขึ้นใหม่ คือ การปกครองตาม ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา และมีการประกาศใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญ เป็นหลักในการปกครอง ประเทศและได้มีการกำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองระดับประเทศโดยการ เลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทน โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน อย่างไรก็ตาม การทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเองจะกระทำได้ดีมีที่หรือมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาท หรือหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือภายใต้ประกาศของคณะรัฐประหารหรือที่เรียกว่า ประกาศคณะปฏิวัติฉบับต่าง ๆ นั้นด้วย

บทที่ 2

ปัจจัยที่มีส่วนหล่อหลอมแนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ

ดังที่กล่าวแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศในลักษณะต่าง ๆ ทั้งการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น แต่จากการศึกษาถึงสภาพทางการเมืองทั่ว ๆ ไป ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 1 จะพบว่า ถึงแม้ไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ แต่ประชาชนเองก็ยังไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างเต็มที่ รวมทั้งยังมีการรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลและมีการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกกฎหมายรัฐธรรมนูญบ่อยครั้ง ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นไปในลักษณะไม่ต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็มีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นอีกจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาททางการเมืองได้อยู่เสมอ

นายแคว้ว นรปติ ก็เป็นบุคคลหนึ่งที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองระดับประเทศ โดยทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อย่างไรก็ตามการที่นายแคว้วได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองนั้นน่าจะเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองเท่านั้นที่เป็นปัจจัยสำคัญในการเข้ามา มีบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว แต่ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นภูมิหลังทั้งทางด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งประสบการณ์ทางด้านการศึกษา และการทำงานของนายแคว้ว ที่มีส่วนผลักดันให้นายแคว้วเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองไทยในช่วงเวลาหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาถึง ภูมิหลังด้านต่าง ๆ ของนายแคว้วจะช่วยให้เราเข้าใจแนวคิดทางการเมืองและการแสดงบทบาทของ นายแคว้ว นรปติ มากขึ้น

1. พื้นฐานทางครอบครัว

นายแคว้ว นรปติ เกิดเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2460 ณ บ้านเล่า ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เป็นบุตรคนที่ 2 ของนายแก้ว และนางคุ้ม นรปติ มีพี่น้องร่วมบิดามารดา 4 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 2 คน คือ นางสาวน นายแคว้ว นายคง และนางเดือน

บิดามารดาของนายแคว้ว นรปติ เป็นชาวยุทธโดยกำเนิด เครือญาติฝ่ายบิดามารดา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ซึ่งรวมทั้งบิดามารดาของนายแคว้วด้วย จากการสัมภาษณ์ของ นายแคว้ว นรปติ ได้ความว่า บิดามารดามีฐานะค่อนข้างยากจน มีที่นา ประมาณ 10 - 20 ไร่

นายแก้วและนางคุ้มได้อพยพครอบครัวจากจังหวัดชัยภูมิไปอยู่ที่อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น เมื่อประมาณ พ.ศ. 2472 ภายหลังจากที่นายแคว้ว จบการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้ว เนื่องจากทางจังหวัดเกิดฝนแล้ง ทำนาไม่ได้ผล ตั้งคำให้สัมภาษณ์ของนายแคว้วที่ว่า "ทางโน้น (ชัยภูมิ) การทำนาหากินมันลัดคัต แร่นแค้นไม่พอกิน ไร่นาไม่ดี ทางนี้ (อำเภอพล) ดีกว่าโดยขายที่นาที่จังหวัดชัยภูมิมาซื้อที่ดินที่อำเภอพล"¹ การอพยพแบบนี้จะมีอยู่ทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในหมู่ชาวไร่นาชาวนา เมื่อที่ใดเกิดความแห้งแล้งทำนาทำไร่ไม่ได้ผลก็จะอพยพครอบครัวไปหาที่ทำกินแห่งใหม่ โดยไปจับจองที่ดินที่ยังเป็นป่าไม้หรือซื้อจากผู้ที่ยอพยพไปอยู่ก่อนแล้ว และแผ้วถางป่าไปแล้วบางส่วนเพื่อทำนาทำไร่ เป็นต้น²

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าบิดามารดาจะมีอาชีพทำนาและมีฐานะที่ไม่ดีนัก แต่บิดามารดาของนายแคว้ว สนใจที่จะให้บุตรธิดาได้รับการศึกษา อย่างน้อยระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนายแคว้ว นรปติ

นายแคว้ว นรปติ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านเล่า ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ หลังจากนั้นได้อพยพตามบิดามารดามาอยู่ที่อำเภอพล ทำให้การเรียนหยุดไป

¹แคว้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์, สำนวน ศิริบุรี ผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2535.

²แหล่งเดิม.

ช่วงหนึ่ง อย่างไรก็ตามนายแคว้วได้มีโอกาสไปเรียนต่อในระดับมัธยมที่โรงเรียนตัวอย่างมณฑลอุดร (ปัจจุบันคือ โรงเรียนอนุตรพิทยานุกูล) เนื่องจากไปอยู่กับพี่สาวซึ่งแต่งงานกับครูที่สอนอยู่มณฑลอุดร นายแคว้วสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 8 (ม. 8) ด้วยคะแนนเป็นอันดับ 1 ของมณฑล จากนั้นได้รับทุนเข้ามาเรียนต่อที่กรุงเทพฯ จนสำเร็จการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรประโยคครูประถม จากโรงเรียนฝึกหัดครูพระนคร และได้รับการบรรจุเป็นครูที่โรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดร้อยเอ็ด และสอนอยู่ที่นั่นประมาณเดือนเศษจึงย้ายมาสอนที่โรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดขอนแก่น (ขอนแก่นวิทยายนในปัจจุบัน) ดังจะกล่าวไว้ในรายละเอียดต่อไป

กล่าวโดยสรุปแล้วจากพื้นฐานทางครอบครัวของนายแคว้ว นรปติ ซึ่งบิดามารดารวมทั้งเครือญาติฝ่ายบิดามารดาประกอบอาชีพทำนา และมีฐานะไม่ค้ำนัก ประกอบกับนายแคว้วเองยังรับราชการในระดับล่างรู้เห็นถึงความลำบาก ความยากจนของประชาชนประกอบกับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ดังนั้นเมื่อมีโอกาสทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงทำให้นายแคว้วเห็นว่าเป็นโอกาสหนึ่งที่จะช่วยเหลือประชาชนได้เต็มที่และทำให้เข้าไปมีบทบาททางการเมือง โดยการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

2. ประสบการณ์ทางการศึกษา

ดังที่ทราบกันดีแล้วว่า การศึกษาทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น แม้แต่ทางด้านการเมืองการปกครองเองยังได้ให้ความสำคัญทางด้านการศึกษา ดังเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ยังได้กำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ โดยเฉพาะการกำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะต้องมาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง จนกระทั่งเมื่อประชาชนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาศึกษามากขึ้นสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งจึงจะยกเลิกไป เป็นต้น ดังนั้นการที่นายแคว้ว นรปติ จะเกิดแนวความคิดทางการเมืองหรือก้าวเข้ามามีบทบาททางการเมือง การศึกษาก็มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมแนวความคิดทางการเมืองด้วย

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทเฉพาะกาลแห่งรัฐธรรมนูญ ฉบับวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475.

อย่างไรก็ตามในขณะที่นายแคว้ว เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษานั้นเขายังไม่ได้สนใจการเมืองมากนัก ดังคำกล่าวของนายแคว้วที่ว่า "ตอนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ผมยังไม่มีความคิดทางการเมืองอะไร กำลังเรียนอยู่มณฑลอุดรฯ แต่ได้ยินข่าวรู้สึกแปลกหู แปลกตา เหมือนพันเอกสมคิด (พันเอกสมคิด ศรีสังคม ในขณะที่นั้นเรียนอยู่โรงเรียนเดียวกัน) ยังไปร้องเพลงต้อนรับหลวงประดิษฐ์มนูธรรม ที่ศาลากลางมณฑลอุดรฯ รู้สึกจะมาตรวจราชการจำได้ว่ามีความนิยมชมชื่นพวกผู้ก่อการพอสมควร"¹ รวมทั้งขณะที่เรียนที่โรงเรียนฝึกหัดครูพระนครด้วย อย่างไรก็ตามถึงแก่นายแคว้วจะยังไม่เกิดแนวความคิดทางการเมืองอย่างจริงจังนักแต่ก็กล่าวได้ว่ามีความสนใจอยู่บ้าง

นายแคว้ว นรปติ เริ่มสนใจและรับแนวความคิดทางการเมืองอย่างจริงจังขึ้นเมื่อมีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง² ในช่วง พ.ศ. 2482 - 2486

ขณะเรียนที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองนี้เอง นายแคว้ว นรปติ เริ่มสนใจเหตุการณ์บ้านเมืองมากขึ้น โดยได้ร่วมการวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่นักศึกษา และทำให้รับแนวความคิดทางการเมืองจากเพื่อนนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นอนุธรรม พลุกล พัก ๗ สงขลา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง กุหลาบ สายประดิษฐ์ ดังที่นายแคว้ว นรปติ ได้กล่าวถึงกุหลาบ สายประดิษฐ์ ว่า

¹"เปิดอกสามศอก แคว้ว นรปติ คนดีแห่งแก่นนคร," มติชนสุดสัปดาห์. 7 (324) : พิเศษ 3 ; 16 พฤศจิกายน 2529.

²ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งขณะนั้นเปิดเรียนในลักษณะเป็นเคลาดวิชาคือให้นักศึกษาเรียนด้วยตนเองและเมื่อถึงเวลาสอบให้มาสอบตามศูนย์ที่จัดไว้ เช่น ภาคเหนือสอบที่จังหวัดเชียงใหม่ ภาคอีสานสนามสอบที่จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น หรือสามารถเข้ารับฟังคำบรรยายเป็นรายวิชาได้ที่มหาวิทยาลัย. แคว้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์ สারণ ศิริบุรี ผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2535.

"กุหลาบ สายประดิษฐ์ นี่เป็นคนที่มีความเห็นอกเห็นใจคนยากจน ชอบคุยถึงเหตุการณ์บ้านเมือง วิพากษ์วิจารณ์ว่าคนยากคนจนในบ้านเราเสียเปรียบรัฐบาลขณะนั้นเป็นเผด็จการ..."¹

นายแคว้ว เริ่มศึกษาแนวความคิดต่าง ๆ การพูดคุยวิพากษ์วิจารณ์กับเพื่อนนักศึกษา ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในแนวความคิดสังคมนิยม โดยเฉพาะจากกุหลาบ สายประดิษฐ์ ซึ่งเป็นนักคิด นักเขียนที่มีแนวความคิดทางการเมืองที่ผสมผสานระบบต่าง ๆ เข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็นระบบประชาธิปไตย สังคมนิยม พุทธศาสนา และหลักสิทธิมนุษยชน เข้ามาเชื่อมโยงเข้าไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน พร้อมทั้งนำเอาแง่ดีของแนวความคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้² กุหลาบ สายประดิษฐ์ แสวงหาความยุติธรรมในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาระบบสังคมนิยมมาพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ต้องการให้สังคมมีลักษณะเป็นแบบสังคมนิยม โดยเน้นที่การสนับสนุนให้สมาชิกชุมชนมีกรรมสิทธิ์ร่วมกันในสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตร่วมกัน และได้รับประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ จากการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และปัจจัยทางการผลิตอย่างเท่าเทียมกัน³ จากแนวความคิดดังกล่าวนี้เองที่นายแคว้ว นรปติ ได้ย้ำเสมอว่า สามารถที่จะนำมาแก้ไขสังคมไทยให้ดีขึ้นได้ ซึ่งจะกล่าวถึงลักษณะของแนวความคิดแบบสังคมนิยมต่อไป

นอกจากการรับแนวความคิดจากเพื่อนนักศึกษาดังกล่าวแล้ว ความชื่นชมในตัวของนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้นทำให้นายแคว้ว นรปติ ได้ศึกษาถึงแนวความคิดของนายปรีดี พนมยงค์ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการอ่านผลงาน การศึกษาประวัติส่วนตัว และให้ความสนใจแก่การเสนอเค้าโครงเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) คอคณะกรรมกรราษฎร (คณะรัฐมนตรี) ซึ่งพอจะสรุปหลักการใหญ่ ๆ ของเค้าโครงเศรษฐกิจ

¹"เปิดอกสามคอก แคว้ว นรปติ คนดีแห่งแก่นนคร," มติชนสุดสัปดาห์. 7 (324) : พิเศษ 3 ; 16 พฤศจิกายน 2529.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมแนวความคิดดังกล่าวของกุหลาบ สายประดิษฐ์ ในสมัชชา ศรีเจริญเวช. ความคิดทางการเมืองของกุหลาบ สายประดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ ร.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2532.

³แหล่งเดิม.

ได้ว่า ในด้านจุดมุ่งหมายนั้น โครงการนี้มุ่งช่วยเหลือคนยากจนโดยให้รัฐเป็นผู้ช่วยเหลือในการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจให้ ส่วนสิทธิและเสรีภาพทางการเมือง โครงการนี้ยังให้การประกันและรับรองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทางด้านลักษณะชุมชนของโครงการนี้ต้องการให้ทั้งระบบกลไกกรรมและอุตสาหกรรมควบคู่กันไป เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน และเมื่อรัฐสามารถจัดระบบกลไกกรรมและอุตสาหกรรมได้แล้ว ก็ให้รัฐจัดแบ่งงานเป็นรูปสหกรณ์กระจายไปทั่วประเทศ โดยมีรัฐบาลกลางเป็นผู้ควบคุม ส่วนในด้านการค้าเงินการให้เงินไปตามโครงการนี้ หลวงประดิษฐ์มนูธรรมได้เสนอขั้นตอนในการจัดการ คือ ขั้นแรก ให้รัฐคำนวณและสืบสวนความต้องการด้านปัจจัยการครองชีพของประชาชนโดยคำนวณในหลักการเพียงพอแก่ความสมบูรณ์พูนสุข กล่าวคือ คำนวณโดยยึดหลักแห่งความพอดี ตามความต้องการของบุคคลธรรมดาทั่ว ๆ ไป ขั้นที่สอง ให้รัฐคำนวณต่อไปว่าถ้าจะดำเนินการตามขั้นที่หนึ่ง จะต้องอาศัยที่ดิน แรงงาน เครื่องจักร และเงินทุนเป็นจำนวนเท่าใด และขั้นที่สาม เมื่อทราบผลการคำนวณแล้วก็ให้รัฐจัดสรรการแบ่งงานออกเป็นรูปสหกรณ์และจัดแบ่งงานต่าง ๆ ตามหน้าที่ ความสามารถ เพศ และอายุ โดยการทำงานให้จัดโครงการทำงานตลอดทั้งปี ในด้านการจัดหาที่ดิน แรงงาน และเงินทุนเพื่อการดำเนินการนี้ให้รัฐใช้วิธีซื้อที่ดินคืนจากราษฎรโดยในช่วงแรกให้รัฐซื้อเฉพาะที่ดินที่จะใช้ประกอบการเศรษฐกิจต่อสังคมส่วนรวม เช่น ที่ดินเพื่อทำไร่ทำนา ทำน้ ส่วนทางด้านแรงงานนั้นกำหนดให้คนไทยทุกคนเป็นข้าราชการของรัฐเพื่อทำหน้าที่ประกอบการเศรษฐกิจแต่ก็มีการยกเว้นให้แก่ผู้ที่คิดว่าตนเองมีความสามารถที่จะเลี้ยงตนเองได้

ในด้านการจัดหาเงินทุนให้รัฐดำเนินการเก็บภาษีมรดก ภาษีรายได้ ภาษีน้ำตาล ภาษีบุหรี่ ภาษีไม้ขีดไฟ หรือกู้เงินจากภายในและภายนอกประเทศมาลงทุน เป็นต้น¹ ซึ่งจากการเสนอเค้าโครงการดังกล่าวทำให้หลวงประดิษฐ์มนูธรรมถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์รับแนวความคิดของระบบคอมมิวนิสต์ จนเป็นเหตุให้ต้องเดินทางออกไปอยู่ต่างประเทศและถึงแม้จะได้กลับเข้ามาอีกครั้งในเวลาต่อมา ก็ต้องหนีออกจากประเทศไทยเพื่อลี้ภัยทางการเมืองจนตลอดชีวิตเมื่อเกิดรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 การต่อสู้ทางการเมืองของนายปรีดี พนมยงค์ เพื่อสร้างความจริงให้แก่

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐ์มนูธรรม ในปรีดี พนมยงค์. ร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจ. 2517.

ประเทศชาตินี้ประทับใจนายแคว้ว นรปติ มาก ดังที่เขาให้สัมภาษณ์ไว้ว่า "...อีกอย่างคือ มีความสนใจอาจารย์ปรีดี ผมรับประกาศนียบัตร (ปริญญาบัตร) จากหลวงประดิษฐไพฑูริย์ สนใจชีวิตประวัติของท่านอยากเป็นคนนี้ประโยชน์อย่างท่าน"¹ ซึ่งนายแคว้ว เองได้แสดงถึงความเคารพและนับถือที่มีต่อนายปรีดี พนมยงค์ ตลอดมา ดังจะเห็นได้จากการเสนอให้รัฐบาลในสมัยที่พพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อปี พ.ศ. 2526 (เมื่อนายปรีดี พนมยงค์ เสียชีวิต) โดยเสนอให้รัฐบาลจัดพิธีศพให้นายปรีดี พนมยงค์ อย่างสมเกียรติในฐานะที่หาประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ เป็นต้น²

นอกจากประสบการณ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว นายแคว้วเองยังได้ให้ความสนใจศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ตลอดเวลาภายหลังจากที่เรียนจบจากมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองแล้ว เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ การอ่านชีวประวัติของบุคคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เลนิน เหมาเจ๋อตุง ฟิลิเดล คาสโตร หรือเรื่องเกี่ยวกับการปฏิวัติ รวมทั้งการพบปะพูดคุยและขอคำปรึกษาจากนักวิชาการในมหาวิทยาลัยเหล่านี้ เป็นต้น เป็นการส่งเสริมและปลูกฝังแนวความคิดทางการเมืองตลอดมา

สรุปแล้วจากการศึกษาถึงประสบการณ์ทางด้านการศึกษาของนายแคว้ว นรปติ นี้พบว่า ในช่วงที่เรียนที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง นั้น เป็นจุดเริ่มต้นให้นายแคว้ว นรปติ สนใจการเมืองอย่างจริงจัง

3. สภาพเศรษฐกิจและสังคมในภาคอีสาน

นอกจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 การศึกษาถึงพื้นฐานทางครอบครัวและประสบการณ์ทางด้านการศึกษาแล้ว การศึกษาถึงสภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ จะทำให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ทำให้บุคคลต่าง ๆ เกิดแนวความคิดทางการเมืองด้วยเหตุที่ว่า ความคิดทางการเมืองย่อมได้รับ

¹บันทึกการเมืองไทย. บรรณาธิการโดยชาติชาย เข็มบูรณ์ ธำรงค์ศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. 2530. หน้า 397.

²"กระทู้รัฐบาลอีกจัดงานศพ ปรีดี," มติชนรายวัน. 5 พฤษภาคม 2526 หน้า 1.

การหล่อหลอมจากสภาพของแต่ละสังคมอันได้แก่ ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ลักษณะของสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และรูปแบบการปกครอง ซึ่งล้วนแต่มีผลทางการเมืองทั้งนั้น¹ ดังนั้น การศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมในภาคอีสานจึงทำให้เข้าใจถึงการเกิดแนวความคิดทางการเมืองของนายเฉลียว นรปติได้ ไม่ว่าจะเป็นความยากจนของประชาชน การถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การขาดการเอาใจใส่จากหน่วยงานของรัฐ สิ่งเหล่านี้มีส่วนผลักดันให้นายเฉลียว นรปติ เข้าไปมีบทบาททางการเมืองตลอดจนเสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหาเหล่านี้ต่อรัฐบาล กล่าวคือ

3.1 ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคม

ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของนายเฉลียว นรปติ ที่ย้ำเสมอว่า ก่อนที่ตนจะเข้ามาทำบทบาททางการเมืองนั้นสภาพเศรษฐกิจและสังคมในภาคอีสานได้รับการพัฒนาน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ในประเทศไทยประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ส่วนใหญ่แล้วประกอบอาชีพทำนาทำไร่ ซึ่งต้องอาศัยน้ำในการทำการเพาะปลูกอีกด้วย แต่ก็เกิดความแห้งแล้งขาดการชลประทาน เกิดความแตกต่างระหว่างชนชั้นในสังคม ถึงแม้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ขึ้น แต่ประชาชนยังไม่มี ความเสมอภาคดังที่กล่าวอ้างไว้ในหลักการปกครองจึงทำให้เกิดแนวความคิดที่จะช่วยเหลือนักสังคมดังที่เขากล่าวเสมอว่า

เนื่องจากเห็นความแตกต่างของสังคม ช่วงหนึ่งนั่งรถผ่านไปทางอำเภอภูเวียง หรือเดินทางกลับจากเรียนยังจำได้ว่า เวลาประมาณ 2 ทุ่ม เห็นชาวบ้านเอาไฟส่องเขี่ยต ดินมันแตกกระแวง เพราะมันไม่มีน้ำ ชาวบ้านออกมาจับแฉะดินที่แตกแห้งขุดเอา เขี่ยตไปกิน กลางคืนกลับมาทางเดิมยังพบจุดไฟแว่ววาวขุดเขี่ยตอยู่ นี่เป็นความเศร้าใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะขณะนั้นมีการ เปิดโรงพยาบาลจังหวัดขอนแก่น มีการเล่น เขายกพื้นขึ้นสูงท่วมหัว มีคนมาเต้นรำบนนั้นคนที่มาเต้นรำแต่งตัวอะร่าอระร่วมสวยงาม คนที่มานั่งดูเป็นชาวบ้านใส่เสื้อ

¹ วิทยา สุจริตนารักษ์. "ลักษณะเด่นของความคิดทางการเมืองของไทย : ข้อสังเกตเบื้องต้น," รัฐศาสตร์สาร. ฉบับพิเศษครบรอบ 12 ปี : 209 ; 2530.

บ้างไม่บ้าง บางคนหมักข้าวมาแล้ว ๓ เดือนก็ยังไม่ดี ก่อไฟผิงกัน ผมดูแล้วเห็นว่านี่คือสองสภาพที่แตกต่างกันเหลือเกิน...¹

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเมื่อนายแคว้วได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง นายแคว้วได้พยายามเสนอปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ให้รัฐบาลทราบโดยวิธีการตั้งกระทู้หรืออภิปรายในวาระต่าง ๆ ดังคำกล่าวของนายแคว้วที่ว่า

กล่าวคือว่าในขณะที่เขาไม่มีข้าวกิน แม่แต่เด็กที่ไปโรงเรียนนั้นก็ยังไม่ได้กินข้าว เมื่อ 2 - 3 วันนั้น กระผมไปบ้านวังม่วง ตำบลวังม่วง อำเภอบ้านไผ่ ก็ได้รับคำร้องทุกข์ว่าครูประจำบาลไม่กล้าที่จะใช้เด็กไปทางหมู่บ้านบริเวณโรงเรียน เพราะเด็กยังไม่ได้กินข้าว ร้องถึงครูต้องเสียสละเงินไปช่วยซื้อข้าวตามชาวบ้าน ขอให้กิน มันเป็นอย่างนี้เป็นต้น ภาวะที่ราษฎรได้รับความเดือดร้อนอยู่เดี๋ยวนี้มากมายเสียจริง ๆ ในเรื่องข้าวนี้ะครับ... เพราะเราตามความเป็นจริงที่ปรากฏนั้นก็เห็นแต่เพียงว่า กระทรวงมหาดไทยหรือทางรัฐบาลที่ อนุมัติเงินไปแล้วก็ไปซื้อข้าวสารตามโรงสีแล้วก็จัดส่งไปจำหน่ายยังตำบลต่าง ๆ เท่านั้น มันก็ได้ ข้าวสารมันก็มีอยู่ที่จังหวัดนั้นแล้ว แต่มีอยู่ตามโรงสี คือคนมี (คนร่ำรวย) ก็มีมากจริง ๆ คนที่ไม่มีก็ไม่มีจนกระทั่งอดตาย มันเป็นอย่างนี้...²

หรือแม้แต่จอมพลถนอม ชูณหะวัณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรในสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม (พ.ศ. 2495 - 2500) เองยังได้กล่าวถึง สภาพเศรษฐกิจ สังคม และยอมรับถึงสภาพความยากจนของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังคำกล่าวที่ว่า "ในเรื่องการสนใจ

¹"เปิดอกสามศอก แคว้ว นรปติ คนดีแห่งแก่นนคร," มติชนสุดสัปดาห์. 7 (324) : พิเศษ 3 ; 16 พฤศจิกายน 2529. และ บันทึกการเมืองไทย. 2530. หน้า 397.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 7 สิงหาคม 2518.

ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งข้าพเจ้ารับราชการอยู่เป็นเวลา 12 ปี และได้เอาใจใส่เป็นพิเศษ เพราะว่าราษฎรในภาคนี้ได้อัตคัตขัศสนยาจนด้วยธรรมชาติเป็นอย่างดี"¹ ซึ่งจากสภาพดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า นายแคว้วได้พยายามที่จะหาแนวทางในการนำมาแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมโดยเฉพาะประชาชนในระดับล่าง ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ จนทำให้เกิดแนวความคิดในการนำเอาระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมาใช้

3.2 การขาดความเอาใจใส่จากหน่วยงานของรัฐ

การที่รัฐบาลมุ่งพัฒนาทางด้านกำบังกันประเทศมากเกินไป จนทำให้การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศได้รับการความสนใจจากรัฐบาลน้อยมากดังจะเห็นได้จากการพยายามคัดค้านงบประมาณที่นายแคว้ว เห็นว่ามุ่งส่งเสริมกำลังทางกองทัพมากเกินไป และไม่มีประโยชน์ไม่ได้แก้ปัญหาเศรษฐกิจของประชาชน ดังคำกล่าวของนายแคว้วที่ว่า

...ข้าพเจ้าว่าการทบทวนหาถิ่นของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งรัฐบาลควรจะต้องคำนึงถึง และต้องปรับปรุงยิ่งกว่าการซื้อเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ อาวุธไม่ทันสมัย ไม่มีพาหนะรถอย่างทันสมัยเหมือนของรัฐบาลเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้พอที่จะป้องกันได้... เขาเรียกเป็นการให้ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อลดค่าครองชีพ ตามหลักวิชานั้นเราจะเป็นแต่ประเทศกสิกรรมเพียงอย่างเดียวนั้นหาได้ไม่ เราต้องพยายามเป็นประเทศอุตสาหกรรมด้วยถึงจะไปได้... เพราะฉะนั้นรัฐบาลน่าจะสงวนเงินจำนวนนี้ไปใช้จ่ายในการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม...²

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 4 สิงหาคม 2498.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 18 กันยายน 2495.

หรือค่างกล่าวของนายแคว้วที่เกี่ยวกับการได้รับการศึกษาของประชาชนในเขตชนบทนั้นได้รับความเอาใจใส่น้อยมากดังค่างกล่าวที่ว่า

...ราษฎรในหลายหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงในเขตตำบลสี่สุก (จังหวัดขอนแก่น) อย่างนี้ราษฎรประมาณ 40 - 50 ครอบครัวไม่มีโรงเรียน ข้าพเจ้าเคยเอาชอล์กไปเขียนไว้เมื่อคราวเลือกตั้งให้มีใครอ่านออกเลย ราษฎรตั้งหลายหมู่บ้านอ่านหนังสือไม่ออก...นี่เป็นอย่างนี้ รัฐบาลควรจะมองเห็นข้างข้าพเจ้าขอเรียนว่าการศึกษาก็คือการที่ประชาชนขาดการครองชีพที่ศักดิ์ศรี ขาดอาชีพที่ศักดิ์ศรี เขาไม่มีอาหารจะกิน... ท่านลองคิดดูอย่างนี้กับเฮลิคอปเตอร์ของท่านไหนจะจำเป็นยิ่งกว่ากัน...การที่จะใช้จ่ายเงินอย่างเดียวกันนี้ใครก็ทำได้ แต่ว่าการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมแก่ความต้องการของประชาชนนั้นนี่ซิเป็นปัญหา... 1

จากคำพูดดังกล่าวข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าสภาพปัญหาทางสังคมและปัญหาทางเศรษฐกิจของประชาชนภาคอีสานที่มีส่วนผลักดันให้นายแคว้วเข้าไปรับบทบาทในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้การที่ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือขาดสถานที่เรียนที่มีส่วนผลักดันให้นายแคว้ว คิดหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ดังค่างกล่าวของนายแคว้วที่ว่า

...โรงเรียนบางแห่งอย่างโรงเรียนบ้านหนองหัวควาย ตำบลหนองกุ่ม ข้าพเจ้าเคยไปที่นั่นมาแล้ว เวลาฝนตกลงมาอยู่ไม่ได้เปราะ หลังคาหรือก็มุงจากธรรมดาแล้วที่นั่นก็เป็นแผ่นดิน ตามธรรมดาที่นั่นปั้นดินให้เป็นกอง ๆ แล้วให้เด็กนั่งลงไป เพราะฉะนั้นไม่มีที่จึงทำให้เป็นคนสกปรกเลอะเทอะไปหมด... 2

1สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 18 กันยายน 2495.

2แหล่งเดิม.

หรือกรณีที่รัฐบาลจัดการศึกษาระดับอนุบาล ระดับมัธยม ไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการศึกษาระดับมัธยมนั้น จะมีการเปิดการสอนน้อยมาก เฉลี่ยแล้ว 2 - 3 อำเภอ จึงจะ เปิดทำการสอนในระดับมัธยมเพียง 1 โรงเรียนเท่านั้น ซึ่งต่างจากตัวเมือง เช่น ในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา มีการเปิดทำการสอนในระดับมัธยมหลายโรงเรียนคงจะ เห็นได้จากการตั้งกระทู้ถาม ในเรื่อง การเพิ่มขึ้นเรียนของโรงเรียนประจำอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งสะท้อน ให้เห็นถึงการขาดการเอาใจใส่ในด้านการศึกษาของรัฐบาล

3.3 ปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง

จากการที่สภาพเศรษฐกิจและสังคมในภาคอีสานหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 คือ การที่ทางกรุงเทพฯ พยายามให้เกษตรกรภาคอีสานหันมาสนใจปลูกข้าว เพื่อส่ง เป็นสินค้า มากขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายพื้นที่ในการปลูกข้าวเจ้า ซึ่งแต่เดิมประชาชนนิยมปลูกข้าว เหนียวเพื่อบริโภค ซึ่งเมื่อมีการขยายพื้นที่ในการเพาะปลูกโดยเฉพาะตามเส้นทางรถไฟ เช่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ขอนแก่น ฯลฯ เมื่อมีการขยายพื้นที่ในการ เพาะปลูกมากขึ้น แต่วิธีการผลิตยังอาศัยธรรมชาติเป็นหลักจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น เช่น การขาดการ ซอยประทานที่จระน้ำน้ำ ขาดน้ำ ปัญหาศัตรูพืช การคัดเลือกพันธุ์² และปัญหาที่สำคัญคือการเข้ามา มีอิทธิพลของพ่อค้าชาวจีน ซึ่งเข้ามา มีบทบาทในลักษณะเป็นคนกลางในการรับซื้อสินค้า เข้ามาตั้ง โรงสี เป็นจำนวนมากและเป็นตัวกลางในการรับซื้อสินค้าสำเร็จรูปจากภายนอกมาขายให้ประชาชน ทำให้ชาวนาประสบปัญหาถูกเอารัดเอาเปรียบจากการค้าข้าวมากเพราะชาวนามีโอกาสทราบ ราคาและกำหนดราคาเองได้ และประกอบกับเมื่อชาวนามีความสนใจเพาะปลูกข้าวเจ้ามากขึ้น เพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าเมื่อเกิดภาวะฝนแล้งทำนาไม่ได้ผล ชาวนาต้องหันมาซื้อข้าวจากพ่อค้าชาวจีน ในราคาสูงค้ำว ซึ่งจากการเห็นประชาชนถูกเอารัดเอาเปรียบเช่นนี้ เป็นเหตุให้ นายแคล้ว สนใจ

¹พริยา คุ้มชนะศิริ, แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของทองอินทร์ ภูริพัฒน์.

2532. หน้า 11.

²แหล่งเดิม.

ในการศึกษาเกี่ยวกับการจัดสหกรณ์ในรูปแบบต่าง ๆ และเห็นว่ากรรวมกลุ่มในลักษณะการสหกรณ์นั้นจะสามารถแก้ปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางได้และส่งผลให้นายแค้ว มีแนวความคิดในการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ทุกประเภท ภายใต้ง การควบคุมขององค์การสหกรณ์ในระดับชาติ¹

กล่าวโดยสรุปแล้วจากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าว ข้างต้นนี้มีส่วนผลักดันให้นายแค้วเข้าไปที่บาทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้นและมีส่วนหล่อหลอมแนวความคิดทางการเมืองของนายแค้ว นรปดีด้วย

4. สภาพการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ

สิ่งที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ในขณะที่นายแค้ว นรปดี เรียนที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองนั้น เป็นช่วงที่เขาเริ่มสนใจเหตุการณ์บ้านเมืองอย่างจริงจัง และประกอบกับภายหลังสำเร็จการศึกษาแล้วนั้นได้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั่วโลก ที่ส่งผลกระทบต่อระบบการเมืองไทยหรือส่งผลกระทบต่อนักการเมืองไทย ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เราควรศึกษาถึงสภาพการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในช่วงภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 และส่งผลกระทบต่อการเมืองไทยด้วย โดยในที่นี้จะศึกษาเฉพาะเหตุการณ์ที่ทำให้ไทยต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลต่อแนวความคิดของนายแค้ว นรปดีด้วย

¹คู่มือนโยบายของพรรคการเมืองที่นายแค้ว ร่วมก่อตั้งและสังกัด เช่น นโยบายพรรคเสรีชนกร พรรคแนวร่วมสังคมนิยม คูรายละเอียดยาน ภาคผนวก ข.

4.1 การเกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่าสงครามเย็น

เนื่องจากภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงประเทศต่าง ๆ ในโลกได้เกิดความแตกแยกทางความคิดนำไปสู่การแบ่งออกเป็นสองค่าย คือ ค่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งนำโดยสหภาพโซเวียต และค่ายเสรีประชาธิปไตย นำโดยสหรัฐอเมริกา ซึ่งทำให้ไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วย กล่าวคือ เนื่องจากในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 สหภาพโซเวียตได้ขยายดินแดนของตนในยุโรปและเข้ายึดครองดินแดนของฝ่ายตรงข้ามจนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจอีกประเทศหนึ่ง นอกจากนี้ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง สหภาพโซเวียตหรือ รัสเซียได้เผยแพร่และสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ ในยุโรปจนทำให้ประเทศเหล่านั้นกลายเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ตามแบบรัสเซีย เช่น โปแลนด์ ยูโกสลาเวีย โรมาเนีย บัลแกเรีย เป็นต้น และนอกจากนั้น รัสเซียยังได้สนับสนุนกระบวนการคอมมิวนิสต์ในเยอรมนี อิตาลี ฝรั่งเศส อินโดจีน พม่า เป็นต้น และยังพยายามใช้สิทธิยับยั้ง (Veto) ในองค์การสหประชาชาติทำให้เกิดความหวาดกลัวขึ้นในประเทศประชาธิปไตย ซึ่งมีสหรัฐอเมริกาเป็นหัวหน้า และนำไปสู่การร่วมมือกันระหว่างสหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เพื่อหยุดยั้งการคุกคามของสหภาพโซเวียตเป็นการดำเนินการที่เรียกว่า สงครามเย็น เช่น แผนการมาร์แชล (Marshall plan) โดยที่สหรัฐอเมริกาได้สนับสนุนเงินทุนหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อฟื้นฟูประเทศที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยต่าง ๆ ให้เศรษฐกิจดีขึ้นทำให้ขบวนการคอมมิวนิสต์ในประเทศเหล่านั้นเสื่อมอิทธิพลลงการทำสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ (NATO) กับประเทศต่าง ๆ ในยุโรปที่ปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยและให้คำมั่นสัญญาว่าจะทำการต่อต้านค่ายกำลัง (ทหาร) เมื่อประเทศใดประเทศหนึ่งถูกรุกราน¹ ประเทศไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาและอาจกล่าวได้ว่าอยู่ในค่ายเสรีประชาธิปไตย รวมทั้งนำไปสู่การทำสนธิสัญญาซีเอโต้ (SEATO) โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อป้องกันการรุกรานจากประเทศคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นเหตุให้สมาชิกฝ่ายค้านพยายามคัดค้านและเรียกร้องให้ไทยถอนตัวออกจากสนธิ

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ปรีชา ศรีวัลย์. สงครามโลกครั้งที่ 1 - 2 และสงครามเกาหลี. 2530. หน้า 164 - 167.

สัญญาฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายแคว้ว นรปติ เพราะเห็นว่าอาจทำให้ไทยกลายเป็นสนามรบ ซึ่งนายแคว้ว เห็นว่าไทยควรวางตัวเป็นกลางและยกเลิกนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ตั้งที่จะได้ศึกษาในบทต่อไป

4.2 การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในจีน พ.ศ. 2492

กล่าวคือ การที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งนำโดยเหมาเจ๋อตุง (เม่าเซตุง) สามารถยึดครองจีนแผ่นดินใหญ่ได้จากรัฐบาลคณะชาตินิยมของเจียงไคเช็ค และสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้น ส่วนรัฐบาลเจียงไคเช็คหลบหนีไปอยู่ที่เกาะฟอร์โมซา (ไต้หวัน) ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นที่สนใจของคนไทย ส่งผลให้มีการศึกษาถึงบทบาทของเหมาเจ๋อตุงมากขึ้น ซึ่งรวมถึงนายแคว้ว นรปติ ด้วยและนำไปสู่ปัญหาการถกเถียงระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มนักการเมืองบางกลุ่มในกรณีการรับรองฐานะของรัฐบาลจีนภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2495 โดยพยายามเรียกร้องให้ไทยหันไปมีความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน มากกว่ามีความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐจีน เนื่องจากเห็นว่า รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ปกครองประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

4.3 สงครามเกาหลี (2493 - 2496)

การเกิดสงครามเกาหลีขึ้นในครั้งนี้ เนื่องจากในวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2493¹ กองกำลังเกาหลีเหนือยกกำลังข้ามพรมแดนเข้าโจมตีเกาหลีใต้ทำให้สหประชาชาติได้เรียกประชุมสภาความมั่นคงโดยรีบด่วน เพื่อแก้ปัญหา กองกำลังสหประชาชาติภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกาเข้าช่วยเกาหลีใต้ ในขณะที่รัสเซียและจีนคอมมิวนิสต์ช่วยกองกำลังเกาหลีเหนือ ซึ่งในกองกำลังของสหประชาชาติที่นำโดยสหรัฐอเมริกานั้น มีกำลังพลของไทยอยู่ด้วยและถึงแม้มีการ

¹ปรีชา ศรีวาลย์, สงครามโลกครั้งที่ 1 - 2 และสงครามเกาหลี, 2530.

เจรจาสงบศึกในวันที่ 27 กรกฎาคม 2496 แล้วก็ตามทหารสหประชาชาติยังคงประจำการอยู่ที่เกาหลีใต้ เพื่อป้องกันการรุกรานของเกาหลีเหนือ เป็นเหตุให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านโดยเฉพาะนายแคว้ว ได้พยายามเรียกร้องให้ไทยถอนทหารกลับประเทศและตัดด้านการจัดสรรงบประมาณเนื่องจากเห็นว่าไทยเป็นประเทศเล็ก งบประมาณไม่เพียงพอ¹ กล่าวโดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าสถานการณ์ระหว่างประเทศนั้นก็มีส่วนผลักดันให้นายแคว้ว เกิดแนวความคิดที่ต้องการให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกอยู่ร่วมกันโดยสันติ โดยในขั้นแรกนั้นพยายามที่จะให้ไทยดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นกลางไม่เข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ

5. การเกิดแนวความคิดสังคมนิยมในประเทศไทย

แนวความคิดสังคมนิยมนี้โดยทั่วไปนักวิชาการมักแบ่งแนวความคิดสังคมนิยมออกเป็น 2 แบบใหญ่ ๆ² คือ สังคมนิยมอุดมคติ (Utopian Socialism) และสังคมนิยมแบบวิทยาศาสตร์หรือสังคมนิยมมาร์กซิสม์ ซึ่งสังคมนิยมทั้งสองแบบนี้มีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือ ปราบปรามจะให้สังคมมีความสมบูรณ์ที่สุด มีสันติภาพ มีชีวิตอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง มีการประกันความมั่นคงของชีวิต มีความเสมอภาคมีความยุติธรรม ซึ่งพอสรุปแนวความคิดสังคมนิยมดังนี้

5.1 สังคมนิยมแบบวิทยาศาสตร์ หรือสังคมนิยมมาร์กซิสม์

สังคมนิยมแบบวิทยาศาสตร์นี้เกิดจากแนวความคิดของนักคิด 2 คน คือ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และ เฟรเดอริค เองเกิลส์ (Friedrich Engels) ความคิดของมาร์กซ์ มีลักษณะยึดสภาพความเป็นจริง ปฏิเสธการใช้วิธีประนีประนอม หรือรอคอยวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงแบบค่อย

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายการการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 14 มกราคม 2498.

²สมชัย ศรีเจริญเวช. ความคิดทางการเมืองของกฤษดา สายประดิษฐ์. 2532

เป็นค่อยไป เชื่อมั่นว่าการสร้างสังคมใหม่จะต้องผลจากสังคมเก่าโดยสิ้นเชิง หรือการใช้กำลัง
เพื่อการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ซึ่งสังคมนิยมมาร์กซ์นิยมได้มีผู้นำมาพัฒนาหรือปฏิบัติ คือ เลนิน
เหมา เจ๋อตง ซึ่งพัฒนาการสังคมนิยมแบบมาร์กซ์นิยมนี้อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สังคมนิยมระบบ
คอมมิวนิสต์ในปัจจุบันนั่นเอง

5.2 สังคมนิยมอุดมคติ (Utopian Socialism)

สังคมนิยมแบบนี้เริ่มขึ้นในต้นศตวรรษที่ 19 โดยมีความเห็นว่า โครงสร้างทางสังคมที่มี
ระบอบประเพณีอยู่จะทำให้คนที่แข็งแรงกว่าคนที่อ่อนแอกว่า และถ้าคนสามารถหลุดพ้น
จากระบอบประเพณีแล้วจัดตั้งประชาคมขึ้นมาใหม่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ และไม่ขัดแย้ง
เป็นการยากที่จะสร้างสังคมนิยมลักษณะนี้ได้โดยง่ายจึงได้มีการพัฒนาแนวความคิดสังคมนิยมขึ้นมาใหม่
เช่น พวกสังคมนิยมเฟเบียน (Fabian Socialism) ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปลายศตวรรษที่ 19
(ค.ศ. 1883) โดยจัดตั้งในลักษณะสมาคมและเผยแพร่แนวความคิดที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทาง
สังคมนั้นควรทำแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยวิวัฒนาการและสันติวิธีคัดค้านแนวความคิดของมาร์กซ์และ
ไม่เห็นด้วยกับการทำสงครามชนชั้น ซึ่งสังคมนิยมเฟเบียนนี้มีลักษณะคล้าย ๆ กับสังคมนิยมประชาธิปไตย
ในความหมายของคำว่าสังคมนิยมในปัจจุบัน

5.3 สังคมนิยมประชาธิปไตย (Democratic Socialism)

เดิมคำว่าสังคมนิยมมักมีคนเข้าใจว่าเป็นแนวความคิดแบบเดียวกับ สังคมแบบมาร์กซ์
หรือคอมมิวนิสต์ ดังนั้นคำว่า สังคมนิยมในความหมายปัจจุบัน คือ สังคมนิยมประชาธิปไตย ซึ่งอาจ
กล่าวได้ว่าได้วิวัฒนาการมาจากสังคมนิยมอุดมคติ และสังคมนิยมแบบเฟเบียน ซึ่งเป็นสังคมนิยม

1 คูรายละเอียดยุคใหม่ เต็มใน ธงชัย ฟุ้งกันไทย. ลัทธิคอมมิวนิสต์และนโยบายต่อต้าน
รัฐบาลไทย พ.ศ. 2468 - 2500. 2521 บัญชา สุมา. การเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์
และนโยบายของรัฐบาลไทย 2500 - 2523. และชัยอนันต์ สมุทวณิช. ประชาธิปไตยสังคม
นิยมคอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย. 2519.

ที่ กติกาของประเทศอังกฤษ และได้เผยแพร่เข้าไปในประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส และประเทศต่าง ๆ ในยุโรป คำว่า สังคมนิยมประชาธิปไตยนี้หมายถึงลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจที่มีหลักการสำคัญ คือ การปกครองโดยประชาชนด้วยการทำให้ประชาชนปกครองตนเองตามวิถีทางประชาธิปไตย ต้องการให้รัฐเป็นเจ้าเองหรือควบคุมการผลิตบางอย่างหรือกิจการที่สำคัญบางประเภท เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของรัฐของการโอนกิจการบางประเภทเป็นของรัฐโดยมีค่าตอบแทน¹

จากแนวความคิดสังคมนิยมดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปความแตกต่างของคำว่า สังคมนิยมกับคอมมิวนิสต์ คือ พวกคอมมิวนิสต์นั้นใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยการใช้กำลัง ใช้ความรุนแรง หรือทำการปฏิวัติ ส่วนสังคมนิยมในความหมายปัจจุบัน คือ ต้องการให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปโดยยึดหลักการต่อสู้ทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

5.4 การเกิดแนวความคิดสังคมนิยมในไทย

แนวความคิดสังคมนิยมที่เข้ามาในไทยระยะแรกนั้นเป็นแนวคิดตามลัทธิมาร์กซิสม์หรือลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยการเผยแพร่ผ่านชาวจีนและเวียดนามที่อพยพเข้ามาอยู่ในไทย ซึ่งในช่วงแรก ๆ นั้นยังมีไม่เด่นชัดนัก² จนกระทั่งใน พ.ศ. 2470 ที่ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ปรากฏหลักฐานการเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ขึ้นในหมู่ชาวจีน โดยได้ดำเนินการเผยแพร่ลัทธิ

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน จรูญ สุภาพ. ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ. 2532. หน้า 93 - 107. และอุทัย หิรัญไศ. สารานุกรมศัพท์ทางรัฐศาสตร์. ม.ป.ป. หน้า 642 - 648.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ธงชัย พึ่งกันไทย. ลัทธิคอมมิวนิสต์และนโยบายต่อต้าน ของรัฐบาล พ.ศ. 2468 - 2500. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2521. หน้า 171.

คอมมิวนิสต์ในลักษณะการโฆษณาชวนเชื่อ โดยใช้สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และนำไปสู่การกวาดล้างและตรวจยึดแหล่งพิมพ์ขบวนการ พ.ศ. 2473¹

ส่วนแนวความคิดสังคมนิยมที่เกิดขึ้นเป็นระบบเพื่อใช้เป็นแบบแผนในสังคมไทย ปรากฏชัดเจนขึ้นครั้งแรกเมื่อหลวงประดิษฐมนูธรรมได้จัดเสนอเค้าโครงเศรษฐกิจของชาติใน พ.ศ. 2475 นั้นเอง เนื่องจากความพยายามที่จะดำเนินการให้มีโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งรัฐบาลชุดพระยามโนปกรณนิติธาดา ถูกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ชั่วคราว) 2 คน คือ นายจรูญ สืบแสง และนายวิลาศ ภาโสพานุเคราะห์ เร่งรัดให้รัฐบาลแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สร้างความสมบูรณ์พื้นฐานสุขให้แก่ราษฎรไม่ให้ราษฎรอดอยาก เพราะมีนโยบายเด่นชัดอยู่แล้วในหลัก 6 ประการของคณะราษฎรทำให้รัฐบาลขณะนั้นมอบหมายให้หลวงประดิษฐมนูธรรมไปยกร่างเค้าโครงเศรษฐกิจขึ้น และเมื่อยกร่างเสร็จแล้วหลวงประดิษฐมนูธรรมนำไปเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งเค้าโครงเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรมที่ยกร่างนี้ถูกรัฐมนตรีบางคนมองว่าเป็นเค้าโครงที่จะนำประเทศชาติไปสู่ระบอบคอมมิวนิสต์แบบรัสเซีย² นำไปสู่ความขัดแย้งในคณะรัฐบาล³ หลวงประดิษฐ์ฯ เองได้พยายามชี้แจงอยู่ตลอดเวลาว่าเค้าโครงนี้ไม่ใช่หลักคอมมิวนิสต์แต่เป็นเพียงการนำแนวความคิดสังคมนิยมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้เท่านั้น⁴ ซึ่งการขัดแย้งในกรณีนี้เป็นเหตุให้หลวงประดิษฐมนูธรรมต้องเดินทางออกนอกประเทศ เมื่อรัฐบาลมีพระราชบัญญัติว่าด้วยคอมมิวนิสต์ออกใช้ซึ่งถือได้ว่านอกจากแนวความคิดที่ได้จากนักสังคมนิยมต่างประเทศแล้ว เค้าโครงเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรมได้มีอิทธิพลต่อแนวความคิดของนักการ

¹ เนื่องจากมีการประกาศนำให้มีการเผยแพร่ลัทธิทางการเมืองโดย เฉพาะลัทธิคอมมิวนิสต์ คุรายละเอียดยเพิ่มเติมใน ธรรมศักดิ์ พ่วงพิศ. นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของคนจีนในประเทศไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว. ปริญญาพันธน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2514. หน้า 30 - 37.

² คุรายละเอียดยเพิ่มเติมใน ธงชัย พึ่งกันไทย. ลัทธิคอมมิวนิสต์และนโยบายของรัฐบาล พ.ศ. 2468 - 2500. 2521. หน้า 174 - 184.

³ แหล่งเดิม. หน้า 185 - 193.

⁴ คุรายละเอียดยเพิ่มเติมใน เคือน บุนนาค. ท่านปรีดีรัฐบุรุษอาวุโสผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก. 2517. หน้า 149 - 182. ธงชัย พึ่งกันไทย. เล่มเดิม. หน้า 180 - 185.

เมืองไทยกลุ่มหนึ่งในระยะต่อมา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของแนวความคิดสังคมนิยม ประชาธิปไตยในประเทศไทย เพราะแนวทางที่จะให้ได้ว่า เศรษฐกิจแบบสังคมนิยมนั้น กระทำขึ้น ภายใต้ระบอบรัฐสภา เมื่อพระยาพหลพลพยุหเสนาขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีต่อจากพระยามโนปกรณนิติธาดา หลวงประดิษฐมนูธรรมก็มีโอกาสกลับประเทศไทย และเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2489 ซึ่งบัญญัติให้เสรีภาพแก่การตั้งพรรคการเมืองได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มที่สนับสนุนหลวงประดิษฐมนูธรรมและได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจากหลวงประดิษฐมนูธรรมได้รวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองแนวสังคมนิยมขึ้น คือ พรรคสหชีพ มีดร.เคื่อน บุณนาค เป็นหัวหน้าพรรค ซึ่งนโยบายของพรรคยึดเค้าโครงเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นหลัก แต่เมื่อเกิดรัฐประหาร วันที่ 8 พฤศจิกายน 2490 หลวงประดิษฐมนูธรรมต้องลี้ภัยการเมืองไปต่างประเทศ และพรรคสหชีพ สลายตัวไป ดูเหมือนแนวความคิดสังคมนิยมก็ถูกเก็บงำ จนกระทั่งเมื่อรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ออกพระราชบัญญัติพรรคการเมืองขึ้นครั้งแรกใน พ.ศ. 2498 แนวความคิดสังคมนิยมจึงกลับมา แค้นซัดขึ้นอีกครั้ง โดยได้ประกาศไว้ในนโยบายของพรรคการเมืองไทยที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มนักการเมืองแนวสังคมนิยม ซึ่งในจำนวนนี้มีนายเฉลียว นรบติ รวมอยู่ด้วยคงจะได้ศึกษาในบทต่อไป

กล่าวโดยสรุป การเกิดแนวความคิดทางการเมืองแบบสังคมนิยมขึ้นในไทยโดยเฉพาะ ความแบบที่หลวงประดิษฐมนูธรรมนำมาใช้นั้นมีอิทธิพลต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาก โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มนี้ได้ยึดหลักการต่อสู้ทางการเมือง ตามแบบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

6. ประสบการณ์การทำงานทางการเมืองระดับท้องถิ่น

สิ่งที่กล่าวไว้แล้วว่า ขณะนี้นายเฉลียว นรบติ เป็นครูอยู่ที่โรงเรียนประจำจังหวัดขอนแก่นนั้น ได้สมัครเรียนที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองไปด้วย และเป็นจุดเริ่มต้นของการสนใจทางด้านการเมืองอย่างจริงจัง ประกอบกับมีโอกาสเดินทางไปต่าง ๆ มากขึ้น เพราะต้องเดินทางมาสอบและเข้าฟังการบรรยายเป็นบางครั้งทั้งที่นครราชสีมา และที่มหาวิทยาลัย ทำให้พบเห็นความแตกต่างของคนในสังคม การรับเอาแนวความคิดสังคมนิยมทำให้เขาคิดเข้ามามีบทบาททางการเมือง อย่างไรก็ตามในช่วงแรกหลังจากจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยวิชา

ธรรมศาสตร์และการเมืองแล้ว นายแคว้วได้ลาออกจากครุมาประกอบอาชีพทนายความ ซึ่งนายแคว้วได้ให้เหตุผลจากการที่ลาออกจากครุมาเป็นทนายความ ทั้ง ๆ ที่ในขณะนั้นนายแคว้วสามารถประกอบอาชีพทนายความและอาชีพครูประกอบกันไปด้วย ซึ่งนายแคว้วได้ให้เหตุผลว่า "เนื่องจากต้องการทำงานให้ตรงกับวิชาความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมา และมีความต้องการที่จะช่วยเหลือคนยากจนที่ไม่ได้รับความ เป็นธรรม"¹ ซึ่งจากคำพูดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า นอกจากเหตุการณ์ในการทำงานให้ตรงกับวิชาที่เรียน แล้วยังต้องการช่วยเหลือประชาชนตามแนวความคิดสังคมนิยมที่ได้รับอิทธิพลมา ซึ่งการเข้าไปมีส่วนในการช่วยเหลือประชาชนในลักษณะนี้ทำให้เริ่มมีความมั่นใจและเมื่อได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมากขึ้น ทำให้นายแคว้วตัดสินใจ เข้าไปมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นโดยการเป็นสมาชิกสภาจังหวัด ในพ.ศ. 2490 และเป็นสมาชิกสภาเทศบาลใน พ.ศ. 2493 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงการปูพื้นฐานทางการเมืองในระดับประเทศในอันดับต่อไป

สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า การที่นายแคว้ว นรปติ เกิดในครอบครัวชาวนาระดับล่างและมีโอกาสได้รับการศึกษา ทำให้เห็นความแตกต่างทางสังคมต้องการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนผลักดันให้ เขา เข้ามามีบทบาททางการเมือง โดยการสมัคร เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในที่สุด

¹แคว้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์ สรวรรณ ศิริบุรี Dan Fineman ผู้สัมภาษณ์ บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2535.

บทที่ 3

แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2514

ตั้งที่กล่าวมาในบทที่แล้วว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับประเทศของ นายแคว้ว นรปตินั้น เหตุผลประการหนึ่ง คือ ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม ของประชาชนให้มีสภาพที่ดีขึ้น รวมทั้งนายแคว้วคิดว่า การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะสามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มที่ ด้วยการเป็นปากเสียง กำหนดกฎเกณฑ์ เสนอแนะ และควบคุมการทำงานของรัฐบาลแทนประชาชน ดังนั้นก่อนที่จะศึกษาถึงแนวความคิดและการเข้าไปมีบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ จึงควรศึกษาถึงการเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในช่วงนี้ด้วย

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ นายแคว้ว นรปติ ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2514

1.1 การเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2495

นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนถึงก่อนที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2495 นั้น ประเทศไทยมีการเลือกตั้งทั่วไปมาแล้ว 5 ครั้ง¹ ส่วนการเลือกตั้งทั่วไป

1. นับที่ใช้การเลือกตั้งเพิ่มเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2489 และวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2492 กล่าวคือ การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2476 การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมโดยให้มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลก่อนแล้วให้ผู้แทนตำบลเลือกผู้แทนราษฎรอีกต่อหนึ่ง ครั้งที่ 2 คือ การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2480 ครั้งที่ 3 การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 ครั้งที่ 4 คือการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2489 และครั้งที่ 5 การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2491.

พ.ศ. 2495 นั้นเดิมกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2495 แต่เนื่องจากเกิดการรัฐประหารขึ้นในวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494 และได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2492 นำเอารัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 กลับมาใช้เป็นการชั่วคราว ก่อนจนกว่าจะได้มีการแก้ไข¹ พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชั่วคราวขึ้น โดยมีจอมพลแปลก พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี การนำรัฐธรรมนูญฉบับวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 มาใช้นั้นทำให้รัฐสภาของไทยเป็นระบบสภาเดียวแต่มีสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งกับสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง จำนวนเท่า ๆ กัน ดังนั้น คณะรัฐประหารจึงได้แต่งตั้งสมาชิกประเภท 2 ขึ้น มีจำนวน 123 คน² และให้สมาชิกประเภท 2 นี้ทำหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ซึ่งได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัดและเป็นการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนี้ นายเฉลียว นรปติ ก็เป็นอีกคนหนึ่งจำนวน 123 คน ที่ได้รับการเลือกตั้งด้วย

การเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด คือ จังหวัดพระนคร และอุบลราชธานี มีจำนวนผู้แทนราษฎรได้จังหวัดละ 6 คน รองลงมาคือ จังหวัดนครราชสีมา คือ มีผู้แทนราษฎร 5 คน ส่วนจังหวัดขอนแก่นมีผู้แทนราษฎร 4 คน เท่ากับจังหวัดเชียงใหม่ และร้อยเอ็ด อาจกล่าวได้ว่าจังหวัดขอนแก่นนับเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความตึกคักมาก เนื่องจากการแข่งขันระหว่างอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกอย่างนาย

¹รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมและประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2495 นับได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับที่ 6 แห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งมีทั้งหมด 123 มาตรา เป็นเรื่องที่ตราขึ้นใหม่ 82 มาตรา ซึ่งเดิมมี 41 มาตรา.

²สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งหรือเรียกกันโดยทั่วไปว่าสมาชิกประเภทที่ 1 และสมาชิกที่ มาจากการแต่งตั้งหรือสมาชิกประเภท 2.

แล้ว นรปติ ซึ่งในจำนวนผู้สมัครทั้งหมดของจังหวัดขอนแก่น¹ มีอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อยู่ด้วย เช่น ร้อยโทจรรุบุตร เรืองสุวรรณ นายผล แสนสระดี นายโสภณ ศุภธีระ และ นอกจากนั้นยังมีนายประหยัด เอี่ยมศิลา นายสวัสดิ์ พึ่งตน ซึ่งเป็นผู้สมัครในทีมเดียวกับ ร้อยโทจรรุบุตร เรืองสุวรรณ อีกด้วย² อาจกล่าวได้ว่าบุคคลเหล่านี้ น่าจะมีโอกาสได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าบุคคลอื่น ๆ

ดังนั้น การเริ่มบทบาททางการเมืองในระดับประเทศของนายแล้ว นรปติ จึงต้องพบกับคู่แข่งที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งทีมของร้อยโทจรรุบุตร เรืองสุวรรณ และอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ในการหาเสียงเพื่อให้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นายแล้ว ได้ใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การใช้สิ่งพิมพ์และการประชาสัมพันธ์ตนเองโดยจะใช้แผ่นปลิวหรือจัดทำใบปลิว

¹ เนื่องจากข้อมูลในช่วงนี้ไม่มีจึงไม่สามารถระบุจำนวนผู้สมัครที่แท้จริงได้ แต่จากการสัมภาษณ์นายแล้ว นรปติ ทราบว่ามีผู้สมัครสิบกว่าคน ทำให้นายแล้วจำชื่อได้มีร้อยโทจรรุบุตร เรืองสุวรรณ นายประหยัด เอี่ยมศิลา นายสวัสดิ์ พึ่งตน หมายเลข 1, 2 และ 3 ตามลำดับ นายผล แสนสระดี นายพรหม สิทธิเวช นายโสภณ ศุภธีระ นายอู่ บุญกอบ เป็นต้น แล้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์ สรวณ ศิริบุรี ผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2536.

² การเลือกตั้งครั้งนี้ยังได้มีการสังกัดพรรคการเมืองแต่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ใครสมัครร่วมกับใครได้ เช่น การร่วมกันหาเสียง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น.

³ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น คือ ในพ.ศ. 2476 รองอำมาตย์เอกหลวงพิพัฒน์พลกาย พ.ศ. 2480 นายโสภณ ศุภธีระ และนายผล แสนสระดี พ.ศ. 2481 นายโสภณ ศุภธีระ และนายผล แสนสระดี พ.ศ. 2489 นายกระจ่าง ตูลารักษ์ ร.ศ.ท. เสวตร ชุมแวงวาปี นายทิม ภูริพัฒน์ และเมื่อมีการเลือกตั้งเพิ่มในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2489 คือ ร.ท.จรรุบุตร เรืองสุวรรณ ร.ต.ไชยา เกตุเลขา ในพ.ศ. 2491 นายทัศน กสิปโกบทุ นายโสภณ ศุภธีระ และนายประวัติ จันทร์พิมพ์ ในการเลือกตั้งเพิ่มขึ้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2495 คือ ร.ท. จรรุบุตร เรืองสุวรรณ.

แจกจ่ายให้กับประชาชน เพื่อเป็นการแนะนำตนเอง การใช้วิธีการปราศรัยหาเสียงโดยจะใช้วิธีการเดินทางไปปราศรัยตามชุมชนต่าง ๆ เพื่อชี้แจงถึงนโยบายของตนและสอบถามปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน แล้วจะนำ ส่นอต่อรัฐบาลเพื่อหาทางแก้ไขหรือเป็นธรรมาภิบาล เรื่องราวต่าง ๆ ให้ในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งแรกนายแคว้ว จะใช้มันเป็นพาหนะในการเดินทางพร้อมกับเสมียน 1 คน ตระเวนไปตามอำเภอต่าง ๆ เนื่องจากช่วงนั้นยังไม่มีพาหนะเป็นของตนเอง การปราศรัยแต่ละครั้งจะใช้วิธีพูดปากเปล่า เนื่องจากไม่มีเครื่องขยายเสียง จนกระทั่งบางครั้งก็ประสบปัญหาเป็นอันมาก เช่น กรณีการปราศรัยหาเสียงที่หน้าท่าเรืออำเภอภูเวียงขณะที่กำลังปราศรัยอยู่สนามด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งเป็นการหาเสียงของที่มีร้อยโทจากรัฐบาล เรื่องสุวรรณ โดยใช้เครื่องกระจายเสียงพร้อมกับฉายภาพยนตร์ไปด้วยและสลับกับการปราศรัยหาเสียง และแจกสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อมีการซักถามประชาชน เช่นถามว่า ร้อยโทจากรัฐบาล เรื่องสุวรรณ หมายเลขอะไร นายประหยัด เอี่ยมศิริลา หมายเลขอะไร นายสวัสดิ์ พึ่งตน หมายเลขอะไร เป็นต้น เมื่อประชาชนตอบถูกก็จะได้รับสิ่งของตอบแทน ซึ่งจากการหาเสียงของที่มีร้อยโทจากรัฐบาล เรื่องสุวรรณ ในลักษณะนี้ทำให้ถึงคุณคนที่กำลังฟังการปราศรัยของนายแคว้ว อย่างไรก็ตามการที่นายแคว้วไม่มีอุปกรณ์ในการหาเสียงเช่นนี้ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งมีอุปกรณ์มากมายลักษณะเช่นนี้อาจทำให้ได้รับความเห็นใจและความสงสารจนกลายเป็นความนิยมขึ้นมาทำให้ได้รับคะแนนเพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้การหาเสียงของนายแคว้วนอกจากจะใช้ใบปลิว การปราศรัย รวมทั้งการเข้าถึงประชาชนโดยตรง วิธีหนึ่งที่จัดอยู่ในลักษณะการใช้ป้ายโฆษณาในการหาเสียงในลักษณะที่ประหยัดและเป็นที่สนใจของประชาชนมาก โดยเฉพาะก่อนที่จะมีการปราศรัยหาเสียงที่หมู่บ้านใดก็จะให้เด็กนักเรียนไปเขียนชื่อ และหมายเลขของตนเองไว้ตามที่ต่าง ๆ ตั้งคำให้สัมภาษณ์แต่ละครั้งว่า

"ในสมัยนั้นไม่ใช้เงิน สิ่งที่คุณคิดคือการปราศรัยไปพบสภาพบ้านเมืองจะช่วยเขาอย่างไร เราก็แสดงนโยบายออกไป ถ้าประชาชนชอบนโยบายของเราชอบอาหารของเรา ก็จะไปเลือก นอกจากนั้นไปไหนก็แสดงความจน ๆ ของเราให้เขาเห็น ไปบ้านไหนจน ๆ

1. แคว้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์ สารวัน ศิริบุรี ผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2536.

จะคำก็เรียกเด็ก ป. 4 มาแจกชอล์กคนละแท่งให้ไปเขียนตามเสาตามฝาบ้านว่า "แคล้ว นรปติเบอร์ 10" นะ พอต้นเช้าขึ้นก็ชาวโพลนไปทั้งหมดบ้าน ใช้วิธีนี้แจกเงินนักเรียนคนละสลึง ทำสิบสตาจค์สมัยนั้นยังไม่ห้าม"¹

อย่างไรก็ตามถึงแม้นายแคล้ว จะออกตระเวนหาเสียงในเขตอำเภอรอบนอกแต่ข้อจำกัดอยู่ที่การไม่มีรถยนต์เป็นของตนเองต้องใช้ม้าบัง รถประจำทางบ้างจึงทำให้ยังไม่สามารถหาเสียงได้ทั่วทุกเขตทุกหมู่บ้าน คะแนนเสียงที่ได้จากอำเภอรอบนอกนั้นคะแนนยังเป็นรองผู้อื่นอย่างเช่นที่อำเภอพล ซึ่งเป็นภูมิลำเนาเดิมรวมทั้งมีญาติพี่น้องอยู่ด้วย แต่คะแนนนั้นได้ประมาณสามพันคะแนน ในขณะที่นายพรหม สิทธิเวช ได้คะแนนประมาณเจ็ดพันคะแนน² ซึ่งคะแนนที่นายแคล้วได้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เขตอำเภอเมืองขอนแก่น มีคะแนนเข้าอันดับรอง ๆ ลงไปสูงมาก³ ที่เป็นเช่นนั้นเพราะก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นนายแคล้ว เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาลมาก่อนและเคยมีผลงานในการช่วยเหลือประชาชนมาก่อน เช่น ในเรื่องการช่วยเหลือในเรื่องการกู้ยืมข้าวจากสงเคราะห์จังหวัดให้ราษฎร ดังที่กล่าวไว้แล้ว รวมทั้งการเป็นนายความก็มีส่วนช่วยอย่างมากและนอกจากนั้นก่อนที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งยังได้มีการวางแผนการหาเสียงไว้ล่วงหน้า ดังการให้สัมภาษณ์ไว้ในหนังสือบันทึก 25 นักการเมืองว่า

"ก่อนที่จะผมจะได้รับเลือกตั้ง ผมต้องใช้ความพยายามอย่างมากคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ในการที่จะได้มีโอกาสช่วยชาวบ้านที่ขาดความเอาใจใส่จากทางการบ้านเมืองเพราะเนื้อแท้และชีวิตจิตใจผมเป็นคนบ้านนอก...ผมจึงวางแผนหาวิธีการหาเสียง...การหาเสียงในครั้งนั้นออกจะแหวกแนวพอสมควร เพราะเครื่องมือเครื่องมือตลอดจนพาหนะ

¹แคล้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์ Dan Fineman (นักศึกษาปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเยล สหรัฐอเมริกา) ผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2535.

²แคล้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์ สรวณ ศิริบุรี ผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2536.

³แหล่งเดิม.

สำหรับไว้ใช้ในการเดินทางไม่มีทั้งสิ้น นี่เป็นความสัจจริง ดังนั้น จึงใช้วิธีเดินด้วยขา สองข้าง เข้าไปถามถึงความเป็นอย่างนี้ซึ่งชาวบ้านแทบทุกคนและทุกหมู่บ้านไม่มีความแตกต่าง กับผมเลย มีความเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ ความยากจน..."¹

จากลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่านอกจากจะใช้วิธีการปราศรัย การแจก ใบปลิว การประชาสัมพันธ์โดยใช้ให้เด็กไปเขียนโฆษณาและการเข้าถึงประชาชนโดยตรง² เป็นวิธีการที่ต่างจากผู้อื่นและยังเป็นการเข้าถึงประชาชนในลักษณะแปลก ๆ แหกแนวเช่นนี้ทำให้ได้รับความเห็นใจส่งสารจากประชาชนได้มาก รวมทั้งการเปิดสำนักงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ของ ประชาชนในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น รับช่วยเหลือประชาชนไปติดต่อราชการ ร้องเรียนหรือ ช่วยเหลือทางด้านคดีความ โดยรับค่าตอบแทนบ้างไม่รับค่าตอบแทนบ้าง³ และประการสำคัญอีก อย่างหนึ่งการเป็นคนที่มีความสามารถในการพูดหรือที่เรียกว่า การมกล้านั้น⁴ ทำให้ได้รับความ นิยมและคะแนนเสียงจากประชาชนมาก

จากผลการเลือกตั้งครั้งนี้ทำให้ นายแก้ว นรปติ ได้รับการเลือกตั้งด้วย ได้คะแนน มาเป็นอันดับที่ 4 ในจำนวนผู้แทนราษฎร 4 คน ของจังหวัดขอนแก่น โดยผู้ที่ได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่ง คือ ร้อยโทจากรุบุตร เรืองสุวรรณ และนายประหยัด เอี่ยมศิลา นายสวัสดิ์ พิงตนะ มาเป็นอันดับ สองและสามตามลำดับ ซึ่งผลการเลือกตั้งครั้งนี้จะเห็นได้ว่า นายแก้วสามารถเอาชนะคู่แข่งคนอื่น ๆ

¹บันทึก 25 นักการเมือง. บรรณาธิการโดย ไหม รักษุมุ ธวัชชัย ไพจิตร. 2522. หน้า 372.

²แหล่งเดิม. หน้า 373.

³"เปิดอกสามศอกแล้ว นรปติ คนดีแห่งแก่นนคร," มติชนสุดสัปดาห์. 7 (324) : พิเศษ 2 - 6 ; 16 พฤศจิกายน 2529.

⁴เลื่อน กฤษณามระ. "รำลึกความหลัง," มานวสาร. 10 (1) : 44 - 48 ; มกราคม 2530.

ซึ่งเป็นอดีตผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่นมาก่อนไม่ว่าจะเป็นนายผล แสนสระคี และนายโสภณ ศุภอริระ มาได้ เป็นการเข้าสู่บทบาททางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก¹

1.2 การเลือกตั้ง 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัด มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 160 คน และเนื่องจากใน พ.ศ. 2498 รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ตราพระราชบัญญัติพรรคการเมืองขึ้น จึงทำให้ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ และไม่ได้สังกัดพรรค ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 1 ผลการเลือกตั้งแสดงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 ที่สังกัดพรรคการเมือง และไม่สังกัดพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

ลำดับ	รายชื่อพรรคการเมือง	ผลการเลือกตั้ง		หมายเหตุ
		ส่งสมัคร	ได้	
1	เสรีมนังคศิลา	234	81	
2	ประชาธิปไตย	141	29	
3	ธรรมาธิปไตย	98	9	

¹การเลือกตั้งครั้งนี้จังหวัดขอนแก่นมีผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้ง 62,595 คน จากจำนวนผู้มีสิทธิ์ทั้งหมด 246,814 คน คิดเป็นร้อยละ 25.32 ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยมาก. กรมการปกครอง. คู่มือประเมินผลการเลือกตั้ง. 2531.

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	รายชื่อพรรคการเมือง	ผลการเลือกตั้ง		หมายเหตุ
		ส่งสมัคร	ได้	
4	ชาติประชาธิปไตย	40	0	
5	เสรีประชาธิปไตย	36	11	
6	เศรษฐกร	41	8	
7	ชาตินิยม	27	3	
8	อิสระ	21	2	
9	กรรมกร	10	0	
10	ชาวนา	10	0	
11	ขบวนการไฮด์ปาร์ค	7	2	
12	สหพันธ์เกษตรกร	3	-	
13	สังคมนิยมประชาธิปไตย	3	-	
14	สังคมนิยม	1	-	
15	ราษฎร	2	-	
16	หนุ่มไทย	1	-	
17	ประชาชน	1	-	
18	ไม่สังกัดพรรคใด	287	15	
รวม		963	160	

ที่มา : กรมมหาดไทย. เทศาภิบาล (ฉบับเลือกตั้ง). เล่ม 52 ตอนที่ 2 : กุมภาพันธ์ 2500.
หน้า 215.

ผลการเลือกตั้งครั้งนี้พรรคเศรษฐกิจได้รับการเลือกตั้งทั้งสิ้น 8 คน โดยในจำนวนนี้เป็น
ผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น 4 คน¹ ซึ่งมีนายเฉล้ว นรปติ นาทิม คังรายชื่อในตาราง

ตาราง 2 รายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคเศรษฐกิจ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500

จังหวัด	รายชื่อ	จำนวนผู้แทนราษฎร		หมายเหตุ
		ส่งสมัคร	ได้	
ขอนแก่น	1. นายเฉล้ว นรปติ 2. นายเจริญ ปราบ ๗ ศักดิ์ 3. นายสง่า ตราชู 4. นายอินทร์ ประจันตะเสน	4	4	
มหาสารคาม	1. นายบุญคง บุญเพชร	4	1	
ศรีสะเกษ	1. นายเทพ โชติเชิด	5	1	
อุดรราชธานี	1. นายนัทธ์ กุริพัตน์ 2. นายเจียม โชติรัชฎ์	6	2	
	รวม	19	8	

ที่มา : รวบรวมจาก กรมมหาดไทย. เทศาภิบาล (ฉบับเลือกตั้ง) เล่ม 52 ตอนที่ 2 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2500.

¹จังหวัดขอนแก่นมีผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 5 คน เป็นสมาชิกพรรคเศรษฐกิจ 4 คน อีก 1 คน
เป็นสมาชิกสังกัดพรรคขบวนการไอส์ปาร์ค.

จากตารางดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้สมัครพรรคเศรษฐกิจที่ส่งสมัครในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีนายแคล้ว นรปติ นักกีฬามัน สามารถได้รับการเลือกตั้งทั้งหมด ในขณะที่หัวหน้าพรรค คือ นายเทพ โชติณัฐ ซึ่งนำทีมลงสมัครรับเลือกตั้ง 5 คน แต่ได้รับเลือกตั้งเพียง 1 คน และทีมของ นายทิม ภูริทัศน์ ซึ่งเป็นรองหัวหน้าพรรคส่งผู้สมัคร 6 คน ได้รับเลือกตั้ง 2 คน

การหาเสียงของนายแคล้วในช่วงนี้ จะร่วมกันหาเสียงเป็นทีม การปราศรัยจะพยายามเน้นนโยบายของพรรค รวมทั้งชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีที่ถูกจับในฐานะกบฏ ทัศนกิจที่แดง ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าได้รับคะแนนเสียงจากประชาชน เนื่องจากเป็นที่ที่มีความสามารถในการพูด มีคารมกล้า หรืออาจเรียกได้ว่า กล้าพูดกล้าทำจึงทำให้ได้รับการเลือกตั้งทั้งหมด

สภาพการหาเสียงโดยทั่วไปในครั้งนี้ พรรคเสรีมนังคศิลา ซึ่งเป็นพรรครัฐบาลใช้วิถีทางทุกอย่างเพื่อที่จะได้รับการเลือกตั้งให้มากที่สุด ปรากฏว่า การเลือกตั้งครั้งนี้มีการวิพากษ์วิจารณ์ การเลือกตั้งได้เป็นไปโดยไม่สุจริต หน่วยเลือกตั้งหลายแห่งไม่มีกรรมการมาประจำหน่วย มีบุคคลบางกลุ่มได้อภิสิทธิ์ในการลงคะแนนกันและหลายครั้ง มีการนำทีมผู้ออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น จนเป็นเหตุให้เกิดความไม่พอใจในหมู่นิสิตนักศึกษา และประชาชนทั่วไป จนเกิดการเดินขบวนคัดค้าน การเลือกตั้ง

1.3 การเลือกตั้งทั่วไป 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500

ภายหลังการรัฐประหาร 16 กันยายน พ.ศ. 2500 แล้ว ได้มีการแต่งตั้งจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร พร้อมทั้งมีการประกาศพระบรมราชโองการ เรื่อง การใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 โดยมีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ

1. ให้สมาชิกภาพแห่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสมาชิกประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 สิ้นสุดลงในวันประกาศพระบรมราชโองการนี้
2. ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกประเภทที่ 1 ภายในเก้าสิบวัน นับตั้งแต่วันประกาศพระบรมราชโองการนี้

3. จะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ 2 จากบุคคลซึ่งทรงเห็นสมควรมีจำนวนไม่เกิน 123 นาย ในวันหลัง ภายหลังประกาศพระราชโองการนี้

ระหว่างที่สมาชิกประเภทที่ 1 ยังไม่ได้เข้ารับหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร ให้สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ 2 ไปพลางก่อน¹ โดยในวันที่ 18 กันยายน ได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ 2 ขึ้น จำนวน 121 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนายทหาร² และได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้น ในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 เป็นการเลือกตั้งโดยวิธีรวม เขตจังหวัดคือเกณฑ์ประชาชนหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎรหนึ่งคน การเลือกตั้งครั้งนี้ผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 160 คน การเลือกตั้งครั้งนี้พรรคเสรีชนได้รับเลือกตั้งทั้งสิ้น 6 คน³ ที่จังหวัดขอนแก่น พรรคเสรีชนได้รับการเลือกตั้ง 3 คน คือ นายแคล้ว นรปติ นายเจริญ ปราบ ๗ ศักดิ์ นายสว่าง ตราชู สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ 2 คน คือ นายเทพ โชตินิธิ นายพรชัย แสงชัย และนายครอง จันดาวงศ์ จากสกลนคร มีพลโทถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี

1.4 การเลือกตั้งทั่วไป 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2511 กำหนดให้รัฐสภาเป็นระบบ 2 สภา คือ วุฒิสภา สมาชิกมาจากการแต่งตั้งมีอายุไม่ต่ำกว่า 40 ปี อยู่ในตำแหน่งคราวละ 6 ปี มีจำนวน 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนสภาที่สองคือ สภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้ง

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบ 42 ปี. 2526. หน้า 884 - 885.

²แหล่งเดิม. หน้า 885 - 887.

³การเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคสหภูมิได้รับเลือกตั้ง 44 คน พรรคประชาธิปไตย 39 คน พรรคเสรีชน 6 คน พรรคเสรีประชาธิปไตย 5 คน พรรคเสรีมันังคศิลา 4 คน พรรคชาตินิยม 1 คน พรรคขบวนการไฮด์ปาร์ค 1 คน พรรคอิสระ 1 คน และไม่สังกัดพรรค 59 คน ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบ 42 ปี. 2526. หน้า 885 - 887.

มีอายุ 23 ปีขึ้นไป และรัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎร ขณะเดียวกันไม่ได้ พร้อมกันนี้ ได้มีพระราชบัญญัติพรรคการเมืองขึ้น ภายใต้พระราชบัญญัติพรรคการเมืองฉบับนี้มีพรรคการเมืองที่ขอจดทะเบียน 15 พรรค¹

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการตั้งแบบรวมเขตจังหวัด นายแคล้ว นรปติ ลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดขอนแก่นในนามพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ จังหวัดขอนแก่นมีผู้แทนราษฎรได้ 7 คน พรรคร่วมเศรษฐกิจได้รับเลือกตั้ง 4 คน การเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคล้ว นรปติ ได้รับความไว้วางใจให้เป็นตัวแทนของราษฎรจังหวัดขอนแก่น โดยมีคะแนนมาเป็นอันดับ 1 ของสมาชิกผู้แทนราษฎร 7 คน²

ส่วนผลการเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 219 คน เป็นสมาชิกพรรคต่าง ๆ ดังตารางต่อไปนี้

¹มีพรรคการเมืองที่สำคัญ คือ พรรคสหประชาไทย มีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นหัวหน้าพรรค พลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์ เป็นเลขาธิการพรรค พรรคประชาธิปไตย มี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นหัวหน้าพรรค นายใหญ่ ศวิตชาติ เป็นเลขาธิการพรรค พรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ มีนายเทพ โชติสุขิต เป็นหัวหน้าพรรค นายพรชัย แสงชัยจักษ์ เป็นเลขาธิการพรรค โดยมีนายแคล้ว นรปติ เป็นรองหัวหน้าพรรค.

²การเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคแนวร่วมเศรษฐกิจได้รับเลือกตั้งทั้งสิ้น 4 คน จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น 7 คน คือ นายแคล้ว นรปติ นายมีเดช วรสีหะ นายสนั่น อีระศิริโชติ นายสว่าง ทรายชู จากพรรคร่วมเศรษฐกิจ นายวิญญู เสนารักษ์ นายเลิศสิน พงษ์แสงไทย ไม่สังกัดพรรคใด และนายสุธน ชื่นสมจิตต์ จากพรรคประชาธิปไตย.

ตาราง 3 ตารางแสดงผลการเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ได้รับการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512

ลำดับที่	ชื่อพรรค	จำนวนสมาชิก	หมายเหตุ
1	สภาประชาชนไทย	76	
2	ประชาธิปไตย	57	
3	แนวประชาธิปไตย	7	
4	แนวร่วมเศรษฐกิจ	4	
5	ประชาชน	2	
6	เสรีประชาธิปไตย	1	
7	สัมมาอาชีพชาวนา	1	
8	ไม่สังกัดพรรคใด	72	
รวม		219 คน	

ที่มา : รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สภาสามัญแรก ครั้งที่ 1. วันที่ 5 มีนาคม 2512.

การเลือกตั้งครั้งนี้ถึงแม้พรรคสขปประชาชนไทยจะได้รับการเลือกตั้งมากที่สุด แต่ก็ไม่ได้เสียงข้างมากในสภา อย่างไรก็ตามพรรคสขปประชาชนไทยก็ได้รับความไว้วางใจจากวุฒิสภาให้เป็นผู้จัดตั้งคณะรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศ

การที่รัฐบาลไม่สามารถได้รับเสียงข้างมากในสภาดังที่กล่าวมาแล้ว ประกอบกับการรวมตัวของสมาชิกพรรคฝ่ายซ้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนำโดยพรรคประชาธิปัตย์ตลอดทั้งได้เกิดความแตกแยกภายในพรรครัฐบาลเอง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้จอมพลถนอม กิตติขจร ทำการรัฐประหารรัฐบาลตัวเองขึ้นในวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ทำให้วุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎร และคณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง¹ และได้มีการประกาศให้มีการชุมนุมกันในการเมือง 5 คนขึ้นไป รวมทั้งยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2511 ด้วย²

จากการศึกษาถึงการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายแคว้ว นรปติ ในช่วงนี้ จะเห็นได้ว่า นายแคว้วได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่นรวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง และได้รับเลือกตั้งทุกครั้ง นอกจากนี้ในการเลือกตั้งที่จังหวัดขอนแก่นนี้ นายแคว้วยังสามารถนำทีมหรือสมาชิกพรรคได้รับเลือกตั้งมากกว่าสมาชิกพรรคที่ลงสมัครในจังหวัดอื่น ๆ อีกด้วย

2. แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2514

การศึกษาถึงแนวความคิดทางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ นั้นมีข้อจำกัดในเรื่องข้อมูลอยู่บ้าง เนื่องจากนายแคว้วไม่ช้บันทึกเขียน หรือนักวิชาการแต่เป็นนักการเมืองจึงทำให้ไม่มีผลงานทางด้านวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวิเคราะห์ ดังนั้น การศึกษาแนวความคิดทางการเมืองของนายแคว้ว ในที่นี้จึงใช้ผลงานทางด้านการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ อาศัยรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลักในการวิเคราะห์ นอกจากนี้อาศัยการพูดหรือการให้สัมภาษณ์ในโอกาสต่าง ๆ อาศัยแนวนโยบายของพรรคการเมือง ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์จากหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย

¹ดูรายละเอียดสาเหตุของการปฏิวัติใน ธรรมศักดิ์ พ่วงพิศ. การเมืองไทยความเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบัน. 2530. หน้า 339 - 348.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน รายงานการประชุมรัฐสภา. ครั้งที่ 1 วันที่ 25 มกราคม 2512.

การที่นายแคว้วลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนี้อาจกล่าวได้ว่า เนื่องจาก ศรัทธาในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และตลอดระยะเวลาที่นายแคว้ว นรปติ เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระดับประเทศนั้น นายแคว้ว ได้พยายามทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดและ ได้พยายามเสนอจุดยืนในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การปกครอง ตลอดจนทางด้านอื่น ๆ ซึ่งได้แสดงออกทางการเมืองทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร

จากแนวคิดอันเรื่องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะตัวแทนของประชาชน เพื่อกำหนดให้มีการควบคุมดูแลให้รัฐบาลบริหารประเทศไปตามความเหมาะสม ร่วมพัฒนา การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย คือ มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ หรือการควบคุมการทำงานของรัฐบาล ซึ่งตลอดระยะเวลา ที่นายแคว้ว เข้ามาบริหารทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นายแคว้วได้พยายาม ทำหน้าที่ของตนในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ

หน้าที่หรือบทบาทที่สำคัญในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับต่าง ๆ ดังนี้

1. การทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาระหว่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณ ตลอดจนการเสนอร่างพระราชบัญญัติ เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา
2. บทบาทในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น การให้ความไว้วางใจในนโยบายของคณะรัฐมนตรี การตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติต่าง ๆ และญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีรายบุคคล การตราจรรยาบรรณของสมาชิกหรือข้อบังคับการประชุมสภา
3. การให้ความเห็นชอบ เช่น การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการ ให้ความเห็นชอบในการประกาศใช้กฎอัยการศึก การประกาศสงคราม การให้ความเห็นชอบในกรณีที่ รัฐบาลลงนามในหนังสือสัญญาและสนธิสัญญาต่าง ๆ เป็นต้น

การทำหน้าที่ดังกล่าวมานี้ นอกจากจะทำให้ทราบถึงบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ แล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงแนวความคิดทางการเมืองในระหว่างการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของนายแคว้วอีกด้วย ซึ่งจะศึกษาในรายละเอียดต่อไป

2.1 แนวคิดและบทบาททางการเมืองในการสนับสนุนการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

การที่นายเฉล้ว นรบดี เข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยการสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นอกจากจะเห็นว่า มีความเชื่อมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแล้ว การทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนการรวมกลุ่มกับเพื่อนสมาชิกจัดตั้งพรรคการเมือง การให้สัมภาษณ์ในโอกาสต่าง ๆ ซ้ำให้เห็นว่า นายเฉล้ว นรบดี มีแนวความคิดทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนั้นจะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลาในการทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นายเฉล้วได้พยายามอย่างยิ่งที่จะให้ประเทศไทยปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการพยายามแก้กฎหมายต่าง ๆ ที่มีลักษณะให้อำนาจกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด โดยเฉพาะ การระลึกลับถึงหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชน การมีสิทธิและความเสมอภาคของประชาชน ตลอดจนมุ่งให้ประชาชนมีสิทธิปกครองตนเอง เพื่อให้เป็นไปตามหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่ว่า อำนาจอธิปไตย เป็นของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน¹

2.1.1 แนวความคิดในเรื่องการให้ประชาชนมีสิทธิเลือกผู้ปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น

สิ่งที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่า หลักการสำคัญอย่างหนึ่งของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย คือ ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองตนเองโดยให้ประชาชนมีสิทธิเลือกผู้ปกครองในระดับท้องถิ่น ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้ นายเฉล้วก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่สนับสนุนให้ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้ปกครองตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่จะให้มีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านขึ้นโดยให้กำนัน

¹กรณีเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพ.ศ. 2511 ซึ่งนายเฉล้วได้อภิปรายโดยเห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติขึ้นในสมัยที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่เป็นไปตามอำนาจของประชาชนเพื่อประชาชนโดยประชาชนอย่างแท้จริง คุรุราษฎร์ละเอียดยุติเพิ่มเติมใน กรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป1/2513/19. การอภิปรายทั่วไปและข่าวลือเกี่ยวกับการปฏิวัติ.

และผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งเป็นวาระ 4 - 5 ปี ดังจะเห็นได้จากบทบาททางการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร กล่าวคือ การเสนอร่างพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่นเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรใน พ.ศ. 2496¹

การเสนอร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2496 นายแคว้วเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เพราะเห็นว่ากฎหมายฉบับเดิมได้ตราขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2457 ถึงแม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้ว 3 ครั้ง ก็ยังไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงต้องการให้มีการกำหนดอายุการดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ไว้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี โดยไม่ต้องการให้เป็นตำแหน่งที่ผูกขาดและให้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน การเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ นายแคว้วต้องการปลูกฝังการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนในระดับท้องถิ่นดังกล่าวที่ว่า "ที่สำคัญที่สุดก็คือว่าบรรดาราษฎรทั้งหลายซึ่งอยู่ตามหมู่บ้าน และตำบลต่าง ๆ นั้น จะได้เป็นการอบรมให้เขาเหล่านั้นได้รู้จักระบอบประชาธิปไตย รู้จักการเลือกตั้ง รู้จักบุคคลที่จะเข้ามารักษาสีทธิประโยชน์แทนตน..."²

การเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้เข้าสู่สภา ถึงแม้ว่าจะเป็นการส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานโดยให้ประชาชนรู้จักเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่ที่ประชุมก็ไม่เห็นด้วยกับหลักการนี้ โดยที่ประชุมมีมติไม่เห็นด้วย 87 ต่อ 16 เสียง

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าสภาชุดนี้จะไม่เห็นด้วยกับหลักการร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2496 นี้ก็ตาม นายแคว้วยังได้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาอีกครั้งใน พ.ศ. 2512³ แต่การเสนอครั้งนี้ นายแคว้วได้กำหนดค่าให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี ในการอภิปรายได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายคัดค้าน คือ นายชัย ชิดชอบ

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 5 พฤศจิกายน 2496.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 5 พฤศจิกายน 2496.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 18 กันยายน 2512.

ที่เห็นว่าปัจจุบัน (พ.ศ. 2512) ได้มีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่แล้ว ถึงแม้จะให้อยู่ในตำแหน่งไปจนอายุ 60 ปี แต่ก็ให้โอกาสประชาชนใช้สิทธิออกดอคนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ โดยเข้าชื่อกันเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละแห่งนั้น เสนอต่อ นายอำเภอ เพื่อพิจารณาออกดอคนได้อยู่แล้ว คนจึงไม่เห็นด้วย ซึ่งนายแคว้ได้พยายามอภิปราย เพิ่มเติมว่า การที่ประชาชนจะเข้าชื่อกันออกดอคนนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะเกรงอิทธิพลของกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน พร้อมกับย้ำถึงการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านนี้เป็นการปลูกฝังการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยให้กับประชาชนท้องถิ่นในการเลือกผู้ปกครองตนเอง รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาส ให้คนหนุ่มที่มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาพัฒนาท้องถิ่นได้ด้วย อย่างไรก็ตามการเสนอร่างพระราช บัญญัตินี้ ในครั้งนี้ปรากฏว่า ที่ประชุมมีมติไม่เห็นด้วย 90 ต่อ 80 เสียง¹

นอกจากการพยายามเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นนี้แล้ว การส่งเสริมให้ ประชาชนมีสิทธิในการเลือกผู้ปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นนั้น จะเห็นจากการบัญญัติไว้ในนโยบาย ของพรรคการเมืองที่นายแคว้มีส่วนในการจัดตั้ง เช่น กำหนดไว้ในนโยบายของพรรคเศรษฐกิจ ซึ่งได้จดทะเบียนพรรค เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2498² หรือนโยบายของพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ³ ซึ่งคำจำกัดความนโยบายไว้คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกผู้ปกครองตนเอง ในระดับท้องถิ่น

2.1.2 หลักการตามระบอบประชาธิปไตยในเรื่องเกี่ยวกับการยอมรับมติเสียงส่วนมาก และการรับฟังความคิดเห็นของฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อยด้วย

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฯ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 18 กันยายน 2512.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน ภาคผนวก ข.

³พรรคแนวร่วมเศรษฐกิจได้จดทะเบียนพรรคเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2511

ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน มนตรี เจนวิทย์การ และคนอื่น ๆ. ไทยยุคใหม่พรรคการเมืองไทย ยุคใหม่พรรคการเมือง. ธนบุรี : กรุงเทพฯการพิมพ์, ม.ป.ป. หน้า 101 - 112.

ซึ่งในเรื่องนี้ นายแคว้ว ได้กล่าวไว้เสมอถึงการแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายในการทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร

ดังเช่นในกรณีร่วมพิจารณาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 ซึ่งผ่านการพิจารณาในชั้นรับหลักการ (วาระ 1) มาแล้ว ในครั้งนี้เป็นการพิจารณาในชั้นแปรญัตติ (วาระ 2) ซึ่งในร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้ง (มาตรา 16) โดยกำหนดไว้ว่า ต้องไม่เคยถูกลงโทษจำคุกมาก่อน ซึ่งนายแคว้วได้ร่วมแปรญัตติและขอตัดข้อความในมาตรา 16 นี้ ออกพร้อมกับอภิปรายเพิ่มเติมถึงกรณีของไทย เคยมีพระราชบัญญัติการเลือกตั้งที่อนุญาตให้บุคคลที่พ้นโทษมาแล้วเกิน 4 ปี สมัครเป็นผู้แทนราษฎรได้ ดังนั้นการอภิปรายเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2495 นี้ นายแคว้ว จึงเห็นว่าควรให้สิทธิและเคารพมติของเสียงส่วนมาก ดังคำกล่าวที่ว่า

...ในข้อที่ว่าเราจะเขียนกฎหมายปิดกั้น จำกัดกระแสมติของมหาชนลงไปได้อย่างไร ในเมื่อมติมหาชนต้องการจะเลือก นาย ก. หรือ นาย ข. ท่านจะจำกัดเขาได้อย่างไร คำว่า ประชาธิปไตยข้าพเจ้าเข้าใจในฐานะที่ข้าพเจ้านั่งอยู่ในสถาบันนี้ว่า ปกครองตามความเห็นของคนส่วนมากไม่ใช่ความเห็นของคนส่วนน้อย ถ้าหากว่าความเห็นของคนส่วนมากเห็นเช่นนี้เราจะจำกัดเขาได้อย่างไร เราจะไปจำกัดเขาไม่ได้...¹

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า นายแคว้วยึดหลักการปกครองโดยยึดมติของคนส่วนมาก ซึ่งนายแคว้วได้กล่าวเสมอ หรือกรณีที่เสนอร่างพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลง เขตจังหวัดขอนแก่น และมหาสารคาม พ.ศ. 2495 เนื่องจากประชาชนในเขตตำบลเชียงยืน ตำบลเขื่อน จังหวัดมหาสารคาม ต้องการขึ้นกับเขตอำเภอเมืองขอนแก่น เพื่อความสะดวกสบายในการติดต่อราชการ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติในลักษณะนี้ เคยผ่านการพิจารณาในชั้นรับหลักการแล้วแต่เกิดการรัฐประหารขึ้นก่อนจึงทำให้ตก

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฯ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 31 กรกฎาคม 2495.

ซึ่งใน เรื่องนี้ นายแคว้ว ได้กล่าวไว้ เสมอต่อการแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายในการทำ
หน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร

ดังเช่นในกรณีร่วมพิจารณาพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495
ซึ่งผ่านการพิจารณาในชั้นรับหลักการ (วาระ 1) มาแล้ว ในครั้งนี้เป็นการพิจารณาในชั้นแปรญัตติ
(วาระ 2) ซึ่งในร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกตั้ง (มาตรา 16)
โดยกำหนดไว้ว่า ต้องไม่เคยถูกลงโทษจคุกมาก่อน ซึ่งนายแคว้วได้ร่วมแปรญัตติและขอตัดข้อความ
ในมาตรา 16 นี้ ออกพร้อมกับอภิปรายเพิ่มเติมถึงกรณีของไทยเคยมีพระราชบัญญัติการเลือกตั้งที่
อนุญาตให้บุคคลที่พ้นโทษมาแล้วเกิน 4 ปี สมัครเป็นผู้แทนราษฎรได้ ดังนั้นการอภิปรายเพื่อพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2495 นี้ นายแคว้ว จึงเห็นว่าควรรักษาสิทธิและเคารพมติ
ของเสียงส่วนมาก ดังคาถาที่ว่า

...ในข้อที่ว่าเราจะเขียนกฎหมายขัดกัน จำกัดกระแสมติของมหาชนลงไปได้อย่างไร
ในเมื่อมติมหาชนต้องการจะเลือก นาย ก. หรือ นาย ข. ท่านจะจำกัดเขาได้อย่างไร
คำว่า ประชาธิปไตยข้าพเจ้าเข้าใจในฐานะที่ข้าพเจ้าฝังอยู่ในสถาบันนี้ว่า ปกครองตาม
ความเห็นของคนส่วนมากไม่ใช่ความเห็นของคนส่วนน้อย ถ้าหากว่าความเห็นของคนส่วนมาก
เห็นเช่นนี้เราจะจำกัดเขาได้อย่างไร เราจะไปจำกัดเขาไม่ได้...¹

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นได้ว่า นายแคว้วยึดหลักการปกครองโดยยึดมติของคนส่วนมาก
ซึ่งนายแคว้วได้กล่าวเสมอ หรือกรณีที่เสนอร่างพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงเขตจังหวัดขอนแก่น และ
มหาสารคาม พ.ศ. 2495 เนื่องจากประชาชนในเขตตำบลเชียงยืน ตำบลเขื่อน จังหวัดมหาสารคาม
ต้องการขึ้นกับเขตอำเภอเมืองขอนแก่น เพื่อความสะดวกสบายในการติดต่อราชการ ซึ่งร่างพระราช
บัญญัติในลักษณะนี้ เคยผ่านการพิจารณาในชั้นรับหลักการแล้วแต่เกิดการรัฐประหารขึ้นก่อนจึงทำให้ตก

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฯ ชุดที่ 1
ครั้งที่ 6 วันที่ 31 กรกฎาคม 2495.

ไปตั้งศาลกล่าวของนายแคว้วที่ว่า "...ราษฎรใน 2 ตำบล 2,886 ครอบครัว และขอขึ้นกับอำเภอเมืองขอนแก่น 2,370 ครอบครัว เราควรฟังเสียงราษฎรเราจะฟังเสียงประชาชนหรือไม่ในเมื่อเรายึดตามหลักเสรีประชาธิปไตย..."¹

หรือกรณีการเรียกร้องให้รัฐบาลรับรองฐานะของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนและสนับสนุนในการเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ โดยนายแคว้ว เห็นว่า รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนของประธานเหมาเจ๋อตุง เป็นรัฐบาลที่ถูกต้อง เนื่องจากเป็นรัฐบาลของคนส่วนมาก ประมาณ 600 ล้านคน ในขณะที่รัฐบาลสาธารณรัฐจีน ปกครองประชาชนเพียง 8 - 10 ล้านคนเท่านั้น และเห็นว่าในเมื่อรัฐบาลไทยมีนโยบายยึดหลักประชาธิปไตยจึงควรสนับสนุน²

อย่างไรก็ตามนอกจากจะยึดตามหลักเสียงข้างมากดังที่กล่าวมาแล้วนั้น นายแคว้วยังชี้ให้เห็นว่า ต้องรับฟังเสียงส่วนน้อยด้วย ดังเช่นการอภิปรายในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรไม่ให้ นายแคว้วอภิปรายเพื่อคัดค้านการออกข้อบังคับสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยระเบียบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยนายแคว้วได้อภิปรายว่า "ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เพราะข้าพเจ้าเป็นผู้ปฏิบัติครบ อันนี้หลักของประชาธิปไตยโดยตรง เมื่อมีข้อบังคับขึ้นมาแล้วนะครับ ย่อมใช้บังคับแก่สมาชิกนี้ได้ทุกท่าน... ในเมื่อจะมีผลกระทบต่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้าย่อมมีความเห็นที่จะคัดค้านหรือสนับสนุน..."³ ซึ่งจากข้อความดังกล่าวนี้ ชี้ให้เห็นว่า สภาควรที่จะรับฟังเสียงข้างน้อยในสภาผู้แทนราษฎรด้วย

¹สำนักงานงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 20 พฤศจิกายน 2495.

²แคว้ว นรปติ. เยี่ยมปักกิ่ง. 2500. หน้า 6 - 7 และแคว้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์ สารวัน ศิริบุรี ผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2535.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ครั้งที่ 3 วันที่ 13 พฤศจิกายน 2495.

2.1.3 แนวความคิดในการสนับสนุนหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยและการใช้

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา

ในเรื่องอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศนั้น นายแคว์เห็นว่า อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ควรแยกจากกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ เห็นว่า ผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติคือรัฐสภา อำนาจตุลาการอยู่ที่ศาล และคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร อำนาจต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องไม่ก้าวล่วงซึ่งกันและกัน ดังจะเห็นได้จากการพยายามอภิปรายคัดค้าน ร่างพระราชบัญญัติที่ฝ่ายรัฐบาลเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งกฎหมายเหล่านั้นมีลักษณะให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตัดสินใจได้โดยโดยไม่ต้องให้ศาลตัดสิน ซึ่งนายแคว์ได้พยายามหักท้วงและคัดค้าน ดังเช่น การคัดค้านร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการสำรวจการออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 รัฐบาลเป็นผู้เสนอ โดยมีหลักการและเหตุผลที่สำคัญ คือ เพิ่มขยาย อำนาจคณะกรรมการสำรวจออกโฉนดที่ดินให้มากขึ้น โดยมีอำนาจเพิกถอนการออกโฉนด ซึ่งยังอยู่ระหว่างการตระเตรียมงานของเจ้าพนักงานที่ดิน และการเพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินอย่างอื่น นอกจากโฉนดด้วยแต่ให้มีอำนาจอื่นเท่าที่จำเป็นแก่การปฏิบัติงาน ซึ่งในกรณีนี้ นายแคว์เห็นว่า มีลักษณะเป็นการตั้งศาลพิเศษขึ้น ซึ่งลักษณะเช่นนี้ นายแคว์เห็นว่าไม่เคยเห็นที่ไหนเลย นอกจากกรรมการราษฎรในประเทศที่ใช้ระบอบคอมมิวนิสต์ รวมทั้งรัฐบาลเสนอเช่นนี้ เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 101 ที่บัญญัติว่าห้ามมิให้ตั้งศาลขึ้นในกรณีพิเศษหรือพิจารณาพิพากษาข้อหาฐานใดฐานหนึ่ง โดยเฉพาะ เพราะอำนาจที่มอบให้แก่คณะกรรมการสำรวจนั้นลักษณะเป็นอำนาจของศาล นอกจากนั้น ยังจำกัดสิทธิที่ไม่ให้คู่ความทั้งโจทก์และจำเลยอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษา ซึ่งกรณีเช่นนี้ นายกรัฐมนตรีเองก็ได้ชี้แจงว่าจริง ๆ แล้วรัฐบาลไม่มีเจตนาจะไปล่วงอำนาจศาลขึ้น อย่างไรก็ตามผลการลงมติปรากฏว่า ที่ประชุมอนุเมตติร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จากการอภิปรายในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้สะท้อนให้เห็นว่าการปกครองของไทยยังไม่มี การแยกอำนาจอธิปไตยกันอย่างแท้จริง ยังมีการก้าวล่วงอำนาจซึ่งกันและกันระหว่างฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ และฝ่ายนิติบัญญัติ

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 3 กันยายน 2496.

หรือในกรณีที่รัฐบาล เสนอกฎหมายเกี่ยวกับการให้อำนาจฝ่ายบริหาร (ผู้ว่าราชการจังหวัด) สั่งยกเลิกสมาคมต่าง ๆ เมื่อเห็นว่าได้กระทำการในลักษณะจะเป็นภัยต่อความมั่นคงของประเทศไทย โดยนายเฉล้ว เห็นว่า อำนาจอธิปไตยตามหลักแบ่งแยกอำนาจตามระบอบประชาธิปไตย หมายถึง อำนาจบริหารอยู่กับคณะรัฐมนตรี อำนาจนิติบัญญัติอยู่กับสภาผู้แทนราษฎรและอำนาจตุลาการอยู่ที่ศาล แต่การเสนอกฎหมายในครั้งนี้กลับให้อำนาจตุลาการอยู่ที่ฝ่ายบริหาร¹ ดังเช่น กรณีที่รัฐบาล เสนอ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2495 มีหลักการและเหตุผล เพื่อให้ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งชื้อสมาคมออกเสียจากทะเบียนในเมื่อปรากฏว่า วัตถุประสงค์หรือกิจการของสมาคมกลายเป็นอันตรายต่อสันติภาพของประชาชนหรือน่าจะให้เกิดความไม่สงบในบ้านเมืองแทนที่จะร้องขอศาลให้สั่ง เลิกสมาคม ซึ่งการพิจารณาครั้งนี้ของ นายเฉล้ว เห็นว่าผิดหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังกล่าวที่ว่า

...ตามหลักแห่งอำนาจของระบอบประชาธิปไตย เราย่อมหมายความว่า การแบ่งแยก อำนาจ อำนาจบริหารอยู่กับคณะรัฐมนตรี อำนาจนิติบัญญัติอยู่กับสภาผู้แทนราษฎร อำนาจ ตุลาการอยู่ที่ศาล เราแบ่งแยกอำนาจกันอย่างนี้ นี่เห็นหลักแห่งระบอบประชาธิปไตย แต่ คราวนี้รัฐบาลจะเอาเป็นอันว่าให้บริหารอยู่ในมือรัฐบาล อำนาจตุลาการหรือที่จะสั่งให้ สมาคมเลิกล้มเนืออยู่กับรัฐบาล...²

นอกจากนี้ นายเฉล้ว ยังชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลพยายามใช้อำนาจเผด็จการโดยได้กล่าว ย้ำว่า การที่รัฐสภาจะให้ความไว้วางใจแก่กฎหมายฉบับนี้เท่ากับสภามอบอำนาจเผด็จการให้แก่ รัฐบาล พร้อมทั้งได้ชี้แจงว่าประชาชนทุกคนต้องหวังพึ่งศาล สมาคมเองก็เป็นนิติบุคคล การจะ ยกเลิกนั้นควรรให้สมาคมมีโอกาสชี้แจงต่อศาล ไม่ใช่เจ้าหน้าที่สั่งเลิก นอกจากนี้การที่เจ้าพนักงาน เห็นว่าสมาคมดำเนินกิจการที่น่าจะเกิดอันตรายหรือก่อให้เกิดความไม่สงบต่อประชาชนนั้น กฎหมายก็

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 18 ธันวาคม 2495.

²แหล่งเดิม.

ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน ไม่ได้กำหนดขอบเขตไว้ สู้แล้วแต่เจ้าพนักงานจะวินิจฉัย คังนั้น การสั่ง
เลิกสมาคมที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายโดยเจ้าพนักงานจึงเป็นการมิชอบ พร้อมกับกล่าวอ้างว่า
ตลอดระยะเวลา 20 ปี หมายยังมีกฎหมายในลักษณะนี้เลย ซึ่งในการอภิปรายครั้งนี้รัฐบาลได้
ปรึกษาสมาชิกฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลแล้ว ทุกคนเห็นด้วยจึงได้เสนอให้สภาอนุมัติ¹

การเสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 49 ฉบับที่ 21 และฉบับที่
43² ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่นายแคว้วเห็นว่าเป็นการใช้อำนาจเผด็จการ เนื่องจากคณะปฏิวัติใน
รวมอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ เป็นการยึดหลักประชาธิปไตย

โดยเฉพาะกรณีข้อหาให้ยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 21 และ 43 ที่ว่าด้วยการปราบ
ปรามอันธพาลและว่าด้วยเรื่องปฏิบัติต่อบุคคลที่ประพฤติดนเป็นอันธพาล โดยคณะปฏิวัติให้อำนาจผู้ว่า
ราชการจังหวัด ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลจังหวัดพระนครและธนบุรี วินิจฉัยว่าบุคคลใดเป็นอันธพาล
ตามที่ประกาศคณะปฏิวัติวางกฎเกณฑ์ไว้ ให้อำนาจควบคุมตัวกักขังในชั้นแรก 30 วันก่อน และเข้า
วินิจฉัยต่อไป เมื่อพนักงานสอบสวนเห็นว่ายังเป็นอันธพาลอยู่ก็สามารถกักขังต่อไปได้ไม่มีกำหนด
เพียงแต่จะพิจารณาอีกครั้งเมื่อกักขังครบ 3 เดือนแล้ว การกระทำดังกล่าวไม่ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหา
มีโอกาสโต้แย้งทางศาลได้ นายแคว้วเห็นว่า การกระทำดังกล่าวขัดกับหลักประชาธิปไตยและ
รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2511 คำกล่าวของนายแคว้วที่ว่า "ประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้จึงขัดแย้ง
กับรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทยฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ เพราะว่าตามรัฐธรรมนูญแห่ง
พระราชอาณาจักรไทยนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตามมาตรา 7 ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติ
ทางรัฐสภา ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล"

นายแคว้วเห็นว่า คณะปฏิวัติใช้อำนาจทั้ง 3 ทางแต่เพียงผู้เดียว หรือคำกล่าวที่ว่า
"มาตรา 160 บัญญัติว่าการบัญญัติกฎหมายให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย
ว่าด้วยธรรมนูญศาลหรือวิธีพิจารณา เพื่อให้ใช้แก่คดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะจะกระทำมิได้" หรือ

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1
ครั้งที่ 9 วันที่ 25 ธันวาคม 2495.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1
ครั้งที่ 5 วันที่ 24 กรกฎาคม 2512.

"มาตรา 159 บัญญัติว่า การตั้งศาลขึ้นใหม่เพื่อพิจารณาคดีใดคดีหนึ่ง หรือที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่ง โดยเฉพาะแทนศาลธรรมดาที่มีอยู่ตามกฎหมายสำหรับพิจารณาคดีนั้นจะกระทำมิได้..." ซึ่งจากคำกล่าวเหล่านี้ นายแคล้วพยายามที่จะให้รัฐบาลยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติเหล่านี้เพราะเห็นว่าเป็นการให้อำนาจฝ่ายบริหารในการพิจารณาคดีคดี ซึ่งผิดหลักการแบ่งแยกอำนาจตามระบอบประชาธิปไตย

ส่วนแนวคิดในเรื่องประชุมของรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาซึ่งในเรื่องนี้เป็นที่ทราบกันแล้วว่าไทยได้นำเอาระบบรัฐสภาตามแบบอังกฤษมาใช้ ดังนั้นในเรื่องประชุมของรัฐบาลหลักประชาธิปไตยแบบรัฐสภาของอังกฤษนั้น พระมหากษัตริย์เป็นประมุขของรัฐโดยทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทางสภาผู้แทนราษฎร ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล ซึ่งนายแคล้วเห็นว่ารัฐบาลคณะรัฐประหารกลับใช้อำนาจต่าง ๆ และอ้างว่าตนเป็นประชาธิปไตยและออกกฎหมายหรือออกประกาศต่าง ๆ รวมทั้งให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานนั้นผิดหลักประชาธิปไตยพร้อมกับเห็นว่าในเมื่อประเทศไทยนำเอาระบบรัฐสภาตามแบบอังกฤษมาใช้ ดังนั้น ประมุขของรัฐจึงเป็นพระมหากษัตริย์แต่รัฐบาลรัฐประหารกลับรวมอำนาจทั้งหมดไว้เสียเอง ลักษณะเช่นนี้เป็นการใช้อำนาจเผด็จการไม่เข้าเป็นประชาธิปไตย

นอกจากนั้นในเรื่องประชุมของรัฐบาลแนวคิดของนายแคล้วนั้น ได้กำหนดไว้ชัดเจนในแนวนโยบายของพรรค ซึ่งนายแคล้วสังกัดนั้นจะเป็นพรรคเศรษฐกิจ พรรคแนวร่วมเศรษฐกิจต่างก็กำหนดให้พระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายแคล้ว นรปติ นั้นได้แสดงจุดยืนในเรื่องที่เกี่ยวกับประมุขของรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาเรื่อยมา

1 ครั้งกรณีที่นายแคล้ว นรปติ อภิปรายเพิ่มเติมในการเสนอร่างพระราชบัญญัติถอดยศจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ คุรายละเอียดยเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฒ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 28 สิงหาคม 2512.

2.1.4 ความคิดเห็นในเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน

สิทธิเสรีภาพเป็นการแสดงออกถึงหลักประกันขั้นพื้นฐานของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพที่สำคัญได้แก่ เสรีภาพทางการเมืองการปกครอง เสรีภาพเกี่ยวกับชีวิตและทรัพย์สิน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพเกี่ยวกับร่างกาย เป็นต้น ซึ่งเสรีภาพต่าง ๆ เหล่านี้อาจแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 2 ประเภท คือ¹

1. เสรีภาพเกี่ยวกับบุคคล เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในทางคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการไม่ได้รับโทษเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การขอประกันตัว เสรีภาพในร่างกาย เสรีภาพในเขตสถาน เสรีภาพในทรัพย์สิน เสรีภาพในการศึกษา เสรีภาพในการประกอบอาชีพ เป็นต้น

2. เสรีภาพทางการเมืองการเมืองของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพในการเลือกตั้ง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เสรีภาพในการพูด การเขียน การพิมพ์ และการโฆษณา เสรีภาพในการชุมนุมด้วยความสงบปราศจากอาวุธ เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมือง เป็นต้น²

ตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายแคว้วได้มีใ้่าอยู่เสมอว่า ประชาชนควรมีสิทธิเสรีภาพ ทั้งเสรีภาพเกี่ยวกับบุคคล เสรีภาพทางการเมือง ประชาชนควรมีสิทธิเสรีภาพในการพูด การเขียน การโฆษณา เสรีภาพในการนับถือลัทธิทางการเมือง และลัทธิศาสนา สิทธิในการที่จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ดังเช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การโฆษณา หรือการแสดงความคิดเห็น โดยนายแคว้วได้พยายามที่จะทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรไม่ว่าจะเป็นการพิจารณา

¹สมพงษ์ เกษมสิน และจรรุญ สุภาพ, ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ, 2530, หน้า 507 - 514. และจรรุญ สุภาพ, ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ, 2532, หน้า 34.

²แหล่งเดิม.

พระราชบัญญัติต่าง ๆ หรือเสนอร่างพระราชบัญญัติตลอดจนการตั้งกระทู้เพื่อให้รัฐบาลให้ประชาชน มีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคมากยิ่งขึ้นดังจะเห็นได้จากกรณีที่น่ายแคว้ว เสนอร่างพระราชบัญญัติ ยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ในพ.ศ. 2495 โดยนายแคว้ว เห็นว่าร่างพระราช บัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 นั้น คราขึ้นในขณะที่อยู่ในภาวะสงคราม แต่ขณะนี้บ้านเมืองสงบแล้ว ไม่ควรไปจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน¹ ดังรายละเอียด คือ

การเสนอร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484² ครั้งนี้ เสนอร่วมกับ นายชาตยูทธ ไชยคามิ่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีหลักการและเหตุผล เพื่อยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 ที่ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานการพิมพ์ในการห้ามไม่ให้ เสนอข่าวหรือเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์ ห้ามการขายหรือแจกจ่ายสิ่งพิมพ์ รวมทั้งการยึดสิ่งพิมพ์และ แม่พิมพ์ ถ้าเจ้าพนักงานเห็นว่า "อาจขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน"³ แม้การนั้นจะเป็นเพียงการเตรียมการยังไม่ได้โฆษณาก็ตาม นายแคว้วเห็นว่าเป็นการริดรอนสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน พร้อมทั้งได้ชี้ให้เห็นว่าพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 นี้ คราขึ้นในสมัยที่อยู่ในภาวะสงคราม แต่ตอนนี้บ้านเมืองอยู่ในภาวะสงบแล้วจึงเห็นควร ยกเลิกไม่ควรไปจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนอีกต่อไปในเมืองมีประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ควบคุมอยู่แล้ว นอกจากนี้นายแคว้วยังได้กล่าวถึง พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 นี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งตามหลักจะต้องถูกยกเลิกไปแล้ว ดังกล่าวที่ว่า

พระราชบัญญัติการพิมพ์ในพุทธศักราช 2484 นั้น พึงเป็นที่น่าสังเกตได้ว่า เป็นการขัดหลัก การรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 มาตรา 35 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 ได้บอกว่า "การปิด

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทน ราษฎร. สำนัฎ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 11 กันยายน 2495.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฎ 1 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 11 กันยายน 2495.

³แหล่งเดิม.

โรงพิมพ์ หรือห้ามการพิมพ์เพื่อบันทึกเสรีภาพของประชาชนจะกระทำได้" เพราะฉะนั้นนัก
นิติศาสตร์อีกฝ่ายหนึ่งจึงเห็นว่า พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484 นี้ ได้ยกเลิก
ไปแล้วโดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492...¹

อย่างไรก็ตามการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ นายแคว้ว ได้คาดหมายไว้แล้วว่า จะไม่ผ่าน
การพิจารณาดังกล่าวของนายแคว้วที่ว่า

...ที่ข้าพเจ้า เสนอกฎหมายให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการพิมพ์ขึ้นมานี้ เพื่อคุ้มครองเสรี
ภาพและสิทธิในการแสดงออกของประชาชน ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นอย่างนี้ ข้าพเจ้ารู้ดีว่า
กฎหมายนี้จะตกไปแต่ขอให้ประวัติศาสตร์บันทึกไว้แห่งรัฐสภาในยุคนี้ เพื่อที่จะได้จารึกไว้ว่า
อย่างน้อยก็มีผู้แทนราษฎรได้นำสิทธิเสรีภาพขึ้นมารื้อฟื้นให้บังเกิดมีขึ้นแก่ประชาชนและ
หนังสือพิมพ์...²

ซึ่งผลการพิจารณานี้ก็เป็นไปตามที่นายแคว้วคาดหมายไว้ กล่าวคือ ที่ประชุมมีมติไม่รับ
หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ด้วยคะแนนเสียง 86 ต่อ 10

กรณีที่นายแคว้วขอแปรบัญญัติชั่วคราวชั่วคราว มาตรา 5 ของร่างพระราชบัญญัติป้องกันการ
กระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 ที่บัญญัติว่า "หรือรู้ว่ามีหรือจะมีการกระทำผิดตามพระราช
บัญญัตินี้ ช่วยปกปิดมิได้เอาความไปร้องเรียนให้ถึง" นายแคว้วเห็นว่าอาจทำให้เจ้าหน้าที่กลั่นแกล้ง
ได้โดยเฉพาะในชั้นแรกสามารถคุมขังได้ 2 หรือ 7 วัน จึงปล่อยนั้นเป็นการรื้อถอนสิทธิเสรีภาพ
ของประชาชน ดังกล่าวที่ว่า "ข้าพเจ้าเป็นห่วงมาก กฎหมายนี้จะไปรุกรานสิทธิเสรีภาพของ

¹ คุรายละเอียดยุติเตมิในสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทน
ราษฎร. สัมนัญ 2 ชุคที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที 11 กันยายน 2495.

² สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัมนัญ ชุคที่ 1
ครั้งที่ 12 วันที 11 กันยายน 2495.

ประชาชน ซึ่งเป็นหลักสำคัญของกบฏศรีสุพรรณราชชาติ ดังที่เราทราบอยู่แล้ว เราจะเป็นประชาธิปไตย โดยไม่เคารพต่อกรรมสิทธิ์และทรัพย์สินหรือไม่ เคารพต่ออิสระเสรีภาพของประชาชนไม่ได้..."¹ หรือการตั้งกระทู้ถามในกรณีกระทรวงศึกษาธิการสั่งถอนใบอนุญาตการเป็นครู เป็นผู้จัดการโรงเรียนของนายชอบ อุทัยเฉลิม เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่ามีความประพฤติไม่เรียบร้อย และบกพร่องในศีลธรรมอันดี โดยได้เขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์วิพากษ์วิจารณ์กระทรวงศึกษาธิการ และครูสภาว่าใช้ถ้อยคำหยาบคาย ก้าวร้าว เป็นต้น นายแคล้ว ให้ความเห็นว่า การเขียนวิพากษ์วิจารณ์นั้น ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินและในฐานะประชาชนไทยคนหนึ่งย่อมจะออกความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ได้ ดังกล่าวไว้ว่า "ตามที่รัฐมนตรีสั่งลงโทษนายชอบ อุทัยเฉลิม นี้ โดยบอกว่าเราเป็นระบอบเสรีประชาธิปไตยนี้ ธรรมชาติของระบอบเสรีประชาธิปไตยย่อมมาให้โอกาสประชาชนวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล โดยเฉพาะ"² หรือในกรณีที่รัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งปิดหรือเปิดการจัดตั้งสมาคม นายแคล้ว เห็นว่า ควรเป็นอำนาจของศาลที่จะสั่งปิดและเป็นสิทธิของสมาคมที่จะร้องต่อศาลได้³

หรือกรณีที่นายแคล้วตั้งกระทู้ถามกระทรวงมหาดไทยโดยเห็นว่า การจับกุมเจ้าของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์ เนื่องจากได้ตีพิมพ์คำแถลงการณ์ปฏิเสธข่าวที่ถูกกล่าวหาในฐานะกบฏของวิทยุกระจายเสียงของกรมประชาสัมพันธ์นั้น นายแคล้ว เห็นว่า หนังสือพิมพ์ควรมีการแสดงความคิดเห็นเสนอข่าวในด้านต่าง ๆ ได้และควรให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจในการที่จะรับฟังข่าวสารต่าง ๆ ในหลาย ๆ ด้านได้ไม่ควรไปจำกัดสิทธิในการเสนอข่าวสาร⁴

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ. ครั้งที่ 3 วันที่ 13 พฤศจิกายน 2495.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2. ครั้งที่ 4 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2496.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ. ครั้งที่ 9 วันที่ 25 ธันวาคม 2495.

⁴สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 30 ธันวาคม 2498.

ในกรณีการขอแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2511 บางมาตราโดยให้ความเห็นว่า "รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ไม่เป็นประชาธิปไตย ขัดต่อหลักเสรีภาพในขั้นมูลฐานของประชาชนเพราะประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมร่างด้วย เช่น มีการให้อำนาจแก่รัฐในการออกกฎหมายพิเศษจำกัดสิทธิเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ได้แม้ในเวลาปกติ"¹ โดยนายแคว้ว เห็นว่า หนังสือพิมพ์นั้นเป็นปากเสียงแทนประชาชนจึงเห็นสมควรแก้ไขไม่ให้เจ้าพนักงานการพิมพ์ตั้งปิดหนังสือพิมพ์ในยามปกติได้ยกเว้นในภาวะฉุกเฉินหรือยามสงคราม²

ในเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพในทางคดีอาญาหรือเสรีภาพในร่างกายนี้ ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่นายแคว้ว พยายามที่จะเสนอแนวความคิดออกมาในลักษณะการตั้งกระทู้หรือการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลเห็นถึงความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพส่วนบุคคล ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เนื่องจากนายแคว้ว เองเคยถูกจับกุมและคุมขังมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน พ.ศ. 2499 หรือในพ.ศ. 2501 ในข้อหาที่เกี่ยวกับความผิดทางการเมือง ซึ่งการจับกุมและคุมขังทั้ง 2 ครั้ง ต่างก็ทำการสอบสวนอย่างล่าช้า หรือเป็นการจับกุมทั้ง ๆ ที่ไม่มีหลักฐานเพียงพอ ดังนั้นในเรื่องเสรีภาพในร่างกายในทางคดีอาญานี้ นายแคว้วจึงเห็นว่าก่อนที่จะมีการจับกุมหรือแจ้งข้อหาแก่บุคคลใดจะต้องมีหลักฐานตามสมควรว่า ผู้เฝ้าจะกระทำความผิดตามข้อหาที่แจ้งหรือรับส่งเรื่องฟ้องศาลเพื่อที่จะให้บุคคลได้ใช้สิทธิในการที่จะขอประกันตัว เป็นต้น ดังเช่น

กรณีที่นายแคว้ว เสนอขอยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 21 และ 43 โดยให้ความเห็นว่า รัฐมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล วินิจฉัยว่าบุคคลใดเป็นบุคคลอันธพาล และตั้งจำคุกหรือกักขังได้นั้น นายแคว้วไม่เห็นด้วยควรถูกยกเลิกว่าหาสามารถร้องต่อศาลให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยว่า บุคคลใดเป็นบุคคลอันธพาลเพื่อให้เกิดความเสมอภาคของบุคคล³

¹กรมศิลป์ปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป1/2513/13.

การพิจารณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์.

²แหล่งเดิม.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 24 กรกฎาคม 2512.

นอกจากเสรีภาพในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว นายแคล้วยังได้พยายามกล่าวย้ำเสมอถึงสิทธิเสรีภาพในการนับถือลัทธิศาสนา ลัทธิการเมือง ตลอดจนสิทธิเสรีภาพในการค้า สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง ดังเช่น

ในกรณีที่สมาชิกพรรคสหประชาไทย ได้เรียกร้องให้ชาวนารวมตัวประท้วงสหรัฐอเมริกา และผู้ป่วน ในกรณีส่งข้าวเป็นสินค้าออกและตัดตลาดข้าวของไทย โดยนายแคล้วให้ความเห็นว่าเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ตามระบอบประชาธิปไตย ที่ให้สิทธิเสรีภาพในเรื่องการค้า โดยกล่าวว่า "การกระทำเช่นนี้ เป็นการกระทำที่ผิดมารยาทเป็นอย่างมาก เพราะในประเทศประชาธิปไตยที่มีระบบการค้าแบบเสรีนี้ ทั้งสหรัฐอเมริกาและผู้ป่วนมีสิทธิเสรีภาพทุกประการที่จะส่งข้าวไปขายในที่ใด ๆ ได้ ซึ่งการสนับสนุนให้ไทยค้าขายกับจีนแดงก็ไม่ได้หมายความว่า จะกีดกันการค้าจากสหรัฐอเมริกา คือ ผู้ป่วน..."¹

นอกจากนั้นในกรณีที่เรียกร้องให้รัฐบาลค้าขายกับสาธารณรัฐประชาชนจีน นายแคล้วได้กล่าวเพิ่มเติมว่า "การค้าขายกับจีนแดงไม่ได้หมายความว่า เราจะต้องเอาลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาใช้เรื่องลัทธิเป็นเรื่องเอกสิทธิ์ เฉพาะตัวบังคับกันไม่ได้"² หรือกล่าวที่ว่า "คนไทยถูกปิดหูปิดตาไม่ให้รู้เรื่องจีนแดงมานานนับเป็นชั่วยาวอันสำคัญที่ถูกละแล้วรัฐบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้และเลือกตัดสินใจว่าจะอะไรผิดอะไรถูก"³

ซึ่งจะเห็นได้ว่าคำพูดดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นการแสดงออกถึงแนวความคิดในการที่จะเลือกนับถือหรือศรัทธาลัทธิการเมืองใด ๆ ก็ได้เป็นสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล

อย่างไรก็ตามการแสดงออกในเรื่องสิทธิเสรีภาพของนายแคล้ว นรปติ นอกจากจะเสนอแนวความคิดในการทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรหรือในการเลือกตั้งแล้วยังได้กำหนดไว้ชัดเจนในนโยบายของพรรคการเมืองที่นายแคล้วได้มีส่วนก่อตั้งหรือเป็นสมาชิก ดังเช่น นโยบายของพรรค

1 กรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป1/2514/3.
ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - สาธารณรัฐประชาชนจีนและการยกเลิกกฎหมายคอมมิวนิสต์.

2 แหล่งเดิม.

3 แหล่งเดิม.

แนวร่วมเศรษฐกิจ ที่กำหนดให้ประชาชนมีเสรีภาพในการเมืองตามวิถีทางระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมีเสรีภาพในการพูดการเขียน การโฆษณา การนับถือลัทธิการเมือง และลัทธิศาสนา และจะได้รับความคุ้มครองจากรัฐ

2.1.5 หลักการมีสถาบันตัวแทนหรือการเป็นตัวแทนของราษฎร

นอกจากหลักการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในเรื่องการทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของราษฎรก็เป็นอีกหลักการหนึ่งของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่นายแคว้วได้พยายามกล่าวย้ำเสมอถึงหน้าที่ของผู้แทนราษฎร ดังเช่น การกล่าวย้ำถึงกรณีที่ตั้งกระทู้ตามรัฐบาลเรื่อง ส.ส.พร มลิตอง หาย ซึ่งนายแคว้วได้พยายามชี้ให้เห็นถึงความไม่ปลอดภัยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้าน โดยเฉพาะสมาชิกฝ่ายค้านที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลได้หายไป 2 คน คือ ส.ส.พร มลิตอง และ ส.ส.เตียง ศิริพันธ์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำการสืบสวนหรือทวงถามว่าทำไมทำให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของราษฎร¹

หรือการพยายามที่จะให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นสถาบันตัวแทนของราษฎรในการทำหน้าที่นิติบัญญัติหรือควบคุมรัฐบาลดังเช่น นายแคว้วได้พยายามอภิปรายหักท้วงในกรณีที่ผู้เสนอให้ปิดการอภิปราย หรือยกเรื่องอื่นขึ้นมาพิจารณาแทน ตลอดจนการที่สมาชิกฝ่ายรัฐบาลเสนอให้พิจารณา 3 วาระรวด ตลอดจนหักท้วงการที่รัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาอย่างรีบด่วนทำให้สมาชิกไม่สามารถดูรายละเอียดหรือรอบคอบได้ ซึ่งนายแคว้วได้พยายามอภิปรายคัดค้านก่อนจะขอเปิดอภิปรายต่อไปในกรณีที่ผู้ขอปิดการอภิปรายทั้ง ๆ ที่มีผู้อภิปรายไม่มาก ดังเช่น การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเลื่อน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2496 ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้เสนอ ซึ่งมีสมาชิกฝ่ายรัฐบาลขอปิดอภิปรายทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้อภิปรายถึงประเด็น

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 5 สิงหาคม 2497.

ต่าง ๆ บางประเด็นและเมื่อรับหลักการแล้วสมาชิกฝ่ายรัฐบาลได้ขอให้พิจารณา 3 วาระรวด¹ หรือกรณีที่รัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ. 2495 ซึ่งเป็น การเสนอเป็นเรื่องด้วย นายแคว้นเห็นว่าไม่ใช่เรื่องด่วนอะไร ในเรื่องยังมีกรมรักษาดินแดน อยู่แล้วและเห็นว่าควรพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนไม่ใช่พิจารณา 3 วาระ เช่นนี้² หรือกรณีที่ รัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร ให้รัฐสภาพิจารณาอนุมัติเป็น เรื่องด่วน นายแคว้นได้คัดค้านและตั้งข้อสังเกตถึงกรณีนี้ว่า กฎหมายที่สำคัญ ๆ ควรส่งให้สภา ได้อ่านพิจารณาให้รอบคอบก่อนไม่ใช่ส่งมาอย่างเร่งด่วนเช่นนี้ เพราะบางคนเพิ่งได้เมื่อ 1 ชั่วโมงก่อนที่จะพิจารณาอนุมัติพร้อมกับได้กล่าวเปรียบเทียบกับความสำคัญในการพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติต่าง ๆ ของสภาว่า

...ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ชอบ เพราะว่ามีผลกระทบกระเทือนถึงทุกบ้านทุกครัวเรือน สภานี้ไม่ใช่โรงงานออกกฎหมาย ไม่ใช่โรงงานผลิตกฎหมาย กฎหมายทุกฉบับที่จะผ่าน จากสภานี้เราจะต้องใช้สมอง ใช้ความคิด ใช้สติปัญญา เปรียบเทียบของเดิม ในเมื่อ ร่างใหม่ยังอ่านไม่เสร็จไม่มีเวลาเปรียบเทียบกับร่างเก่า เช่นนี้จะให้สภานี้ทำอย่างไร ท้าอะไรไม่ได้เลย นอกจากจะยกมือไม่เห็นชอบหรือคัดค้าน หรือมิฉะนั้น เสนอลงมติ เท่านั้น...³

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 18 กันยายน 2496 และ พิมพ์ไทย. วันที่ 19 กันยายน 2496. หน้า 1.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 4 วันที่ 17 กรกฎาคม 2495.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 18 ธันวาคม 2495.

นายเกล้า ยังได้พยายามย่ำถึงการเสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาเป็นเรื่องด่วนนั้นจะต้องทำให้ถูกต้องตามข้อบังคับการประชุมสภาที่ได้ระบุชัดเจนว่าถ้าไม่ออกกฎหมายเป็นการด่วนแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ หรือราชการส่วนรวมได้ แต่รัฐบาลกลับเสนอร่างพระราชบัญญัติซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติแต่อย่างไรเป็นการด่วน ตนจึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง¹

จากคำพูดดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า นายเกล้าได้พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่รัฐบาลพยายามที่จะออกกฎหมายอย่างรีบด่วนทั้ง ๆ ที่ส่งเอกสารให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาไม่ครบ แต่ร่างพระราชบัญญัตินั้นยังสามารถผ่านการพิจารณาของสภาไปได้²

หรือการอภิปรายในกรณีการแถลงนโยบายเพื่อบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอความไว้วางใจใน พ.ศ. 2495 โดยเฉพาะที่รัฐบาลแถลงว่าจะปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตย นายเกล้าเห็นว่า ขณะนี้รัฐบาลยังไม่เป็นประชาธิปไตย เพราะรัฐบาลให้

¹กรณีการเสนอร่างพระราชบัญญัติ หรือยุบราชการชายแดนเป็นการด่วน เนื่องจากรัฐบาลอ้างว่า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามแนวชายแดนจะเกษียณอายุราชการ หรือปลดประจำการแล้ว จึงรีบเสนอเข้ามาเพราะถ้าปลดประจำการหรือเกษียณอายุราชการไปแล้วก็เป็น การเสียเวลาในการไปตามกลับ ดูรายละเอียดใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 26 สิงหาคม 2497.

²กรณีที่รัฐบาลส่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า (ฉบับ...) พ.ศ. 2496 เข้าสู่การพิจารณาของสภาแต่ส่งเอกสารไม่ครบ ดังนั้น การอภิปรายของสมาชิกฝ่ายค้านส่วนมากจะไม่ได้พิจารณาในข้อกฎหมายหรือพิจารณาเรียงมาตรา แต่เป็นการหวังตั้งการรีบออกกฎหมายหรือการส่งเข้าสู่การพิจารณาอย่างรีบด่วนเกินไป อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ก็ผ่านการพิจารณาของสภาเพื่อตราเป็นกฎหมายได้ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 13 สิงหาคม 2496. หรือกรณีเสนอร่างพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2497 ดูรายละเอียดใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสัสมัญ ครั้งที่ 5 วันที่ 23 มกราคม 2497.

ความสนใจแต่ด้านการทหาร แม้แต่ในสภาผู้แทนราษฎรเองก็มีแต่ทหารและตำรวจ ซึ่งอยู่ได้บังคับบัญชาของรัฐบาล หรือมีสมาชิกประเภทสองที่มาจาก การแต่งตั้งจำนวนเท่ากับสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้ง ซึ่งสมาชิกประเภทสองนี้ไม่ใช่ตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ในเรื่องเกี่ยวกับสมาชิกที่มาจาก การแต่งตั้งที่นายแคว้ว เห็นว่าไม่ใช่ตัวแทนของราษฎรนั้น ใน พ.ศ. 2513 นายแคว้วยังได้พยายามเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับ พ.ศ. 2511 โดยนายแคว้วได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ลดจำนวนวุฒิสภาลงให้เหลือ 1 ใน 3 ของจำนวนผู้แทนราษฎรและลดบทบาทของสมาชิกวุฒิสภาลง เนื่องจากเห็นว่าวุฒิสภาไม่ใช่สถาบันที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของราษฎร เพราะมาจากการแต่งตั้งแต่การเสนอกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ตกไปก่อนที่จะนำสู่การพิจารณาของสภา เนื่องจากผู้เสนอไม่ครบ 1 ใน 5 ของสมาชิกวุฒิสภาที่มี 383 คน¹

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ในเรื่องเกี่ยวกับแนวความคิดทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยในช่วง พ.ศ. 2495 - 2514 นายแคว้วเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ได้พยายามอย่างยิ่งที่จะให้รัฐบาลซึ่งมาจากฝ่ายทหารเป็นประชาธิปไตยให้มากขึ้น โดยการพยายามที่จะเสนอแนวความคิดโดยผ่านการทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะเป็นการคัดค้านร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ซึ่งนายแคว้วเห็นว่าขัดหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนการตั้งกระทู้หรือการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม

ดังที่ทราบกันแล้วว่า เหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้นายแคว้ว เข้ามามีบทบาททางการเมือง คือ การต้องการเข้ามาแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจให้กับประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนที่

¹ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรที่ได้บัญญัติไว้ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในกรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวและเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป1/2513/8. การเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.

ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ นายแคว้ว เห็นว่าการนำแนวความคิดสังคมนิยมมาใช้ในการแก้ปัญหา เศรษฐกิจนั้นจะทำให้ เป็นผลดีต่อประชาชนและ เศรษฐกิจของประเทศมากขึ้น แต่การได้มาซึ่งระบบ เศรษฐกิจแบบสังคมนิยมนั้นจะต้องกระทำในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามวิถีทางประชาธิปไตยไม่เข้าใช้วิธีการรุนแรงตามระบอบคอมมิวนิสต์¹

การศึกษาแนวความคิดสังคมนิยมของนายแคว้ว นรปติ นอกจากจะศึกษาจากแนวนโยบายของพรรคการเมืองที่นายแคว้ว ร่วมก่อตั้งหรือสังกัดแล้ว ศึกษาจากบทบาททางการเมืองในรัฐสภาการวิพากษ์วิจารณ์จากหนังสือพิมพ์และการให้สัมภาษณ์ โดยนายแคว้ว เห็นว่า รัฐบาลเป็นผู้เข้าวางแผนและประกอบการเศรษฐกิจด้วยการโอนกิจการทาง เศรษฐกิจที่สำคัญเป็นของรัฐ หรือรัฐเป็นผู้ควบคุมปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ให้เอกชนมีเสรีภาพในการประกอบการทาง เศรษฐกิจอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือปัจจัยการผลิตที่สำคัญได้แต่โดยทั่วไปบุคคลจะถูกจำกัดเสรีภาพทาง เศรษฐกิจตามความจำเป็น เพื่อความเป็นธรรมในสังคม ต้องการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม โดยจัดเก็บภาษีในระบบก้าวหน้า กล่าวคือ ผู้มีรายได้สูงต้องรับภาระการเสียภาษีมากตามความสามารถ และรัฐบาลให้สวัสดิการทาง เศรษฐกิจและสังคมแก่ประชาชน เพื่อขจัดความไม่เป็นธรรมและรักษาประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งจะกล่าวไว้ในรายละเอียดต่อไป

ดังที่กล่าวในบทที่แล้วว่า นายแคว้ว นรปติ เริ่มสนใจแนวความคิดสังคมนิยมในช่วงที่เรียนที่มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง แต่อย่างไรก็ตาม แนวความคิดสังคมนิยมในช่วงนั้นยังไม่เด่นชัดนัก หรือแม้แต่ในการเข้าสู่บทบาททางการเมืองในช่วงแรกนั้นส่วนใหญ่นายแคว้ว จะพยายามชักถามหรือ เสนอแนะให้รัฐบาลแก้ปัญหาทางด้าน เศรษฐกิจตลอดจน เสนอปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้รัฐบาลทราบ จนกระทั่ง เมื่อมีพระราชบัญญัติพรรคการเมืองใน พ.ศ. 2498 แนวความคิดสังคมนิยมของนายแคว้ว นรปติ จึงได้เริ่มเด่นชัดขึ้น กล่าวคือ ได้ร่วมกับเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีแนวความคิดไปในทางเดียวกัน จัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นโดยใช้

¹"เปิดอกสามศอก แคว้ว นรปติ คนดีแห่งแก่นนคร," มติชนสุดสัปดาห์. 7 (324) : พิเศษ 2 - 3 ; 16 พฤศจิกายน 2520.

ชื่อว่า พรรคเศรษฐกิจ¹ ซึ่งเป็นพรรคแนวสังคมนิยม² โดยได้กำหนดแนวนโยบายทางเศรษฐกิจและการคลัง คือ การจัดระบบภาษีให้เป็นธรรมแก่สังคม และจัดเก็บภาษีเฉพาะที่จำเป็นจะรักษาเสถียรภาพของเงินตรา ส่งเสริมความมั่นคงของธนาคาร ขยายกิจการสหกรณ์ให้ทั่วประเทศ สนับสนุนการค้าของคนไทยและคลุณาการค้าระหว่างประเทศ ในด้านการผลิตรัฐต้องเป็นผู้ส่งเสริมช่วยเหลือหรือควบคุมค่าเนิการผลิตตลอดจนการขนส่ง และจำหน่าย จัดระบบอุตสาหกรรมทั้งอุตสาหกรรมในครอบครัวและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ในด้านแรงงานนั้น กรรมกรจะได้รับความคุ้มครองเกี่ยวกับค่าจ้างแรงงานด้วยความยุติธรรม³ หรือการกำหนดไว้ในนโยบายของพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ ซึ่งได้กำหนดไว้ในลักษณะเดียวกัน คือ ยึดหลักเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม กล่าวคือ ทั้งในเรื่องการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ ให้กิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะอยู่ในรูปรัฐวิสาหกิจ ให้มีหลักประกันเกี่ยวกับสวัสดิการของผู้ใช้แรงงานในด้านการผลิตทางการเกษตรกรรม ต้องดำเนินการไปอย่างเป็นระบบตามโครงการเศรษฐกิจของชาติ ตลอดจนเรื่องการจัดเก็บภาษีเป็นต้น⁴

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะกำหนดนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมไว้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ หรือความยากจนของประเทศ แต่เนื่องจากกลุ่มที่มีแนวความคิดสังคมนิยมได้รับเลือกตั้งเป็นจำนวนน้อยดังที่กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะสมาชิกพรรคการเมืองที่นายแคว้วสังกัด ประกอบกับนายแคว้ว ทัศนคติในการเป็นฝ่ายค้านอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ไม่สามารถนำแนวคิดสังคมนิยมไปปฏิบัติได้ แต่ก็ได้พยายามอภิปรายสนับสนุนหรือแนะนำรัฐบาลในเรื่องการแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นการตั้งกระทู้ถามรัฐบาล การพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติการเสนอร่างพระราชบัญญัติ การเสนอญัตติเพื่อเปิดอภิปรายทั่วไป ดังเช่น

¹ดูรายละเอียดเกี่ยวกับพรรคที่ภาคผนวก ข.

²แคว้ว นรปติ. "บทบาทพรรคการเมืองสังคมนิยมประเทศไทย". มติชนสุดสัปดาห์. 8 (399) : หน้า 26 - 27 ; 24 เมษายน 2531.

³เชาวน์วงศ์ สุตลาภา. พรรคการเมือง. 2517 หน้า 188 - 191. และขจัดภัย บรูซหัตน์. การเมืองและพรรคการเมืองของไทย. 2511 หน้า 243 - 250.

⁴เชาวน์วงศ์ สุตลาภา. พรรคการเมือง. 2517 หน้า 276 - 278. และเจี๊ยง ประกอบสุข และคนอื่น ๆ. พรรคการเมืองไทยปัจจุบัน. ม.ป.ป. หน้า 139 - 148.

การพยายามให้รัฐบาลแก้ปัญหานี้ในเรื่องคู่ค้าการค้ากับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การควบคุมการส่งเงินตราออกนอกประเทศ โดยพยายามชักถามซึ่งมาตรการของรัฐบาลในการควบคุม¹ หรืออภิปรายแนะนำให้รัฐบาลตระหนักถึงการส่งเสริมและควบคุมอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของประเทศให้มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการถลุงเหล็ก การขุดเจาะน้ำมัน ถ่านหิน เป็นต้น²

หรือกรณีการอภิปรายคัดค้านการเก็บภาษีต่าง ๆ โดยเห็นว่า จะทำให้ประชาชนเดือดร้อน เช่น การคัดค้านร่างพระราชบัญญัติการขนส่ง พ.ศ. 2496³ คัดค้านร่างพระราชบัญญัติแรงงานที่เสนอโดยรัฐบาล ในพ.ศ. 2499 โดยเห็นว่า การตรากฎหมายฉบับนี้จะทำให้นายจ้างเอาเปรียบลูกจ้างได้ นายจ้างสามารถนำเหตุผลที่ลูกจ้างนัดหยุดงานมาเป็นเหตุให้ออกจากงาน เป็นการนำให้สิทธิลูกจ้างในการเรียกร้องขอความเป็นธรรมได้ รวมทั้งไม่มีบทบัญญัติในการคุ้มครองลูกจ้างแต่อย่างใด เป็นต้น⁴

หรือในกรณีที่นายเฉลียว เสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 49 นั้น เนื่องจากต้องการให้เป็นไปตามแนวคิดที่ว่า ให้เอกชนมีเสรีภาพในการประกอบการทางเศรษฐกิจอื่น ๆ แต่จะถูกจำกัดเสรีภาพทางเศรษฐกิจตามความจำเป็นเพื่อความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งการออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 49 ในช่วงรัฐประหารที่นำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นั้นได้ยกเลิก

¹กรณีการตั้งกระทู้ถามรัฐบาลในเรื่องคู่ค้าการค้ากับต่างประเทศ. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ครั้งที่ 13 วันที่ 17 กันยายน 2496.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ สมัย 2 ครั้งที่ 3 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2499.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 15 วันที่ 19 กันยายน 2496.

⁴ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 15 วันที่ 11 กันยายน 2499.

มาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งได้ตราขึ้นในขณะที่มีสภาผู้แทนราษฎร ในมาตรา 43 นั้น ได้จำกัดสิทธิของบุคคลในการถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย การเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม ไว้อย่างชัดเจน เช่น ที่ดินเพื่อการเกษตรมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ได้ไม่เกิน 50 ไร่ เพื่อการอุตสาหกรรมมีกรรมสิทธิ์ได้ไม่เกิน 10 ไร่ เป็นต้น แต่เมื่อมีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 49 ที่ให้บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิในการถือครองที่ดินโดยไม่จำกัดจำนวนนั้น ปรากฏว่าได้มีบุคคลต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้มีอิทธิพลหรือร่ำรวยสามารถกว้านซื้อที่ดินเพื่อเก็งกำไรหรือจับจองที่ดินในเขตป่าสงวนที่เป็นที่ว่างเปล่า และมีประชาชนจับจองที่ดินเหล่านั้นอยู่แล้ว แต่ยังไม่ได้เอกลิทธิทำให้เกิดความเดือดร้อน และได้รับการร้องเรียนจากประชาชน คั้งนั้นนายเฉล้ว จึงเห็นว่า ควรยกเลิกประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ เพื่อจำกัดกรรมสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน แต่อย่างไรก็ตามที่ประชุมมีมติไม่เห็นด้วย

คั้งนั้นอาจสรุปได้ว่า จากแนวคิดในเรื่องการต้องการให้รัฐบาลเข้าควบคุมกิจการบางอย่างนั้น เป็นการสอดคล้องกับหลักการตามระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ที่ถือว่ารัฐเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการในการสะสมทุน การนำเอาทรัพยากรที่สำคัญมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการนำแนวคิดสังคมนิยมมาใช้นั้น นายเฉล้ว เห็นว่า ขึ้นอยู่กับความต้องการของประชาชน ตามระบอบประชาธิปไตย

2.5 แนวความคิดและบทบาททางการเมืองที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางสังคม

สำหรับแนวความคิดทางด้านการแก้ปัญหาทางสังคมนั้น นายเฉล้วได้พยายามเสนอแนวคิดในเรื่องความต้องการให้สังคมไทยมีความเท่าเทียมกัน เน้นผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยให้สอดคล้องกับการจัดระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ดังจะเห็นได้จากการวางแผนนโยบายไว้บนนโยบายพรรคเศรษฐกิจ พรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ ที่ได้เน้นสภาพสังคมให้ประชาชนในสังคมมีความเท่าเทียมกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พยายามลดช่องว่างระหว่างความรวยกับ

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 24 กรกฎาคม 2512.

คนยากจน ดังเช่น การวางนโยบายให้สังคมไทยเป็นสังคมแบบรัฐสวัสดิการ ต้องการให้ประชาชนมีงานทำมีรายได้ตามความสามารถและตามความเป็นในการดำรงชีวิต ในยามชราและทุพพลภาพ รัฐจะเป็นผู้จัดหาปัจจัยในการดำรงชีวิตให้ จัดการสงเคราะห์ให้ประชาชนคนยากจนทั้งในด้านความเป็นอยู่และการศึกษา

ในด้านที่เกี่ยวกับการศึกษานั้น รัฐจะเป็นผู้จัดการศึกษาให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกัน ตามกำลังความสามารถของบุคคลโดยไม่เสียดค่าใช้จ่ายแต่ประการใด ตลอดคนจะจัดการศึกษาให้สัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กระจายการศึกษาออกไปทุกภูมิภาค เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากการวางนโยบายทางการศึกษาในนโยบายพรรคแนวร่วมสังคมนิยมอย่างไรก็ตามถึงแม้แนวความคิดในเรื่องการจัดการศึกษาดังที่กล่าวมานั้น นายแคว้นจะไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ แต่ก็ได้พยายามเสนอให้รัฐบาลหันมาสนใจและให้ความสำคัญทางการศึกษาให้มากขึ้น ดังเช่น การพยายามเสนอความคิดทางการจัดการศึกษาในการตั้งกระทู้ถาม การเสนอร่างพระราชบัญญัติ หรือพยายามคัดค้านการจัดสรรงบประมาณที่รัฐบาลให้ความสำคัญในด้านการป้องกันประเทศมากกว่าด้านเศรษฐกิจหรือด้านการศึกษา ดังเช่น

การตั้งกระทู้ถามในเรื่องการเพิ่มขึ้นเรียน ของโรงเรียนประจำอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น¹ การตั้งกระทู้ถามเรื่องการช่วยเหลือนักเรียนไม่มีที่เรียน² ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะให้รัฐหันมาสนใจในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น พร้อมทั้งได้พยายามชี้แนะให้รัฐบาลกระจายการศึกษาไปสู่ภูมิภาคให้มากขึ้น ไม่ใช่มีแต่ในเขตตัวเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น หรือในเรื่องการดำเนินการการศึกษาแผนใหม่³ โดยพยายามเสนอให้รัฐบาลกระจายการศึกษาในระดับต่าง ๆ การขาดสถานที่เรียน ขยายการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลให้มากขึ้น เพราะที่รัฐบาลจัดทำให้เปล่าเพื่อเตรียมความพร้อมนั้นไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เป็นต้น

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 6 สิงหาคม 2496.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 28 กรกฎาคม 2498.

³แหล่งเดิม.

ส่วนในเรื่องศาสนาและศิลปวัฒนธรรมนั้น นายแคว้ว ได้เน้นอยู่เสมอว่า ประชาชนควรมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา และการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา รวมถึงลัทธิใด ๆ ก็ได้แต่ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองและไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย ในด้านสาธารณสุข นายแคว้วเห็นว่าประชาชนควรได้รับการบริการทางด้านสาธารณสุขอย่างเท่าเทียมกัน กระจายแพทย์ กระจายการสาธารณสุขต่าง ๆ ออกไปสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจัง ตลอดจนการจัดการรักษาพยาบาลให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

นอกจากนั้น นายแคว้วยังได้พยายามเสนอปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลริบคำเนิการแก้ไขเพื่อแก้ปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในภาคอีสาน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมต้องอาศัยแหล่งน้ำจากธรรมชาติ ดังเช่น การตั้งกระทู้ถามรัฐบาลเกี่ยวกับการสร้างอ่างเก็บน้ำตามโครงการชลประทานในภาคอีสานที่หยุดชะงักไปว่าเป็นเพราะเหตุใด¹ กระทู้ถามเรื่องปัญหาการอพยพของราษฎรภาคอีสาน² เรื่องการช่วยเหลือชาวภาคอีสาน³ หรือเรื่องค่าครองชีพของประชาชน⁴ เป็นต้น ซึ่งการตั้งกระทู้ถามนั้นรัฐบาลเพียงแต่ชี้แจงว่าได้ทำอะไรบ้างเท่านั้น ไม่สามารถที่จะบังคับให้รัฐบาลกระทำได้ทันทีทันใด

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ในเรื่องเกี่ยวกับการแก้ปัญหาลังคั้นนั้นนายแคว้วกระทำได้แต่เพียงพยายามเสนอแนวคิดและเสนอปัญหาต่าง ๆ ให้รัฐบาลรับทราบเท่านั้น ยังไม่สามารถนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริงได้

1สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 18 สิงหาคม 2498.

2สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 14 สิงหาคม 2498.

1สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 4 สิงหาคม 2498.

1สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 วันที่ 29 ธันวาคม 2498.

2.4 แนวความคิดและบทบาทในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นกลาง

ตลอดระยะเวลาที่นายแคว้ว นรปติ เข้ามามีบทบาททางการเมืองขึ้น นายแคว้วได้พยายามกล่าวอ้างถึงแนวความคิดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของตนเสมอ โดยเฉพาะการดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยอิสระไม่เข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น ๆ คงจะเห็นได้จากการต้องการให้รัฐบาลยึดหลักการดำเนินนโยบายต่างประเทศตามหลักที่เรียกว่า "ปัญจศีล" หรือหลัก 5 ประการ แห่งการประชุมที่บันดง หรือที่เรียกว่า การประชุมแอฟริกา...เอเซีย¹ ซึ่งนายแคว้ว ได้ตั้งกระทู้ถามรัฐบาล เพื่อต้องการทราบว่ารัฐบาลจะสนับสนุนหรือส่งเสริมสันติภาพและให้ความร่วมมือกับประเทศเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด นายแคว้ว เห็นว่าการประชุมครั้งนี้องค์การให้เกิดสันติภาพขึ้นในโลก หรือการอยู่ร่วมกันโดยสันติ รวมทั้งต้องการให้รัฐบาลไทยเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศ จากเดิมที่มีความสัมพันธ์เฉพาะประเทศในค่ายเสรีประชาธิปไตย ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์มาเป็นกรณีความสัมพันธ์กับทุกประเทศ²

การแสดงแนวความคิดทางการเมืองในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของนายแคว้ว นรปติ เริ่มเด่นชัดขึ้นเมื่อมีการกำหนดเป็นนโยบายไว้อย่างชัดเจนในนโยบายของพรรคเศรษฐกิจ ซึ่งได้จากทะเบียนพรรคเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2498 โดยได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า จะดำเนินสัมพันธ์ไมตรีกับนานาประเทศทั่วโลกโดยไม่คำนึงถึงฝ่ายและลัทธิเป็นเครื่องวินิจฉัย ซึ่งจากแนวคิดดังกล่าวนี้ จะเห็นได้จากการตั้งกระทู้ถามรัฐบาลเรื่องการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย ซึ่งถามนายกรัฐมนตรี

¹หลัก 5 ประการ แห่งการประชุมบันดง คือ

1. เคารพต่ออธิปไตย และบูรณาภาพอาณาเขตของประเทศต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด
2. ไม่รุกรานซึ่งกันและกัน
3. งดเว้นการเข้ายุ่งเกี่ยวแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น ๆ
4. ให้การปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมกัน
5. อยู่ร่วมกันโดยสันติ .

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 15 วันที่ 17 กันยายน 2498.

(จอมพล ป. พิบูลสงคราม)¹ ได้พยายามเสนอให้รัฐบาลดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยอิสระเหมือนประเทศเพื่อนบ้านและมีนโยบายที่จะส่งเสริมไมตรีอันมั่นคงกับนานาประเทศไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์เฉพาะประเทศประชาธิปไตยเท่านี้

การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้รัฐบาลชี้แจงการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ใน พ.ศ. 2500² ซึ่งนายแคว้วได้อภิปรายในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย โดยกล่าวถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาล ไม่เป็นไปตามที่ได้แถลงไว้ว่าจะปฏิบัติตามนโยบายของสหประชาชาติ แต่ในทางปฏิบัติรัฐบาลกลับปฏิบัติตามสหรัฐอเมริกาตลอดมา ได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการช่วยเหลืออย่างมีเงื่อนไข รวมทั้งได้กล่าวถึงสหรัฐอเมริกาเองก็ไม่ปฏิบัติตามมติของสหประชาชาติ เพราะเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่าง ๆ ซึ่งนายแคว้วไม่เห็นด้วย ดังคำกล่าวของนายแคว้วที่ว่า

...ขอให้ท่านพึงระลึกไว้ว่าตราบไคที่ประเทศไทยปฏิบัติขัดต่อเจตจำนงของสหรัฐอเมริกา นั่นคือปรารถนาที่จะวางตนเป็นกลางและอิสระ แล้วตราบไคนี้เราจะเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากสหประชาชาติไม่ได้ เราจะเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากอเมริกาไม่ได้ ขอให้ท่านทราบไว้ว่าเวลานี้ท่านคอลลาร์พรางตาท่าน ท่านใส่แว่นตาของอเมริกา...ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายถูกกับคนครึ่งโลก มีไมตรีจิตกับคนครึ่งโลก แต่ทว่าเป็นศัตรูกับคนอื่นครึ่งโลก เราปรารถนาที่จะเดินทางเข้าไปในประเทศจีนแคว้นบ้าง เข้าไปในประเทศโซเวียตรัสเซียบ้าง รัฐบาลนี้กลับขัดขวางเรื่องมันเป็นอย่างนี้ ประโยชน์อะไรเล่าเราจะไปทำความเข้าใจอันดีกับเขาไม่ได้ หรือเรื่องลัทธินั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งเราคบกันได้แม้แต่ต่างลัทธิกัน...³

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 29 พฤศจิกายน 2499.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 29 สิงหาคม 2500.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 29 สิงหาคม 2500.

การอภิปรายครั้งนี้สะท้อนให้เห็นแนวความคิดของนายแคว้ว ที่ต้องการให้รัฐบาลมีสัมพันธไมตรีกับทุกฝ่ายและยอมรับความช่วยเหลือจากทุกฝ่าย และกล่าวถึงการที่ไทยผูกพันกับสหรัฐอเมริกาเป็นการผูกพันทางการทหาร ซึ่งจะนำไปสู่สงครามระหว่างฝ่ายเสรีประชาธิปไตยกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ ไทยควรมีนโยบายเป็นกลางมากกว่า นอกจากนั้น นายแคว้วยังชี้ให้เห็นว่าการเมืองระหว่างประเทศขณะนี้ทำให้เกิดความตึงเครียดเนื่องจากการแบ่งแยกกันเป็นฝ่าย ๆ ฝ่ายเสรีประชาธิปไตยมีสนธิสัญญาซีแอต (SEATO) และสนธิสัญญานาโต้ (NATO) ส่วนฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็มีสนธิสัญญาออร์ซอร์ (WARSAW) ดังนั้น นายแคว้วจึงเห็นว่าไทยควรถอนตัวออกจากสนธิสัญญาซีแอต

หรือกรณีการอภิปรายในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณประจำปีต่าง ๆ นายแคว้วได้กล่าวย้ำเสมอถึงการที่ไทยให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันประเทศมากเกินไป ทำให้เกิดความหวาดระแวงกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากไทยไม่มีความสัมพันธ์กับประเทศคอมมิวนิสต์ นายแคว้วได้เรียกร้องให้รัฐบาลหันมาดำเนินนโยบายยึดหยุ่นหันมาเป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลาที่ นายแคว้วได้พยายามเรียกร้องให้รัฐบาลไทยมีนโยบายโดยอิสระ มีความสัมพันธ์กับทุกประเทศ ซึ่งการอภิปรายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นแนวความคิดของนายแคว้วในเรื่องนโยบายต่างประเทศ ซึ่งนายแคว้วได้กล่าวไว้เสมอในการที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์กับนานาประเทศ พยายามเรียกร้องให้รัฐบาลทุกรัฐบาลปรับปรุงขยายความสัมพันธ์กับประเทศสังคมนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ต้องการเปิดสัมพันธ์ทางการค้ากับจีน ซึ่งการพยายามเรียกร้องดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่ามีส่วนผลักดันให้ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีเดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน ใน พ.ศ. 2518 ด้วย

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายทางด้านการป้องกันประเทศและการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายทางด้านการป้องกันประเทศหรือนโยบายทางด้านการทหารนั้น นายแคว้วได้กล่าวย้ำเสมอถึงแนวความคิดในด้านการพัฒนาทางด้านการทหาร เพื่อป้องกันประเทศเท่านั้น ไม่ต้องการพัฒนาทางด้านการทหาร เพื่อเตรียมการสงคราม ดังจะเห็นได้จากการกำหนดไว้ในแผนนโยบายของพรรคการเมืองที่นายแคว้วสังกัด ตลอดจนการพยายามคัดค้านการจัดสรร

งบประมาณทางด้านการป้องกันประเทศ ซึ่งรัฐบาลแต่ละสมัยต่างจัดสรรงบประมาณไว้สูงมาก นอกจากนั้น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งรัฐบาลใช้วิธีการปราบปราม ด้วยกำลังทหารนั้น นายแคว้วเห็นว่า รัฐบาลแก้ปัญหาไม่ถูกต้องตลอดเวลา ซึ่งนายแคว้วเห็นว่า รัฐบาลควรหันมาสนใจพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ แก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนมากกว่า จึงจะสามารถแก้ปัญหาคาการแทรกซึมของลัทธิคอมมิวนิสต์ได้ ดังเช่น

การคัดค้านการจัดสรรงบประมาณที่ตั้งให้กระทรวงกลาโหมมากเกินไปและมากกว่า งบประมาณด้านอื่น ๆ ในคราวอภิปรายเพื่ออนุมัติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2496 ที่ว่า

...ท่านตั้งให้การทหารบก การตำรวจมาก ความสุขสมบูรณ์ที่รัฐบาลเอาใจใส่ในทาง เกษตร อุตสาหกรรม การชลประทาน การศึกษา เหล่านี้ย่อมลดน้อยลงเป็นลำดับ ๆ ไป อย่างนี้ การที่รัฐบาลได้ตั้งรายจ่ายทหาร ตำรวจ ไว้สูงอย่างนี้ ข้าพเจ้าไม่เคยคำนึงอย่างอื่น นอกจากเป็นองค์รักษ์สำหรับป้องกันรักษาตำแหน่งของท่านผู้มีอำนาจ... ข้าพเจ้าขอเรียน ต่อไปว่า ในด้านการศึกษานั้นท่านตั้งไว้น้อยมาก... มันควรจะได้มากกว่านี้ ข้าพเจ้าจะยก ตัวอย่างให้ท่านดู เช่น เงินสมทบสร้างโรงเรียนประชาบาล มี 8 ล้านบาท อย่างนี้ยังเป็น การน้อยกว่ากระทรวงกลาโหมเงินอุดหนุนส่งเคราะห์ทหารของกระทรวงกลาโหม 8,510,000 บาท... รัฐบาลควรคิดให้ดี ทุกวันนี้ขอเรียนว่า เด็กเหล่านี้ต้องเรียนตามศาลา วัดก็มี... เงินที่รัฐบาลให้สำหรับสมทบกับผู้ใจบุญให้ทุนมาสร้างยังไม่พอ เด็กเหล่านี้ต้องเรียน ตามศาลาวัดบ้าง ใต้ร่มไม้บ้าง พื้นดินบ้าง...¹

จากคำพูดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นายแคว้วไม่เห็นด้วยในการจัดสรรงบประมาณทางด้านการทหาร มากเกินไป

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2495.

หรือการพยายามเรียกร้องรัฐบาลให้ถอนทหารที่ส่งไปรบในเกาหลี หรือในเวียดนาม กลับประเทศ ตลอดเวลานี้ก็เป็นการสะท้อนให้เห็นแนวความคิดของนายแคว้วในเรื่องการจัดกำลังกองทัพเพื่อป้องกันประเทศเท่านั้น¹

ส่วนในเรื่องการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์นั้น นายแคว้วได้กล่าวย้ำเสมอว่า การเกิดปัญหาการแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์เนื่องจากประชาชนในเขตชนบทห่างไกล ความเจริญ เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปไม่ถึง รวมทั้งปัญหาความยากจนของประชาชนเป็นสาเหตุ ให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ถือโอกาสเข้าแทรกซึมได้ ดังนั้นการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์จึงไม่ใช่ วิธปราบปรามควรหันมาใช้วิธีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศมากกว่า ดังการอภิปราย ในการพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2513 ที่ว่า "การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์นั้น ไม่ใช่จะใช้วิธีรุนแรงเท่านั้น อาจใช้วิธีอื่น ๆ อีกได้ เช่น ในเขตชนบทที่ห่างไกลที่มีพวกผู้ก่อการร้ายชุกชุมก็ใช้วิธีการพัฒนา"² หรือนายแคว้วเห็นว่า ควรใช้วิธีการเข้าถึงประชาชนปราบปรามพวกคอร์รัปชันให้เด็ดขาดทุกหน่วยงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ พวกคอมมิวนิสต์ได้นำไปกล่าวอ้างพร้อมกับนายแคว้ว กล่าวว่า "รัฐบาลควรปราบปรามคนใน ราชการก่อน และอย่าเอาเอาว่าคอมมิวนิสต์ไปยึดเยี่ยคนที่ประชาชนผู้ไม่มีความผิด... อย่าไปใส่ร้ายคนทั่วไป ทำให้ประชาชนต้องหนีเข้าป่า รัฐบาลควรใช้วิธีการอะลุ่มอล่วย มากกว่า..."³

¹ ดังเช่น การขอแปรญัตติตั้งงบประมาณในการส่งทหารไปรบร่วมกับสหประชาชาติที่ประเทศ เกาหลี และเห็นว่าไทยควรถอนทหารไปรบนั้นกลับประเทศ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงาน เลขานุการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 14 มกราคม 2498.

² ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขานุการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทน ราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 27 มกราคม 2513.

³ สำนักงานเลขานุการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 27 มกราคม 2513.

จากคำพูดดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า ความคิดในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ตามความคิดเห็นของนายแคว้ว นรปติ นั้น ควรใช้วิธีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประชาชน มากกว่า ซึ่งจะเห็นได้ว่า นายแคว้วไม่เห็นด้วยในการพัฒนาทางด้านกองทัพ

อย่างไรก็ตามนอกจากบทบาททางด้านการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรในการสนับสนุน แนวความคิดในค้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีกระทู้หรือร่างพระราชบัญญัติที่สำคัญที่นายแคว้ว นรปติ ได้ร่วมอภิปรายหรือเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรในระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2514 โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการตรวจสอบหรือควบคุมการทำงานของฝ่ายรัฐบาล ดังเช่น

การตั้งกระทู้ถามรัฐบาลเพื่อต้องการตรวจสอบหรือป้องกันการคอร์รัปชันของฝ่ายรัฐบาล เช่น

กระทู้ถามเรื่อง องค์กรแก้ว ถามกระทรวงกลาโหม กรณีที่รัฐบาลมีคำสั่งไปยังรัฐวิสาหกิจ ให้ซื้อน้ำมันจากบริษัทน้ำมันสามทหาร ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจเช่นกัน แต่องค์กรแก้วฝ่าฝืนคำสั่งของคณะ รัฐมนตรี โดยได้ซื้อน้ำมันสามทหารฝ่ายบริษัทเอกชน คือ บริษัท เกียรตินิวส์ตลอดมาทำให้ซื้อน้ำมัน แพงกว่าปกติประมาณผลิตรละ 10 สตางค์ว่ารัฐบาลมีมาตรการอย่างไร แต่รัฐบาลกลับตอบว่า บริษัทนี้เป็นตัวแทนจำหน่ายน้ำมันขององค์กรเชื้อเพลิงและตั้งอยู่ใกล้กับโรงงานขององค์กรแก้ว ฉะนั้นองค์กรแก้วซื้อน้ำมันจากบริษัทนี้ไม่เป็นการฝ่าฝืนแต่อย่างใด เนื่องจากกระทรวงกลาโหม ได้ออกคำสั่งให้องค์กรแก้วซื้อน้ำมันสามทหารจากองค์กรเชื้อเพลิงมาก่อนแล้วตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2513 จึงถือว่าไม่เป็นขัดมติของคณะรัฐมนตรี จากการตอบคำถามของรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงกลาโหม (พลเอกกฤษณ์ สีวะรา) ในครั้งนี้นายแคว้วได้ชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลหลีกเลี่ยงที่จะเอาผิดกับองค์กรแก้ว ยังเป็นน้องชายของบุตรเขยของนายกรัฐมนตรี คือ พลตรีเอี่ยม จิตรพงศ์ ซึ่งนายแคว้วเห็นว่าส่อไปในทางทุจริต คอร์รัปชัน ซึ่งนายแคว้วได้เปรียบเทียบว่าการเอาผิดจึงเป็น การลูบหน้าปะจมูกรัฐมนตรีกลาโหม นายแคว้วได้กล่าวต่อไปอีกว่าจริง ๆ แล้วรัฐมนตรีได้มีคำสั่งไม่ ให้รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซื้อน้ำมันจากที่อื่น นอกจากหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจเท่านั้น โดยสั่งตั้งแต่วันที่ 26 พฤษภาคม 2509 แต่องค์กรแก้วได้ฝ่าฝืนมาตลอด จนกระทั่งได้มีคำสั่งของนายกรัฐมนตรีสั่งย้าย อีกครั้งหนึ่ง เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2513¹ แต่ก็ไม่ปฏิบัติตาม

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2514.

การเสนอร่างพระราชบัญญัติถอดยศจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พ.ศ.....นายแคล้ว นรปติ
ร่วมกับนายทองดี อิศรางกูร ณ อยุธยา นายสว่าง ตราชู เป็นผู้เสนอ โดยนายแคล้วได้ให้เหตุผลเพิ่มเติม
และกล่าวแย้งผู้คัดค้านร่างพระราชบัญญัตินี้¹ ดังกล่าวที่ว่า

... วัตถุประสงค์ในการที่ข้าพเจ้าได้ เสนอร่างพระราชบัญญัติถอดยศจอมพลสฤษดิ์
ธนะรัชต์ มานั้น ประการแรกเพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของยศจอมพล ซึ่งเป็นยศสูงสุด
ในทางการทหาร ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งยศจอมพลนั้น ควรจะต้องเป็นผู้
บริสุทธิ์ สะอาด ปราศจากมลทิน มัวหมอง ทั้งยังมีชีวิตอยู่และตายไปแล้ว วัตถุประสงค์ที่ 2
ของข้าพเจ้าเป็นการปราบคอร์รัปชัน...²

นอกจากนั้นนายแคล้วถามความเห็นของสภาว่าจอมพลสฤษดิ์ ผลิตหรือไม่นั้นเมื่อมติของ
คณะรัฐมนตรีโดยรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร ได้ประกาศเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2507
ว่า จอมพลสฤษดิ์ เป็นผู้ผิดกติกาอันเป็นการบ่อนทำลายชาติในขณะนั้นพร้อมกับยึดทรัพย์สินแผ่นดิน
ประมาณ 650 ล้านบาท และยังยกให้เห็นว่า สมัยก่อนก็ได้มีพระราชบัญญัติถอดยศและบรรดาศักดิ์
เมื่อมีการพิจารณาลงมติผลปรากฏว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้ด้วยคะแนน 92 ต่อ 11 เสียง

อย่างไรก็ตามการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ได้เป็นที่กล่าวขานกันมากเป็นร่าง
พระราชบัญญัติหนึ่งี่สร้างชื่อเสียงให้กับนายแคล้วมาก ดังจะเห็นได้จากหนังสือพิมพ์ต่างนำไปเป็น
ข่าว³ การเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ยังได้สะท้อนให้เห็นถึงอุปนิสัยของคนไทยที่เป็นคนใจอ่อนลิมง่าย
หรือมีการให้อภัย ดังเช่นกล่าวของนายแคล้วที่ว่า

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทน
ราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 28 สิงหาคม 2512.

²แหล่งเดิม.

³ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน กรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์.
ก/ป1/2512/9. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติถอดยศจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์.

"เราจะปราบคอร์รัปชั่น เราอย่าลืมน้ำปะจุมก ต้องฟาดฟันลงไปเลยท่านอย่าใจอ่อน คนไทยเราต้องไม่ใจอ่อน คนไทยเราต้องไม่ลืมน้ำปะจุมก ต้องกล้าฟาดฟัน แล้วเราจะปราบคอร์รัปชั่นได้อย่างไร ในเมื่อเรายอมให้ปรมาจารย์แห่งคอร์รัปชั่น คิน ยศจอมพลไว้ไว้แก่สฤทธิ์ ต้องกล้าฟาดฟันครับเราต้องกล้าฟาดฟัน ท่านผู้เป็นประธาน...¹

นอกจากนั้นการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการแตกแยกกันของกลุ่มอำนาจเดิม และการโยนความผิดให้แก่บุคคลคนเดียวกันทั้ง ๆ ที่การกระทำนั้นกระทำกันเป็นหมู่คณะ ดังคำกล่าวของพลเรือเอกหลวงชลการพศติโกร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ ที่ว่า

"ขอให้ท่านคิดดูเถิดว่าการที่จะคงเงินหรือเอาเงินราชการไปใช้ตั้ง 2,000 กว่าล้านบาทนั้น คนเดียวทำได้หรือต้องนึกดูให้ดี ต้องมีคนทุ่ทุ้งเห็นร่วมคิดด้วย ทำไมพอตายไปแล้วมุ่งอยู่แต่คนเดียวคนนี้...จอมพลสฤทธิ์ ธนะรัชต์ จะทำคนเดียวไม่ได้ ต้องมีผู้เห็นด้วยกัน ลักษณะนี้ต้องมีแผนการอื่นนอกจากแผนการอื่นแล้วก็ต้องมีวิธีการเกิดขึ้น...²

หรือร่วมกับเพื่อนสมาชิกเสนอร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2511 มาตรา 139 ขอแก้ไขใหม่เป็นรัฐมนตรีจะเป็นข้าราชการประจำไม่ได้ ตลอดจนรัฐมนตรีจะต้องไม่มีกิจการหรือเกี่ยวข้องกับการค้ามีส่วนในบริษัทการค้า เนื่องจากเห็นว่า อาจทำให้เกิดการทุจริตหรือคอร์รัปชันได้ อย่างไรก็ตามการเสนอร่างรัฐธรรมนูญในครั้งนี้นี้ที่ประชุมมีมติรับหลักการ 170 ต่อ 76³

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 28 สิงหาคม 2512.

²แหล่งเดิม.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 16 กันยายน 2513.

หรือการสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติควบคุมการเช่าเคหะและที่ดินที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้ขยายระยะเวลาควบคุมการขึ้นค่าเช่าและให้เลิกเช่าที่ใกล้จะสิ้นสุภาพอีก 2 ปี พร้อมกันนั้นก่อนที่จะพิจารณาเรื่องนี้ นายแคล้วยังได้ยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เพื่อขอร้องไม่ให้ให้นักการเมืองที่มีที่ดินหรือบ้านเช่า ออกร่างขึ้นค่าเช่า เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เจ้าของที่ดินรายอื่น ๆ ซึ่งผลการลงมติที่ประชุมรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้โดยพร้อมเพรียง¹ หรือกรณี สนับสนุนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย...² ซึ่งเสนอโดยนายประมวล กุลมาศย์ และคณะ ซึ่งที่ประชุมมีมติรับหลักการและเมื่อมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เข้าสู่ที่ประชุมสภาเพื่อพิจารณาในวาระ 2 นายแคล้วได้ขอแปรญัตติเปลี่ยนชื่อจากคำว่ามหาวิทยาลัย "รัตนโกสินทร์" ที่กรมการได้ตั้งไว้เป็น มหาวิทยาลัย "รามคำแหง" เพื่อเป็นเกียรติแก่พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ผู้ทรงประดิษฐ์อักษรไทย ส่วนนายทองดี อิศรางกูร ณ อยุธยา เสนอให้เปลี่ยนเป็นมหาวิทยาลัยราษฎร (ประชาชน) ซึ่งการเสนอชื่อ "รามคำแหง" นี้มีผู้อภิปรายสนับสนุนนายแคล้วหลายคน เช่น นายใหญ่ ศวิตชาติ นายนิสิต เวทย์ศิริยานันท์ เป็นต้น³ และมีผู้อภิปรายคัดค้านว่าจะมีการตั้งวิทยาลัยที่จังหวัดสุโขทัยในปี 2514 และจะขอใช้ชื่อนี้ซึ่งนายแคล้วกล่าวว่า ยังไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่ง ในที่สุดที่ประชุมมีมติเห็นด้วยกับนายแคล้วและใช้ชื่อว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหง ด้วยคะแนนเสียง 71 ต่อ 63

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 21 สิงหาคม 2512 และกรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ ก/บ1/2512/8. กรณีกฎหมายควบคุมค่าเช่าเคหะและที่ดินหมคอายุ.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 17 วันที่ 9 ตุลาคม 2512.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 2 กรกฎาคม 2513 และกรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ ก/บ1/2513/7. การประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ.

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าการทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่าง พ.ศ. 2495 - พ.ศ. 2514 นี้ นายแคว้วได้พยายามที่จะทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดพยายามเสนอแนวคิดทางการเมืองโดยผ่านการทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎรไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ กล่าวคือ การร่วมพิจารณาและเสนอร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ การทำหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการตั้งกระทู้ สอดจนการอภิปรายในการแถลงนโยบายเพื่อบริหารประเทศของรัฐบาล ซึ่งจะเห็นได้ว่า นายแคว้วได้พยายามที่จะเสนอแนวความคิดเพื่อต้องการให้รัฐบาลปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตยให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามที่จะให้รัฐบาลให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน สอดจนการพยายามที่จะให้รัฐบาลมีนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นกลาง รวมทั้งต้องการให้รัฐบาลลดบทบาททางด้าน การทหารลงโดยหันมาพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจให้มากขึ้น

บทที่ 4

แนวความคิดและบทบาทของนายแคล้ว นรปติ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระหว่าง พ.ศ. 2518 - 2529

การศึกษาแนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายแคล้ว นรปติ ในบทนี้จะเริ่มศึกษา ภายหลังจากเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 เนื่องจากว่า ภายหลังจากการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 จนถึง ก่อนการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2518 นั้น ไม่มีสภาผู้แทนราษฎร แต่อย่างไรก็ตามภายหลังจากการรัฐประหาร เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 แล้ว ได้มีการตั้งตัวทางการเมืองในหมู่นิสิต นักศึกษา และประชาชนมาก มีการเรียกร้องรัฐธรรมนูญตลอดเวลาจนเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 นำไปสู่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2517 และกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 ดังนั้นก่อนที่จะศึกษาถึงบทบาทของนายแคล้ว นรปติ ในช่วงนี้ จึงควรศึกษาถึงสภาพทั่วไปทางการเมืองภายหลังจากการรัฐประหาร 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ด้วย

1. สภาพทั่วไปทางการเมืองภายหลังจากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514

การรัฐประหารครั้งนี้ซึ่งนำโดยจอมพลถนอม กิตติขจร นั้นเป็นการรัฐประหารรัฐบาลตนเองและได้มีการประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2511¹ มีการยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ตลอดจนประกาศให้วุฒิสมาชิก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุกลง นอกจากนั้นยังได้มีการประกาศใช้กฏอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร ห้ามมิให้มีการ

¹เป็นการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับที่ประกาศใช้และร่างขึ้นในสมัยที่จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีเอง.

มีวสัน ประชุมกันทางการเมือง ๗ ที่ใด ๆ มีจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹

หลังจากนั้นได้มีการแต่งตั้งสมาชิกสภาธิบดีบัญญัติแห่งชาติขึ้นจำนวน 299 คน เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญและมีจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามขณะที่รัฐบาลกำลังร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น นิสิต นักศึกษา ประชาชน พยายามเรียกร้องรัฐธรรมนูญตลอดเวลา จนกระทั่งวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เกิดการปะทะระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับนิสิต นักศึกษา และประชาชนที่เดินขบวนเรียกร้องรัฐธรรมนูญขึ้น² เป็นเหตุให้ จอมพลถนอม กิตติขจร จอมพลประภาส จารุเสถียร และพันเอกณรงค์ กิตติขจร ต้องเดินทางออกนอกประเทศ หลังจากนั้นได้มีการพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี และมีการแต่งตั้งสมาชิกสภาธิบดีบัญญัติขึ้นแทนสมาชิกสภาธิบดีบัญญัติชุดเดิมที่ยุบไปหลังเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เพื่อทำหน้าที่บัญญัติและร่างรัฐธรรมนูญปกครองประเทศต่อไป

ภายหลังจากที่มีการร่างรัฐธรรมนูญเสร็จแล้วก็ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2517 ขึ้น เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2517 ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ถือว่ามีความเป็นประชาธิปไตยมากที่สุดเมื่อเทียบกับรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ ที่เคยมีมา โดยมีสาระสำคัญคือ รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดให้รัฐสภาเป็นระบบ 2 สภา คือ สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสมาชิกมาจากการเลือกตั้ง คารองตำแหน่งคราวละ 4 ปี

¹"ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 4" ใน ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 60.

2515. หน้า 11.

²ภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ส่งผลให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองผลประโยชน์ต่าง ๆ มากขึ้น การเดินขบวน การสไตรค์ และการรวมพลังเพื่อขับบังคับกลายเป็นเครื่องมือของกลุ่มพลังต่าง ๆ การเผยแพร่แนวความคิดสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์เป็นไปโดยเปิดเผยและกว้างขวางมากขึ้น รวมทั้งเกิดกลุ่มการเมืองต่าง ๆ มากขึ้น คุรายละเอียดเพิ่มเติมใน ลิขิต อีร์เวคิน, วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย, 2530, หน้า 376 - 389 และ ณรงค์ พ่วงพิศ, การเมืองไทยความเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบัน, 2530, หน้า 335 - 336.

มีหน้าที่ในการออกกฎหมาย และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล และวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก 100 คน มาจากการแต่งตั้งโดยพระมหากษัตริย์ตามคำแนะนำของนายกรัฐมนตรี มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 6 ปี แต่ทุก ๆ 3 ปี สมาชิกครึ่งหนึ่งจะต้องออกไปเพื่อเปิดโอกาสให้มีการแต่งตั้งสมาชิกใหม่เพิ่ม วุฒิสมาชิกมีหน้าที่เพียงกลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้กำหนดให้ข้าราชการประจำจะดำรงตำแหน่งทางการเมืองในขณะเดียวกันไม่ได้ นายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากราษฎรตลอดจนนักการเมืองจะมีตำแหน่งทางธุรกิจที่มุ่งหากำไรหรือประกอบธุรกิจในทางการค้าไม่ได้ นอกจากนี้ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติพรรคการเมืองฉบับ พ.ศ. 2517 ขึ้น และกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระหว่าง พ.ศ. 2518 - 2529

2.1 การเลือกตั้งทั่วไป 26 มกราคม พ.ศ. 2518

การเลือกตั้งครั้งนี้กำหนดให้มีการเลือกตั้งแบบรวมเขตจังหวัดและแบ่งเขต² โดยกำหนดให้จำนวนประชากรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีอายุ 25 ปีบริบูรณ์ และกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมือง จึงทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้มีพรรคการเมืองที่ไปจดทะเบียน จำนวน 42 พรรค และได้รับเลือกตั้งจำนวน 22 พรรค มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 269 คน³ ดังรายละเอียดในตาราง

¹ คุรุรายละเอียดเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517.

² จังหวัดที่มีผู้แทนราษฎรไม่เกิน 3 คน เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขต.

³ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 26 มกราคม 2518.

ตาราง 4 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ ในการเลือกตั้ง
วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518

ลำดับที่	พรรคการเมือง	หัวหน้าพรรค	จำนวนสมาชิก	หมายเหตุ
1	ประชาธิปัตย์	ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช	72	
2	ธรรมสังคม	นายทวีช กลุ่มประทุม	45	
3	ชาติไทย	พลตรีประมาธ อติเรกสาร	28	
4	เกษตรสังคม	นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์	19	
5	กิจสังคม	ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช	18	
6	สังคมชาตินิยม	นายประสิทธิ์ กาญจนวัฒน์	16	
7	สังคมนิยมประชาธิปไตย	พ.อ.สมคิด ศรีสังคม	15	
8	พลังใหม่	นายกระแสร์ ชนะวงศ์	12	
9	แนวร่วมสังคมนิยม	นายแคล้ว นรบดี	10	
10	สันติชน	นายวิริยะ เสรีรัฐศิริ	8	
11	ประชาธิปไตย	นายไชยศิริ เรืองกาญจนเศรษฐ	6	
12	ไท	นายอัมรินทร์ ภัคดีประไพ	4	
13	ฟื้นฟูชาติไทย	นายสวัสดิ์ ศิริโพธิ์	3	
14	อธิปัตย์	นายประชา บุรณนิต	2	
15	พลังประชาชน	นายบุญคุ้ม จันทร์ศรีสุริยวงศ์	2	
16	แผ่นดินไทย	นางสุนีรัตน์ เกลาน	2	
17	ประชาธิปไตย	นายชุมพล มณีเนตร	2	
18	เสรีชน	นายประพันธ์ กุลพิจิตร	1	

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับที่	พรรคการเมือง	หัวหน้าพรรค	จำนวนสมาชิก	หมายเหตุ
19	พัฒนาจังหวัด	นายสฤชดี เพ็ญประภา	1	
20	เศรษฐกิจ	นายทิม ภูมิพัฒน์	1	
21	เกษตรกร	นายอภิรัตน์ บริบูรณ์	1	
22	แรงงาน	นายเสรี สุชาติประคัลภ์	1	
		รวม	269	

การเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคล้ว นรปติ สัมครรับเลือกตั้งที่จังหวัดขอนแก่น โดยจังหวัดขอนแก่นนี้มีผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 8 คน แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต โดยนายแคล้ว สัมครรับเลือกตั้งที่เขตที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วย อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านไผ่ และอำเภอกระนวน¹ คั้งที่ทราบกันแล้วว่า การเลือกตั้งครั้งนี้กำหนดให้ผู้สมัครต้องสังกัดพรรคการเมือง ดังนั้นก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นนายแคล้ว ได้รวบรวมสมัครพรรคพวกจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นและใช้ชื่อว่า พรรคแนวร่วมสังคมนิยม โดยได้จดทะเบียนจัดตั้งพรรคขึ้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2517 มีนายแคล้ว นรปติ เป็นหัวหน้าพรรค นายเกริก ระวังภัย เป็นรองหัวหน้าพรรค นายพรชัย แสงชัยจจ์ เป็นเลขาธิการพรรค โดยมีนโยบายที่สำคัญ คือ นโยบายทางการเมืองนั้นจะดำเนินการปกครองในระบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขประชาชนมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การโฆษณา การนับถือลัทธิการเมือง และลัทธิศาสนา จะได้รับการ

¹เขตการเลือกตั้งที่ 1 มีผู้แทนราษฎร 3 คน เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอ น้ำพอง อำเภอหนองเรือ อำเภอสีชมพู อำเภอชุมแพ อำเภอภูเวียง และกิ่งอำเภออุบลรัตน์.

คุ้มครองจากรัฐ นโยบายการปกครอง นั้นจะจัดระบบบริหารให้สอดคล้องกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม เป็นต้น¹

การเลือกตั้งครั้งนี้พรรคแนวร่วมสังคมนิยม ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งทั้งสิ้น 70 คน การหาเสียงส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการใช้ใบปลิว ใบสเตอร์ การใช้รถยนต์พุดกระจายเสียงไปตามถนน และหมู่บ้านต่าง ๆ รวมทั้งการปราศรัยในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเสนอนโยบายของพรรคและคุณสมบัติของผู้สมัคร และเนื่องจากพรรคแนวร่วมสังคมนิยมมีนโยบายสังคมนิยม เช่นเดียวกับพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย พรรคพลังใหม่ จึงมักถูกโจมตีจากผู้สมัครพรรคการเมืองอื่น ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐกล่าวหาว่ามีนโยบายเป็นคอมมิวนิสต์ และได้รับเงินสนับสนุนจากสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือรัฐเซียบ้าง² ซึ่งผู้สมัครของพรรคได้พยายามชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจอยู่ตลอดเวลาในการหาเสียง

ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคล้ว นรปติ ได้รับเลือกตั้งโดยมีคะแนนเป็นลำดับที่ 1 ในเขตการเลือกตั้ง กล่าวคือ ได้คะแนนเสียง 51,757 คะแนนในขณะที่ลำดับที่ 2 นายเจริญปราบ ๗ ศักดิ์ สังกัดพรรคเดียวกันได้คะแนน 34,400 คะแนน และลำดับที่ 3 นายวิรัช กุมพมาศ พรรคพลังใหม่ ได้คะแนน 31,935 คะแนน ส่วนลำดับที่ 4 คือ นายสนั่น อีระศิริโชติ พรรคแนวร่วมสังคมนิยม ได้คะแนน 29,578 คะแนน ซึ่งไม่ได้รับการเลือกตั้ง จังหวัดขอนแก่นมีผู้แทนราษฎรรวมทั้งสิ้น 8 คน พรรคแนวร่วมสังคมนิยม ซึ่งนำโดยนายแคล้ว นรปติ ได้รับเลือกตั้ง 5 คน ส่วนอีก 3 คนเป็นสมาชิกพรรคพลังใหม่ 2 คน และพรรคชาติไทย 1 คน³ รวมสมาชิกพรรคแนวร่วมสังคมนิยมได้รับเลือกตั้งทั้งหมด 10 คน จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ 269 คน⁴

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติม "พรรคแนวร่วมสังคมนิยมฯ" ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับพิเศษ. เล่ม 92 ตอนที่ 193. หน้า 251 - 260. 18 กันยายน 2518.

²กรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวและเหตุการณ์สำคัญ ก/ป1/2518/1. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 26 มกราคม 2518.

³กรมการปกครอง. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 26 มกราคม 2518. หน้า 539 - 548.

⁴สมาชิกพรรคแนวร่วมสังคมนิยม ทั้ง 10 คน คือ นายแคล้ว นรปติ นายเจริญปราบ ๗ ศักดิ์ นายติลก มะลิมาศ นายทองบั๊ก เข้มเกษ นายวิจิตร วงษาทุตน์ นายสมัครชาติกุล นายสว่าง ทรายชู นายสว่าง ศิริโกมุท นายสนั่น อรุโณทัย และนายสุธี ภูพานธุ์.

อย่างไรก็ตามสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ได้ถูกยุบลง เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519 ซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญคือ เกิดการแตกแยกขึ้นภายในพรรคร่วมรัฐบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกพรรคร่วมรัฐบาลส่วนหนึ่งซึ่งสังกัดพรรคธรรมสังคม พรรคสังคมนิยม และพรรคเกษตรสังคม ไปร่วมกับสมาชิกพรรคฝ่ายค้าน ซึ่งมีพรรคประชาธิปัตย์ พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย พรรคพลังใหม่ และพรรคแนวร่วมสังคมนิยม เสนอญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยวิสามัญ ในวันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2519 จึงทำให้ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎรขึ้นก่อนที่จะมีการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519 พร้อมกับกำหนดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519

2.2 การเลือกตั้งทั่วไป 4 เมษายน พ.ศ. 2519

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งแบบรวมเขตและแบ่งเขตเช่นเดียวกับการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว การเลือกตั้งครั้งนี้มีพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งรวมทั้งสิ้น 39 พรรค และมีผู้สมัครรวม 2,369 คน พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเกินครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งสิ้น 279 คน มี 6 พรรค คือ พรรคประชาธิปัตย์ ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง 260 คน พรรคกิจสังคม 234 คน พรรคชาติไทย 215 คน พรรคพลังใหม่ 204 คน พรรคธรรมสังคม 203 คน พรรคพลังประชาชน 151 คน¹

ส่วนพรรคแนวร่วมสังคมนิยม ซึ่งมีนายเฉล้ว นรปติ เป็นหัวหน้าพรรคนี้ ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งสิ้น 37 คน โดยนายเฉล้ว นรปติ ลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย เขต อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง อำเภอกระนวน และกิ่งอำเภอน้ำฝาง ซึ่งเป็นกิ่งอำเภอที่แยกจากอำเภอเมืองขอนแก่น

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในตาราง 5.

การรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งครั้งนี้ จะเป็นลักษณะการหาเสียงในระบบพรรคการเมืองและเนื่องจากได้มีการโฆษณาถึงภัยของลัทธิคอมมิวนิสต์ตลอดเวลาจากสื่อมวลชนของรัฐ ประกอบกับเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองในประเทศลาว เขมร และเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของไทยเกี่ยวกับลัทธิคอมมิวนิสต์ ทำให้พรรคการเมืองที่มีแนวความคิดไปทางสังคมนิยมถูกโจมตีจากผู้สมัครพรรคต่าง ๆ รวมทั้งสื่อของรัฐ กล่าวหาว่า เป็นคอมมิวนิสต์บ้างหรือเป็นพรรคที่ได้เงินสนับสนุนจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือโซเวียตบ้าง รวมทั้งใช้วิธีการข่มขู่ หรือลอบทำร้าย ทำให้พรรคที่มีแนวความคิดสังคมนิยมต้องคอยติดตามแก้ไขข้อกล่าวหากับประชาชนตลอดเวลา รวมทั้งคอยชี้แจงถึงนโยบายของพรรคให้ประชาชนเข้าใจแต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเหตุการณ์ในประเทศเพื่อนบ้านทำให้ประชาชนกลัวภัยของลัทธิคอมมิวนิสต์¹ ทำให้พรรคการเมืองที่มีแนวความคิดสังคมนิยมได้รับเลือกตั้งน้อยมาก

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า นายแคล้ว นรปติ ได้รับเลือกตั้งโดยมีคะแนนเป็นลำดับที่ 3 ของการเลือกตั้งเขตที่ 1 จังหวัดขอนแก่น โดยได้คะแนนรวม 29,360 คะแนน ในขณะที่ลำดับที่ 1 คือ นายเสรี พงษ์ภักดี สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ได้คะแนน 46,007 คะแนน และลำดับที่ 2 คือ นายแพทย์สุวัฒน์ วีระเศรษฐกุล พรรคประชาธิปัตย์ ได้คะแนน 29,496 คะแนน ในขณะที่นายสนั่น อธิระศิริโชติ และนายเจริญ ปราบ ณ ตักดิ์ สมาชิกพรรคแนวร่วมสังคมนิยม ได้คะแนนมาเป็นลำดับที่ 5 และ 12 ตามลำดับ ซึ่งไม่ได้รับเลือกตั้งในเขตการเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดขอนแก่นแต่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งสิ้น 26 คน

ส่วนผลการเลือกตั้งทั่วไปในครั้งนี้ พรรคที่ได้รับเลือกตั้งมากที่สุด คือ พรรคประชาธิปัตย์ ได้รับเลือกตั้ง 114 คน รองลงมา คือ พรรคชาติไทย 50 คน พรรคกิจสังคมได้ 45 คน จากจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ได้รับเลือกตั้งในตาราง

¹กรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์. ก/ป1/2519/14. การเลือกตั้งทั่วไป 4 เมษายน 2519.

ตาราง 5 แสดงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองต่าง ๆ เมื่อวันที่
4 เมษายน พ.ศ. 2519

ลำดับที่	พรรคการเมือง	จำนวนผู้สมัคร	ได้รับเลือกตั้ง	หมายเหตุ
1	ประชาธิปไตย	260	114	
2	ชาติไทย	215	56	
3	กิจสังคม	234	45	
4	ธรรมสังคม	203	28	
5	เกษตรสังคม	76	9	
6	สังคมชาตินิยม	100	8	
7	พลังใหม่	204	3	
8	พลังประชาชน	151	3	
9	พัฒนาจังหวัด	6	2	
10	สังคมนิยมแห่งประเทศไทย	125	2	
11	แนวร่วมสังคมนิยม	37	1	
12	สังคมก้าวหน้า	6	1	
13	ประชาธิปไตย	16	1	
14	ไทสังคม	19	1	
15	สยามใหม่	43	1	
16	แรงงาน	49	1	

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับที่	พรรคการเมือง	จำนวนผู้สมัคร	ได้รับเลือกตั้ง	หมายเหตุ
17	พิทักษ์ไทย	71	1	
18	แนวร่วมประชาธิปไตย	88	1	
19	ธรรมาธิปไตย	110	1	
รวม			279 คน	

ที่มา : กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จากผลการเลือกตั้งครั้ง พรรคประชาธิปไตยได้รับคะแนนเสียงมากที่สุด ดังนั้นจึงได้มีการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นโดยมีพรรคการเมืองร่วมรัฐบาล คือ พรรคชาติไทย พรรคธรรมสังคม และพรรคสังคมนิยม โดยมี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตามรัฐบาลชุดนี้สิ้นสุดลงเมื่อเกิดการรัฐประหารเมื่อ 3 ตุลาคม 2519

2.3 การเลือกตั้งทั่วไป 22 เมษายน พ.ศ. 2522

ภายหลังการรัฐประหาร 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 แล้วนั้น คณะรัฐประหารได้แต่งตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้น เพื่อร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และประกาศใช้เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2521 และรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2522 โดยกำหนดให้รูปแบบการเลือกตั้งเป็นแบบรวมเขตและแบ่งเขตจำนวนผู้แทนราษฎรให้คำนวณตามเกณฑ์ของจำนวนราษฎรหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อ

ผู้แทนราษฎรหนึ่งคน จังหวัดใดที่มีราษฎรไม่ถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นคน ให้มีผู้แทนราษฎรหนึ่งคน และเศษของหนึ่งแสนห้าหมื่นคนถ้าถึง เจ็ดหมื่นห้าพันคนหรือ เกินกว่านั้นให้นับ เป็นหนึ่งแสนห้าหมื่นคน โดยมีผู้แทนราษฎร เพิ่มอีกหนึ่งคน¹

การเลือกตั้งครั้งนี้ เนื่องจากยังไม่มีพระราชบัญญัติพรรคการเมืองถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 จะกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องสังกัดพรรคการเมืองตามบัญญัติในมาตรา 94 (3) ซึ่งกำหนดให้ผู้สมัครต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวก็ตาม แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ยังไม่นำมาบังคับใช้ เพราะยังไม่มีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ดังนั้นการเลือกตั้งครั้งนี้จึงมีการรวมตัวลงสมัครรับเลือกตั้งในลักษณะกลุ่มการเมืองถึง 46 กลุ่มการเมือง และผู้สมัครอิสระ รวมทั้งสิ้น 1,606 คน ในขณะที่มีผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ 301 คน ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคล้ว นรปติ ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามกลุ่มสังคมนิยมประชาธิปไตย ซึ่งมี พันเอกสงัด ศรีสงัด รวมอยู่ด้วย โดยลงสมัครรับเลือกตั้งที่จังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1 การเลือกตั้งครั้งนี้จังหวัดขอนแก่น แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต ด้วยกันคือ เขตการเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอกระนวน อำเภอน้ำพอง อำเภอเขาส่วน กวาง และกิ่งอำเภอพระยืน ซึ่งเป็นกิ่งอำเภอที่เพิ่งถูกจัดตั้งโดยแยกพื้นที่ออกมาจากอำเภอเมือง เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอหนองเรือ อำเภอชุมแพ อำเภอลี้ขมิพ อำเภอภูเวียง กิ่งอำเภออุบลรัตน์และกิ่งอำเภอบ้านฝาง ส่วนเขตเลือกตั้งที่ 3 นั้นประกอบด้วย อำเภอบ้านไผ่ อำเภอภูผาศรี อำเภอพล อำเภอเวียงชัย อำเภอหนองสองห้อง อำเภอชนบท กิ่งอำเภอเปือยน้อย และกิ่งอำเภอเวียงใหญ่² ซึ่งเขตการเลือกตั้งที่ 1 ที่นายแคล้ว นรปติ ลงสมัครรับเลือกตั้งนี้ มีผู้สมัครรวมทั้งสิ้น 19 คน ในขณะที่เขตการเลือกตั้งที่ 1 นี้มีผู้แทนราษฎร 3 คน

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน มาตรา 90 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521.

²การเลือกตั้งครั้งนี้ จังหวัดขอนแก่นมีผู้แทนราษฎรได้ 9 คน.

สภาพการหาเสียงโดยทั่วไปนั้น การหาเสียงส่วนมากจะใช้การปราศรัยตามสถานที่ต่าง ๆ การโฆษณาโดยใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ การใช้แผ่นป้ายโฆษณา การพบปะกับประชาชนโดยตรง การใช้หัวคะแนนช่วยในการหาเสียง รวมทั้งการให้ความช่วยในด้านการเงิน¹ เช่น การสมทบเงินในค่าก่อสร้างสาธารณะประโยชน์ต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ในเรื่องคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้งเองก็เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ได้รับเลือกตั้ง การเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคล้ว นรปติ ต้องพยายามอธิบายแก้อีกกล่าวหาเกี่ยวกับการถูกโจมตีจากฝ่ายต่าง ๆ ว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ให้ประชาชนเข้าใจ อย่างไรก็ตามผลการเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคล้ว นรปติ ได้คะแนนเป็นลำดับที่ 4 ไม่ได้รับการเลือกตั้งโดยได้คะแนนรวม 21,245 คะแนน ในขณะที่ลำดับที่ 1 นายบุญเรือง ถาวรสวัสดิ์ กลุ่มพลังใหม่ ได้คะแนน 65,790 คะแนน ลำดับที่ 2 นายบุญเกิด พิมพ์อรเมธากุล กลุ่มพลังใหม่ ได้คะแนน 31,899 คะแนน และลำดับที่ 3 นายบุญยง แก้วฝ้ายนอก สังกัดกลุ่มพลังใหม่เช่นเดียวกัน ได้คะแนน 24,873 คะแนน ซึ่งจากผลการเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคล้วได้กล่าวถึงการเลือกตั้งครั้งนี้ว่า

"...การเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 22 เมษายน 2522 ผมก็ลงสมัครรับเลือกตั้งอีก ปีนั้น ขอนแก่นน้ำท่วมเสียงของพรรคพลังใหม่ที่ขอนแก่นแรงมาก (มีชื่อเสียง) เพราะได้อาศัยการบริจาคของทางวิทยุกระจายเสียงให้ประชาชน ผมแพ้คุณบุญเรือง ถาวรสวัสดิ์ กับคณะ รวม 3 คน ในเขตเลือกตั้งที่ 1 นับเป็นความพ่ายแพ้การเลือกตั้งครั้งแรกของผม..."²

¹"เงิน คือ ค่านิยมในการเลือกตั้ง : สัมภาษณ์นายแคล้ว นรปติ เลขาธิการพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย." มติชน, 2 พฤษภาคม 2526. หน้า 4.

²เนื่องจากนายบุญเรือง ถาวรสวัสดิ์ นั้นเป็นนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงซึ่งประชาชนรู้จักดี บันทึกส่วนตัวของนายแคล้ว นรปติ และ แคล้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์ สรวณ ศิริบุรี ผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อําเภอเมือง ขอนแก่น วันที่ 5 กันยายน 2536.

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะไม่ได้รับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ นายเฉล้ว นรปติ ก็ยังให้ความช่วยเหลือ แนะนำในด้านกฎหมาย ออกเยี่ยมเยียนปราศรัย การร่วมสัมมนา รวมทั้ง ให้ความร่วมมือกับผู้นำหมู่บ้านต่าง ๆ ให้ความรู้ในด้านการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะให้ความรู้ เกี่ยวกับผลร้ายของการซื้อเสียงในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเวลาตลอด¹ และเมื่อมีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นอีก นายเฉล้ว นรปติ ได้สมัครรับเลือกตั้งในครั้งนั้นด้วย

2.4 การเลือกตั้งทั่วไป 18 เมษายน 2526

เนื่องจากบทเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 มาตรา 205 ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อครบสี่ปีแล้วให้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ บางมาตราเป็นอันยกเลิกไป เช่น มาตรา 203 มาตรา 204 เป็นต้น² ดังนั้นจึงทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องสังกัด พรรคการเมือง และเนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524 ขึ้น จึงทำให้กลุ่มการเมืองต่าง ๆ จัดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ แต่อย่างไรก็ตามการสมัครรับเลือกตั้งครั้งนี้ได้กำหนดไว้ก่อนวันที่จะครบสี่ปีตามบทเฉพาะกาลนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งในครั้ง นี้ จึงยังมีทั้งสมาชิกที่สังกัดพรรคการเมืองและไม่สังกัดพรรคการเมือง แต่เมื่อครบสี่ปีแล้ว คือ ในวันที่ 22 เมษายน 2526 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง จะต้องสมัคร เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งทันที

¹ เนื่องจากนายบุญเรือง ถาวรสวัสดิ์ นั้นเป็นนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงซึ่งประชาชน รู้จักดี บันทึกส่วนตัวของนายเฉล้ว นรปติ และ เฉล้ว นรปติ ผู้ให้สัมภาษณ์ สวารณ ศิริบุรี ผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านเลขที่ 384/10 ถนนหน้าเมือง อำเภอเมือง ขอนแก่น วันที่ 5 กันยายน 2536.

² บทเฉพาะกาลแห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะสิ้นสุด วันที่ 22 เมษายน 2526.

การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตและรวมเขตเช่นเดียวกับกับการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว การเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น 324 คน และมีผู้สมัครรับเลือกตั้งรวมทั้งสิ้น 1,180 คน ซึ่งแยกเป็นผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมือง 18 พรรค จำนวน 768 คน และไม่สังกัดพรรคการเมือง จำนวน 412 คน¹

ส่วนการเลือกตั้งที่จังหวัดขอนแก่นซึ่ง นายแคล้ว นรปติ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งด้วยโดยสังกัดพรรคสังคมนิยมประชาชนธิปไตย ในฐานะเลขาธิการพรรค โดยมีพันเอกสมคิด ศรีสังคม เป็นหัวหน้าพรรคจังหวัดขอนแก่นในการเลือกตั้ง วันที่ 18 เมษายน 2526 นี้ แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต มีผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คน โดยนายแคล้ว สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วยอำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอกระนวน อำเภอน้ำพอง และกิ่งอำเภอเขาสวนกวาง

วิธีการหาเสียงในครั้งนี้โดยทั่วไปแล้วจะมีวิธีการเช่นเดิม อย่างไรก็ตามผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละเขตนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ประชาชนมีความคุ้นเคย และให้การช่วยเหลือประชาชนในลักษณะต่าง ๆ ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นเคยมีชื่อเสียงหรือมีอิทธิพลมาก่อนดังคำให้สัมภาษณ์ของนายแคล้ว นรปติ ภายหลังได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้ ว่า

"ดูเหมือนประชาชนจะมีความจำเป็นและต้องการก่อนการเลือกตั้งมากขึ้นกว่าเดิม เป็นต้นว่าการสมทบเงินสร้างฝายในหมู่บ้าน รู้สึกพี่น้องประชาชนของเราจะเรียกร้องเอาในช่วงก่อนเวลาเลือกตั้งนั้นแหละ แต่ก่อนก็มีอยู่บ้างแล้ว ๆ แต่ไม่หนักเหมือนตอนนี้ ก็ไม่รู้ว่าอย่างไร เพราะมันเป็นโอกาสให้อีกฝ่ายหนึ่งสามารถที่จะใช้เงินให้ เป็นประโยชน์กับตนได้ ... คำนี้นโยบายการเลือกตั้งมาลงที่ เรื่องเงินมากกว่าสมัยเดิม..."²

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในตาราง 6.

²"เงิน คือ คำนี้นโยบายการเลือกตั้ง สัมภาษณ์นายแคล้ว นรปติ เลขาธิการพรรคสังคมนิยมประชาชนธิปไตย," มติชน, 2 พฤษภาคม 2526. หน้า 4.

และนอกจากนี้ นายแคว้วยังได้กล่าวถึงการหาเสียงของคนซึ่งยังถูกโจมตีและกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์บ้าง ซึ่งนายแคว้ว ก็ได้อธิบายให้ประชาชนเข้าใจตั้งคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า "เป็นคอมมิวนิสต์ใช้ไหม บางเขากว่าที่ผ่านมาก เพราะเราพูดกันเอาไว้ก่อน เช่นว่า นายแคว้วสมัครมา 8 ครั้ง ถูกหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ทั้ง 8 ครั้ง แต่ในที่สุดก็ไม่มีอะไร ครั้งนี้ที่โจมตีว่าเป็นคอมมิวนิสต์ก็มีเหมือนกัน แต่ประชาชนคงไม่เชื่อ..."¹

อย่างไรก็ตามผลการเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคว้ว นรปติ ได้รับเลือกตั้งโดยมีคะแนนมาเป็นลำดับที่ 1 ในเขตการเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดขอนแก่น โดยมีนายสุวิทย์ คุณกิตติ ได้คะแนนมาเป็นลำดับที่ 2 นายสุทัศน์ ศรีรัตนพรหม สมาชิกพรรคกิจสังคมเช่นเดียวกับนายสุวิทย์ คุณกิตติ มาเป็นลำดับที่ 3 ซึ่งผลการเลือกตั้งทั่วประเทศดังปรากฏในตารางกล่าวคือ

ตาราง 6 ผลการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร แสดงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2526

ลำดับที่	พรรคการเมือง	จำนวนผู้สมัคร	ได้รับเลือกตั้ง
1	กิจสังคม	253	92
2	ชาติไทย	194	73
3	ประชาธิปไตย	194	56
4	ประชากรไทย	185	36
5	สยามประชาธิปไตย	99	18
6	ชาธิปไตย	160	16
7	ประชาธิปไตย	9	4

¹"เงิน คือ คำนิยมในการเลือกตั้ง สัมภาษณ์นายแคว้ว นรปติ เลขาธิการพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย." มติชน. 2 พฤษภาคม 2526. หน้า 4.

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	พรรคการเมือง	จำนวนผู้สมัคร	ได้รับเลือกตั้ง
8	ก้าวหน้า	90	3
9	สังคมประชาธิปไตย	49	2
10	ประชาเสรี	148	1
11	ไม่สังกัดพรรคการเมือง	412	24
12	ปวงชนชาวไทย	29	-
13	พลังใหม่	37	-
14	สหชาติ	3	-
15	แรงงานประชาธิปไตย	6	-
	รวม	1,180	324

หมายเหตุ พรรคประชากรชากรูร์ พรรคเสรีนิยม พรรคประชาธิปไตย และพรรครักไทย ซึ่งจดทะเบียนพรรคตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524 นี้ ตอนนั้นไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และภายหลังวันที่ 22 เมษายน 2526 แล้วสมาชิกที่ไม่สังกัดพรรคการเมืองใด ๆ จำนวน 24 คน ได้สมัครเข้าสังกัดพรรคชาติไทย 13 คน เข้าพรรคกิจสังคม 9 คน สังกัดพรรคประชาธิปัตย์ 1 คน และพรรคปวงชนชาวไทย 1 คน นอกจากนั้นสมาชิกพรรคกิจสังคมได้ย้ายไปสังกัดพรรคชาติไทย 1 คน สมาชิกพรรคประชาธิปไตยย้ายไปสังกัดพรรคชาติไทย 4 คน สมาชิกพรรคประชาธิปไตยซึ่งมีทั้งหมด 18 คน ได้ย้ายไปสังกัดพรรคชาติไทยทั้ง 18 คน

ภายหลังการเลือกตั้งครั้งนี้ สมาชิกพรรคกิจสังคม พรรคประชาธิปไตย พรรคประชากรไทย และพรรคชาติประชาธิปไตย ได้รวมตัวกันจัดตั้งรัฐบาลขึ้นโดยมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี

2.5 การเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2528 ได้กำหนดในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องเขตการเลือกตั้ง ซึ่งเดิมมาตรา 90 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ. 2521 กำหนดเขตการเลือกตั้งไว้โดยทำให้เขตจังหวัดของแต่ละจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง เว้นแต่กรุงเทพฯ ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 3 เขต นั้นได้แก้ไขเพิ่มเติมเป็นแบบถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง แต่จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิน 3 คน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งแต่ละเขตเลือกตั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน และไม่น้อยกว่า 2 คน¹ โดยถือเกณฑ์ประชาชนหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อผู้แทนราษฎร 1 คน เช่นเดิม และนอกจากนั้นในเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น กำหนดให้ผู้สมัครต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งได้กำหนดให้พรรคการเมืองที่สมาชิกจะเป็นผู้มีสิทธิรับเลือกตั้งได้ ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น และแต่ละเขตพรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะให้ครบตามจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีในเขตเลือกตั้งนั้น² การเลือกตั้งครั้งนี้มีผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ 347 คน มีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งรวม 16 พรรค มีผู้สมัครทั้งหมด 3,810 คน

¹เป็นการแบ่งเขตการเลือกตั้งเช่นเดียวกับการเลือกตั้งในปี 2522 และ ปี 2526 ซึ่งกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาล แต่เนื่องจากบทเฉพาะกาลรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2521 ยกเลิกไปแล้วจึงได้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งนี้ใหม่.

²ตามมาตรา 95 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2521.

การเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคล้ว นรปติ ลงสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคกิจประชาคม¹ โดยสมัครรับเลือกตั้งที่เขตเลือกตั้งที่ 1 ซึ่งในปีนี้จังหวัดขอนแก่นแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 4 เขต มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 คน โดยเขตเลือกตั้งที่ 1 และ 2 มีผู้แทนราษฎรได้เขตละ 3 คน ส่วนเขตเลือกตั้งที่ 3 และ 4 มีผู้แทนราษฎรเขตละ 2 คน เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบไปด้วย อำเภอเมืองขอนแก่น อำเภอบ้านฝาง และอำเภอมัญจาคีรี² มีผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตนี้รวมทั้งสิ้น 45 คน จาก 15 พรรคการเมือง

ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ นายแคล้ว นรปติ ถูกโจมตีจากผู้สมัครอื่น ๆ มาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการย้ายพรรคการเมือง การไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งนี้ มีผู้สมัครคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นพรรคคู่แข่งโจมตีมากเนื่องจากนายแคล้ว ได้ถูกพนักงานอัยการประจำศาลแขวงจังหวัดขอนแก่นยื่นฟ้องขอให้ลงโทษตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 เนื่องจากนายแคล้วไม่ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินในการสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2522 ซึ่งได้กำหนดไว้ภายใน 3 เดือน ภายหลังจากประกาศผลการเลือกตั้ง³ พร้อมทั้งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายแคล้ว นรปติ ด้วย ซึ่งศาลแขวงขอนแก่นได้พิพากษา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2528 ว่า นายแคล้ว มีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522

1 เนื่องจากพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยไม่สามารถส่งผู้รับสมัครรับเลือกตั้งได้ครบตามที่กฎหมายกำหนด คือ ส่งผู้สมัครให้เกินกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอยู่ในขณะนี้และพรรคไม่มีเงินหนุนสนับสนุนให้ผู้สมัครได้จับคู่พรรค และได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคกิจประชาคม ในขณะที่พันเอกสมคิด ศรีสังคม หัวหน้าพรรคไปสมัครในนามพรรคแรงงานประชาธิปไตย.

2 เขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย อำเภอบ้านฝาง อำเภอเวียงน้อย อำเภอชนบท อำเภอพล อำเภอหนองสองห้อง กิ่งอำเภอพระยบท กิ่งอำเภอเวียงใหญ่ และกิ่งอำเภอเปือยน้อย เขตเลือกตั้งที่ 3 ประกอบด้วย อำเภอชุมแพ อำเภอสีชมพู อำเภอภูเวียง และกิ่งอำเภอภูผาม่าน เขตเลือกตั้งที่ 4 ประกอบด้วย อำเภอเขาสวนกวาง อำเภอน้ำพอง อำเภออุบลรัตน์ อำเภอกระนวน และอำเภอหนองเรือ.

³ โดยได้ยื่นฟ้องเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2526.

มาตรา 34, 87 ให้จำคุก 1 เดือน และปรับ 1,500 บาท แต่ได้ลี้ภัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุก 20 วัน และปรับ 1,000 บาท ให้ยกโทษจำคุกคงปรับสถานเดียว กับให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด 5 ปี แต่อย่างไรก็ตามนายแคล้ว นรปติ ได้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ ซึ่งศาลอุทธรณ์พิพากษาเป็นตามศาลแขวงเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2529 นายแคล้วได้ยื่นต่อศาลฎีกาต่อ ซึ่งการสมัครรับเลือกตั้ง 27 กรกฎาคม 2529 นี้ กำลังอยู่ในช่วงการพิจารณาของศาลฎีกาจากกรณี¹ จึงทำให้ถูกโจมตีจากผู้สมัครคนอื่น ๆ มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกล่าวถึงการเลือกนายแคล้ว เข้าไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จะมีผล เพราะศาลจะต้องเพิกถอนสิทธิในการเลือกตั้งอยู่แล้วเป็นต้น ดังคำกล่าวของ นายแคล้ว นรปติ ในบันทึกส่วนตัวของนายแคล้ว ที่ว่า

"ระหว่างหาเสียงผมเกิดความเครียดโรคความดันโลหิตกำเริบก็ละจากเวทีเลือกตั้ง เดินทางเข้ามารักษาทัวในกรุงเทพฯ เมื่อมาหาเสียงไม่ได้ ทราบว่าในเวทีเลือกตั้งขอนแก่น เขต 1 ผมถูกผู้สมัครโจมตีกล่าวหาว่าไม่มีสิทธิเลือกตั้ง เลือกไปแล้วก็ลำบาก ต้องเลือกอีกไม่ควรเลือกนายแคล้ว นรปติ ประกอบกับก่อนวันลงคะแนน ทราบว่าศาลแขวงขอนแก่นได้มีหมายนัดให้ผมไปฟังคำพิพากษาศาลฎีกา แต่ผมไม่ได้เซ็นรับหมายนัดออกนะครับ ผู้สมัครบางท่านถึงกับประกาศให้รางวัลแก่ผู้ที่สามารถจับตัวผมมากฟังคำพิพากษาศาลฎีกาได้จะให้รางวัล 10,000 บาท..."

จากข้อความดังกล่าวถึงแม้ว่านายแคล้ว จะมีปัญหาเรื่องสุขภาพหาเสียงได้ไม่เต็มพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตามนายแคล้ว ยังมีผู้สนับสนุนหรือหวัะแวนคนอื่น ๆ คอยแก้ไขและช่วยหาเสียงให้ ประกอบกับชื่อเสียงเดิมของนายแคล้ว ซึ่งอาจทำให้ประชาชนเกิดความสงสัยหรือเห็นใจ จึงทำให้

¹ศาลแขวงจังหวัดขอนแก่นได้อ่านคำพิพากษาของศาลฎีกา เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2529 โดยให้ยื่นตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น (ศาลแขวงจังหวัดขอนแก่น) และศาลอุทธรณ์.

นายแคว้ว นรปติ ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้อยู่ด้วย ดังตารางแสดงผลการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดขอนแก่น 10 ลำดับแรก คือ¹

ตาราง 7 ผลการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดขอนแก่น 27 กรกฎาคม 2529

ลำดับที่	ชื่อ สกุล	สังกัดพรรค	หมายเลข	คะแนน	ผล
1	นายสุทัศน์ ศรีรัตนพรหม	กิจประชาคม	11	54,405	ได้
2	นายแคว้ว นรปติ	กิจประชาคม	10	38,580	ได้
3	น.พ. สุวัฒน์ วีระเศรษฐกุล	ประชาธิปไตย	7	33,761	ได้
4	นายประสม ประคณศึกษาภัณฑ์	ราษฎร	2	31,932	ไม่ได้
5	นายถนอมวงศ์ สุชาติพงศ์	ประชาธิปไตย	9	26,892	ไม่ได้
6	นางสุภัทรา สมใจวงษ์	กิจประชาคม	12	23,456	ไม่ได้
7	นายสมคิด สิงสง	ก้าวหน้า	28	17,059	ไม่ได้
8	นายบุญยง แก้วฝ้ายนอก	ราษฎร	1	17,002	ไม่ได้
9	นายบุญเกิด พิมพ์ารเนธากุล	ชาติไทย	16	16,103	ไม่ได้
10	นายสมชาย ศรีส่องชัย	ประชาธิปไตย	8	15,374	ไม่ได้

ส่วนผลการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 นี้ พรรคกิจประชาคมได้รับเลือกตั้งทั้งสิ้น 15 คน ดังรายละเอียดในตาราง

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน กรมการปกครอง. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 27 กรกฎาคม 2529.

ตาราง 8 ผลการเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 แสดงจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง

ลำดับที่	พรรคการเมือง	จำนวนผู้สมัคร	ได้รับเลือกตั้ง	หมายเหตุ
1	ประชาธิปัตย์	312	100	
2	ชาติไทย	249	63	
3	กิจสังคม	240	51	
4	สหประชาธิปไตย	275	38	
5	ประชากรไทย	237	24	
6	รวมไทย	193	19	
7	ราษฎร	251	18	
8	กิจประชาคม	225	15	
9	ก้าวหน้า	280	9	
10	ชาติประชาธิปไตย	214	3	
11	มวลชน	209	3	
12	ปวงชนชาวไทย	216	1	
13	แรงงานประชาธิปไตย	240	1	
14	พลังใหม่	185	1	
15	เสรีนิยม	287	1	
16	รักไทย	194	-	

ที่มา : กองการเลือกตั้ง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ซึ่งจากผลการเลือกตั้งครั้งนี้ นายแคว้ว ได้รับเลือกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคให้เป็นคณะกรรมการสามัญด้านการต่างประเทศของสภาผู้แทนราษฎรด้วย และเนื่องจาก นายแคว้ว นรปติ เป็นบุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศของไทยรวมทั้งเป็นบุคคลที่เรียกร้องให้ไทยมีนโยบายต่างประเทศโดยอิสระตลอดเวลา จึงได้รับเลือกจากคณะกรรมการต่างประเทศประจำสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นประธานคณะกรรมการด้วย อย่างไรก็ตามการทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายแคว้ว นรปติ ภายหลังจากเลือกตั้งครั้งนี้ได้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2529 ตามคำวินิจฉัยของตุลาการรัฐธรรมนูญ เรื่องการสิ้นสุดสมาชิกภาพของนายแคว้ว นรปติ¹ ดังนั้นการศึกษาถึงแนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ ในครั้งนี้จึงศึกษาเฉพาะในช่วงที่นายแคว้วเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น ถึงแม้ว่า ภายหลังจากพ้นการเพิกถอนสิทธิ การสมัครรับเลือกตั้งแล้ว นายแคว้วได้ลงสมัครรับเลือกตั้งอีกครั้งในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2535 ในนามสมาชิกพรรครวมพลังใหม่ที่จังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1 อีกครั้ง ซึ่งไม่ได้รับเลือกตั้ง² ก็ตาม

3. แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ ในระหว่าง พ.ศ. 2518 - 2529

ภายหลังจากเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2518 จนถึง การเลือกตั้ง 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 นั้น นายแคว้ว นรปติ ได้สมัครรับเลือกตั้งรวมทั้งสิ้น 5 ครั้ง และได้รับเลือกตั้ง 4 ครั้ง โดยไม่ได้รับเลือกตั้งเฉพาะในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2522 เท่านั้น ดังนั้นการศึกษานโยบายและบทบาททางการเมืองของนายแคว้ว นรปติ ในช่วยนี้ จึงศึกษาในขณะที่นายแคว้ว นรปติ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น กล่าวคือ

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน "คำวินิจฉัยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ที่ 1/2529" วารสารกฎหมาย. 11(1) : 180 - 187 ; ธันวาคม 2529 - มีนาคม 2530.

²ดูรายงานผลการเลือกตั้งใน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 มีนาคม 2535.

3.1 บทบาทสำคัญในการส่งเสริมแนวความคิดสังคมนิยมประชาธิปไตย

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 นั้น ประชาชนมีการตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น แนวความคิดสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ได้มีการเผยแพร่มากขึ้น นายแคว้ว นรปติ เองก็ได้พยายามแสดงจุดยืนในการรับแนวความคิดเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม โดยวิถีทางตามระบอบประชาธิปไตย หรือเรียกว่า สังคมนิยมประชาธิปไตย โดยจะเห็นได้จาก การกำหนดไว้ในนโยบายของพรรค ตลอดจนจากการทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังเช่น

การกำหนดไว้ในนโยบายของพรรคแนวร่วมสังคมนิยม ซึ่งนายแคว้วได้ร่วมก่อตั้งและเป็นหัวหน้าพรรค โดยได้กำหนดนโยบายทางการเมืองการปกครองไว้ว่า จะดำเนินการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้ประชาชนมีเสรีภาพในการพูด การเขียน การโฆษณา การนับถือ ลัทธิทางการเมืองและลัทธิศาสนาโดยจะได้รับการคุ้มครองจากรัฐ จัดระบบบริหารให้สอดคล้องกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นทุกระดับ โดยวิธีการเลือกตั้งโดยตรง เป็นต้น¹ หรือกำหนดไว้ในนโยบายของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ซึ่งจดทะเบียนพรรคเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2525 โดยมีพันเอกสมคิด ศรีสังคม เป็นหัวหน้าพรรค มีนายแคว้ว นรปติ เป็นเลขาธิการพรรค โดยมีนโยบายทางการเมืองและการบริหารประเทศว่าจะดำเนินการทางการเมือง ตามวิถีทางประชาธิปไตย ส่งเสริมการปกครองตนเองของประชาชนทุกระดับ โดยการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน นโยบายเศรษฐกิจรัฐต้องประกอบกิจการทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อส่วนรวม รัฐจะจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นธรรมแก่ประชาชน เป็นต้น² พรรคที่ได้คะแนนมากที่สุด คือ พรรคประชาธิปไตย

¹พรรคแนวร่วมสังคมนิยม จดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2517 ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในภาคผนวก ข.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจดทะเบียนพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย," ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับพิเศษ. เล่ม 99 ตอนที่ 154. หน้า 168 - 180. 20 ตุลาคม 2525.

ได้เลือกตั้ง 72 เสียง รองลงมาคือ พรรคธรรมสังคม 45 เสียง พรรคชาติไทย 28 เสียง พรรคเกษตรสังคมได้ 19 เสียง พรรคกิจสังคมได้ 18 เสียง เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่มีพรรคใดได้รับเสียงข้างมากดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งในการหาเสียงครั้งนี้มีผู้ถูกเสนอชื่อ 2 คน คือ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช และพลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ กรรมการบริหารพรรคชาติไทย ซึ่งเมื่อมีการลงมติปรากฏว่า ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลโดยได้คะแนน 138 เสียง ต่อ 52 เสียง และงดออกเสียง 38 คน¹ ซึ่งนอกจากสมาชิกพรรคประชาธิปัตย์แล้ว มีสมาชิกพรรคเกษตรสังคม พรรคกิจสังคม พรรคพลังใหม่ พรรคแนวร่วมสังคมนิยม และพรรคอธิปัตย์สนับสนุน² หลังจากนั้นพรรคประชาธิปัตย์ได้พยายามชักชวนพรรคการเมืองดังกล่าวที่สนับสนุนร่วมจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งมีพรรคแนวร่วมสังคมนิยมรวมอยู่ด้วย แต่พรรคแนวร่วมสังคมนิยมจะร่วมหรือไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 6 ประการ คือ คำกล่าวของนายแควแล้ว ที่ว่า

...พรรคจะร่วมมือกับพรรคใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 6 ประการ คือ 1) จะต้อง มีนโยบายให้ฐานทัพอเมริกาออกจากประเทศไทย 2) เปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐ ประชาชนจีนและรัฐสังคมนิยมอื่น ๆ 3) มีนโยบายยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำ อันเป็นคอมมิวนิสต์ 4) ให้แก้ไขรัฐธรรมนูญในเรื่องการมีวุฒิสภาและแก้ไขเรื่องอายุของผู้ มีสิทธิรับเลือกตั้งและผู้ออกเสียงเลือกตั้ง 5) การส่งทหารไปรบนอกประเทศ หรือนำทหาร ต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาเสียก่อน และ 6) จะต้อง ปรับปรุงโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมโดยถือหลักสังคมนิยม...³

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ครั้งที่ 1 วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2518.

²กรมศิลปากร. เอกสารข่าวและเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป1/2518/5. ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช จัดตั้งรัฐบาล.

³แหล่งเดิม.

อย่างไรก็ตาม พรรคประชาธิปัตย์ก็ไม่ได้รับเงื่อนไขดังกล่าว และได้ร่วมกับพรรค
เกษตรสังคม จัดตั้งรัฐบาลเสียงข้างน้อยในสภา กล่าวคือ มีแค่ 91 เสียงและเมื่อมีการแถลง
นโยบายเพื่อลงมติเพื่ออ่าวว่างใจ ถึงแม้จะประกาศว่าเป็นนโยบายสังคมนิยมบ้าง¹ แต่ก็ไม่ได้
รับการสนับสนุนจากพรรคแนวร่วมสังคมนิยม ดังคำอภิปรายของนายแคว้ว ซึ่งได้กล่าวในฐานะ
หัวหน้าพรรค แนวร่วมสังคมนิยมถึงการสนับสนุนให้พรรคประชาธิปัตย์จัดตั้งรัฐบาลว่า

...พรรคแนวร่วมสังคมนิยมได้เคารพต่อเจตจำนงของประชาชนที่พรรคประชาธิปัตย์
ได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากในสภาและเคารพต่อธรรมเนียมระบอบประชาธิปไตย
ที่ได้ปฏิบัติมาในนานาประเทศ โดยที่พรรคประชาธิปัตย์ได้เสียงข้างมากในสภาถึง 72 เสียง
เพราะฉะนั้นพรรคประชาธิปัตย์จึงสมควรที่จะได้เป็นผู้จัดตั้งรัฐบาลเป็นอันดับแรก...²

นอกจากนี้ นายแคว้ว ยังได้ชี้แจงเหตุผลถึงการไม่สนับสนุนหรือไม่ให้ความไว้วางใจที่
จะให้บริหารประเทศ เนื่องจากมีนโยบายไม่สอดคล้องกับความต้องการของพรรคจึงทำให้พรรคมี
มติไม่สนับสนุน ซึ่งจากการอภิปรายครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการยึดมั่นในแนวความคิดสังคมนิยมและ
ไม่ยอมปรับเปลี่ยนนโยบายของพรรคทั้ง ๆ ที่มีโอกาสที่จะร่วมรัฐบาลกับพรรคประชาธิปัตย์มาก
ซึ่งผลการลงมติที่ประชุมมีมติให้ความไว้วางใจ เพียง 111 ต่อ 152 เสียง ทำให้รัฐบาลต้องพ้น
จากตำแหน่งไปในที่สุด³

ส่วนในเรื่องการยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยนั้น จะเห็นได้จากการให้
สัมภาษณ์ของนายแคว้ว นรปติ ในเรื่องการให้ความสำคัญต่อรัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศ
รัฐสภา พรรคการเมือง และการเลือกตั้งโดยเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ทางการเมือง
ตามระบอบประชาธิปไตยของไทย ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

¹ เช่นนโยบายในข้อที่ 4 ที่ว่า รัฐบาลจะนำระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย
มาใช้ปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.
รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 6 มีนาคม 2518.

² แหล่งเดิม.

³ ตามบทบัญญัติ มาตรา 187 (2) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517.

...ความเป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์ คือ หมายความว่า ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้ทุกแบบ ทุกลักษณะความเชื่อถือ หนทางที่จะได้มาซึ่งประชาธิปไตยสมบูรณ์ หนึ่งรัฐบาลจะต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ สองได้มาด้วยการเลือกตั้ง... ก็ประชาธิปไตยจะใจร้อนใจไม่ได้หรอกครับ เราต้องใช้เวลา บางที่ช่วงหนึ่งอาจเคลิ้มเคลิ้มไป อาจจะเป็นระยะเวลาสั้น ๆ เราต้องให้เวลา ประชาธิปไตยต้องใจเย็น ๆ ต้องอดทน รอคอยหน่อย¹

พร้อมกันนี้ นายแคล้ว ยังได้กล่าวถึงปัญหาที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยของไทยยังไม่สามารถพัฒนาไปเท่าที่ควร เนื่องจากการยกเลิกรัฐธรรมนูญ การเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตลอดจนพรรคการเมือง โดยคณะรัฐประหาร โดยนายแคล้วเห็นว่า ควรให้เป็นไปตามวิถีทางประชาธิปไตย ดังกล่าวไว้ว่า

สาเหตุที่ทำให้ประชาธิปไตยล้มลุกคลุกคลานก็เพราะว่า มีคณะหนึ่งทำรัฐประหาร รัฐประหารที่ไหนก็ตั้งต้นใหม่ทุกที่ รัฐธรรมนูญก็โยนทิ้ง กฎหมายพรรคการเมืองก็โยนทิ้ง ถ้าหากว่าไม่มีอะไรมาขัดขวางมาเป็นอุปสรรคเข้าใจว่า (ประชาธิปไตย) ไปได้ไกลเลยทีเดียว บ่อยๆให้เป็นไปตามขั้นตอน...ที่ล้มลุกคลุกคลานก็เพราะว่า มีการรัฐประหารสลับขั้นตอนทุกตอนไป ในระยะ 40 - 50 ปีนี้ เรามีรัฐประหาร เรามีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลถึง 12 - 13 ครั้ง เรามีรัฐประหารมากมาย ถ้าบ่อยๆให้เป็นไปตามขั้นตอนก็น่าจะก้าวไปได้ไกลไกลนะครับ...

¹กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย. 2528 หน้า 219 - 220.

3.1.2 การส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งผู้ปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น

ซึ่งในเรื่องนี้ นายแคล้ว นรปติ เคยได้เสนอให้มีการเลือกตั้งกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน มาแล้วแต่มติที่ประชุมไม่เห็นด้วย ดังนั้นเมื่อนายแคล้วได้รับเลือกตั้งเข้ามาอีกในช่วงนี้ นายแคล้ว ได้พยายามเสนอพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการให้มีการเลือกตั้งกำนัน และผู้ใหญ่บ้านอีก กล่าวคือ การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบท้องที่ (ฉบับที่...) พ.ศ..... ซึ่งเป็นการ พิจารณาพร้อมกันทั้ง 3 ฉบับ คือ ฉบับของนายแคล้ว นรปติ เสนอ ฉบับของนายประทีป ทองคำใส และฉบับของนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ เสนอ โดยมีสาระสำคัญเหมือนกันคือ ให้มีการเลือกตั้งกำนันและ ผู้ใหญ่บ้านโดยให้อยู่ในตำแหน่งเป็นวาระซึ่งฉบับที่เสนอโดยนายแคล้ว และนายประทีป ทองคำใส กำหนดวาระ 4 ปี ส่วนของนายสุรินทร์ มาศดิตถ์ เสนอให้อยู่ในวาระ 5 ปี โดยนายแคล้วได้ อภิปรายเพิ่มเติมว่า เพื่อเป็นการฝึกให้ประชาชนปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นการฝึกประชาธิปไตยในระดับล่าง ส่วนการกำหนดให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่งเป็นวาระ นี้เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นที่มีความสามารถเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ ซึ่งกฎหมายเดิมนั้น ทำให้ได้ยาก เนื่องจากกำหนดวาระการเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจนเกษียณอายุ คือ 60 ปี ถึงแม้จะได้ ให้สิทธิประชาชนเข้าชื่อกันเกินครึ่งหนึ่งของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งนั้นถอดถอนกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ได้ แต่ทำให้ได้ยาก ในการพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติที่รัฐบาลขอรับไปพิจารณา ก่อนรับหลักการ และจะส่งเข้าสู่การพิจารณาอีกครั้งภายใน 45 วัน¹ และต่อมาได้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาอีก และมติที่ประชุมรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อมีการพิจารณาในวาระ 2 นั้นได้มีการ พิจารณาถึงการแปรญัตติต่าง ๆ เช่น อายุของผู้เลือกตั้ง วาระในการดำรงตำแหน่งของกำนันและ ผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะวาระการดำรงตำแหน่งนั้นที่ประชุมมีมติให้กำนันผู้ใหญ่บ้านอยู่ในตำแหน่ง คราวละ 5 ปี² อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภา เพื่อประกาศใช้

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 11 เมษายน 2518.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทน ราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 28 วันที่ 19 กันยายน 2518.

เป็นกฎหมายก็เกิดการยุบสภาก่อน จึงทำให้พระราชบัญญัตินี้ตกไปด้วย¹ และเมื่อภายหลังการเลือกตั้ง วันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2519 แล้ว ได้มีการนำร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่เสนอสู่การพิจารณาของสภาอีกครั้ง รวม 5 ฉบับ ซึ่งมีทั้งฉบับของรัฐบาลและฉบับที่เสนอโดยนายแคล้ว ทรัพย์ และที่ประชุมมีมติรับหลักการอย่างพร้อมเพรียง² แต่อย่างไรก็ตามร่างกฎหมายฉบับนี้ยังไม่ทันได้ประกาศใช้ก็เกิดการรัฐประหาร ในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ก่อน ทำให้กฎหมายฉบับนี้ตกไป

นอกจากการส่งเสริมให้มีการเลือกตั้งกำหนด ผู้ใหญ่บ้านแล้ว นายแคล้วยังได้สนับสนุนและเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดอีกด้วย ดังเช่น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งเสนอโดยนายสมบุรณ์ บัณฑิต นายทินกร ปรีชาพันธุ์ โดยนายแคล้วได้อภิปรายเห็นว่าควรจะให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศและให้อยู่เป็นวาระไม่ว่าจะให้มีเฉพาะในกรุงเทพมหานครเท่านั้น³

หรือการอภิปรายในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติสมาชิกสภา ที่รัฐบาลเป็นผู้เสนอซึ่งนายแคล้วก็ได้อภิปรายและเรียกร้องให้รัฐบาลกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอ⁴

¹ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรีได้ประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2519.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 8 วันที่ 3 มิถุนายน 2519.

³ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 16 วันที่ 14 สิงหาคม 2518.

⁴สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 13 วันที่ 8 กรกฎาคม 2519.

ซึ่งจากบทบาทต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นายแคว้วได้พยายามที่จะให้มีการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ว่าจะเป็นการให้มีการเลือกตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน โดยให้อยู่ในวาระ 4 - 5 ปี หรือต้องการให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งถึงแม้จะไม่สามารถนำไปปฏิบัติในขณะนี้ได้ แต่ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2537) ก็ได้กำหนดให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกตั้งขึ้นใหม่อยู่ในวาระ 5 ปี หรือปัจจุบันได้มีการรณรงค์ให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำหนดไว้ในนโยบายของพรรคพลังธรรม เป็นต้น

3.1.3 บทบาทในการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชน

ในเรื่องการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นจะเห็นได้จากการกำหนดไว้ในนโยบายของพรรคแนวร่วมสังคมนิยมที่ว่า "เสรีภาพของประชาชนในการพูด การเขียน การโฆษณา การนับถือสิทธิทางการเมืองและลัทธิศาสนา จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐ" หรือในนโยบายของพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย และเนื่องจากกฎหมายฉบับที่ยังจำกัดในเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนอยู่บ้าง ดังนั้น เมื่อนายแคว้วมีโอกาสทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ นายแคว้วจึงได้พยายามคัดค้านหรือเสนอความคิดเห็นต่อสภาผ่านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ หรือการอภิปรายในการเสนอญัตติ ดังเช่น

การร่วมพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติถ่ายถอดการประชุมสภาผู้แทนราษฎร การประชุมวุฒิสภา และการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ซึ่งนายแคว้วได้อภิปรายว่าควรจะให้มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียง การประชุมร่วมกันของรัฐสภาทุกครั้ง เพื่อให้ประชาชนได้รับฟังข่าวสาร นอกจากนี้ในการแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ นายแคว้วไม่เห็นด้วย เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจประธานสภาสั่งหยุดการถ่ายทอดชั่วคราว "ถ้าสมาชิกอภิปรายอันก่อให้เกิดการเข้าใจผิดหรือก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยหรือล่วงเกินกฎหมายสำคัญของแผ่นดิน" ซึ่งนายแคว้ว เห็นว่าควรตัดข้อความดังกล่าวออก เพราะประธานสภานั้นเมื่ออำนาจที่จะสั่งให้ผู้กระทำความผิดข้อบังคับหยุดพูดหรือเชิญออกจากห้องประชุมหรือสั่งให้เจ้าหน้าที่รัฐสภานำบุคคลนั้นออกจากห้องประชุมได้อยู่แล้วไม่ควรจะสั่งให้หยุดการถ่ายทอดได้ เพราะถ้าบุคคลใดกระทำเช่นนั้นก็จะสะท้อนไปยังประชาชนทำให้ประชาชนทราบ

ถึงความประพฤติกของบุคคลนั้นอยู่แล้ว ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อบุคคลนั้น ซึ่งการอภิปรายครั้งนี้ประชุม เห็นด้วยกับนายแคล้ว¹

การอภิปรายเพื่อพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ.... ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิสตรีนั้น นายแคล้วได้อภิปรายว่าควร แก้ไขเพิ่มเติมให้มากกว่านี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่าแรงระหว่างชายกับหญิงซึ่งไม่เท่าเทียมกัน โดย นายแคล้วได้พยายามขอแก้ไขข้อความที่กรมการเพิ่มเติมนในบทบัญญัติ บรรพ 5 ในมาตรา 7 จัตวา ที่บัญญัติไว้ว่า "ชายที่อุปการะหญิงอื่นเช่นเดียวกับภรรยาไม่ขาดสายไม่เป็นเหตุให้ฟ้องหย่า โดยในประเด็นนี้นายแคล้วเห็นว่าควรเป็นเหตุให้ภรรยาฟ้องหย่าสามีที่อุปการะเลี้ยงดูหญิงอื่นได้" โดยเห็นว่าเมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้สิทธิสตรีเท่าเทียมกับฝ่ายชายได้ ก็ควรให้สามารถฟ้องหย่า ได้ไม่ว่าจะเลี้ยงดูหญิงอื่นมาก่อนที่จะตราพระราชบัญญัตินี้ และในเมื่อเลี้ยงดูหญิงอื่นมาจนกระทั่ง มีพระราชบัญญัตินี้ควรที่จะให้เป็นเหตุฟ้องได้ ซึ่งในประเด็นนี้มีผู้เห็นด้วยกับนายแคล้วหลายคน เช่น นายเปรม มาลากุล ณ อยุธยา นายมานะ พิตยาภรณ์ เป็นต้น โดยให้ความเห็นว่ากรมการ ไม่ต้องเข้าข้างฝ่ายชายที่ชอบมีภรรยามากกว่ารวมทั้งข้าราชการด้วย ซึ่งกรมการได้ชี้แจงว่า อาจเกิดปัญหาได้เพราะกฎหมายไม่ให้สิทธิไว้ ถ้ากฎหมายใหม่ให้สิทธิจะทำให้เกิดการฟ้องร้องจาก ภรรยาในการกระทำที่ผ่านมาและกระทำมาตลอดได้ ซึ่งฝ่ายที่คัดค้านตามมติของนายแคล้วให้ตัด ออกโดยเห็นว่าต้องป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นใหม่ไม่ใช้การย้อนหลัง ซึ่งกฎหมายควรให้สิทธิภรรยาไว้² ซึ่งผลการลงมติที่ประชุมมีมติไม่เห็นด้วย (ปัจจุบันได้มีการแก้ไขแล้ว)

นอกจากนั้น การอภิปรายเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอัยและน้ำศาล ซึ่งเสนอโดย รัฐบาล เพื่อจำกัดพื้นที่ในการปลุกอัยนั้นนายแคล้วไม่เห็นด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้เพราะเห็นว่า ทำให้ชาวไร่อัยเสียสิทธิเสรีภาพในการผลิตและจำหน่าย³

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฯ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 26 มิถุนายน 2518.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฯ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 10 วันที่ 9 กันยายน 2519.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฯ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 26 กรกฎาคม 2526.

อภิปรายในกรณีที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการให้ประธานสภาปฏิบัติ ตามข้อบังคับการประชุมสภา เช่น ในเรื่องการงดการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ หรือการใช้อำนาจในการรักษาความปลอดภัยนั้น นายแคล้วเห็นว่าประธานควรจะต้อง ให้สภาทราบถึงเหตุผลการงดการถ่ายทอดเสียงการประชุมล่วงหน้าพร้อมทั้งควรชี้แจงเหตุผล เพื่อให้ สภาวินิจฉัยด้วยเพราะการกระทำดังกล่าวเป็นการปิดกั้นเสรีภาพในการรับฟังข่าวสารของประชาชน ส่วนในเรื่องการรักษาความปลอดภัยนั้น นายแคล้วเห็นว่าประธานสภาควรใช้อำนาจในการสั่งการ เพื่อรักษาความปลอดภัย ๗ บริเวณรัฐสภาด้วย ซึ่งตนเห็นว่าประธานสภาไม่ควรวางเฉย¹

การสนับสนุนการเสนอร่างพระราชบัญญัติ การถ่ายทอดการประชุมสภาการเสนอให้มีการ ยกเลิกประกาศของคณะปฏิรูป ฉบับที่ 42 ซึ่งเกี่ยวกับการให้สิทธิเสรีภาพแก่สื่อมวลชน โดยเฉพาะ หนังสือพิมพ์ โดยนายแคล้วได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า ควรให้หนังสือพิมพ์เป็นปากเป็นเสียง แทนประชาชน ให้หนังสือพิมพ์สามารถวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล ตลอดจนแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้²

หรือกรณีที่นายทองบักซ์ เพียงเกษ เสนอญัตติเกี่ยวกับที่มีข่าวการตามล่าสังหารนายแคล้ว และนายไชแสง สุโกไส ในพ.ศ. 2518 นั้น นายแคล้วก็ได้อภิปรายถึงประชาชนควรมีเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น ควรมีเสรีภาพที่จะวิพากษ์วิจารณ์ได้ เป็นต้น³ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาด เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน โดยเฉพาะนักการเมืองฝ่ายค้าน

หรือกระทู้ถามเรื่องนักโทษที่ถูกขังลืม ถ้ามกระทรวงมหาดไทยเนื่องจากมีนักโทษที่ถูกขังลืม โดยไม่มีการกำหนดเวลาปล่อย ซึ่งขังอยู่ที่โรงเรียนตำรวจนครบาลบางเขนเป็นจำนวนมาก ท้าให้ ประชาชนข้องใจรัฐบาล ซึ่งรัฐมนตรีได้ตอบข้อซักถามถึงจำนวนผู้ถูกขังว่ามีทั้งหมด 192 คน

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 16 พฤษภาคม 2528.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 16 มิถุนายน 2526.

³ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทน ราษฎร. สำนัญสมัยแรก ชุดที่ 1 ครั้งที่ 15 วันที่ 2 พฤษภาคม 2518.

โดยเป็นนักโทษการเมือง 9 คน ผู้ต้องหาหลบหนีเข้าเมือง 1 คน เชลยศึกซึ่งทหารฝากควบคุม 2 คน และผู้รอกการเนรเทศ 180 คน ซึ่งนายแคว้วได้ซักถามเพิ่มเติมถึงนักโทษการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจับกุมมาได้ 3 - 4 เดือน แล้วแต่ไม่ทำการพิจารณาเสียที่พร้อมทั้งได้ย้าว่า ก่อนหน้านี้เจ้าหน้าที่ก็อ้างว่ามีหลักฐานพร้อมในข้อหาคอมมิวนิสต์ แต่ก็ยังไม่ส่งฟ้องเสียสี่เพื่อให้ผู้ต้องหาได้ประกันตัว พร้อมกันนั้นการตั้งกระทู้ถามครั้งนี้ นายแคว้วก็ได้เปรียบเทียบว่าข้อหาคอมมิวนิสต์นั้นจริง ๆ แล้วไม่มีหลักฐานที่แน่นอนแต่ก็จับกุมมา เช่นเดียวกับสมัยตนถูกขังสี่ปี หัก 7 ปี ที่ไม่มีความผิด ซึ่งศาลได้พิพากษาว่าไม่มีความผิดแต่ก็ยังถูกกักขังเป็นเวลานานกว่าจะปล่อยออกมา¹ ซึ่งการถามกระทู้ดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ซึ่งนายแคว้วไม่เห็นด้วย และเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการขาดเสรีภาพทางศาล

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่านายแคว้วจะสนับสนุนให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่แล้ว แต่การมีเสรีภาพนั้นจะต้องกระทำในลักษณะไม่ไปรุกรานสิทธิของผู้อื่นหรือไม่เห็นด้วยในการใช้สิทธิเสรีภาพที่เกินขอบเขต ดังจะเห็นได้จากการเสนอญัตติ กล่าวคือ

การเสนอญัตติให้สภาสอบสวนพฤติกรรมของกลุ่มต่าง ๆ โดยได้ตั้งข้อสังเกตุในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นในประเทศไทยในขณะนี้มาก เช่นกรณีกลุ่มไทยการ์ด หรือกรณีตำรวจบุกพังประตูบ้านนายกรัฐมนตรีน.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช หรือพฤติกรรมกลุ่มกระทิงแดง กลุ่มนวลไปทำลายทรัพย์สินมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรณีนักเรียนอาชีวศึกษาเดินขบวนไปมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น โดยนายแคว้วเห็นว่า ควรตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อไปสอบสวนเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาให้สภาพิจารณา ซึ่งมติที่ประชุมเห็นด้วยกับนายแคว้ว²

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า แนวคิดทางการเมืองของนายแคว้ว นรปตินั้น นายแคว้ว นรปติ ยึดมั่นในหลักการตามระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในการส่งเสริมการปกครองตามระบอบ

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ครั้งที่ 7 วันที่ 20 สิงหาคม 2519.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 7 สิงหาคม 2518.

ประชาธิปไตยและพยายามยึดมั่นในแนวทางสังคมนิยมที่จะใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยวิถีทางตามระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา

3.2 บทบาทในการส่งเสริมแนวความคิดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นกลาง

ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปใน พ.ศ. 2518 จนถึงการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2529 นั้น จะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลาที่นายเฉล้ว นรปติ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายเฉล้วได้ กล่าวย้ำเสมอถึงแนวความคิดในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของตน โดยเฉพาะการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นกลาง โดยเห็นในการดำเนินนโยบายมีความสัมพันธ์กับทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยหรือประเทศที่ปกครองโดยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามที่จะ ำรัฐบาลไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศ เพื่อนบ้านดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

แนวนโยบายต่างประเทศของนายเฉล้ว นรปติ ในช่วงนี้จะได้เห็นได้จากนโยบาย ต่างประเทศ ที่กำหนดไว้ในนโยบายของพรรคแนวร่วมสังคมนิยม และพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย ซึ่งนายเฉล้วมีส่วนในการก่อตั้งและเป็นสมาชิก กล่าวคือ มีนโยบายที่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศ ที่เป็นอิสระเป็นมิตรกับทุกประเทศบนรากฐานแห่งความเสมอภาค ไม่แทรกแซงและสนับสนุนการ แทรกแซงทางการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร ต่อประเทศใด ๆ ตลอดจนไม่ยอมรับการ ช่วยเหลือจากต่างประเทศที่มีพันธะ¹ หรือที่กำหนดไว้ว่า "ดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างอิสระ เป็นมิตรกับทุกประเทศบนรากฐานแห่งความเสมอภาคและสันติภาพ ไม่แทรกแซงกิจการภายใน เคารพบูรณภาพทางพรมแดนซึ่งกันและกัน ยึดหลักการที่พึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ถ้าจำเป็นต้องรับ ความช่วยเหลือจากต่างประเทศต้องไม่มีข้อผูกพันใด ๆ"² ซึ่งการที่กำหนดนโยบายต่างประเทศ ดังกล่าวนี้ เนื่องจาก ตลอดระยะเวลาที่นายเฉล้ว เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแนวนโยบายของรัฐบาล

¹ ดังที่กำหนดไว้ในแนวนโยบายของพรรคแนวร่วมสังคมนิยม คูรายละเอียดในภาคผนวก ข.

² "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจดทะเบียนพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย,"

ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับพิเศษ. เล่ม 99 ตอนที่ 154. 20 ตุลาคม 2525.

ที่กำหนดไว้ว่าจะมีความสัมพันธ์กับนานาประเทศ แต่ก็มีนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความสัมพันธ์และรับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา ดังนั้นตลอดระยะเวลา นายแคว์จึงได้พยายามเรียกร้องให้รัฐบาลหันมาที่มีความสัมพันธ์กับทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ดังเช่น

กรณีการอภิปรายในการแถลงนโยบายของรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ใน พ.ศ. 2518 ดังที่กล่าวมาแล้วว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2518 นั้น พรรคประชาธิปัตย์ได้รับเลือกตั้ง 72 คน ได้รวมกับพรรคเกษตรสังคม ซึ่งได้รับเลือกตั้ง 19 คน จัดตั้งรัฐบาลโดยเป็นรัฐบาลเสียงข้างน้อย กล่าวคือ มีเสียงสนับสนุนเพียง 91 คน ดังนั้นเมื่อมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรี¹ โดยมี ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรีนั้นตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2517 มาตรา 184 กำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายเพื่อลงมติไว้ว่างจากสภา ก่อนการบริหารประเทศ ซึ่งในการอภิปรายครั้งนี้นายแคว์ นรปติ ได้อภิปรายในฐานะหัวหน้าพรรคแนวร่วมสังคมนิยม โดยในการแถลงนโยบายของรัฐบาลนั้นครั้งนี้นายแคว์ได้กล่าวถึงการที่จะสนับสนุนรัฐบาลของพรรคประชาธิปัตย์ให้บริหารประเทศต่อไปหรือไม่นั้นจะต้องพิจารณาถึงนโยบายเป็นสำคัญ โดยได้อภิปรายในนโยบายข้อ 2 ที่รัฐบาลแถลงว่า จะดำเนินการให้หน่วยกำลังต่างชาติที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยตามพันธกรณีให้ออกไปภายในระยะเวลาที่เร็วที่สุดไม่เกิน 18 เดือน ซึ่งนายแคว์ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่าไม่แน่ใจว่ารัฐบาลจะมีอายุถึง 18 เดือนหรือไม่ ถ้ากำหนดเวลาน้อยกว่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารสหรัฐอเมริกาได้เข้ามาอยู่ในฐานทัพไทยนานหลายปีได้ถอนทหารออกไปโดยเร็วก็จะสนับสนุน หรือนโยบายที่ว่ารัฐบาลจะดำเนินนโยบายโดยอิสระไม่ยอมเป็นเครื่องมือหรือเข้าไปพัวพันในการดำเนินนโยบายของประเทศใด ๆ นั้น นายแคว์เห็นว่า ทราบดดีที่ยังมีทหารสหรัฐอเมริกาอยู่ในไทยมีหน่วยสืบราชการลับ ซี.ไอ.เอ. อยู่ในไทย รัฐบาลจะดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยอิสระได้อย่างไร รวมทั้งมีการส่งทหารเข้าไปช่วยรัฐบาลลาวสู้รบกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ และนอกจากนั้น พรรคแนวร่วมสังคมนิยมได้ยื่นข้อเสนอให้รัฐบาลนำไปปฏิบัติในเรื่องการเปิดสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และรัฐสังคมนิยมอื่น ๆ การยกเลิกพระราชบัญญัติ

¹ คุรุยา ชื่อคณะรัฐมนตรีใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฯ ครั้งที่ 3 วันที่ 6 มีนาคม 2518.

ป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ และหน่วยงานที่เกี่ยวกับการปราบปรามคอมมิวนิสต์ เช่น หน่วยงานของกองกำลังรักษาความมั่นคงภายในนั้นรัฐบาลก็ไม่ได้แถลงไว้ ดังนั้น จึงไม่เห็นด้วย ในการที่จะไว้ว่างใจให้บริหารประเทศ การแถลงนโยบายครั้งนี้ที่ประชุมมีมติไม่ไว้ว่างใจ 152 ต่อ 111 เสียง ทำให้รัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ต้องพ้นจากตำแหน่งไปในที่สุด

หรือในการอภิปรายในกรณีที่รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ แถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 20 พฤษภาคม 2526 ไม่มีการลงมติไว้ว่างใจ ซึ่งนายเฉล้วได้กล่าวถึง นโยบายต่างประเทศที่รัฐบาลเขียนว่า จะสนับสนุนให้อีเซียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเขตสันติภาพนั้น นายเฉล้วได้อภิปรายว่า รัฐบาลกลับกระทำในสิ่งตรงกันข้ามรัฐบาลกลับจกักสินค้าที่จะส่งไปขายยังลาว เขมร เวียดนาม โดยเฉพาะลาวนั้นเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีศิลปวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับไทย โดยจกักการค้าข้าว น้ำตาล เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ รวมทั้งเสื้อผ้า โดยถือว่าเป็นสินค้ายุทธปัจจัย เพื่อไม่ให้ประเทศเหล่านั้นมีศักยภาพในการสงคราม เป็นการทำลายความสัมพันธ์มากกว่า การส่งเสริมสัมพันธไมตรี ส่วนนโยบายทางด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะนโยบายทางการเกษตร ซึ่งรัฐบาลได้แถลงว่าจะจัดหาแหล่งน้ำให้เกษตรกรนั้น นายเฉล้วได้ซักถามถึงวิธีปฏิบัติของรัฐบาลว่าจะมีวิธีดำเนินการอย่างไร การอภิปรายครั้งนี้รัฐบาลได้ชี้แจงและตอบข้อซักถามของนายเฉล้ว โดยเฉพาะทางด้านการค้านั้น รัฐบาลได้ย้ำถึงนโยบายการส่งเสริมการค้ากับประเทศต่าง ๆ อยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นลาว เขมร หรือเวียดนาม ซึ่งไทยยินดีค้าขายด้วยทุกอย่าง ยกเว้นสินค้าบางอย่างเท่านั้นที่ไทยต้องป้องกันไม่ให้เพิ่มพูนศักยภาพในการทำสงคราม¹

กรณีการพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดควบคุมสินค้าความ ขายแดน พ.ศ. 2524 พ.ศ.... เนื่องจากกฎหมายเดิมกำหนดโทษไว้เพียงจำคุก 1 - 2 เดือน และมีโทษปรับเท่านั้น ไม่มีอำนาจที่จะริบของกลางนี้ได้ ดังนั้นจึงได้กำหนดมาตราเพิ่ม คือ ให้อำนาจที่สามารถริบของกลางด้วยเพื่อป้องกันการลักลอบส่งสินค้ายุทธปัจจัยให้แก่ประเทศที่ กำหนดห้ามไว้ ซึ่งในการพิจารณาครั้งนี้นายเฉล้วได้อภิปรายคัดค้านโดยเห็นว่า เราไม่ควรจกัก ในเรื่องการค้าโดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยลาว หรือสาธารณ

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมรัฐสภา. สภาผู้แทนฯ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 20 พฤษภาคม 2526.

รัฐเวียตนาม เป็นต้น ซึ่งได้ชี้แจงและซักถามรัฐบาลว่า การตราพระราชบัญญัตินี้เป็นการเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากทำให้ประชาชนที่อยู่ตามริมฝั่งโขงได้รับความเดือดร้อน เนื่องจากจำกัดสินค้าดังกล่าวซึ่งมีความจำเป็นแก่การดำรงชีวิต ซึ่งรัฐบาลควรสนใจเพื่อลดปัญหาความตึงเครียดกับประเทศเพื่อนบ้าน¹ หรือร่วมอภิปรายคัดค้านการเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่ออนุมัติพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดการนำรถยนต์ที่ใช้ใช้น้ำมันดีเซลหรือก๊าซเชื้อเพลิง เข้ามาในประเทศ เพื่อประหยัดเงินตราต่างประเทศ จึงได้ตราพระราชกำหนดฉบับนี้ โดยเพิ่มอัตราภาษีให้มากขึ้นจากเดิม 1 - 3 เท่า ซึ่งการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ นายแคล้วได้ตั้งข้อสังเกตว่า ได้มีผู้พยายามคัดค้านเพื่อให้สมาชิกมือสมัครเล่น รวมทั้งนายแคล้วเองก็ได้รับการติดต่อด้วยแต่ไม่ได้รับ ดังนั้นจึงคัดค้านได้เต็มที่และได้ขอร้องให้รัฐบาลแก้ปัญหาด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น การติดต่อสัมพันธ์กับประเทศในแถบตะวันออกเฉียงใต้ให้มากขึ้น เช่น ชาอุดีอาระเบีย, ลิเบีย, คูเวต เป็นต้น โดยชี้ว่าถ้าร่างพระราชกำหนดนี้ไม่ผ่านการพิจารณาของสภา นายกรัฐมนตรีก็ไม่ควรถือเป็นเหตุยุบสภา โดยเห็นว่ารัฐบาลควรจะสามารถออกมากกว่า อย่างไรก็ตามผลการลงมติปรากฏว่าที่ประชุมมีมติไม่ผ่านร่างพระราชกำหนดฉบับนี้ด้วย คะแนนเสียง 147 ต่อ 143 เป็นเหตุให้พระบรมราชโองการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2529²

อภิปรายในกรณีที่นายสถาปน ศิริขันธ์ ยื่นผู้คัดค้านเพื่อให้สภาพิจารณาเรื่องเจ้าหน้าที่ฝ่ายลาวยิงปืนเข้ามาในเขตไทย ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราษฎร ซึ่งนายแคล้วได้อภิปรายว่า รัฐบาลควรพิจารณาเรื่องนี้อย่างรอบคอบ โดยเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไทยเคยส่งทหารเข้าไปช่วยลาวฝ่ายเสรีประชาธิปไตยสู้กับลาวฝ่ายคอมมิวนิสต์ และขณะนี้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้เป็นรัฐบาล รวมทั้งมีทหารแหม่วอยู่ในไทยเป็นจำนวนมากก็อาจเป็นเหตุให้ลาวขณะนี้เกิดความระแวงไทยด้วย ดังนั้นนายแคล้วจึงเห็นว่า ไทยควรสำรวจนโยบายของประเทศไทย

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ครั้งที่ 14 วันที่ 11 กรกฎาคม 2528.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ครั้งที่ 1 วันที่ 1 พฤษภาคม 2529.

เองว่ามีความบกพร่องอย่างไร เมื่อมีปัญหารัฐบาลควรไปปรึกษากับลาวเพื่อขจัดปัญหา ด้านความสัมพันธ์ นอกจากนี้ฝ่ายแคว้นยังได้ชี้แนะให้รัฐบาลตระหนักถึงกลุ่มผู้ไม่หวังดีคอยยุยงให้ ไทยเกิดปัญหาเกี่ยวกับประเทศสังคมนิยมต่าง ๆ พร้อมทั้งย้ำให้รัฐบาลทราบว่า ควรเลิกคิดว่าลาวจะ บุกไทย อย่าเอาลัทธิชาตินิยมไปใช้ในทางที่คับแคบ ซึ่งรัฐบาลได้ตอบปัญหาของนายแคว้นถึงกรณี ที่ทหารลาวยิงปืนเข้ามาในเขตไทยว่าเป็นการไล่ปราบปรามชาวลาวที่ลักลอบขนสินค้าหนีภาษี¹ เท่านั้น

หรือการอภิปรายสนับสนุนคุณค่าเรื่องขอให้นำเรื่องสถานการณ์ชายแดนเข้าปรึกษาหารือ เพื่อหาทางป้องกันอธิปไตยและความอยู่รอดของชาติ ที่เสนอโดยนายสถาปน ศิริขันธ์ เนื่องจาก เกิดเหตุการณ์ในประเทศเพื่อนบ้าน คือ เวียดนาม หรือเขมรที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะต่อ รัฐบาลเสรีประชาธิปไตย โดยนายแคว้น ได้เสนอให้รัฐบาลเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศลดบทบาท ทางด้านการทหารลง เป็นต้น²

การร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบการทำสนธิสัญญาแลกเปลี่ยนนักโทษ ซึ่งประเทศไทย ได้ทำกับประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งลงนามไปเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2525 และกับประเทศ ฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2526 โดยมีสาระสำคัญในการทำสัญญาครั้งนี้เพื่อให้มีการไต่สวนนักโทษ ที่มีสัญชาติของภูมิภาคหนึ่งแต่ถูกจำคุกอยู่ในอีกภูมิภาคหนึ่งกลับไปรับโทษที่คงเหลือ านบ้านเกิดของตน³ การอภิปรายครั้งนี้นายแคว้นได้อภิปรายซักถามถึงการทำสนธิสัญญาทั้งสองฉบับ ที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาว่าเป็นการริเริ่มของประเทศสหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส าชหรือไม่ว่า เนื่องจากได้มีข่าวว่านักโทษของประเทศเหล่านี้ได้ร้องเรียนไปยังประเทศของตนว่า านไม่ได้รับความสะดวกสบายและขอกลับไปรับโทษที่ประเทศของตน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 24 วันที่ 5 กันยายน 2518.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ สมัยแรก ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 1 พฤษภาคม 2518.

³รายละเอียดของสนธิสัญญาเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงาน การประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ครั้งที่ 2 วันที่ 16 พฤษภาคม 2527.

การต่างประเทศได้ชี้แจงและรับว่าเป็นการริเริ่มของสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสซึ่งมีนักโทษจำคุก อยู่ในไทยซึ่งเป็นชาวสหรัฐอเมริกา จำนวน 43 คน และชาวฝรั่งเศส จำนวน 32 คน ส่วนคนไทย ที่จำคุกอยู่ในสหรัฐอเมริกามี 13 คน และที่ฝรั่งเศสมี 8 คน ส่วนที่ว่าพวกเราไม่คืนนี้เองก็ได้ให้คน เข้ามาตรวจสภาพอยู่ตลอดเวลา และอยู่ในสภาพดี นอกจากนั้นนายแคล้วยังได้เสนอแนะให้รัฐบาล ริเริ่มทำสนธิสัญญาในลักษณะดังกล่าวนี้ กับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาหรับหรือ แถบภูมิภาคตะวันออกกลาง เช่น ซาอุดีอาระเบีย คูเวต ลิเบีย เป็นต้น เนื่องจากเห็นว่าคนไทย ไปทำงานในประเทศเหล่านั้นเป็นจำนวนมาก และบางคนถูกจำคุกด้วยโดยกล่าวว่า มีประมาณ 500 คน ซึ่งนายแคล้วได้กล่าวซ้ำอีกครั้งเมื่อรัฐบาลเสนอร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติ เพื่อความ ร่วมมือกับต่างประเทศ เข้าสู่การพิจารณา เพื่อให้รัฐบาลรับดำเนินการ¹

หรือกรณีการอภิปรายในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณฉบับต่าง ๆ นายแคล้วได้กล่าวซ้ำ เสมอถึงการที่ไทยให้ความสำคัญในเรื่องการป้องกันประเทศมากเกินไป ทำให้เกิดความหวาดระแวง กับประเทศเพื่อนบ้าน และโดยเฉพาะไทยต้องรับภาระเกี่ยวกับการเลี้ยงดูผู้อพยพเป็นจำนวนมากและ ไม่สามารถส่งผู้อพยพเหล่านั้นกลับประเทศได้ เนื่องจากไทยไม่มีความสัมพันธ์กับประเทศคอมมิวนิสต์ ซึ่งการอภิปรายครั้งนี้² นายแคล้วได้เรียกร้องให้รัฐบาลหันมาดำเนินนโยบายยึดหยุ่นให้มากขึ้น กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการเจรจาปัญหาผู้อพยพการร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ กับประเทศเพื่อนบ้าน

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลาที่นั้น นายแคล้วได้พยายามเรียกร้องให้ รัฐบาลไทยมีนโยบายโดยอิสระ มีความสัมพันธ์กับทุกประเทศ ซึ่งการอภิปรายดังกล่าวสะท้อนให้เห็น แนวความคิดของนายแคล้วในเรื่องนโยบายต่างประเทศ ซึ่งนายแคล้วได้กล่าวไว้เสมอในการที่จะ ส่งเสริมความสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยเฉพาะพยายามเรียกร้องให้รัฐบาลทุกรัฐบาลปรับปรุง ขยายความสัมพันธ์กับประเทศสังคมนิยม รวมทั้งพยายามเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดจุดผ่านแดนระหว่าง

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร, สภาผู้แทนฯ ครั้งที่ 5 วันที่ 7 มิถุนายน 2527.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, รายงานการประชุมสภาผู้แทน ราษฎร, วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 9 กันยายน 2526.

ไทย - สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพิ่มขึ้นเพื่อขยายความสัมพันธ์ทางการค้าให้มากขึ้น จากความพยายามในเรื่องนโยบายต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นเป็นเหตุให้ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป 27 กรกฎาคม 2529 นั้น นายแคล้วได้รับเลือกเป็นประธานคณะกรรมการต่างประเทศ ซึ่งนับเป็นการได้รับตำแหน่งประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของนายแคล้ว นรปติ ค้วย

3.3 บทบาทเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายทางการป้องกันประเทศและการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ภายหลังการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2518 จนถึง พ.ศ. 2529 นั้น นายแคล้วได้กล่าวย้ำเสมอถึงแนวความคิดในด้านการพิจารณาทางด้านการทหารเพื่อป้องกันประเทศเท่านั้น ไม่ต้องการพัฒนาทางด้านการทหารเพื่อเตรียมการสงคราม ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวในแนวนโยบายของพรรคการเมืองที่นายแคล้วสังกัดสังกัด ตลอดจนการพยายามคัดค้านการจัดสรรงบประมาณทางด้านการป้องกันประเทศ ซึ่งรัฐบาลแต่ละสมัยต่างจัดสรรงบประมาณไว้สูงมาก นอกจากนี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งรัฐบาลใช้วิธีการปราบปรามด้วยกำลังทหารนั้น นายแคล้วเห็นว่า รัฐบาลแก้ปัญหาไม่ถูกต้องอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนายแคล้วเห็นว่ารัฐบาลควรหันมาสนใจพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ แก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนมากกว่า จึงจะสามารถแก้ปัญหการแทรกซึมของลัทธิคอมมิวนิสต์ได้ ดังเช่น

การอภิปรายในผู้คนที่เสนอโดยนายสถาปน์ ศิริขันธ์ เรื่องขอให้นำเรื่องสถานการณ์ชายแดนเข้าปรึกษาหารือเพื่อหาทางป้องกันอธิปไตยและความอยู่รอดของชาติ กรณีที่เกิดเหตุการณ์ในประเทศเพื่อนบ้าน คือ เวียดนาม หรือเขมร ซึ่งฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะต่อฝ่ายรัฐบาลเสรีประชาธิปไตย ในช่วง 30 เมษายน 2518 โดยผู้เสนอให้เหตุผลว่าสถานการณ์ชายแดนอยู่ใต้อาณัติบังคับมากโดยเฉพาะเหตุการณ์เพื่อนบ้านมีผลกระทบต่อประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาผู้อพยพหลบหนีภัยสงคราม ปัญหาการยิงปืนเข้ามาในเขตไทยหรือปัญหาการก่อการร้ายในประเทศไทย ซึ่งในเรื่องนี้นายแคล้วได้อภิปรายถึงการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในไทยมาเกือบ 20 ปีมาแล้วว่า เนื่องจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจสังคมของประชาชนไม่ดี และเห็นว่าตราบาคที่รัฐบาล

ยังใช้นโยบายเปิดกิจการทหาร สภาพก่อการร้ายก็จะมีขึ้น และรัฐบาลก็จะมีปราบปราม
หนักขึ้นและทำให้เสียงบประมาณมากขึ้น ซึ่งนายแคว์เห็นว่า ควรจะหาทางตรวจสอบว่าการก่อ
การร้ายเกิดขึ้นเพราะอะไร ซึ่งรัฐบาลแต่ละสมัยไม่แก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างจริงจัง และไม่ตรงจุด
มุ่งแต่การปราบปราม โดยนายแคว์ได้อภิปรายเพิ่มเติมถึงการเกิดการก่อการร้ายหรือคอมมิวนิสต์
ขึ้นเพราะ

1. การทุจริตหรือคอร์รัปชันของข้าราชการและการผูกข่มเหงรังแกจากข้าราชการ
2. การดำเนินนโยบายต่างประเทศผิดพลาดของรัฐบาลสมัยก่อน ๆ

โดยนายแคว์ได้อภิปรายสาเหตุที่เกิดจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่ผิดพลาดนี้โดยให้
เหตุผลว่า เนื่องจากรัฐบาลในอดีตทำให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในไทยถึง 7 แห่ง ยินยอม
ให้เครื่องบินของสหรัฐอเมริกาบินไปทิ้งระเบิดในเวียตนามเหนือและประเทศลาว และนายแคว์
เห็นว่าเป็นเหตุให้ประชาชนประเทศเหล่านั้นไม่พอใจไทย¹ พร้อมกันนั้นนายแคว์ได้เปรียบเทียบ
ว่าถ้าหากเวียตนามหรือลาว ำให้จีนหรือไซเบียร์สเซียใช้ฐานทัพเพื่อมาทิ้งระเบิดในไทยเราจะ
รู้สึกอย่างไร และนอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงการที่ไทยส่งทหารเข้าไปแทรกแซงกิจการภายใน
ของเขา เช่น ส่งทหารหน่วยจงอางศึกเข้าไปรบในประเทศของเขาเหล่านี้ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้
เกิดการก่อการร้ายขึ้นในลักษณะต่าง ๆ เช่น สนับสนุนหรือเข้ามาเอง ดังนั้นจึงเห็นว่ารัฐบาล
ควรเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศใหม่ นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ควรจะได้รับการเปลี่ยนแปลงให้
เหมาะสมกับกาลสมัย ให้มาเป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้านไม่ให้แทรกแซงกิจการภายในของ
ประเทศต่าง ๆ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่าการใช้นโยบายปราบปรามยิ่งจะได้รับการต่อต้านมากขึ้น
การอภิปรายครั้งนี้ของนายแคว์ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนสมาชิกและอภิปรายเพิ่มเติมโดยเห็น
ด้วยกับนายแคว์ เช่น นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ กล่าวว่า การแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์นั้น

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสมาชิก
ครั้งที่ 14 วันที่ 1 พฤษภาคม 2518.

ควรแก้ไขทางด้านการเมืองมากกว่าการใช้กำลังปราบปราม ต้องมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศ การแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประชาชนมากกว่านโยบายปราบปราม¹

การพยายามคัดค้านและแปรศตติขอตัดงบประมาณหรืองบประมาณในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2519 ถึงคำกล่าวของนายแคว้นที่ว่า

"เราจะต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายโดยใช้อาวุธ โดยปราบปราม โดยวิธีปราบปรามที่รุนแรงในขณะที่ประชาชนยังยากจนอยู่นั้น กระผมเห็นว่าจะ เป็นวิธีที่ไม่ชอบ จะทำอย่างไร ถ้าเช่นนั้นควรจะทำอย่างไรละ นั้นประการแรก เพื่อนสมาชิกก็คงได้พูดมาแล้วว่า ต้องปรับปรุงฐานะของประชาชนให้มีการกินดีอยู่ดี ประการที่สองจะต้องแก้ไขในด้านข้าราชการว่าไปหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนอย่างไรบ้างหรือไม่ นั้นประการที่สอง ท่านประธานครับ นโยบายปราบปรามคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงเท่าที่รัฐบาลเผด็จการและรัฐบาลปัจจุบันนี้ได้ทำอยู่นั้นก่อให้เกิดความไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ประการแรกก่อให้เกิดคอรัปชั่นอย่างมหาศาล อันนี้รัฐบาลต้องทราบ ประการที่สองยิ่งปราบมันก็ยิ่งมาก... การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคือการทำสงครามกับความคิด ไม่สำเร็จหรอกครับ...²

จากคำพูดดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า ความคิดในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ตามความคิดเห็นของนายแคว้นนั้น ควรใช้วิธีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประชาชนมากกว่า ซึ่งจะเห็นได้ว่า นายแคว้นไม่เห็นด้วยในการพัฒนาทางด้านกองทัพ

หรือการพิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2528 ซึ่งการอภิปรายครั้งนี้ นายแคว้นได้อภิปรายถึงการตั้งงบประมาณรายจ่ายไว้สูงถึง

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์สมัยแรก ครั้งที่ 14 วันที่ 1 พฤษภาคม 2518.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 6 ตุลาคม 2518.

213,000 ล้านบาท โดยแยกเป็นรายได้ 178,000 ล้านบาท เงินกู้จากสถาบันต่าง ๆ 35,000 ล้านบาท นั้น นายแคล้วเห็นว่า ตลอดระยะเวลาตั้งแต่งบประมาณ พ.ศ. 2513 เป็นต้นมานั้น งบประมาณของไทยไม่เป็นดุลยภาพมาตลอด พร้อมทั้งชี้ให้เห็นว่า ขณะนี้ไทยมีหนี้ทั้งภายในและภายนอกประเทศ 373,113 ล้านบาท โดยได้กล่าวถึงการทำงานของรัฐบาลที่ใช้เงินไปในทางที่ไม่เกิดประโยชน์ หรือยกตัวอย่าง เช่น รัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้กู้เงินเป็นจำนวนถึง 15,500 ล้านบาท เพื่อซื้อเครื่องบินขับไล่ไอพ่นเอฟ 16 โดยไม่ได้ผ่านการอนุมัติจากสภา ซึ่งตนเห็นว่าไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังได้วิจารณ์การลดงบประมาณทางด้านการศึกษา การสาธารณสุข ซึ่งลดลงจากงบประมาณปี 2527 แต่ขณะเดียวกันงบประมาณของกระทรวงกลาโหมกลับเพิ่มขึ้น¹ ซึ่งเมื่อมีการพิจารณาในชั้นแปรญัตติ นายแคล้วได้ขอแปรญัตติขอตัดงบประมาณที่เกี่ยวกับการป้องกันประเทศไม่ว่าจะเป็นงบของสภาความมั่นคงแห่งชาติ งบกรมประมวลข่าวกลาง งบราชการลับ เป็นต้น² ซึ่งการพยายามลดงบประมาณทางด้านป้องกันประเทศนี้ นายแคล้วจะขอคัดออกเสมอ เมื่อมีการพิจารณาขงบประมาณ เช่น การพิจารณาในชั้นแปรญัตติงบประมาณ ประจำปี 2529 ซึ่ง นายแคล้วร่วมแปรญัตติด้วย³

นอกจากนั้นการทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคั้งที่กล่าวมาแล้วนั้น นายแคล้วยังได้พยายามเสนอปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลนำไปแก้ไขหรือปฏิบัติ รวมทั้งการควบคุมหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ให้เกิดการทุจริตหรือป้องกันการคอร์รัปชัน ดังเช่น

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ครั้งที่ 7 วันที่ 20 มิถุนายน 2527.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 30 สิงหาคม 2527.

³ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ครั้งที่ 12 วันที่ 13 กรกฎาคม 2528.

การเสนอผู้คัดขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงและแสดงความ
 คิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน โดยร่วมกับนายสวัสดิ์ คาประกอบ และ
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 59 คน¹ ขอเปิดอภิปรายในเรื่อง

1. ปัญหาเรื่องรถเมล์เล็กที่วิ่งรับส่งผู้โดยสารอยู่ทุกจังหวัด ซึ่งมีประมาณ 1 แสนคัน
 ซึ่งวิ่งในเส้นทางที่ทางราชการให้สัมปทานกับเอกชนรายอื่นไปแล้ว

2. ปัญหาข้าวเปลือกราคาตกต่ำ

3. ปัญหาโจรผู้ร้ายชุกชุม

4. ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด

ซึ่งการขอเสนอผู้คัดครั้งนี้มีการพิจารณารวมกันสองเรื่อง กล่าวคือ ร่วมกับนายบุญเท่ง
 ทองสวัสดิ์ กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 60 คน โดยชักถามรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายเร่งด่วน
 ในการช่วยเหลือเกษตรกรซึ่งประสบปัญหาเดือดร้อนเกี่ยวกับราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ
 ปัญหาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันแอกราชของชาติหรือปัญหาโจรผู้ร้ายชุกชุม และปัญหาการ
 ฉ้อราษฎร์บังหลวง² การเสนอผู้คัดครั้งนี้นายแคล้วได้อภิปรายปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกร
 เรื่องราคาข้าวสำหรับราษฎรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีราคาสูงเนื่องจากทานาไม่ไ้ผล
 ราษฎรมีหนี้สินมาก ปัญหาความแห้งแล้งทางภาคนี้ ซึ่งต่างจากภาคอื่น ๆ ในขณะที่เกษตรกรทาง
 ภาคกลางต้องการขายข้าวในราคาสูง แต่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลับต้องการซื้อข้าวใน
 ราคาถูกโดยเฉพาะข้าวเหนียว โดยนายแคล้วได้ชักถามรัฐบาลเป็นข้อ ๆ คือ

1. ถ้าหากราคาข้าวสูงขึ้น รัฐบาลจะมีข้าวเหนียวเก็บไว้ในโกดังและส่งไปขายให้
 ราษฎรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือในราคาควบคุมได้หรือไม่

2. ปัญหาการว่างงานและการอพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ เนื่องจากทานาไม่ไ้
 รัฐบาลมีวิธีแก้ปัญหายังไร

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนั 2
 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1 วันที่ 6 กรกฎาคม 2519.

²แหล่งเดิม.

3. เกษตรกรทำการเพาะปลูกไม่ได้ผลเนื่องจากขาดแคลนน้ำ ดินเสื่อมคุณภาพ รัฐบาลจะแก้ไขอย่างไร¹

การเสนอผู้คัดค้านให้รัฐบาลชี้แจงการเดินทางกลับประเทศไทย เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2519 โดยซักถามถึงที่อยู่ของจอมพลประภาส จารุเสถียร ขณะที่เข้ามาในประเทศไทยว่าอยู่ที่ใด รัฐบาลมีมาตรการในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศเพียงใด และรัฐบาลจะปฏิบัติต่อจอมพลประภาสอย่างไร โดยการเสนอผู้คัดค้านนายแคว้วในครั้งนี้ เนื่องจากนายแคว้วเห็นว่า การเข้ามาของจอมพลประภาส จารุเสถียร ในครั้งนี้จะต้องได้รับการต่อต้านจากประชาชนแน่นอนและอาจทำให้เกิดความวุ่นวายภายในประเทศ และเป็นเหตุให้เกิดการปฏิวัติรัฐประหารได้ ดังคำกล่าวของนายแคว้วที่ว่า

"...ประภาสจะกลายเป็นน้ำผึ้งหยดเดียวถ้าหากว่าประภาส เข้ามาได้แน่นอนครับ ถนอมและพรรคก็จะได้เข้ามาได้ เหตุอะไรต่อไปจะเกิดขึ้นเราก็พอจะทานายได้... กระทบเห็นว่า ประภาสจะเป็นตัวเร่งให้เกิดวิกฤตขึ้น จะเป็นเครื่องบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาล ประชาธิปไตยจะไปไม่รอด... การปล่อยให้ประภาสอยู่ในประเทศอย่างนี้จะเป็นภัยต่อเสถียรภาพเป็นภัยต่อระบบประชาธิปไตย จะเป็นเหตุให้บุคคลซึ่งสมรู้ร่วมคิดกับแผนการนี้ของประภาสนั้นได้ลุกขึ้นมาเพื่อที่จะนำระบบเผด็จการมาสู่ประเทศไทย..."²

และพร้อมกันนี้ นายแคว้ว ได้ขอร้องจอมพลประภาสให้นึกถึงความสงบสุขของประเทศผ่านทางวิทยุกระจายเสียง ดังคำกล่าวที่ว่า

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1 วันที่ 16 กรกฎาคม 2519.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 6 วันที่ 19 สิงหาคม 2519.

"...รัฐบาลน่าจะจะได้หามาตรการที่เหมาะสม จัดการให้ประภาสออกไปจากประเทศไทยเสีย ประภาสเป็นนายทหารชั้นจอมพล พวกกันรู้เรื่อง ตัวตายดีกว่าชาติตาย หากท่านประภาสจะได้ฟังวิทยุอยู่ด้วย และเสียสละตนเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมนั้น เป็นของดีที่สุจริต ท่านควรพิจารณาตัวเองออกไปจากประเทศไทยเพื่อความผาสุกของประชาชน..."¹

การเสนอข้อคิดเกี่ยวกับการกลับมาของจอมพลประภาส จารุเสถียร นี้ นอกจากนายเฉลียว นรปติ ที่ยื่นข้อคิดตามรัฐบาลและยังมีสมาชิกสภาผู้แทนคนอื่น ๆ ได้ยื่นข้อคิดความตามรัฐบาลเช่นเดียวกัน คือ ข้อคิดของนายเปรม มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ กับข้อคิดความของนายเอี่ยมศักดิ์ หลินสมบุรณ์ และคณะ โดยได้ซักถามเช่นเดียวกันกับนายเฉลียว ซึ่งกรณีนี้รัฐบาลได้ตอบข้อซักถามของสมาชิกว่า จอมพลประภาสขอเข้ามาในเมืองไทยเพราะมีโรคภัยไข้เจ็บติดตัว และขอเข้ามาต่อสู้อุคคี ซึ่งขณะนี้อยู่ในการควบคุมของทหาร และได้ให้ตำรวจสอบสวนอยู่ในขณะนี้ ซึ่งจอมพลประภาสก็ขอต่อสู้อุคคี ดังที่กล่าวไว้แล้ว²

การเสนอข้อคิดความขอให้รัฐบาลแถลงถึงมาตรการในการรักษาความสงบในกรณีที่มีจอมพล ถนอม กิตติขจร เดินทางมาอุปสมบทในประเทศไทย ในวันที่ 18 กันยายน 2519 โดยนายเฉลียว เห็นว่าอาจจะทำให้เกิดความไม่สงบขึ้น โดยขอให้รัฐบาลดำเนินการส่งจอมพลถนอมออกนอกประเทศ โดยด่วน พร้อมกับ นายเฉลียวยังได้พูดถึงกรณีที่สถานีวิทยุยานเกราะกล่าววาระตามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้คัดค้านการกลับมาของจอมพลถนอมว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และนายเฉลียวยังได้กล่าวถึงการกระทำของเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุยานเกราะซึ่งเป็นสถานีวิทยุของทหารเช่นนี้เป็นการแผ้วถางทางไปสู่การรัฐประหารและเป็นการกระตุ้นให้เกิดการแตกแยกภายในประเทศ เป็นการนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างรุนแรง ซึ่งรัฐบาลควรแก้ไขโดยด่วน อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้ตอบปัญหาที่ว่า จะพยายามนิมนต์ท่านออกนอกประเทศ โดยทันทีถ้าท่านเสร็จภารกิจแล้ว ซึ่งเป็นความประสงค์

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 6 วันที่ 19 สิงหาคม 2519.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุด 2 ครั้งที่ 6 วันที่ 19 สิงหาคม 2519.

ของรัฐบาลเช่นกัน¹ และนอกจากนั้นการยื่นญัตติของนายแคล้วในเรื่องนี้ยังเป็นการชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลของจอมพลประภาสหรือ จอมพลถนอม ที่ยังมีอิทธิพลในกลุ่มนายทหารและนักการเมือง และการเข้ามาของจอมพลถนอม ในครั้งนี้เข้าไปสู่การคัดค้านและการประท้วงจากกลุ่มต่าง ๆ จนรัฐบาลเองไม่สามารถควบคุม และรักษาความสงบได้ จนทำให้เกิดการรัฐประหารขึ้นในวันที่ 6 ตุลาคม 2519

นายแคล้ว เสนอญัตติคว่ำเรื่องการจัดซื้อเครื่องบินไอพ่น เอฟ 16 เอ 100 โดยนายแคล้วเห็นว่า การจัดซื้อในครั้งนี้ต้องใช้งบประมาณสูงมาก ประมาณ 10,000 ล้านบาท ซึ่งตนเห็นว่าไม่ควรจัดซื้อ ในขณะที่ประชาชนกำลังเดือดร้อนค่าครองชีพต่ำ และในขณะที่ขณะเดียวกัน งบประมาณของแผ่นดินขาดคลุ่ยมานานเป็นสิบ ๆ ปีแล้ว มีหนี้จะต้องชำระสูงถึง 373,113 ล้านบาท อย่างไรก็ตามการพิจารณาญัตติของนายแคล้วนั้น เนื่องจากรัฐบาลอ้างถึงความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเป็นความลับ จึงได้มีการเสนอให้ประชุมลับตามเอกสิทธิ์ของรัฐบาล² ดังนั้น ถึงแม้เวลาให้มีการพิจารณาเปิดเผยการประชุมลับนั้นต่อสภาเพื่ออนุมัติให้เปิดเผยการประชุมลับนั้น นายแคล้วได้อภิปรายว่าไม่ควรมีการปกปิดเป็นความลับแต่อย่างใด เนื่องจากญัตติที่รัฐบาลได้ตอบเพียงว่า ซื้อจากจำนวนเท่าใด มีอัตราความเร็วเฉลี่ยเท่าไร เท่านั้นเองจึงเห็นว่า ควรเปิดเผยรายงานการประชุมลับนี้ได้ เพราะข้อมูลต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ก็ได้นำไปลงข่าวหมดแล้ว อย่างไรก็ตามมติที่ประชุมไม่เปิดเผยรายงานการประชุมลับนี้³

นอกจากญัตติต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว นายแคล้วยังได้เสนอญัตติต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังเช่น เสนอญัตติคว่ำเกี่ยวกับการเกิดเหตุการณ์ที่เมืองแม่เลี้ยง อำเภอสระใคร จังหวัดลำปาง ร่วมกับนายสุธี ภูพานธุ์ เสนอญัตติคว่ำเรื่องน้ำท่วมกรุงเทพฯ

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุด 2 ครั้งที่ 12 วันที่ 23 กันยายน 2519.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ครั้งที่ 12 วันที่ 5 กรกฎาคม 2527.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ครั้งที่ 4 วันที่ 23 พฤษภาคม 2528.

ร่วมกับเพื่อนสมาชิกเสนอญัตติคว้นเพื่อให้แก้ไขระบอบรัฐธรรมนูญ บังคับ ร่วมเสนอญัตติเรื่องให้สภาผู้แทน
ราษฎร ลงมติประณามพฤติกรรมบ่อนทำลายสถาบันเป็นสภาผู้แทนราษฎร¹

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า ตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่าง
พ.ศ. 2518 - 2529 นี้ นายแคว้ว นรปติ ได้แสดงจุดยืนในด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
และได้นำเอาแนวความคิดทางสังคมนิยมมาใช้เป็นนโยบายการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ แต่อย่างไร
ก็ตาม ในการนำแนวคิดสังคมนิยมมาใช้ในนโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ แต่อย่างไร
ก็ตาม นายแคว้ว นรปติ และสมาชิกพรรคที่มีแนวความคิดสังคมนิยมยังไม่ประสบผลสำเร็จในการเลือกตั้ง
กล่าวคือ ยังเป็นสมาชิกที่มีเสียงข้างน้อยในสภาผู้แทนราษฎร จึงไม่สามารถนำนโยบายไปบริหาร
ประเทศได้ ซึ่งจะได้อีกกล่าวในบทต่อไป อย่างไรก็ตามถึงแม้จะไม่สามารถนำนโยบายของตนไปปฏิบัติ
โดยตรงได้ แต่นายแคว้วก็ยังพยายามที่จะเสนอแนวความคิดต่าง ๆ ในการทำหน้าที่ทางการเมือง
ไม่ว่าจะเสนอในแง่ของการตั้งกระทู้ถามถึงการทำงานของรัฐบาล การอภิปรายในการพิจารณา
อนุมัติร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ รวมทั้งการเสนอญัตติ เป็นต้น ซึ่งการทำหน้าที่เหล่านี้มีจุดมุ่งหมาย
ที่สำคัญ คือ การต้องการแก้ปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ของประชาชนมุ่งส่งเสริมการปกครอง
ตามระบอบประชาธิปไตย

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทน
ราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 17 ตุลาคม 2518, วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่
7 พฤศจิกายน 2518, สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 17 กรกฎาคม 2518, สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่
8 วันที่ 6 มิถุนายน 2528.

บทที่ 5

ปัญหาหรืออุปสรรคในการเสนอแนวความคิดทางการเมืองและบทบาทของนายแคว้ว นรบติ

ดั่งที่นายแคว้วได้กล่าวอยู่เสมอว่า การเข้าสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็เพื่อต้องการหรือช่วยเหลือให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ช่วยเหลือประชาชนในสังคมระดับล่างให้พ้นจากความยากจน พ้นจากความเหลื่อมล้ำในสังคม ต้องการให้ประชาชนมีความเท่าเทียมกัน ดังคำกล่าวของนายแคว้วที่ว่า "ผมยังไม่พอใจ การทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตนเอง เพราะความกลัวมันจะทำให้บ้านเมืองเราเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีหลักประกันชีวิตยังไม่เป็นจริง... ไม่ได้ทำอะไรเลย ทำอะไรก็ไม่สำเร็จ คิดอะไรก็ไม่สำเร็จที่จะทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดีมันยังไม่ได้จริงๆ"¹

ซึ่งตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ พ.ศ. 2495 จนถึง พ.ศ. 2529 นั้น นายแคว้ว ได้ทำหน้าที่ที่สำคัญทั้งในทางนิติบัญญัติไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาเพื่ออนุมัติร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ทั้งที่เสนอเข้าสู่การพิจารณาโดยรัฐบาลหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล โดยนายแคว้วจะพยายามพิจารณาคำด้วยความรอบคอบ ซึ่งมีทั้งสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติที่เห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและในทางตรงข้ามถ้าเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติใดจะกระทบกระเทือนต่อประชาชนโดยตรง นายแคว้วก็จะอภิปรายและคัดค้านร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นถึงแม้จะไม่สามารถกระทำได้สำเร็จก็ตาม นอกจากนี้การทำหน้าที่ในการควบคุมการทำงานของฝ่ายรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติต่าง ๆ เพื่อให้

¹"เปิดอกสามศอก แคว้ว นรบติ คนดีแห่งแก่นนคร". มติชนสุดสัปดาห์. 7(324) : พิเศษ 2 - 6 ; 16 พฤศจิกายน 2529. "ตอนที่น้ำจะสลายจะแต่ก็ไม่สลายหรอกครับ" ตะวันออกปริทัศน์. 1(22) : 55 ; 19 - 26 สิงหาคม 2520. และ บันทึกการเมืองไทย. 2530. หน้า 327.

รัฐบาลนำไปพิจารณา การอภิปรายในกรณีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายในการแถลงนโยบายของรัฐบาล การเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไว้วางใจรัฐมนตรีเหล่านี้ ถึงแม้จะไม่สามารถควบคุมการทำงานของรัฐบาลได้มากนัก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกฝ่ายค้านของนายแคว้ว ตลอดเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จได้เท่าที่ควร ดังนั้นการศึกษาถึงสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้การทำหน้าที่ตามแนวคิดหรือความต้องการของนายแคว้ว นรปติ ในที่นี้จะทำให้เข้าใจบทบาททางการเมืองของนายแคว้วได้มากขึ้น ซึ่งพอแยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ได้คือ

1. การรับแนวความคิดสังคมนิยม

การเสนอแนวความคิดเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมของนายแคว้ว นรปติ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น อาจกล่าวได้ว่าไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ถึงแม้ว่านายแคว้วจะได้พยายามต่อสู้ในการเสนอแนวความคิดต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ไม่ว่าจะเสนอผ่านทาง การลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินหรือการแสดงความคิดเห็นผ่านการทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ปัญหาหรืออุปสรรคที่สำคัญในการเสนอความคิดเห็นของนายแคว้ว นรปติ ตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ การรับแนวความคิดสังคมนิยม

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าการเกิดแนวความคิดทางการเมืองแบบสังคมนิยมในไทย เริ่มต้นขึ้นเมื่อหลวงประดิษฐมนูธรรม (นายปรีดี พนมยงค์) ได้เสนอเค้าโครงเศรษฐกิจขึ้น ทำให้ถูกรัฐบาลในสมัยนั้นกล่าวหาว่าเป็นเค้าโครงเศรษฐกิจของลัทธิคอมมิวนิสต์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแตกแยกระหว่าง จอมพล ป.พิบูลสงคราม และนายปรีดี พนมยงค์ จนเป็นเหตุให้มีการกวาดล้างนักการเมืองที่สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ และมีแนวความคิดสังคมนิยม¹ ดังนั้น

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศระหว่าง พ.ศ. 2481 - 2492. 2532.

เมื่อนายแคล้วได้แสดงเจตนาสมัครใจในการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการนำเอาระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมาใช้ เช่นกัน ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญในการเลือกตั้ง หรือนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม พยายามโจมตีหรือกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์

นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐเองได้กล่าวโจมตีนโยบายต่าง ๆ ของนายแคล้ว ตลอดเวลาโดยใช้สื่อของรัฐ เช่น สถานีวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุยานเกราะ โจมตีกล่าวหาว่า นายแคล้ว นรปติ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีแนวคิดแบบสังคมนิยมเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งจากกรณีดังกล่าวนี้ นายแคล้วได้พยายามชี้แจงและอภิปรายคัดค้าน ข้อกล่าวหาเหล่านั้นอยู่เสมอ

ดังจะเห็นได้จากกรณีที่นายแคล้ว อภิปรายคัดค้านการเสนอร่างพระราชบัญญัติการไฟฟ้า ยันฮี (เขื่อนภูมิพล) ซึ่งนายแคล้ว ไม่เห็นด้วยที่รัฐบาลกู้เงินมาในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 โดย นายแคล้วเห็นว่า ควรกู้จากแหล่งอื่น ๆ อย่างเช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือโซเวียต รัสเซีย ที่จะให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4 ซึ่งรัฐบาลได้ชี้แจงและกล่าวหาจนถึงกลุ่มที่สนับสนุน ให้กู้เงินจากสาธารณรัฐประชาชนจีนนี้ว่าเป็นพวกที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์¹

กรณีที่นายแคล้วร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 68 คน เสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป ใน พ.ศ. 2500 ซึ่งนายแคล้วได้พยายามหักท้วงและอภิปรายเพื่อต้องการให้รัฐบาลเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศจากการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ให้มีความสัมพันธ์กับทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่ปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตยหรือฝ่ายคอมมิวนิสต์ และได้กล่าวย้ำว่า รัฐบาลไม่ควรกล่าวหาว่า พวกฝ่ายค้านเป็นคอมมิวนิสต์ นอกจากนี้ในการอภิปรายครั้งนี้ นายसानเท่ สายสว่าง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท 2 ได้กล่าวว่า นโยบายของพรรคเศรษฐกิจ ซึ่งมีนโยบายสังคมนิยมนี้เป็นพรรคที่ต้องการล้มล้างนายทุน เหมือนพวกคอมมิวนิสต์ทำให้นายเทพ โชติชูชีพ หัวหน้าพรรค ประท้วงเพื่อให้ถอนคำพูด แต่ประธานสภาฯ ขอร้องให้นั่งลง และให้นายเทพอดทน ซึ่งนายเทพ โชติชูชีพ ไม่ยอมเพราะเห็นว่าทำให้พรรคและสมาชิกของพรรคเสียหาย อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้มีการ

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 12 วันที่ 5 กันยายน 2500.

ดอนคาพูด แม้แต่พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ เองก็ว่านายसानนท์ สายสว่าง พูดไม่ผิด พร้อมกับกล่าวว่าตนนายเทพเองถ้าไม่ได้เป็นคอมมิวนิสต์ก็ต้องอดทน และเห็นว่าสมาชิกทุกคนมีสิทธิ์ที่จะพูดและชี้แจงได้¹ หรือกรณีที่มีการวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนต่าง ๆ รวมทั้งฝ่ายทหารภายหลังการเลือกตั้ง 26 มกราคม 2518 ที่ไม่เห็นด้วยที่พรรคแนวร่วมสังคมนิยมจะร่วมรัฐบาลเนื่องจากเห็นว่า จะนำไปสู่การปกครองตามระบอบคอมมิวนิสต์รวมทั้งเห็นว่าอาจทำให้เกิดการรัฐประหารได้ ซึ่งจากการวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวนี้อาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นายเฉลว นรปติ และสมาชิกพรรคแนวร่วมสังคมนิยมได้ออกแถลงการณ์ไม่ร่วมกับพรรคประชาธิปไตยจัดตั้งรัฐบาลและแสดงจุดยืนในนโยบายของพรรค²

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การมีแนวความคิดสังคมนิยมนี้ จึงเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการที่จะเสนอความเห็นใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอแนวนโยบายของพรรคหรือการหาสมาชิกเข้าพรรค การแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้มาซึ่งระบบ เศรษฐกิจสังคมนิยมมากเกินไปก็อาจทำให้มีความผิดตามกฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์ได้ เพราะตามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองแล้ว มักจะรวมแนวความคิดสังคมนิยมกับคอมมิวนิสต์เข้าด้วยกัน นั่นคือ สังคมนิยมคือคอมมิวนิสต์นั่นเอง

2. กฎหมายป้องกันคอมมิวนิสต์และประกาศคณะปฏิวัติ

การที่รัฐบาลมีนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ลึกลับคล่อง ประเทศที่ปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์มีมากขึ้น ประกอบกับปี พ.ศ. 2492 รัฐบาลสาธารณรัฐจีนพ่ายแพ้แก่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ ทำให้ประเทศที่ปกครองตามระบอบเสรีประชาธิปไตยต่างพยายามที่จะหาทางป้องกันการเผยแพร่ของลัทธิคอมมิวนิสต์ ไทยก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ ดังนั้น ภายหลังจากการเลือกตั้ง ใน พ.ศ. 2495 แล้ว รัฐบาลจอมพล

¹ คุรายละ เอียต เพิ่ม เต็มใน สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนัฯ 2 ครั้งที่ 10 วันที่ 29 สิงหาคม 2500.

² กรมศิลปากร. เอกสารชุดประมงข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป1/2518/5.
ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช จัดตั้งรัฐบาล.

ป. พิบูลสงคราม ได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 ขึ้น¹ ซึ่งมีผลกระทบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยเฉพาะกลุ่มที่มีแนวความคิดสังคมนิยมซึ่งมีนายเฉลียว นรปติ รวบรวมอยู่ด้วย รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม เห็นว่าพฤติกรรมของผู้ที่มีความเห็นไม่ตรงกับรัฐบาล เป็นพฤติกรรมของผู้ที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์²

พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการจับกุม สืบสวนผู้ต้องสงสัยว่ามีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์อย่างมากมาย กฎหมายฉบับนี้กลายเป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการกำจัดนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม ไม่ว่าจะ เป็นใน สภาผู้แทนราษฎรหรือนอกสภา กล่าวคือ ในสภาผู้แทนราษฎรรัฐบาลนำเอาคอมมิวนิสต์เป็นข้ออ้างในการปฏิเสธร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกฝ่ายค้าน เช่น ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติ การพิมพ์ที่เสนอโดยนายเฉลียว ใน พ.ศ. 2495 ซึ่ง พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ให้เหตุผลในการ นำเห็นด้วยว่า

... ขณะนี้ภัยคอมมิวนิสต์กำลังสืบคลาน ซึ่งคอมมิวนิสต์มีจุดมุ่งหมายจะทำลายศีลธรรมอันดี ของประชาชน เพื่อชัยชนะขั้นสุดท้าย ฉะนั้นพระราชบัญญัตินี้จำเป็นต้องอยู่ต่อไป การเซนเซอร์ เป็นการสกัดกั้นอย่างมีเหตุผล ไม่ได้ยึด ไม่ได้สั่งปิดโรงพิมพ์ เป็นวิธีควบคุมไม่ให้หนังสือพิมพ์

¹ เดิมไทยได้ตราพระราชบัญญัติคอมมิวนิสต์ขึ้นใน พ.ศ. 2476 และใน พ.ศ. 2478 แก้ไขเพิ่มเติมให้มีโทษสูงขึ้น แต่ภายหลังสงครามโลกสิ้นสุดลงใน พ.ศ. 2489 ไทยได้ยกเลิก พระราชบัญญัติว่าด้วยคอมมิวนิสต์ เพื่อสมัครเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติและเพื่อเอาใจ สหภาพโซเวียตซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจฝ่ายคอมมิวนิสต์และมีสิทธิยับยั้งการสมัครเป็นสมาชิก ของประเทศต่าง ๆ ได้ คุรายละเอียดยกเพิ่มเติมใน ถานินทร์ กรัยวิเชียร, การใช้กฎหมาย ป้องกันคอมมิวนิสต์. 2516. หน้า 229 - 250.

² พทธิพิทย์ ไอลุธิยะกุลกิจ, รัฐสภาไทย : ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการควบคุม รัฐบาลระหว่าง พ.ศ. 2491 - 2500. 2533. หน้า 183.

เสนอข่าวบิดเบือนความจริงอย่างเบาที่สุด จำเป็นต้องมีพระราชบัญญัตินี้อยู่ เพื่อป้องกันมิให้
ศีลธรรมของประชาชนเสื่อม อันจะเป็นจุดโจมตีของสตาลินที่เคยกล่าวไว้...¹

หรือเมื่อรัฐบาลถูกฝ่ายค้านวิพากษ์วิจารณ์หรือคัดค้านร่างพระราชบัญญัติที่รัฐบาลเสนอ
รัฐบาลก็มักจะใช้วิธีกล่าวหาว่าสมาชิกผู้นั้น เป็นผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์หรือมีการกระทำอันเป็น
คอมมิวนิสต์ ดังเช่นในกรณีที่นายเทพ โชคินชิต คัดค้านการเสนอร่างพระราชบัญญัติ ข้าราชการ
พลเรือน ซึ่งรัฐบาลเสนอเข้าสู่สภาอย่างรีบด่วน พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ กล่าวว่า

...ข้าพเจ้าก็รู้สึกว่ คำที่ท่านว่าดำเนินการในระบอบประชาธิปไตยนั้น ข้าพเจ้า
ไม่เข้าใจ เพราะตลอดระยะเวลาที่ท่านก็ชี้ขึ้นเชิงเล่ห์เหลี่ยมทางการเมืองปลุกปั่นให้
ราษฎรกระด้างกระเดื่องต่อรัฐบาล ข้าพเจ้าก็มีหลักฐานว่าคุณเทพนี่เป็นหัวหน้าฝ่ายค้าน
ได้พยายามบ่อนทำลายรัฐบาลอย่างโน้นอย่างนี้ ระวางผมจะเตือน...ข้าพเจ้าทราบว่าเป็นที่
ประชุมสภาผู้แทนส่งพระราชบัญญัติ ไปถึงมือท่าน ท่านก็เริ่มรวมหัวที่เดียว...คุณอาจจะ
อยู่กับพวกกระบวนกรเวี้ยคมิหนั อะไรต่าง ๆ เหล่านั้น ขอเตือนให้ทราบเสียด้วย...²

ซึ่งจะเห็นได้ว่า รัฐบาลพยายามที่จะกล่าวหาฝ่ายค้านตลอดเวลา รวมทั้งใช้วิธีการข่มขู่
ฝ่ายค้านไม่ให้เห็นความคิดเห็นมากนัก ซึ่งนายแคว้วก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ถูกรัฐบาลข่มขู่โดยตรงใน
สภาผู้แทนราษฎร ทำให้นายแคว้วต้องคอยระวังตัว ดังเช่นครั้งที่มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ยศทหาร (ฉบับที่...) พ.ศ..... ซึ่งมีสาระสำคัญว่า นายทหารที่มียศจอมพลไม่ว่าจะเป็นจอมพล
เรือ จอมพลอากาศ หรือจอมพลทัพบก ให้รับราชการทหารอยู่จนตลอดชีวิต นายแคว้ว นรปติ

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สำนั 2
ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 11 กันยายน 2495.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ
ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 23 มกราคม 2497.

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่นได้อภิปรายไว้ตอนหนึ่งว่า "จอมพลก็เป็นคนธรรมดาที่ผิดพลาดได้ ถ้าไม่ให้พวกจอมพลอยู่ในระเบียบวินัยภายใต้บังคับแห่งกฎหมายก็เท่ากับทำให้คนเป็นแนวค้ำหน้าให้หมาเป็นคน" คำอภิปรายนี้ทำให้พลเอกสฤษดิ์ โกรธมาก ลุกขึ้นมาข่มขู่ว่า "ท่านผู้เป็นประธานถ้าหากคนของข้าพเจ้าไปฆ่าหรือทำร้ายคน ๆ นี้ข้าพเจ้าไม่รับรอง"¹ คำพูดดังกล่าวสร้างความหวุ่นวิตกให้กับสมาชิกฝ่ายค้านมาก แต่เหตุการณ์ก็คลี่คลายดีขึ้นเมื่อประธานสภาได้ไกล่เกลี่ยโดยให้นายเฉลียวคนาคพูด²

นอกจากนั้น กรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านรัฐบาลไม่ว่าจะเป็น นายเตียง ศิริขันธ์ นายพร มลิตทอง หรือนายอารีย์ ลีวีระ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นผู้ที่ตำรวจกล่าวหาว่านิยมนำหลักฐานลับๆ ไปและพบว่า ถูกฆาตกรรมอย่างทารุณนั้น เป็นเหตุให้สมาชิกฝ่ายค้านเกิดความหวาดเกรงทางอ้อมและไม่กล้าที่จะคัดค้านหรือข่มขู่ในการตรวจสอบหรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลมากนัก เพราะเกรงว่าตนเองจะเป็นรายต่อไปที่จะถูกเก็บเงินหรือเก็บตายนี่ได้ ซึ่งก็ทำให้นายเฉลียวพยายามชักถามรัฐบาลถึงการป้องกันของรัฐบาลไม่ให้เกิดเหตุการณ์เหล่านี้ อีกดังคำกล่าวที่ว่า

...ในเรื่องหลักประกันสวัสดิภาพของประชาชน เท่าที่ท่านรัฐมนตรีให้ไว้ให้แบ่งออกได้เป็นหลายฝ่าย ประชาชนที่อยู่พวกวงในก็ดี ประชาชนพวกวงนอกก็ดี ประชาชนที่คัดค้านแต่หิตีเตียนตามนิสัยแห่งระบอบประชาธิปไตยก็ดี ขอเรียนถามว่าหลักประกันแห่งสวัสดิภาพที่ท่านรัฐมนตรีจะอำนวยความสะดวกไว้ จะให้แก่ทุกฝ่ายหรือไม่ เพราะว่าบุคคลจากพวกเรานี้รู้จักหวาดผวามในสวัสดิภาพของตน...³

¹สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2497.

²แหล่งเดิม.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 2 สิงหาคม 2496.

นอกจากการใช้วิธีข่มขู่หรือกล่าวหาโดยชักจูงหมายคอมมิวนิสต์เป็นข้ออ้างในสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนอกวุฒิสภาโดยชักจูงหมายว่าด้วยคอมมิวนิสต์นี้ก็มีค่อนมาแล้วโดยตรงด้วยดังเช่น ภายหลังที่มีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 ขึ้น สมาชิกฝ่ายค้าน โดยเฉพาะนายเทพ โชติสุขิต ได้รวบรวมสมาชิกฝ่ายค้านจัดตั้งพรรคเศรษฐกิจขึ้น โดยมีนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม มีนโยบายต่างประเทศ ที่เน้นความสัมพันธ์กับทุกประเทศ โดยนำเอาหลักการเมืองเป็นเครื่องวินิจฉัยนั้น ทำให้ทางสถาบันการต่างประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่งโทรเลขเชิญสมาชิกพรรคเศรษฐกิจไปเยือนจีน ใน พ.ศ. 2499 ซึ่งจากการปรึกษากันที่ประชุมพรรคเห็นว่า ควรไปเยือนเพื่อแสดงจุดยืนในนโยบายของพรรคโดยมีนายเทพ โชติสุขิต เป็นหัวหน้าคณะ และมีนายแคล้ว นรปติ พร้อมด้วยพ่อค้า ประชาชน นักหนังสือพิมพ์ รวม 12 คน และเมื่อกลับมาถูกจับกุมในข้อหาเป็นกบฏภายในภายนอกราชอาณาจักรและมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์¹

ใน พ.ศ. 2501 ภายหลังการรัฐประหาร 20 ตุลาคม ซึ่งนำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พร้อมกับสั่งจับกุมผู้ต้องสงสัยว่านิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือเคยไปเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และกลุ่มที่เคยไปประชุมแอฟโฟร-เอเชียัน โดยเห็นว่า มีความผิดตามกฎหมายป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์² ซึ่งนายแคล้ว นรปติ ถูกตั้งข้อหาในคดีแนวร่วมสังคมนิยม ซึ่งมีนายเทพ โชติสุขิต เป็นจำเลยที่ 1 นายแคล้ว เป็นจำเลยที่ 2 นายพรชัย แสงซัจจ เป็นจำเลยที่ 3 และนายเปลื้องวรรณศรี เป็นจำเลยที่ 4 อย่างไรก็ตามการฟ้องเพื่อดำเนินคดีดังกล่าว เพิ่งยื่นฟ้องใน พ.ศ. 2505 ทั้ง ๆ ที่จับกุมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501³

¹ คุรายละเอียดยเพิ่มเติมใน แคล้ว นรปติ, เยี่ยมปักกิ่ง, 2500, และกรมศิลปากร, เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ, ก/ป 7/2499/บ 10.6, กบฏทัศนจักรจีนแดง ชุดที่ 2.

² ถูกจับกุมเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2501.

³ คดีหมายเลขดำที่ ก.297/2505 คุรายละเอียดยเพิ่มเติมได้ใน ทองใบ ทองเปาด์, คอมมิวนิสต์ลาดยาว, 2517, หน้า 348 - 382.

นอกจากนั้นการประกาศกฏอัยการศึก รวมทั้งประกาศคณะปฏิวัติบางฉบับนั้นก็ เป็นปัญหาทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ดังเช่น การรัฐประหาร 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 คณะรัฐประหารได้ประกาศใช้กฏอัยการศึกทั่วประเทศพร้อมกับประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 13 ขึ้น โดยมีสาระสำคัญ คือ

1. ห้ามมิให้มีการมั่วสุมประชุมกันทางการเมือง ณ ที่ใด ๆ มีจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป
2. ห้ามบรรดาการออกหนังสือเป็นข่าวคราวซึ่งทางราชการเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกในสมัยนั้น หรือห้ามมิให้มีการออกหนังสือเป็นข่าวคราวไม่ว่าอย่างใดก่อนที่เจ้าหน้าที่จะได้ตรวจและมีคำสั่งอนุญาตแล้วว่าให้ออกได้
3. ห้ามมิให้พลเมืองสัญจรไปมาในทางหลวง ซึ่งเจ้าหน้าที่เห็นว่า เป็นการจำเป็นแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลายแห่ง
4. ห้ามมิให้พลเมืองใช้ศาสตราอาวุธบางอย่างซึ่งทางราชการทหารเห็นว่า เป็นการขัดกับการรักษาความสงบเรียบร้อย

นอกจากนั้นเมื่อมีการประกาศใช้กฏอัยการศึก ทหารยังมีอำนาจเหนือพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น มีอำนาจที่จะตรวจค้นบุคคลใดบุคคลหนึ่งในเวลาใดที่ไหน เมื่อไรก็ได้ เป็นต้น ซึ่งการประกาศใช้กฏอัยการศึกศึกษาพร้อมกับประกาศคณะปฏิวัตินี้ เป็นปัญหาต่อการแสดงบทบาททางการเมืองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำหน้าที่ทางการเมืองนอกสภา ถ้ายังไม่ได้ประกาศยกเลิกการใช้กฏอัยการศึกในจังหวัดต่าง ๆ ดังเช่น การจับกุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไปสัมภาษณ์เกี่ยวกับการเมืองการปกครองที่จังหวัดร้อยเอ็ด ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 จำนวน 16 คน¹ ในความผิดที่ห้ามมิให้มีการมั่วสุมประชุมกันทางการเมือง

¹ดูรายละเอียดเพิ่มเติม สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2514.

เนื่องจากจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระหว่างการประกาศใช้กฎอัยการศึก จึงไม่สามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้¹

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า การที่นายแคว้ว นรปติ รับแนวความคิดสังคมนิยม ทำให้ถูกกล่าวหาว่ามีความผิดฝ่าฝืนในลักษณะอันผิดประเพณีประกอบกับการตราพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์และการประกาศกฎอัยการศึกและการประกาศคณะปฏิวัติ ทำให้เป็นปัญหาต่อการดำเนินการทางการเมืองเป็นอย่างมาก ซึ่งตลอดระยะเวลาในการทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายแคว้วได้พยายามอภิปรายชี้แจงข้อกล่าวหาดังกล่าวในสภาผู้แทนราษฎร หรือในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งซึ่งกล่าวมาแล้ว นอกจากนี้นายแคว้วยังได้พยายามแก้ข้อกล่าวหาโดยการฟ้องศาลในข้อหาหมิ่นประมาทดังเช่น กรณีนายชานาญ พงณา ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์กล่าวว่า นายแคว้ว นรปติ ร่วมกับนักการเมืองและนักศึกษาฝ่ายซ้ายที่ลี้ภัยอยู่ในประเทศลาว จัดตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นเพื่อวางแผนภาคอีสานไปรวมกับลาว ตั้งเป็นสาธารณรัฐประชาชนลาวสยามจึงทำให้ นายแคว้ว เป็นโจทก์ฟ้องนายชานาญ พงณา เป็นจำเลยในความผิดฐานหมิ่นประมาทขึ้น²

¹การประกาศใช้กฎอัยการศึกและประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 13 ซึ่งประกาศใช้เมื่อเกิดรัฐประหาร 20 ตุลาคม 2501 นั้น จนถึงปี พ.ศ. 2514 มีการยกเลิกกฎอัยการศึกเฉพาะในจังหวัดพระนครและธนบุรีเท่านั้น ส่วนจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศยังไม่ได้ยกเลิก ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน กรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป1/2514/6. ส.ส. และพรรคการเมือง : กรณี ส.ส. ท้าผิดกฎอัยการศึกโดยนักชุมนุมทางการเมืองที่จังหวัดร้อยเอ็ด และ ก/ป2/2514/5. จอมพลถนอม กิตติขจร ปฏิวัติ 17 พฤศจิกายน 2514 : การประกาศใช้กฎอัยการศึก.

²ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน กรมศิลปากร. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป3/2520/23. แคว้ว นรปติ อัดคิ้วหน้าพรรคแนวร่วมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย และ ส.ส. จังหวัดขอนแก่น.

3. การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านตลอดระยะเวลาของนายแคว้ว นรปติ

ตลอดระยะเวลาที่นายแคว้ว นรปติ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นจะทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายค้านเรื่อยมา จึงทำให้ไม่สามารถผลักดันร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เสนอโดยฝ่ายค้านมากนัก รวมทั้งที่เสนอโดยนายแคว้ว นรปติด้วย หรือไม่สามารถคัดค้านร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยฝ่ายรัฐบาลที่เห็นว่ามีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับภาษีอากร พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการค้าอันเป็นคอมมิวนิสต์ เป็นต้น เนื่องจากว่า สมาชิกฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลซึ่งเป็นเสียงส่วนมากสนับสนุนอย่างเต็มที่ และในขณะเดียวกัน เมื่อสมาชิกฝ่ายค้านเสนอญัตติหรือเสนอร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ เข้าสู่การพิจารณา ก็มักจะไม่ผ่านการพิจารณาอนุมัติของสภาหรือบางครั้งรัฐบาลก็เพียงแค่รับไปพิจารณาก่อนรับหลักการเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วงแรก คือ ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2514 นั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านเสนอญัตติ เสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่การพิจารณา และเมื่อประธานสภาให้สมาชิกฝ่ายค้านอภิปรายได้ประมาณ 4 - 5 คนแล้ว สมาชิกฝ่ายรัฐบาลมักจะเสนอให้ปิดอภิปราย หรือให้ยกเรื่องอื่นขึ้นพิจารณา ซึ่งนายแคว้วเองมักจะอภิปรายเพื่อเป็นการประท้วงหรือยกประเด็นต่าง ๆ ที่เห็นว่ายังไม่ได้พูดถึงก่อนที่จะขอเปิดอภิปรายต่อไปซึ่งก็เป็นที่น่าทึ่งกันว่าไม่สามารถเปิดอภิปรายต่อไปได้เนื่องจากสมาชิกฝ่ายค้านมีจำนวนน้อยมากนั่นเอง เช่น ในช่วง พ.ศ. 2495 - 2500 รัฐสภาในสมัยนี้เป็นแบบสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎรแต่มีสมาชิก 2 ประเภท คือ สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง จำนวน 123 คน และสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้ง 123 คน โดยเฉพาะสมาชิกที่มาจากการแต่งตั้งหรือเรียกโดยทั่วไปว่า สมาชิกประเภท 2 ที่มาจากการแต่งตั้งนั้นส่วนใหญ่เป็นทหาร และมีความสัมพันธ์อันดีต่อรัฐบาลและคณะรัฐประหาร ส่วนสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งหรือสมาชิกประเภทที่ 1 นั้น เป็นฝ่ายสนับสนุนรัฐบาล 85 คน เป็นฝ่ายค้าน 29 คน และประเภทอิสระอีก 9 คน นอกจากนั้น สมาชิกประเภทที่ 1 นี้ ยังได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลให้เป็นคณะอนุกรรมการนิติบัญญัติ ประจํากระทรวงต่าง ๆ อีกจำนวน 111 คน รวมทั้งมีเงินเดือนให้อีกคนละ 2,000 บาท ต่อเดือน นอกเหนือไปจากเงินเดือนประจำตำแหน่งในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งได้รับ

แจกรถยนต์แลนซ์โรเวอร์ให้อีก จึงทำให้เหลือสมาชิกที่เป็นฝ่ายค้านจริง ๆ ไม่ถึง 20 คน¹ จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 246 คน ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่สมาชิกฝ่ายค้านจะสามารถผ่านร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ได้ และถึงแม้มีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 จะทำให้สมาชิกฝ่ายค้านรวมตัวกันได้ชัดเจนขึ้น แต่ก็ยังเป็นเสียงส่วนน้อยอยู่นั่นเอง ซึ่งนายแคว้ว ได้พยายามเรียกร้องให้รัฐสภาทำหน้าที่เป็นสถาบันนิติบัญญัติอย่างแท้จริง ดังเช่นคำกล่าวของนายแคว้ว ในการพิจารณาพระราชบัญญัติเงินคงคลัง ใน พ.ศ. 2495 ที่ไม่เห็นด้วยในการที่ให้อำนาจรัฐบาลหักค่าใช้จ่ายเงินได้ไปใช้จ่ายในบางกรณี โดยไม่ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายไว้ว่า

...เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว สภาที่ไม่มีโอกาสที่จะควบคุมได้รู้ เห็นในกิจการใช้จ่ายซึ่งรัฐบาลได้กระทำไปเมื่อเป็นเช่นนั้น สภานิติบัญญัตินี้ ข้าพเจ้าว่ามีข้อความสำคัญข้อหนึ่งก็คือ มีหน้าที่ในการควบคุมการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลไม่ให้ใช้จ่ายไปโดยสุรุ่ยสุร่ายไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน...สภานี้ก็ไม่มีอำนาจที่จะควบคุมรัฐบาลได้ สภานี้จะมีความหมายอะไรนอกจากเป็นเจวีคอย่างหนึ่ง...สภานี้จะไม่ความหมายเลย...²

หรือคำกล่าวของนายแคว้วที่ว่า "สภานี้ไม่ใช่โรงงานออกกฎหมาย ไม่ใช่โรงงานผลิตกฎหมาย กฎหมายทุก ๆ ฉบับที่จะผ่านจากสภานี้ เราจะต้องใช้สมองใช้ความคิดใช้สติปัญญาเปรียบเทียบ...สภานี้ทำอะไร ทำอะไรไม่ได้เลย นอกจากจะยกมือไม่เห็นชอบหรือคัดค้านหรือเสนอลงมติเท่านั้น...³

¹พรทิวย์ ไอสริยะกุลกิจ. รัฐสภาไทย : ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการควบคุมรัฐบาลระหว่าง พ.ศ. 2491 - 2500. 2533. หน้า 173 - 174.

²สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 20 พฤศจิกายน 2495.

³สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 18 ธันวาคม 2495.

นอกจากนี้ในระหว่าง พ.ศ. 2512 - 2529 ถึงแม้ว่ารัฐสภาจะเป็นระบบสองสภา คือ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา แต่สมาชิกฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลก็ยังมีจำนวนมากอยู่ เช่นเดิม ถึงแม้ว่า ฝ่ายค้านจะสามารถตั้งสมาชิกฝ่ายรัฐบาลมาร่วมในการเสนอญัตติเปิดอภิปรายต่าง ๆ ได้ หรือ ร่วมมือคัดค้านร่างพระราชบัญญัติที่เห็นว่า อาจทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน จนเป็นเหตุ ให้รัฐบาลต้องยุบสภาผู้แทนราษฎร เช่นในกรณี การพิจารณาอนุมัติพระราชกำหนดต่าง ๆ ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2529 ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ก็ เป็นเพียงส่วนน้อยที่ฝ่ายค้านสามารถควบคุมการทำงานของฝ่ายรัฐบาลได้ ดังรายละเอียดจำนวนร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่นายแคว้วพิจารณา ซึ่งส่วนใหญ่แล้วที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับนายแคว้ว นรปติ ในตาราง 9 - 10

ตาราง 9 จำนวนร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่นายเฉลียว นรปติ ได้อภิปรายในการพิจารณาอนุมัติ
ในสภาผู้แทนราษฎรที่เสนอโดยรัฐบาล ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2529

พ.ศ.	พิจารณาครั้งที่ 1			พิจารณาครั้งที่ 2		หมายเหตุ
	อภิปราย เห็นด้วย (ฉบับ)	อภิปราย ไม่เห็นด้วย	มติที่ประชุม รับหลักการ	ขอแปรญัตติ	มติที่ประชุม เห็นด้วย	
2495	2	8	10	3	-	
2496	-	5	5	3	-	
2497	-	10	10	5	-	
2498	-	7	7	-	-	
2499	3	3	6	1	-	
2500	-	1	1	1	-	
2501	-	1	1	-	-	
2512	-	4	4	2	-	
2513	3	2	5	3	1	
2514	3	-	3	2	-	
2518	5	1	6	3	1	
2519	5	3	8	7	-	
2526	-	4	4	2	-	
2527	-	4	4	4	2	
2528	1	2	2	3	-	
2529	-	1	-	-	-	
รวม	22	56	76	39	4	

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2529.

จากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เสนอโดย
รัฐบาลนั้น ส่วนใหญ่ผ่านแล้วจะอภิปรายคัดค้านแต่ก็มีบางส่วนของที่อภิปรายเห็นด้วยและจะสังเกตเห็นว่า
ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยฝ่ายรัฐบาลนั้นที่ประชุมมีมติรับหลักการทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการ
อภิปรายของนายแคว้วไม่สำเร็จเท่าที่ควร

ตาราง 10 จำนวนร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่นายแคว้ว นรปดี ได้อภิปรายในการพิจารณาอนุมัติ
ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2529

พ.ศ.	พิจารณาวาระที่ 1			พิจารณาวาระที่ 2		หมายเหตุ
	อภิปราย เห็นด้วย (ฉบับ)	อภิปราย ไม่เห็นด้วย	มติที่ประชุม รับหลักการ	ขอแปรญัตติ	มติที่ประชุม เห็นด้วย	
2495	1	-	-	-	-	
2496	2	-	-	-	-	
2497	-	-	-	-	-	
2498	1	-	-	-	-	
2499	-	-	-	-	-	
2500	-	-	-	-	-	
2501	-	-	-	-	-	
2512	2	-	2	1	-	
2513	-	-	-	1	1	
2514	1	-	-	-	-	
2518	4	-	-	-	-	
2519	-	-	-	-	-	

ตาราง 10 (ต่อ)

พ.ศ.	พิจารณาครั้งที่ 1			พิจารณาครั้งที่ 2		หมายเหตุ
	อภิปราย เห็นด้วย (ฉบับ)	อภิปราย ไม่เห็นด้วย	มติที่ประชุม รับหลักการ	ขอแปรญัตติ	มติที่ประชุม เห็นด้วย	
2526	1	1	-	-	-	
2527	-	-	-	-	-	
2528	-	-	-	-	-	
2529	1	-	-	-	-	
รวม	13	1	2	2	1	

ที่มา : รวบรวมจากสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2529.

จากตารางจะเห็นว่า การอภิปรายเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของนายเกล้า นรปติ นั้น ถึงแม้จะอภิปรายเห็นด้วยถึง 13 ฉบับ แต่มติที่ประชุมก็เห็นด้วยกับนายเกล้า เพียง 2 ฉบับเท่านั้น และในชั้นแปรญัตติ ซึ่งนายเกล้าได้ขอแปรญัตติ 2 ฉบับ มีมติที่ประชุมเห็นด้วย 1 ฉบับ

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและทำหน้าที่ในการเป็นสมาชิกฝ่ายค้านนั้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การทำหน้าที่ทางการเมืองไม่ประสบผลสำเร็จดังที่ตั้งใจ

4. การเกิดการรัฐประหาร

ดังที่กล่าวมาแล้วการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 นั้น เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาบริหารทางการเมืองระดับประเทศโดยผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่การเกิดการรัฐประหาร หรือการล้มล้างกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจน การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องหยุดชะงักไปด้วย ซึ่งตลอดระยะเวลาที่นายแคว้ว ทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนายแคว้วจะมีแนวความคิดทางสังคมนิยมและการเป็นสมาชิกฝ่ายค้านมาโดยตลอดนั้น ทำให้การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การเกิดการรัฐประหารก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถแสดงบทบาททางการเมืองได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ

ภายหลังจากการเลือกตั้ง พ.ศ. 2495 จนถึง พ.ศ. 2529 นั้น ไทยเกิดรัฐประหารเพื่อล้มล้างรัฐบาลจนสำเร็จ 6 ครั้ง กล่าวคือ

รัฐประหาร 16 กันยายน พ.ศ. 2500 นำโดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม เนื่องจากภายหลังจากการเลือกตั้ง 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2500 มีการวิพากษ์วิจารณ์การเลือกตั้งครั้งนี้มากกว่าเป็นไปโดยไม่สุจริต ทำให้มีการคัดค้านกันมากขึ้นนำไปสู่การเดินขบวนประท้วงของนิสิต นักศึกษา และประชาชน ทำให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ยึดอำนาจรัฐบาล พร้อมกับประกาศให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง อย่างไรก็ตามการรัฐประหารครั้งนี้ คณะรัฐประหารได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งขึ้น ภายใน 90 วัน โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500

รัฐประหาร 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 เนื่องจากรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ในขณะนั้นไม่สามารถควบคุมสมาชิกฝ่ายรัฐบาลได้ เกิดการขัดแย้งภายในพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาล

มีการเรียกร้องผลประโยชน์หรือตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองเป็นการตอบแทน จนทำให้จอมพลถนอม กิตติขจร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในขณะเดียวกัน จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น ประกาศยึดอำนาจการปกครองประเทศขึ้น และได้ประกาศให้มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญ ยกเลิกพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ตลอดจนให้สภาผู้แทนราษฎรและคณะรัฐมนตรีสิ้นสุดลง

การรัฐประหาร 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ก็เป็นการรัฐประหารเพื่อยกเลิกรัฐธรรมนูญและยุบสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่ง การรัฐประหารครั้งนี้เป็นการรัฐประหารรัฐบาลตนเองของจอมพลถนอม กิตติขจร อย่างไรก็ตามการรัฐประหารครั้งนี้คณะรัฐประหารได้จัดตั้งสภานิติบัญญัติขึ้น เพื่อร่างรัฐธรรมนูญให้เสร็จภายในระยะเวลา 3 ปี แต่ในขณะที่กำลังมีการร่างรัฐธรรมนูญอยู่นั้น นิสิตนักศึกษา และประชาชนได้พยายามเรียกร้องให้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญตลอดเวลา จนนำไปสู่การเดินขบวนครั้งใหญ่และเกิดการปะทะกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชน เป็นผลให้จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี จอมพลประภาส จารุเสถียร และพันเอกตรงดี กิตติขจร ต้องเดินทางออกนอกประเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการรัฐประหารหรือการปฏิวัติโดยประชาชนเพื่อล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐบาล¹

การรัฐประหาร 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 การรัฐประหารครั้งนี้ทำโดยพลเรือเอกสฤษดิ์ ชลออยู่ และคณะนายทหาร ซึ่งเรียกตนเองว่า คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เนื่องจากเกิดการจลาจลขึ้นระหว่างกลุ่มการเมืองต่าง ๆ กับนิสิตนักศึกษา ซึ่งรัฐบาล ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ไม่สามารถระงับเหตุการณ์ได้ การรัฐประหารครั้งนี้มีการยกเลิกพรรคการเมือง ตลอดจนกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2517 ให้สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง พร้อมทั้งได้มีการกวาดล้างจับกุมนักการเมือง ตลอดจนนิสิตนักศึกษาฝ่ายซ้าย ภายหลังการรัฐประหารครั้งนี้ได้มีการแต่งตั้งนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี

การรัฐประหาร 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 การรัฐประหารครั้งนี้ทำโดยพลเรือเอกสฤษดิ์ ชลออยู่ เข้ายึดอำนาจจากรัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร โดยเห็นว่าประชาชนเริ่มคัดค้านหรือต่อต้านรัฐบาลมากขึ้น อันจะนำไปสู่การแตกแยกรวมทั้งการกำหนดระยะเวลาในการปฏิรูปการปกครองที่ประกาศไว้ 12 ปี นานเกินไปควรที่จะให้มีการเลือกตั้งขึ้นโดยเร็ว

การเกิดรัฐประหารดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า เกิดขึ้นในระหว่างที่มีสภาผู้แทนราษฎร 4 ครั้ง และในจำนวน 4 ครั้งนี้ คณะรัฐประหารได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศและมีการเลิกพรรคการเมือง ตลอดจนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำให้การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหยุดชะงักลงไปด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีผลกระทบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกลุ่มที่มีแนวความคิดสังคมนิยม ซึ่งมีนายแคว้ว นรปติ รวมอยู่ด้วย เนื่องจากการรัฐประหารทุกครั้งจะมีการกวาดล้าง นักการเมืองฝ่ายซ้ายด้วย อย่างเช่น การรัฐประหารในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 ซึ่งนักการเมืองที่มีแนวความคิดสังคมนิยมไม่ว่าจะเป็นนายเทพ โชติสุขิต นายแคว้ว นรปติ นายพรชัย แสงชัยจ้ง ต่างถูกจับกุมและคุมขังหรือในการรัฐประหาร 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ซึ่งมีนักการเมืองตลอดจนนิสิต นักศึกษาหลบหนีเข้าป่าร่วมกับขบวนการคอมมิวนิสต์ ซึ่งนายแคว้วก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่ถูกรวบรวมไปเข้าร่วมแต่นายแคว้วได้ปฏิเสธไป

นอกจากเหตุผลต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว อาจกล่าวได้ว่าการขาดแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนพรรคและสมาชิกของพรรคก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่เพื่อเป้าหมายต่าง ๆ ไปปฏิบัติได้ เพราะการที่นายแคว้วมีแนวความคิดสังคมนิยมและร่วมก่อตั้งพรรคการเมืองที่มีแนวความคิดสังคมนิยมมุ่งขจัดปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยเฉพาะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของสังคม ต้องการลดช่องว่างระหว่างคนรวย กับคนจนหรือกล่าวได้ว่า เป็นพรรคการเมืองที่ประกาศตัวเองว่ายืนอยู่ข้างผลประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะคนยากจน จึงทำให้ไม่มีนักธุรกิจหรือนักลงทุนที่ไหนที่จะให้การสนับสนุน ซึ่งต่างจากพรรคอื่น ๆ ซึ่งสมาชิกพรรคมีทั้งนักธุรกิจหรือนักอุตสาหกรรม ตลอดจนให้การสนับสนุน ดังนั้นการขยายตัวของพรรคการเมืองในแนวสังคมนิยมจึงไม่ประสบผลสำเร็จได้ ดังจะเห็นได้จากการที่พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยซึ่งก่อตั้งในปี พ.ศ. 2525 มีพันเอกสมคิด ศรีสังคม เป็นหัวหน้าพรรค และนายแคว้ว นรปติ เป็นเลขาธิการพรรค ไม่สามารถที่จะส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 ได้ครบตามจำนวนที่กฎหมายรัฐธรรมนูญ

1 เกิดเหตุการณ์ขึ้น ในวันที่ 14 ตุลาคม 2516.

กำหนด คือ ต้องส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งเกิน 174 คน จึงจะสามารถสมัครได้ จนเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรค เพื่อให้สมาชิกแยกตัวไปสมัครหรือสังกัดพรรคอื่น ๆ ดังคำกล่าวของนายแคว้วที่ว่า "พรรคเราไม่สามารถที่จะประกาศหาผู้สมัครจากหน้ากระดาษหนังสือพิมพ์ได้ ไม่สามารถจะจ้างใครลงสมัครรับเลือกตั้ง เพราะเรายู่กันด้วยความคิดอยู่กันด้วยนโยบาย และพรรคเราก็เป็นพรรคจน ๆ"

หรือคำกล่าวของนายไขแสง สุกใส กรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยคนหนึ่งกล่าวว่า

...เราพูดมาตลอดเวลาที่ พรรคของเราขึ้นอยู่กับตัวของเราเอง ไม่มีใครที่ไหนมาเจื้อจุ่น สับบสนุน อย่างที่สื่อ ๆ กัน พรรคของเราอยู่ได้ด้วยตัวเราเอง ไม่มีที่รอกเงินรัสเซีย เงินจีนแดง ไอ้ที่พูด ๆ กันนั้น เนื้อหาอยู่ที่การจ้องทำลายเราหาว่าเราขายชาติขายแผ่นดินให้ประเทศคอมมิวนิสต์ มากกว่าที่จะชวนให้คิดเป็นอย่างอื่น...¹

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า การเป็นสมาชิกฝ่ายค้านตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายแคว้ว นรปติ การรับแนวความคิดสังคมนิยม การต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ และการประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ นั้น ทำให้ไม่สามารถที่จะผลักดันแนวความคิดหรือนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติได้ นอกจากนั้นการเกิดการปฏิวัติรัฐประหารแต่ละครั้งส่งผลกระทบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งนายแคว้ว นรปติ และนักการเมืองกลุ่มที่มีแนวความคิดสังคมนิยม

¹"อวสานสังคมนิยม 40 ปี บนเส้นทางการเมืองไทย". สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

บทที่ 6

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับประเทศ โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เปิดโอกาสให้นักการเมืองที่มาจากท้องถิ่นต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองระดับประเทศ นายแคว้ว นรปติ ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมทางการเมืองระดับประเทศ โดยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ถึง 8 สมัยด้วยกัน ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2529 แนวความคิดทางการเมืองและบทบาทของนายแคว้ว นรปติ ที่ปรากฏในการทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แสดงให้เห็นว่านายแคว้วมีแนวความคิดทางการเมืองที่เชื่อมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาอย่างเคร่งครัด และมีแนวความคิดที่จะพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เป็นเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม การก่อตัวของแนวความคิดทั้งสองประการดังกล่าวนี้ เนื่องจากพื้นฐานทางครอบครัวซึ่งอยู่ในสังคมระดับล่าง และประสบการณ์ทางด้านการศึกษา การทำงานในท้องถิ่น ทำให้นายแคว้วได้รู้เห็นฐานะความเป็นอยู่ที่แท้จริงของราษฎร โดยเฉพาะชาวชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มองเห็นการละเมิดนโยบายของรัฐที่มุ่งพัฒนาทางด้านกองทัพหรือการป้องกันประเทศมากเกินไป ไม่ได้มุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้นายแคว้วยังได้พยายามที่จะให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศจากการมีความสัมพันธ์เฉพาะประเทศที่ปกครองตามระบอบเสรีประชาธิปไตยเป็นมีความสัมพันธ์กับทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศเสรีประชาธิปไตยหรือประเทศที่ปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองที่ทำให้นายแคว้ว เห็นว่า จะสามารถเข้าไปมีบทบาทในการบริหารประเทศ หรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลตั้งนั้น เมื่อมีโอกาสทางการเมืองจึงทำให้นายแคว้ว เข้าสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของราษฎร เพื่อที่จะทำหน้าที่ราษฎรในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตรา

กฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ดังนั้นบทบาทของนายแคว้ว ที่ปรากฏในสภาผู้แทนราษฎรจึงไม่ใช่เป็นเพียงตัวแทนของราษฎรจังหวัดขอนแก่น หรือผู้แทนราษฎรในระดับชาติเท่านั้น แต่นายแคว้วเป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะพยายามให้รัฐสภาของไทยเป็นสถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชนและต้องการให้ประเทศไทยปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรในระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2529 ทำให้นายแคว้วได้รู้ถึงวิธีการจัดสรรงบประมาณเพื่อบริหารประเทศ เห็นถึงการจัดสรรงบประมาณของฝ่ายรัฐบาลในด้านการป้องกันประเทศเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ทางด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลจะให้ความสนใจน้อย โดยเฉพาะในระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2519 และถึงแม้ภายหลังจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2526 จนถึง พ.ศ. 2529 รัฐบาลจะให้ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น แต่งบประมาณทางด้านการป้องกันประเทศก็ยังสูงอยู่นั่นเอง ซึ่งผิดกับแนวความคิดของนายแคว้วที่ต้องการให้รัฐบาลพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศมากกว่า โดยเฉพาะราษฎรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นราษฎรส่วนใหญ่ของประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีเท่าที่ควร แต่รัฐบาลกลับให้ความสำคัญน้อยมาก ดังนั้นนายแคว้ว นรปติ จึงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะพยายามเสนอปัญหาและชี้แนะรัฐบาลให้หันมาสนใจราษฎรส่วนใหญ่ของประเทศมากขึ้น รวมทั้งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และนายแคว้ว เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการคัดค้านการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล โดยเฉพาะงบประมาณของกระทรวงกลาโหม เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ใช้งบประมาณสูง ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางด้านอื่น ๆ จากความต้องการดังกล่าว เมื่อรัฐบาลเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองจึงทำให้นายแคว้ว นรปติ ได้รวมกลุ่มกับเพื่อนสมาชิกที่มีแนวความคิดทางการเมืองในลักษณะเดียวกัน ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้น เพื่อให้มีอำนาจต่อรองกับฝ่ายรัฐบาลมากขึ้น โดยการจัดตั้งพรรคการเมืองที่มีแนวความคิดทางสังคมนิยม และทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านของรัฐบาล

แนวความคิดทางสังคมนิยม ตามความคิดของนายแคว้วนั้น เป็นแนวความคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยต้องการให้รัฐมีส่วนในการควบคุม ส่งเสริมกิจการทางด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการอุตสาหกรรมที่สำคัญ ทรัพยากรที่จำเป็นต่อส่วนรวมให้อยู่ในการควบคุมของรัฐ ตลอดจนส่งเสริมกิจการสหกรณ์ให้ขยายไปทั่วประเทศ

บทบาททางด้านการเมืองที่สำคัญของนายแคว้ว นรปติ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

1. การทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ กล่าวคือ ร่วมในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร
2. การทำหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล โดยการอภิปรายในการแถลงนโยบายของรัฐบาลเพื่อลงมติไว้วางใจ การเสนอญัตติ การตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายทั่วไป การลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีการให้ความเห็นชอบในกิจการที่รัฐบาลได้กระทำไปก่อน เช่น การทำสนธิสัญญา เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายแคว้ว ได้พยายามคัดค้านร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เห็นว่า มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศหรืออภิปรายสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติที่เห็นว่า มีประโยชน์ ดัง เช่น การอภิปรายสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในพ.ศ. 2512 - 2513 ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อต้องการให้มีมหาวิทยาลัยในลักษณะที่เปิดเป็นตลาดวิชา โดยนายแคว้ว ได้อภิปรายในชั้นแปรญัตติ เสนอชื่อ เป็นมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นด้วย นายแคว้วพยายามเสนอร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ไม่ว่าจะเป็นการพยายามเสนอใน พ.ศ. 2496 พ.ศ. 2512 พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2519 เพื่อให้มีการเลือกตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน โดยมีการกำหนดควาระในการดำรงตำแหน่ง การพยายามเสนอให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ตลอดจนการพยายามควบคุมการทำงานของรัฐบาล โดยการพยายามเสนอปัญหาต่าง ๆ ผ่านการตั้งกระทู้ การเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป การมีแนวความคิดสังคมนิยมตลอดจนการเป็นสมาชิกฝ่ายค้านตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการนำนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติได้ แต่ถึงแม้จะไม่สามารถนำนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติ การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกฝ่ายค้านตลอดระยะเวลาในการเป็นผู้แทนราษฎรก็ส่งผลให้รัฐบาลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน รวมทั้งความพยายามของนายแคว้วที่จะให้รัฐบาลปฏิบัติตามแนวความคิดของตน ถึงแม้ว่าจะไม่สำเร็จในช่วงนั้น แต่ปัจจุบันนี้รัฐบาลก็ได้ปฏิบัติ เช่นเดียวกับแนวความคิดของนายแคว้ว ดัง เช่น การมีนโยบายต่างประเทศอย่าง เป็นกลางหรือมีความสัมพันธ์กับประเทศสังคมนิยมต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น

บทบาททางด้านการเมืองที่สำคัญของนายแคว้ว นรปติ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือ

1. การทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ กล่าวคือ ร่วมในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร
2. การทำหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล โดยการอภิปรายในการแถลงนโยบายของรัฐบาลเพื่อลงมติไว้วางใจ การเสนอญัตติ การตั้งกระทู้ถาม การอภิปรายทั่วไป การลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีการให้ความเห็นชอบในกิจการที่รัฐบาลได้กระทำไปก่อน เช่น การทำสนธิสัญญา เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายแคว้ว ได้พยายามคัดค้านร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เห็นว่ามิได้มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศหรืออภิปรายสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติที่เห็นว่ามิได้มีประโยชน์ ดังเช่นการอภิปรายสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยในพ.ศ. 2512 - 2513 ที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อต้องการให้มหาวิทยาลัยในลักษณะที่เปิดเป็นตลาดวิชา โดยนายแคว้วได้อภิปรายในชั้นแปรญัตติ เสนอชื่อเป็นมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นด้วย นายแคว้วพยายามเสนอร่างพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ไม่ว่าจะเป็นการพยายามเสนอใน พ.ศ. 2496 พ.ศ. 2512 พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2519 เพื่อให้มีการเลือกตั้งกำนันและผู้ใหญ่บ้าน โดยมีการกำหนดควาระในการดำรงตำแหน่ง การพยายามเสนอให้มีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ตลอดจนการพยายามควบคุมการทำงานของรัฐบาล โดยการพยายามเสนอปัญหาต่าง ๆ ผ่านการตั้งกระทู้ การเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไป การมีแนวความคิดสังคมนิยมตลอดจนการเป็นสมาชิกฝ่ายค้านตลอดระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการนำนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติได้ แต่ถึงแม้จะไม่สามารถนำนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติ การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกฝ่ายค้านตลอดระยะเวลาในการเป็นผู้แทนราษฎรก็ส่งผลให้รัฐบาลปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน รวมทั้งความพยายามของนายแคว้วที่จะให้รัฐบาลปฏิบัติตามแนวความคิดของตน ถึงแม้ว่าจะไม่สำเร็จในช่วงนั้น แต่ปัจจุบันนี้รัฐบาลก็ได้ปฏิบัติ เช่นเดียวกับแนวความคิดของนายแคว้ว ดังเช่นการมีนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นกลางหรือมีความสัมพันธ์กับประเทศสังคมนิยมต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

เอกสารต้นต้น

เอกสารต้นต้นที่ยังมีชีวิต

เลขอาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภียแรก

ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 3 เมษายน 2495.

----- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภียแรก ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5
วันที่ 10 เมษายน 2495.

----- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภีย 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 26 มิถุนายน
2495.

----- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภีย 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 3 กรกฎาคม
2495.

----- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภีย 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 10 กรกฎาคม
2495.

----- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภีย 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 17 กรกฎาคม
2495.

----- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภีย 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 31 กรกฎาคม
2495.

----- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภีย 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 7 สิงหาคม
2495.

----- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภีย 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 14 สิงหาคม
2495.

----- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีวุฒิสภีย 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 28 สิงหาคม
2495.

- เลขที่การรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1
ครั้งที่ 11 วันที่ 4 กันยายน 2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 11 กันยายน
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 18 กันยายน
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 20 กันยายน
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 6 พฤศจิกายน
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 13 พฤศจิกายน
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 20 พฤศจิกายน
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 4 ธันวาคม
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 13 ธันวาคม
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 18 ธันวาคม
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 25 ธันวาคม
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 30 ธันวาคม
2495.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 22 มกราคม
2495.

เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3
วันที่ 16 กรกฎาคม 2496.

- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 23 กรกฎาคม
2496.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 13 สิงหาคม
2496.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 20 สิงหาคม
2496.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 3 กันยายน
2496.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 16 กันยายน
2496.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 18 กันยายน
2496.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 15 วันที่ 19 กันยายน
2496.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 5 พฤศจิกายน
2496.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 24 ธันวาคม
2496.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 7 มกราคม
2497.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 14 มกราคม
2497.
- , รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 23 มกราคม
2497.

- เลขที่การรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1
ครั้งที่ 10 วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 6 กุมภาพันธ์
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 12 กุมภาพันธ์
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 13 กุมภาพันธ์
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 22 กรกฎาคม
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 29 กรกฎาคม
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 5 สิงหาคม
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 17 สิงหาคม
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 26 สิงหาคม
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 2 กันยายน
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 6 กันยายน
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 16 กันยายน
2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 23 กันยายน
2497.

- เลขานุการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1
ครั้งที่ 15 วันที่ 25 กันยายน 2497.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 14 มกราคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 15 มกราคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 7 กรกฎาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 14 กรกฎาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 21 กรกฎาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 28 กรกฎาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 4 สิงหาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 11 สิงหาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 18 สิงหาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 25 สิงหาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 1 กันยายน
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 8 กันยายน
2498.

- เลขานุการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1
ครั้งที่ 13 วันที่ 15 กันยายน 2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 15 วันที่ 17 กันยายน
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 16 วันที่ 19 กันยายน
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 10 พฤศจิกายน
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 11 พฤศจิกายน
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 24 พฤศจิกายน
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 1 ธันวาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 15 ธันวาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 22 ธันวาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 29 ธันวาคม
2498.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 19 กรกฎาคม
2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 9 สิงหาคม
2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 16 สิงหาคม
2499.

เลขานุการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9
วันที่ 28 สิงหาคม 2499.

- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 30 สิงหาคม 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 15 วันที่ 11 กันยายน 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 16 วันที่ 13 กันยายน 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 18 วันที่ 20 กันยายน 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 6 พฤศจิกายน 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 16 พฤศจิกายน 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 29 พฤศจิกายน 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 13 ธันวาคม 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 27 ธันวาคม 2499.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์สมัยแรก ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1 วันที่ 16 มีนาคม 2500.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์สมัยแรก ชุดที่ 2 ครั้งที่ 4 วันที่ 11 เมษายน 2500.

เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1
วันที่ 28 มิถุนายน 2500.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 4 วันที่ 18 กรกฎาคม
2500.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 7 วันที่ 8 สิงหาคม
2500.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 10 วันที่ 29 สิงหาคม
2500.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 11 วันที่ 30 สิงหาคม
2500.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 12 วันที่ 5 กันยายน
2500.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 13 วันที่ 12 กันยายน
2500.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 17 เมษายน
2501.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 8 พฤษภาคม
2501.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 5 มิถุนายน
2501.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 11 กรกฎาคม
2501.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 15 กรกฎาคม
2501.

ศิลปากร, กรม. คค.0202.1.2/1 - 3 กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.

———. มท.0201.2.1.25 สภาผู้แทนราษฎร.

- ศิลปากร, กรม. มท.0201.2.1.35 อสังหาริมทรัพย์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์.
- . มท.0601.4.2 กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.
- . สร.0201.32/14 การเคลื่อนไหวทางภาคอีสาน พ.ศ. 2490 - 2495.
- . สร.0201.35 สภาผู้แทนราษฎร.
- . สร.0201.35.2 กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.

เอกสารชิ้นต้นที่ตีพิมพ์แล้ว

- การปกครอง, กรม. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. 10 กุมภาพันธ์ 2512. กองการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย 2512.
- . รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. 26 มกราคม 2518. กองการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย 2518.
- . รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. 4 เมษายน 2519. กองการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย 2519.
- . รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. 18 เมษายน 2526. กองการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย 2526.
- . รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. 27 กรกฎาคม 2529. กองการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย 2529.
- . รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. 22 มีนาคม 2535. กองการเลือกตั้ง กระทรวงมหาดไทย 2535.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจดทะเบียนพรรคแนวร่วมสังคมนิยม."
ราชกิจจานุเบกษา. ฉบับพิเศษ. เล่มที่ 92. ตอนที่ 193. หน้า 251 - 260.
18 กันยายน 2518.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจดทะเบียนพรรคเสรีชน."
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 72. ตอนที่ 86. หน้า 2689 - 2694. 8 พฤศจิกายน 2498.
- "ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการจดทะเบียนพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย."
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 99. ตอนที่ 154. หน้า 168 - 180. 20 ตุลาคม 2525.

ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 60. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2515.

ประมวลกฎหมายและประกาศของคณะปฏิวัติ พ.ศ. 2475 - 2530 (ฉบับใช้งาน). กรุงเทพฯ : สุครุโศภการพิมพ์, 2530.

"พระราชกฤษฎีกาดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 1 พ.ศ. 2494,"

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 68 (ฉบับพิเศษ) ตอนที่ 78. หน้า 1 - 3.

25 ธันวาคม 2494.

"พระราชกฤษฎีกาปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 72 ตอนที่ 76.

หน้า 1393. พ.ศ. 2498.

"พระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2495," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 69

ตอนที่ 17. หน้า 61. 25 ธันวาคม 2494.

"พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. 2494," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 68 ตอนที่ 77.

หน้า 4 - 14. 24 ธันวาคม 2494.

"พระราชบัญญัติพรตการเมือง พ.ศ. 2498," ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 72 (ฉบับพิเศษ)

ตอนที่ 77. หน้า 1 - 8. 28 กันยายน 2498.

เลขที่การรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 1

วันที่ 25 มีนาคม 2512.

- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 8 ตุลาคม 2512.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 1 กรกฎาคม 2513.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 8 กรกฎาคม 2513.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 19 สิงหาคม 2513.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 2 กันยายน 2513.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 9 กันยายน 2513.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 16 กันยายน 2513.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 13 พฤษภาคม 2526.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 20 พฤษภาคม 2526.

เลขานุการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมรัฐสภา. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1
วันที่ 26 เมษายน 2527.

- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 9 พฤษภาคม 2527.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 16 พฤษภาคม 2527.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. วิสัปดาห์ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 3 กันยายน 2527.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 28 พฤษภาคม 2528.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 7 มิถุนายน 2528.
- . รายงานการประชุมรัฐสภา. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 22 กรกฎาคม 2528.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์สมัยแรก ครั้งที่ 1 วันที่ 5 มีนาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์สมัยแรก ครั้งที่ 3 วันที่ 27 มีนาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์สมัยแรก ครั้งที่ 4 วันที่ 3 เมษายน
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์สมัยแรก ครั้งที่ 5 วันที่ 10 เมษายน
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์สมัยแรก ครั้งที่ 6 วันที่ 17 เมษายน
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 26 มิถุนายน
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 3 กรกฎาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 10 กรกฎาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สัปดาห์ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 17 กรกฎาคม
2512.

- เลขที่การรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5
วันที่ 24 กรกฎาคม 2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 31 กรกฎาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 14 สิงหาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 15 สิงหาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 21 สิงหาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 28 สิงหาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 4 กันยายน
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 11 กันยายน
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 18 กันยายน
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 17 วันที่ 9 ตุลาคม
2512.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 26 มกราคม
2513.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 27 มกราคม
2513.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 28 มกราคม
2513.

เดชาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4
วันที่ 29 มกราคม 2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 30 มกราคม
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 4 กุมภาพันธ์
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 19 กุมภาพันธ์
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 25 มิถุนายน
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 2 กรกฎาคม
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 9 กรกฎาคม
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 16 กรกฎาคม
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 30 กรกฎาคม
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 13 กรกฎาคม
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 14 กรกฎาคม
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 27 สิงหาคม
2513.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 3 กันยายน
2513.

- เลขที่การรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 10 กันยายน 2513.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 17 กันยายน 2513.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 11 มกราคม 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 12 มกราคม 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 24 มิถุนายน 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 9 กรกฎาคม 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 15 กรกฎาคม 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 29 กรกฎาคม 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 3 สิงหาคม 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 5 สิงหาคม 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 26 สิงหาคม 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 9 กันยายน 2514.

- เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 16 กันยายน 2514.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 6 มีนาคม 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 19 มีนาคม 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 3 เมษายน 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 4 เมษายน 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 10 เมษายน 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 11 เมษายน 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 24 เมษายน 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 1 พฤษภาคม 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 15 วันที่ 2 พฤษภาคม 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุคที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 26 มิถุนายน 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุคที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 27 มิถุนายน 2518.

เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1

ครั้งที่ 5 วันที่ 10 กรกฎาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 17 กรกฎาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 18 กรกฎาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 21 กรกฎาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 31 กรกฎาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 13 วันที่ 7 สิงหาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 8 สิงหาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 16 วันที่ 14 สิงหาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 20 วันที่ 25 สิงหาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 21 วันที่ 28 สิงหาคม 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 23 วันที่ 4 กันยายน 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 24 วันที่ 5 กันยายน 2518.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 25 วันที่ 11 กันยายน 2518.

- เลขที่การรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1
ครั้งที่ 26 วันที่ 12 กันยายน 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 27 วันที่ 18 กันยายน
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 28 วันที่ 19 กันยายน
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 6 ตุลาคม
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 1 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 7 ตุลาคม
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 1 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 8 ตุลาคม
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 1 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 9 ตุลาคม
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 1 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 10 ตุลาคม
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 1 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 16 ตุลาคม
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 1 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 17 ตุลาคม
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 1 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 24 ตุลาคม
2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ 2 ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 7
พฤศจิกายน 2518.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1 วันที่ 19 เมษายน
2519.

- เลขที่การรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 2
วันที่ 29 เมษายน 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 3 วันที่ 30 เมษายน
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 4 วันที่ 6 พฤษภาคม
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 5 วันที่ 14 พฤษภาคม
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 6 วันที่ 20 พฤษภาคม
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 7 วันที่ 27 พฤษภาคม
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 8 วันที่ 3 มิถุนายน
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 9 วันที่ 10 มิถุนายน
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 10 วันที่ 17 มิถุนายน
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 11 วันที่ 24 มิถุนายน
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 12 วันที่ 1 กรกฎาคม
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 13 วันที่ 8 กรกฎาคม
2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1 วันที่ 16 กรกฎาคม
2519.

- เลขที่การรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 2 วันที่ 26 กรกฎาคม 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 3 วันที่ 29 กรกฎาคม 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 4 วันที่ 5 สิงหาคม 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 5 วันที่ 13 สิงหาคม 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 6 วันที่ 19 สิงหาคม 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 7 วันที่ 20 สิงหาคม 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 8 วันที่ 26 สิงหาคม 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 9 วันที่ 2 กันยายน 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 9 (ต่อ) วันที่ 6 กันยายน 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 10 วันที่ 9 กันยายน 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 10 (ต่อ) วันที่ 10 กันยายน 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 11 วันที่ 16 กันยายน 2519.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 12 วันที่ 23 กันยายน 2519.

เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2
ครั้งที่ 13 วันที่ 24 กันยายน 2519.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 13 วันที่ 24 กันยายน
2519.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ 2 ชุดที่ 2 ครั้งที่ 14 วันที่ 30 กันยายน
2519.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 26 เมษายน
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 6 พฤษภาคม
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 12 พฤษภาคม
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 25 พฤษภาคม
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 16 มิถุนายน
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 23 มิถุนายน
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 9 วันที่ 30 มิถุนายน
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 7 กรกฎาคม
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 13 กรกฎาคม
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 14 กรกฎาคม
2526.

เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 13
วันที่ 21 กรกฎาคม 2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 8 กันยายน
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 9 กันยายน
2526.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 3 พฤษภาคม
2527.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 17 พฤษภาคม
2527.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 24 พฤษภาคม
2527.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 31 พฤษภาคม
2527.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 7 มิถุนายน
2527.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 14 มิถุนายน
2527.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 20 มิถุนายน
2527.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 21 มิถุนายน
2527.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 28 มิถุนายน
2527.

———. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 11 วันที่ 4 กรกฎาคม
2527.

- เลขานุการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 12
วันที่ 5 กรกฎาคม 2527.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 19 กรกฎาคม
2527.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 30 สิงหาคม
2527.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 31 สิงหาคม
2527.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 2 พฤษภาคม
2528.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 15 พฤษภาคม
2528.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 3 วันที่ 16 พฤษภาคม
2528.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 4 วันที่ 23 พฤษภาคม
2528.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 5 วันที่ 29 พฤษภาคม
2528.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 6 วันที่ 30 พฤษภาคม
2528.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 7 วันที่ 5 มิถุนายน
2528.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 8 วันที่ 6 มิถุนายน
2528.
- . รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุคที่ 1 ครั้งที่ 10 วันที่ 20 มิถุนายน
2528.

เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1
ครั้งที่ 11 วันที่ 27 มิถุนายน 2528.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 12 วันที่ 3 กรกฎาคม
2528.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 14 วันที่ 11 กรกฎาคม
2528.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 15 วันที่ 18 กรกฎาคม
2528.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 12 กันยายน
2528.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. วิสามัญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 2 วันที่ 13 กันยายน
2528.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1 วันที่ 1 พฤษภาคม
2529.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1 วันที่ 4 สิงหาคม
2529.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 3 วันที่ 21 สิงหาคม
2529.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 5 วันที่ 4 กันยายน
2529.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 8 วันที่ 25 กันยายน
2529.

..... รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. สามีญ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 11 วันที่ 8 ตุลาคม
2529.

เอกสารชั้นรอง

วารสารและหนังสือพิมพ์

- แคล้ว นรปติ. "คำพิพากษาศาลจังหวัดขอนแก่น ที่ 752/2529 เรื่องรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร," วารสารกฎหมาย. 11(1) : 188 - 192 ; ธันวาคม 2529 - มีนาคม 2530.
- . "ตอนนี้ น่าจะสบายนะแต่ก็ไม่ว่าสบายหรอกครับ," ตะวันออกปริทัศน์. 1(22) : 55 ; 19 - 26 สิงหาคม 2520.
- . "นโยบายต่างประเทศของเรา," มติชน. 12 สิงหาคม 2530.
- . "บทบาทพรรคการเมือง สังคมนิยมประเทศไทย," มติชนสุดสัปดาห์. 8 (399) : 26 - 27 ; 24 เมษายน 2531.
- "แคล้ว นรปติ (ส.ส.ขอนแก่น). ระบายความในใจผมขอพบความวิบัติเพื่อหลักการและความถูกต้อง," สยามรัฐ. 4 - 6 กันยายน 2529.
- "แคล้ว : ประชุมสภาตามปกติยังต้องให้ตุลาการรัฐธรรมนูญชี้ขาด," มติชน. 5 กันยายน 2529.
- "เปิดอกสามศอกแคล้ว นรปติ คนดีแห่งแก่นนคร," มติชนสุดสัปดาห์. 7(324) : พิเศษ 2 - 6 ; 16 พฤศจิกายน 2529.
- "พรรคเล็กพรรคน้อย," สยามรัฐ. 12 กรกฎาคม 2521. หน้า 5.
- ศิลปากร, กรม. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 7/2496/ บ3.4. บทความ.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 7/2497/ อ.4. องค์การข้าไต่.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 7/2497/ ทก.1.2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 7/2497/ ทก.1.3. กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 7/2497/ ทก.1.4. การประชุมสภาผู้แทนราษฎร.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 7/2498/ บ.7.5. นักการเมือง.

ศิลปากร, กรม. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 7/2500/ บ.13.7.

พรรคเศรษฐกิจ.

- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 7/2500/ บ.16 ไฮด์ปาร์ก.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 7/2501/ บ 1.1. การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับการเมือง.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 7/2501/ บ.9 ไฮด์ปาร์ก.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 7/2501/ บ21.8 กวาดล้างการกระทำเป็นคอมมิวนิสต์.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 7/2501/ ทก.1.2. ส.ส.ประเภท 1.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 7/2501/ อ1.4 กิจการขององค์การซีไอเอ.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 7/2506/ ยธ 1.2. คำพิพากษาศักดิ์ต่าง ๆ.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 1/2512/3 สัญญาผู้แทนราษฎร.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 1/2512/9 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติถอดยศจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 5/2512/4 ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - เวียดนามใต้.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 8/2512/7 มหาวิทยาลัยตลาดวิชา.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 1/2513/1 รัฐสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 1/2513/15 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2513.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 2/2513/9 กรมราชทัณฑ์และนักโทษ.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/บ 1/2513/24 ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - สาธารณรัฐประชาชนจีน.

- ศิลปากร, กรม. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 8/2513/33 อนสาวรีย์.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2514/13 ส.ส.พรรคการเมือง :
พรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 5/2514/3 ความสัมพันธ์ระหว่าง
ไทย - สาธารณรัฐประชาชนจีน.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 6/2514/7 สินค้าหนีภาษี.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 8/2514/5 มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2516/1 การดำเนินงานร่าง
รัฐธรรมนูญสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2517/8 พรรคการเมืองและ
การเลือกตั้ง.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2518/1 การเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร. 26 มกราคม 2518.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2518/5 หม่อมราชวงศ์
เสนีย์ ปราโมช ตั้งรัฐบาล.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2518/6 หม่อมราชวงศ์เสนีย์
ปราโมช ตั้งรัฐบาล.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2518/8 การเปิดอภิปรายใหม่ไว้
วางใจรัฐบาลสมัย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2518/9 เสนอขอแก้ไข
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2518/11 การพิจารณาร่าง
พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2518/14 การพิจารณายกเลิก
กฎหมายป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์.

- ศิลปากร, กรม. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2518/27 พรรคการเมือง และระบบพรรคการเมือง.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2518/32 พรรคการเมือง : พรรคแนวร่วมสังคมนิยม.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 3/2518/23 ผู้อพยพลี้ภัย : ชาวกัมพูชา ลาว และเวียดนาม ซึ่งอพยพเข้ามาหลังเปลี่ยนระบอบการปกครองของ ประเทศทั้งสาม.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 5/2518/2 ความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย - สาธารณรัฐประชาชนจีน.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 5/2518/8 ความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย - สหรัฐอเมริกา.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 5/2518/9 ความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย - สหรัฐอเมริกา : กรณีการลัดคิวอาหารสหรัฐในประเทศไทย.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 7/2518/1 รัฐบาลกับเหตุการณ์ วันวายภายในประเทศ.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 7/2518/19 การประชุมประท้วงที่ จังหวัดลำพูนกรณีผู้นำชาวนาถูกลอบสังหาร.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2519/10 กรณีรัฐบาลประกาศ ยุบสภาผู้แทนราษฎร.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2519/11 กรณีพรรคฝ่ายค้าน เสนอข้อตั้งเปิดอภิปรายทั่วไปไม่ไว้วางใจรัฐบาล.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2519/14 การเลือกตั้งทั่วไป 4 เมษายน 2519.
- . เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2519/19 การเลือกตั้งใน ระบบพรรคการเมือง.

ศิลปากร, กรม. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2519/27 พรรคการเมือง :

พรรคแนวร่วมสังคมนิยม.

———. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 2/2519/2 การบริหารของรัฐบาล
ในสมัย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี.

———. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 2/2519/3 กรณีพรรคประชาธิปัตย์
เป็นผู้นำในการจัดตั้งรัฐบาล.

———. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 2/2519/9 การปฏิรูปการปกครอง
แผ่นดิน 6 ตุลาคม 2519.

———. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 2/2519/47 กรณีการโกงอายุ
อายุราชการของนายชลอ วนะภูมิ.

———. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 3/2519/6 การเสนอร่าง
พระราชบัญญัติสถาปนาสมเด็จพระพิมลธรรมและพระศาสนโสภณ.

———. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 7/2519/2 กรณีการกลับเข้า
ประเทศของจอมพลประภาสจารุเสถียรและการต่อต้านจากฝ่ายต่าง ๆ.

———. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 3/2520/23 นายเฉล้ว นรปติ
อดีตหัวหน้าพรรคแนวร่วมสังคมนิยมแห่งประเทศไทยและส.ส. จังหวัดขอนแก่น.

———. เอกสารชุดประมวลข่าวเหตุการณ์สำคัญ. ก/ป 1/2522/18 การเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร 22 เมษายน 2522.

"สัมภาษณ์นายเฉล้ว นรปติ อดีต ส.ส.ขอนแก่น 7 สมัยพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย," มติชน.

5 พฤษภาคม 2529.

"44 ส.ส. ยืนยันความสมาชิกภาพเฉล้ว นรปติ," มติชน. 2 พฤษภาคม 2529.

"อวสาน สังคมนิยม 40 ปี บนเส้นทางการเมืองไทย," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 33(2) :

9 - 10 ; 29 มิถุนายน 2529.

วิทยานิพนธ์

- ทิพวรรณ บุญทวี. ความคิดทางการเมืองของนายปรีดี พนมยงค์ : ระยะเริ่มแรก 2443 - 2477 วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- ทิพวรรณ ทอมกระหลบ. ไทยกับความช่วยเหลือของต่างประเทศ : การศึกษาเฉพาะกรณี ความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา (พ.ศ. 2493 - 2519). วิทยานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- ธงชัย พึ่งกันไทย. ลัทธิคอมมิวนิสต์และนโยบายต่อต้านของรัฐบาลไทย พ.ศ. 2468 - 2500. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521. อัดสำเนา.
- บัญชา สุภา. การเคลื่อนไหวของพวกคอมมิวนิสต์กับนโยบายป้องกันและปราบปรามของรัฐบาล (พ.ศ. 2500 - 2523). วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- ประชัน รักพงษ์. การศึกษายุทธศาสตร์ทางการเมืองในระบบรัฐสภาของรัฐบาลทหารและรัฐบาลพลเรือนในประเทศไทย (พ.ศ. 2481 - 2500). วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัดสำเนา.
- พรทิพย์ ไอลูริยะกุลกิจ. รัฐสภาไทย : ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการควบคุมรัฐบาลระหว่าง 2491 - 2500. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- พีรยา คุ้มณะศิริ. แนวความคิดและบทบาททางการเมืองของทองอินทร์ ภูริพัฒน์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- สมชัย ศรีเจริญเวช. ความคิดทางการเมืองของกฤษดา สายประดิษฐ์. วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
- สุวดี เจริญพงศ์. ปฏิกริยาของรัฐบาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวต่อการเคลื่อนไหวตามแนวความคิดประชาธิปไตยและสังคมนิยมก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อัดสำเนา.

หนังสือทั่วไป

- กนก วงษ์ตระหง่าน. การเมืองในระบอบประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- กรมพล ทองธรรมชาติ และคนอื่น ๆ. การเมืองและการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- . วิวัฒนาการระบอบรัฐธรรมนูญไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดวงดีการพิมพ์, 2524.
- กุหลาบ สายประดิษฐ์. เรื่องของเขและศรีบูรพา กับบทประพันธ์ในบรรณพิภพ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2529.
- กิตติศักดิ์ ศรีอาไพ. บันทึกกลับพระพิมพ์ธรรมในห้องวังสันติบาล. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรบริการ, 2509.
- โกสินทร์ วงศ์สุววัฒน์. ความเป็นมาของการปกครองระบบรัฐสภาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : แพรววิทยา, 2518.
- ขจัญัย บุรุษพันธ์. การเมืองและพรรคการเมืองของไทยนับแต่ยุคแรกถึงยุคปัจจุบัน. พระนคร : โอเคียนสโตร์, 2511.
- คณิน บุญสุวรรณ. ปทานุกรมศัพท์รัฐสภาไทย. กรุงเทพฯ : สารานุกรม, 2525.
- คาเลซซึกกี, โนเคิล. บทนำว่าด้วยทฤษฎีการเจริญทางเศรษฐกิจในระบบสังคมนิยม. แปลโดยจาริต คิงส์กีย์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- แก้ว นรปติ. เย็บเย็บกึ่ง. ธนบุรี : อักษรวัฒนา, 2500.
- จรรุณ สุภาพ. สิทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2532.
- จรรุณ สีบแสง. "ทำไมจึงเป็นวันที่ 24 มิถุนายน," ใน กึ่งศตวรรษประชาธิปไตย 2475 - 2525. กรุงเทพฯ : โครงการกึ่งศตวรรษประชาธิปไตย, 2525.
- จำเริญ ส่ายโสภาก. บทบาทของรัฐสภาในกระบวนการงบประมาณ. โครงการจัดพิมพ์เอกสารประกอบการศึกษาทางรัฐประศาสนศาสตร์, 2516.

- จักรวิทย์ นาดสุภา. ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- จักรวิทย์ นาดสุภา และมนตรี เจนวิทย์การ. "วิวัฒนาการอุดมการณ์ในสังคมไทย," ใน เศรษฐศาสตร์กับประวัติศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2524.
- จักรวิทย์ นาดสุภา และสันติสุข โสภณศิริ. ความคิดสหกรณ์ของปรีดี พนมยงค์ และปรีดี พนมยงค์กับการสร้างสรรค์สติปัญญาอย่างไทย. กรุงเทพฯ : อักษรสาส์น, 2530.
- จักรวิทย์ นาดสุภา. เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครบุรี : สร้างสรรค์, 2528.
- เฉลิมเกียรติ ผิวฉนวน. ความคิดทางการเมืองของปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2529.
- เจ็ยียง ประกอบสุข และคนอื่น ๆ. พรรคการเมืองไทยปัจจุบัน. นครบุรี : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิการพิมพ์, ม.ป.ป.
- รัช กิจกรรม. ประชาธิปไตยและสังคมนิยม : วิวัฒนาการของเอกภาพแห่งหลักการมนุษยนิยม. กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ กับการเมืองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เศศ, 2520.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช และเศรษฐพร ศุภพิทักษ์. กลไกรัฐสภา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เศศ, 2518.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. อุดมการณ์ทางการเมือง. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2517.
- ชาติชาย พจนานนท์. "การเปลี่ยนแปลงการปกครองไทย พ.ศ. 2475," ใน การปฏิวัติครั้งสำคัญของโลก. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.
- เชาวน์วงศ์ สุกดามา. พรรคการเมือง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2517.
- ณรงค์ พ่วงพิศ. การเมืองไทยความเปลี่ยนแปลงจากอดีตสู่ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- เดชา วัตตโยธิน. วิวัฒนาการของสังคม. กรุงเทพฯ : ประวัติศาสตร์, 2522.

- เดือน บุนนาค. ท่านปรีดีรัฐบุรุษอาวุโสผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก. กรุงเทพฯ : สามัคคีธรรม, 2517.
- ทองใบ ทองเปาว์. คอมมิวนิสต์ล้าชยาว. กรุงเทพฯ : คนหนุ่ม, 2517.
- "เทพราถิก : จดหมายจากคุณพ่อ," ใน อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพเทพ โชตินิขิต 26 ตุลาคม 2517. กรุงเทพฯ : บริษัทพิธ จำกัด, 2517.
- บันทึก 25 นักการเมือง. บรรณาธิการโดย ไหม รักษุมุ และธวัชชัย ไพจิตร. กรุงเทพฯ : นพรัตน์, 2522.
- ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบ 42 ปี. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร, 2526.
- ปรีชา ศรีอาลัย. สงครามโลกครั้งที่ 1 - 2 และสงครามเกาหลี. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.
- มนตรี เจนวิทย์การ และคนอื่น ๆ. ไทยยุคใหม่ พรรคการเมืองไทยยุคใหม่ พรรคการเมือง. ธนบุรี : กรุงไทยการพิมพ์. ม.ป.ป.
- เมธา สุคนธ์รัต. ประชาธิปไตยและหน้าที่ของผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517.
- แมน มนต์เมศรี. บันทึกอดีตนักการเมือง. กรุงเทพฯ : จินตาสาน์การพิมพ์, 2524.
- วิสุทธ์ โทธิแท้. การประชาธิปไตยแนวความคิด และต้นแบบประชาธิปไตยในอุดมคติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- เศรษฐกิจไทยอดีตและอนาคต. บรรณาธิการโดย ลือชัย จุลาสัย และมิ่งสรรพ์ สันติกาญจน์. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2524.
- สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. ขบวนการเสรีไทยกับความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2481 - 2492. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- สุรัฐ รจนาวรรณ. ระบอบสังคมนิยม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์, 2517.
- หยุด แสงอุทัย. พรรคการเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เทศ, 2517.
- อุทัย หิริภูโต. สารานุกรมศัพท์ทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ม.ป.ป.

ภาคผนวก

පාඨකයාගේ නම

ภาคผนวก ก

สถิติการเลือกตั้งทั่วไป

ครั้งที่	วันที่	วิธีการ เลือกตั้ง	จำนวน ผู้สมัคร	จำนวน ส.ส.	ผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง	ผู้มีมาใช้สิทธิ เลือกตั้ง	คิดเป็น ร้อยละ
1	15 พ.ย. 76	ทางอ้อม		78	4,278,231	1,773,532	41.45
2	7 พ.ย. 80	แบ่งเขต	เขตละ 1 คน	91	6,123,239	2,465,535	40.22
3	12 พ.ย. 81	แบ่งเขต		91	6,310,172	2,210,332	35.05
4	6 ม.ค. 82	แบ่งเขต		96	6,431,827	2,091,827	32.52
5	29 ม.ค. 91	รวมเขต		99	7,176,891	2,177,464	29.50
6	26 ก.พ. 95	รวมเขต		123	7,602,591	2,961,291	38.95
7	26 ก.พ. 00	รวมเขต	699	160	9,859,039	5,668,566	57.50
8	15 ธ.ค. 00	รวมเขต	813	160	9,917,417	4,370,789	44.07
9	10 ก.พ. 12	รวมเขต	1,253	219	14,820,400	7,285,837	49.16
10	26 ม.ค. 18	แบ่งเขตกับรวมเขต	2,199	269	20,243,791	9,549,924	49.16
11	4 เม.ย. 19	แบ่งเขตกับรวมเขต	2,369	279	20,623,430	9,072,629	49.16
12	22 เม.ย. 22	แบ่งเขตกับรวมเขต	1,623	301	21,283,790	9,344,043	43.90
13	18 เม.ย. 26	แบ่งเขตกับรวมเขต	1,880	324	24,224,470	12,295,339	50.76
14	27 ก.ค. 29	แบ่งเขตกับรวมเขต	3,813	347	26,224,305	16,070,957	61.43
15	24 ก.ค. 31	แบ่งเขตกับรวมเขต	3,612	354	26,658,638	16,944,931	63.56
16	22 มี.ค. 35	แบ่งเขตกับรวมเขต	2,851	360	32,436,170	19,216,670	59.24
17	13 ก.พ. 35	แบ่งเขตกับรวมเขต	2,417	360	31,860,156	19,622,332	61.59

חננו חננו

ภาคผนวก ข

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่องการจัดทะเบียนพรรคการเมืองเศรษฐกิจ

ด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย ได้รับจดทะเบียนพรรคการเมืองเศรษฐกิจไว้แล้ว ตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498 มีรายการดังต่อไปนี้

ทะเบียนเลขที่ 5/2498

วันรับจดทะเบียน 4 ตุลาคม 2498

ชื่อพรรคการเมือง พรรคเศรษฐกิจ

ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง เลขที่ 104 ตำบลสามเสนใน อำเภอดุสิต

จังหวัดพระนคร

ชื่อเลขาธิการพรรคการเมือง นายเทพ โชติพันธุ์

ชื่อของเลขาธิการพรรคการเมือง นายแคล้ว นรปติ

กำหนดนโยบายของพรรคการเมือง

อุดมคติของพรรคเศรษฐกิจ

"เศรษฐกิจก่อนอื่น"

แนวนโยบายของพรรคเศรษฐกิจ

พรรคเศรษฐกิจยึดมั่นในหลักประชาธิปไตยระบอบรัฐธรรมนูญที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศภายใต้กฎหมาย มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของราษฎร ราษฎรพึงมีส่วนปกครองตัวเองให้มากที่สุด โดยหาทางให้ราษฎรเข้าใจถึงระบอบการปกครองประชาธิปไตย

ที่แท้จริง ไม่ยอมให้ผลประโยชน์ส่วนบุคคลต่อส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์ของราษฎรหมู่มา
จะทานุบำรุงส่งเสริมอุปการะยกมาตรฐานของครองที่พองผู้ทำให้เสี่ยงชีพโดยการใช้จ่ายแรงงาน เช่น
ชวาเนา ชาวสวน กรรมกร เป็นต้น ซึ่งจะประนีประนอมประสานความคิดเห็นและจัดความแตกต่าง
โดยบุคคลทุกฝ่าย โดยให้ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน

พรรคเศรษฐกิจถือว่ารัฐพึ่งพิงมากกว่าตน

การต่างประเทศ

พรรคเศรษฐกิจจะทำทุกอย่างเพื่อรักษาสัมพันธภาพระหว่างประเทศจะยึดมติร่วมมือกับ
องค์การสหประชาชาติอย่างใกล้ชิดในเรื่องที่สัมพันธ์กับสวัสดิภาพของชาวไทย และจะถือมั่นในคติ
อันดีของสหประชาชาติจะจัดตั้งผูกพันและภาระซึ่งประเทศไทยได้รับจากอภิปโตภายนอกและ
จะดำเนินพันธไมตรีกับนานาประเทศทั่วโลก โดยไม่ถือฝ่ายและลัทธิเป็นเครื่องวินิจฉัย ทั้งจะได้
สนับสนุนให้ทุกประเทศได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ เพราะการอยู่ร่วมกันโดยสันติ
เท่านั้นที่จะยังโลกให้เกิดสันติภาพอันถาวร

การเมืองการปกครอง

พรรคเศรษฐกิจจะรักษาและดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยโดยเคร่งครัด อานาจ
อธิปไตยทั้ง 3 อย่างต่างจะเป็นอิสระโดยแท้จริง ไม่ก้าวก่ายกันแต่ประการใด

การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น จะเป็นของราษฎรโดยแน่นอน

ปัญหาที่มีส่วนได้เสียสำคัญของประเทศชาติ ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศควรมีสิทธิ
ออกเสียงด้วยตนเอง

เศรษฐกิจและการคลัง

พรรคเศรษฐกิจเห็นว่ารัฐจะต้องจัดระบบภาษีให้เป็นธรรมแก่สังคมยิ่งขึ้น ราษฎรควรเฉลี่ยรับภาระของภาษีเป็นทางนามาซึ่งสวัสดิภาพของราษฎรส่วนรวม โดยจะเลิกภาษีที่ไม่เป็นธรรม ท้าความยุ่งยากและเพิ่มภาระให้แก่ราษฎรโดยไม่จำเป็น จะรักษาเสถียรภาพของเงินตราตามวิธีที่ถูกต้อง การใช้จ่ายของรัฐจะต้องเป็นไปโดยประหยัด รัฐต้องเข้าส่งเสริมองค์การธนาคารให้ดำเนินไปด้วยความมั่นคง

จะรักษาคุณภาพแห่งการค้าระหว่างประเทศไว้ด้วยดี จะสนับสนุนให้คนไทยได้ทำการค้าให้มากที่สุดในด้านการผลิต รัฐต้องเป็นผู้ส่งเสริมและแนะนำริเริ่มและช่วยเหลือหรือควบคุมดำเนินการผลิตตลอดจนการขนส่งและจำหน่าย ทั้งนี้จำเป็นต้องขยายการสหกรณ์รูปค้าและรูปผลิตให้ทั่วประเทศ

จะจัดระบบอุตสาหกรรมเป็นการใหญ่ ทั้งอุตสาหกรรมในครอบครัว และอุตสาหกรรมขนาดใหญ

ปัญหาเรื่องที่ดิน ราษฎรต้องมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเองโดยทั่วไป โดยที่ขึ้นจำนวนเนื้อที่ดินพอควรแก่สภาพและฐานะ

ในเรื่องแรงงานนั้น เพื่อเคารพต่อแรงงานของมนุษย์ กรรมกรและกสิกร ควรจะได้รับความคุ้มครอง และการทำนุบำรุงเป็นพิเศษค่าจ้างแรงงานจะต้องอยู่บนรากฐานของความยุติธรรม และเป็นการจำเป็นที่จะต้องให้แรงงานที่ว่างเปล่าทำให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและประเทศชาติโดยมีวิธีบังคับ

ในด้านขานานานั้น เพื่อเคารพต่อแรงงานของมนุษย์ รัฐต้องให้ขานานามีความรู้สูงขึ้นในวิธีทำนาคันทันสมัย แบบไร่นาผสม เพื่อเลี้ยงครอบครัวได้ โดยมีใช้ทำนาแต่คันเดียว การบำรุงพืชและพันธุ์สัตว์เลี้ยงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ผลมากขึ้น ขานานาจะได้รับความมั่นใจว่าพืชและสัตว์เลี้ยงจะปลอดภัยจากโรคระบบและโจรผู้ร้าย รัฐจะต้องหาวิธีการนำเอาแรงงานธรรมชาติส่งเสริมด้วยวิทยาศาสตร์มาช่วยแรงคนให้มากขึ้น ส่งเสริมและรักษาคุณภาพของดิน ตลอดจนการจัดการชลประทานและการคมนาคมขนส่งพืชและสัตว์จากนามาสู่ตลาดโดยถือเป็นงานด่วนก่อนงานอื่น ๆ

การศึกษา

รัฐมีหน้าที่ให้การศึกษารัฐธรรมนูญ เป็นอยู่ เจริญและเหมาะที่จะอยู่ในสังคมมนุษย์ โดยจะต้องวางแผนการศึกษาของชาติอันแน่นอนและสัมฤทธิ์ผล รัฐพึงให้การศึกษาดูแลไม่หวังการตอบแทนเป็นเงินเป็นทอง จะต้องส่งเสริมการศึกษาทุกสาขาให้ได้มาตรฐานทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะอาชีวศึกษาให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวได้และรัฐพึงส่งเสริมอุดหนุนการศึกษาให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัยอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ต้องอาศัยศาสนา ประเพณีอันดีแก่ กล้าอบรมนิสัยราษฎรให้เป็นไปในทางที่ดี จะต้องฝึกหัดนิสัยให้ราษฎรและอนุชน ขาดซึ่งถึงการ เสียสละความสนใจส่วนตัว เพื่อส่วนรวม

ในการผลิตครูและส่งเสริมฐานะของครูนั้น รัฐพึงปรับปรุงส่งเสริมฐานะครูให้มั่นคง และมีเสถียรภาพให้สมเกียรติในฐานะเป็นแม่พิมพ์ของชาติ

การอยู่ดีกินดี

รัฐต้องจัดวางผัง เมืองของชุมชนแต่ละแห่ง และดำเนินการหรือตัดแปลง เพื่อให้เป็นไปในทางที่ราษฎรจะได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีพในทางปลอดภัยมากที่สุดจากโรค และในทางสวยงามสมสภาวะ

รัฐต้องหาวิธีให้ความสะดวกและสนับสนุนส่งเสริมการสร้างเคหะที่อยู่อาศัยให้พอเพียง รัฐพึงหาวิธีป้องกันโรคภัยไข้เจ็บก่อนวิธีการรักษาโรค ราษฎรที่เจ็บป่วยพึงได้รับการรักษาพยาบาลเปล่า

รัฐจำเป็นต้องอุปการะบุคคลที่ไร้งาน คนชรา เด็ก และสตรีไร้ที่อาศัย ผู้มีบุตรมาก และผู้ทุพพลภาพ ตลอดจนการฃาปนสงเคราะห์

รัฐพึงหาทางจัดระดับการครองชีพให้ได้อยู่คู่สภาพกับรายได้ของประชาชนมิให้ราษฎรได้รับความอดอยาก

การป้องกันและปราบปราม

ภายในประเทศนั้น รัฐพึงหาวิธีป้องกันอาชญากรรมมากกว่าปราบปราม การป้องกันประเทศนั้น รัฐพึงมีกำลังเพียงพอป้องกันประเทศมากกว่ารุกราน

จึงประกาศให้ทราบตามความในมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2498

ประกาศ ณ วันที่ 4 ตุลาคม 2498

รามราชภักดิ์

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ลพรรคการเมือง

แนวร่วมสังคมนิยม

ทะเบียนเลขที่

21/2517

วันรับจดทะเบียน

21 พฤศจิกายน 2517

ภาพเครื่องหมาย

พรรคการเมือง

ที่ตั้งสำนักงานใหญ่

บ้านเลขที่ 408 ถนนวิสุทธิกษัตริย์

ตำบลบางขุนพรหม เขตพระนคร

กรุงเทพมหานคร

ที่หัวหน้าพรรคการเมือง

นายแคล้ว นรปติ

ที่รองหัวหน้าพรรคการเมือง

นายเกริก ระวังภัย

ที่เลขาธิการพรรคการเมือง

นายพรชัย แสงชัยจ้

ที่รองเลขาธิการพรรคการเมือง

นายชาญ แก้วชูไส

ที่กรรมการอำนวยการอื่น

นายสุธี ภูพันธ์ุ

นายสนั่น อีระศิริโชติ

นายเพทาย โชตินุชิต

นายเจริญ ปราบณศักดิ์

นายวิจิตร วชานุทัศน์

นายวรพจน์ วงศ์สง่า

นายวิศิษฐ์ ศรีภัทรา

นายเฉลิม เป็นหาวัน

นายสุธี ปลื้มสาราญ

นายปวิธ วัฒนอัมพร

นายสุพรรณ สาคู

นายยุกต์ เจริญพันธุ์

แนวนโยบายและการดำเนินการ

1. นโยบายการเมือง

- ดำเนินการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- เสรีภาพของประชาชนในการพูด การเขียน การโฆษณา การนับถือลัทธิการเมือง และลัทธิศาสนา จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐ
- กำจัดอิทธิพลของต่างประเทศเพื่อความ เป็นเอกราชแห่งประเทศ

2. นโยบายการปกครอง

- จัดระบบบริหารให้สอดคล้องกับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยและเศรษฐกิจ

แบบสังคมนิยม

- พรรคนี้ มีนโยบายอย่างแน่วแน่ที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นทุกระดับ ตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยให้มีการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และควบคุมโดยประชาชน

3. นโยบายเศรษฐกิจการเงินและการคลัง

- พรรคนี้ จะดำเนินการปฏิรูตรัฐบาลต่าง ๆ เพื่อการสร้างสรรค์ความผาสุกให้แก่ประชาชน โดยมีหลักการว่า การปฏิรูตรัฐบาลของเอกชน ซึ่งหมายถึงสถาบันการเงินต่าง ๆ จะต้องดำเนินการภายใต้โครงการเศรษฐกิจแห่งชาติภายใต้การนำของรัฐ
- พรรคนี้ มีนโยบายให้การประกอบการของ เอกชนรวมตัวกัน เข้า เป็นสหกรณ์ของประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการผลิต และการจำหน่ายทุกชนิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการณ์ขึ้นและควบคุมขององค์การสหกรณ์แห่งชาติ

- ทรัพยากรแห่งชาติบรรดามี ให้ เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการก่อนหรือจัดสรรให้ประชาชนไทยได้มีสิทธิในการใช้ทรัพยากรตามความเหมาะสม

- พรรคนี้ มีนโยบายให้ธนาคารและสถาบันการเงินของ เอกชนมีหน้าที่ปรัวรรตเงินทุนในลักษณะสร้างสรรค์โครงการเศรษฐกิจแห่งชาติทุกสาขา

- จัดระบอบภาษี เพื่อให้บริการขั้นนโยบายการผลิตและส่งเสริมความสุขของประชาชนและให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ

4. นโยบายการเกษตรกรรม

- จัดให้เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเอง รัฐต้องวางแผนและขึ้นำการใช้ที่ดินในการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตเต็มที่และตรงกับความต้องการของประเทศ

- รัฐจะต้องดำเนินการปลดปล่อยหนี้สินของ เกษตรกรอย่างเป็นธรรม

- ส่งเสริมการผลิตและแรงงานการผลิตทางเกษตรให้มีประสิทธิภาพ และให้ได้รับค่าตอบแทนอย่าง เป็นธรรม

- เร่งรัดพัฒนาการผลิตโดยผ่านสหกรณ์ ผลผลิตจะต้องได้รับการจัดจำหน่ายให้ เกิดประโยชน์แก่ผู้ผลิต ผู้บริโภคในประเทศให้มากที่สุด

- ลดค่าเช่าและดอกเบี้ยของ เกษตรกรโดยความเป็นธรรม

5. นโยบายการอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

- รัฐเป็นผู้ดำเนินการอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน

- เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเกษตร และพัฒนาอุตสาหกรรมอื่น ๆ

โดยสนับสนุนทุนในประเทศก่อน เป็นอันดับแรก

- ไม่รับการลงทุนของต่างประเทศที่มีลักษณะเป็นการเอาเปรียบ

- ส่งเสริมการหัตถกรรมและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานนี้

- ส่งเสริมแรงงานทางอุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพ ให้ได้รับค่าแรงงานอย่าง เป็นธรรม และเหมาะสมต่อการดำรงชีพ

6. นโยบายการพาณิชย์

- พรรคนี้ มีนโยบายส่งเสริมให้มีสหกรณ์การพาณิชย์ทุกประเภทอย่างกว้างขวาง
- สนับสนุนให้การดำเนินการค้าระหว่างประเทศกระทำโดยรัฐหรือสหกรณ์

7. นโยบายการแรงงานแห่งชาติ

- ผู้ใช้แรงงานจะได้รับการประกันด้านสวัสดิภาพ สวัสดิการโดยเท่าเทียมกัน
- ผู้ใช้แรงงานทุกประเภทมีสิทธิและเสรีภาพในการก่อตั้งสหภาพแรงงานขึ้นเพื่อคุ้มครองผล

ประโยชน์แห่งตนและค่านิยมแห่งชาติ

- กำหนดค่าแรงงานและค่าจ้างให้กรรมกรและลูกจ้างทุกประเภท
- รัฐมีหน้าที่จัดหาปัจจัยแห่งชาติให้แก่กรรมกรและลูกจ้างในวัยชราและทุพพลภาพ
- ให้ความคุ้มครองแรงงานแก่สตรีและเยาวชน

8. นโยบายการศึกษา

- การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ
- รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาภายใต้นโยบายการศึกษาแห่งชาติจนสุดขีด

แห่งความสามารถในการศึกษาของแต่ละบุคคลโดยไม่คิดมูลค่า

- การจัดรูปแบบและเนื้อหาของศึกษานี้ จะต้องสอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจและ

ความต้องการของประเทศ

- ส่งเสริมการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์ ประชาธิปไตย และการผลิตเองท้องถิ่นรวมทั้งสถาบัน

วิชาการอื่น

- ส่งเสริมภาษาของชนชาติส่วนน้อยควบคู่กันไปกับภาษาไทยตามความต้องการของท้องถิ่น

9. นโยบายการศาสนา

- ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการนับถือและปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา รวมถึงลัทธินิยมใด ๆ ได้ ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อการปฏิบัติหน้าที่พลเมือง และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

10. นโยบายการวัฒนธรรม

- ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย และของท้องถิ่นทุกเชื้อชาติ
- อนุรักษ์วัฒนธรรมใด ๆ ที่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย และของท้องถิ่นทุกเชื้อชาติ

11. นโยบายการสาธารณสุข

- พรรคนี้มีนโยบายดำเนินการให้ประชาชนทุกท้องถิ่นได้รับการบริการสาธารณสุขการแพทย์ และการอนามัย
- การกระจายแพทย์ การสาธารณสุข ออกไปสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจัง
- จัดเวทีกณฑ์สำหรับประชาชนผู้มีรายได้น้อย โดยจัดให้เปล่า
- เร่งรัดการผลิตแพทย์ทุกระดับให้เพียงพอกับการรักษาพยาบาลตลอดจนทะนุบำรุงสุขภาพ และอนามัยของประชาชน
- แพทย์แผนโบราณยังมีคุณประโยชน์ต่อประชาชน พรรคนี้มีนโยบายส่งเสริมและพัฒนา

12. นโยบายรัฐสวัสดิการ

- พรรคนี้มีนโยบายจะจัดให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ตามความสามารถ และความจำเป็นในการดำรงชีวิต
- ในยามชราและทุพพลภาพ รัฐเป็นผู้จัดหาปัจจัยในการดำรงชีวิตให้
- เยาวชนผู้ยากไร้ จะได้รับการสงเคราะห์ทั้งในด้านความเป็นอยู่และการศึกษา

13. นโยบายการทหาร

- พรรคนี้มีนโยบายให้ทหารของชาติทำหน้าที่ป้องกันเอกราชและอธิปไตยของประเทศ
- พรรคนี้มีนโยบายจัดกำลังทหารเพื่อเตรียมการสงคราม

14. นโยบายการยุติธรรม

- พรรคนี้มีนโยบายให้กระบวนการยุติธรรมได้ดำเนินไปโดยอิสระและให้มีอำนาจตุลาการเป็นอำนาจอธิปไตยที่มาจากปวงชนชาวไทยอย่างแท้จริง

15. นโยบายการค้าต่างประเทศ

- พรรคนี้จะดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็นอิสระ
- เป็นมิตรกับทุกประเทศบนรากฐานแห่งความเสมอภาค ไม่แทรกแซงและสนับสนุนการแทรกแซงทางการเมือง เศรษฐกิจ และการทหาร ต่อประเทศใด ๆ
- ไม่ยอมรับการช่วยเหลือจากต่างประเทศที่มีพันธะ

วิธีดำเนินการตามหลักนโยบาย

วิธีการดำเนินการ เพื่อบรรลุตามหลักนโยบาย และข้อบังคับของพรรคแนวร่วมสังคมนิยม พรรคแนวร่วมสังคมนิยม ขอแถลงต่อประชาชนชาวไทยว่า การดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์แห่งพรรคนี้ ตามหลักนโยบายและข้อบังคับของพรรคนี้

พรรคเรายึดถือ วิธีทางระบอบประชาธิปไตย และการตราเป็นกฎหมายทุก ๆ นโยบาย ดังจะกล่าวดังต่อไปนี้

1. วิธีดำเนินการ เพื่อบรรลุนโยบายการเมือง พรรคจะอาศัยวิธีทางตามระบอบประชาธิปไตย และดำเนินการแก้ไข โดยวิธีทางรัฐสภา
2. วิธีดำเนินการ เพื่อบรรลุนโยบายการปกครอง พรรคจะดำเนินการเป็นขั้นบันได โดยประสานการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อบังคับและการตื่นตัวและความปรารถนาของประชาชนเป็นหลัก
3. วิธีดำเนินการ เพื่อบรรลุนโยบายเศรษฐกิจการเงินและการคลัง พรรคจะดำเนินการโดยการตรากฎหมาย โดยจะจัดตั้งองค์การสหกรณ์แห่งชาติขึ้น เพื่อทำหน้าที่ขึ้น
4. วิธีดำเนินการ เพื่อบรรลุนโยบายการเกษตรกรรม พรรคจะตราเป็นกฎหมายและประสานเข้ากันกับความตื่นตัวและข้อเรียกร้องของชาวนาไรชาวนา
5. วิธีดำเนินการ เพื่อบรรลุนโยบายการอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรม พรรคจะตราเป็นกฎหมายขึ้น เพื่อบังคับให้มีการปฏิบัติตามหลักนโยบายของพรรค
6. วิธีดำเนินการ เพื่อบรรลุนโยบายการแรงงานแห่งชาติ พรรคจะตราเป็นกฎหมาย ขึ้นที่ผลบังคับโดยรวดเร็วและใช้บังคับได้อย่างแท้จริง

7. วิธีดำเนินการเพื่อบรรลุนโยบายการศึกษา พระองค์จะดำเนินการตราเป็นกฎหมาย และจัดระบบการดำเนินการที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับหลักนโยบาย
8. วิธีดำเนินการเพื่อบรรลุนโยบายการศาสนา พระองค์จะดำเนินการส่งเสริมทุก ๆ วิถีทางให้ประชาชนได้เข้าถึงแก่นแท้ของศาสนาโดยเท่าเทียมกันโดยวิธีการโฆษณาและวิธีการทางกฎหมายควบคู่กันไป
9. วิธีดำเนินการเพื่อบรรลุนโยบายการวัฒนธรรม พระองค์จะดำเนินการโดยวิธีการโฆษณาอย่างกว้างขวาง และตามเป็นกฎหมายจำกัดวัฒนธรรมอันต่ำทราม
10. วิธีดำเนินการเพื่อบรรลุนโยบายการสาธารณสุข พระองค์จะดำเนินการโดยตราเป็นกฎหมาย โดยให้ประสานกับการค้นคว้าของประชาชน
11. วิธีดำเนินการเพื่อบรรลุนโยบายรัฐ สวัสดิการ พระองค์จะกระทำโดยการตราเป็นกฎหมาย
12. วิธีดำเนินการเพื่อบรรลุนโยบายการทหาร พระองค์จะต้องเลือกพื้นที่ทหาร ที่มีพรรคคนคิดที่คล้ายคลึงกัน หรือใกล้เคียงกันมาเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบายของพระองค์
13. วิธีดำเนินการเพื่อบรรลุนโยบายการยุติธรรม พระองค์จะดำเนินการโดยตราเป็นกฎหมาย
14. วิธีดำเนินการเพื่อบรรลุนโยบายต่างประเทศ พระองค์จะดำเนินการไปตามความเห็นชอบของรัฐสภา

การพิมพ์ ๘

ภาคผนวก ค

พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495

ให้ไว้ ๓ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2495

เจ็ดที่ 7 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมิหารมหาราภิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศชาติ และประชาชน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. 2495

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"องค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์" หมายความว่า กลุ่มบุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือไม่

"การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์" ได้แก่

- (ก) เลิกล้มการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือ
- (ข) การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของประเทศ อันทำให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือปัจจัยในการผลิตของเอกชนตกเป็นของรัฐโดยการรับหรือโดยวิธีอื่นอันมิได้มีการชดเชยค่าทดแทนอันเป็นธรรม หรือ

(ค) การบังคับ ด้วยการขู่เบียดเบียน ทำให้เกิดความหวาดกลัวกบฏ การก่อวินาศกรรมกบฏ หรือการใช้อุบายด้วยประการใด ๆ เช่น ยุยงให้มีความเกลียดชังระหว่างประชาชน ทั้งนี้ถ้ากระทำ

ด้วยความมุ่งหมายที่จะให้มีการยอมรับเอา ช่วยเหลือ สนับสนุนหรือบรรจุกิจวัตรประสงค์ตามที่ระบุไว้ใน (ก) หรือ (ข)

มาตรา 4 ผู้ใดกระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จนถึงตลอดชีวิต

มาตรา 5 ผู้ใดยุยง แนะนำ เลี้ยมสอนโฆษณา ชวน เชื้อ มั่วสุม สมทบ นิยมอ ตกลงกับผู้อื่น หรือกระเตรียมการที่จะให้มีการกระทำการอันเป็นคอมมิวนิสต์ก็ดี หรือรู้ว่ามีหรือจะมีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติช่วยปกปิดมิได้เอาความไปร้องเรียนขึ้นก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป จนถึงสิบปี

แทนพิมพ์ ตลอดจนสิ้นอันเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดตามความในวรรคก่อนให้รับเสีย

มาตรา 6 ผู้ใดเป็นสมาชิกขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงสิบปี

ผู้ใด เป็นหัวหน้า ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจนถึงสิบห้าปี

มาตรา 7 คนไทยผู้ใดกระทำการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 หรือมาตรา 5 ในต่างประเทศก็ดี หรือเป็นสมาชิกขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ตามมาตรา 6 ซึ่งตั้งอยู่ในต่างประเทศก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ

มาตรา 8 ผู้ใด เข้าร่วมประชุมในองค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นสมาชิกขององค์การนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนเข้าร่วมประชุมโดยไม่รู้ถึงลักษณะความมุ่งหมายในการประชุมนั้น

มาตรา 9 ผู้ใดกระทำการอุดหนุนแก่องค์การหรือสมาชิกขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ด้วยประการหนึ่งประการใดดังต่อไปนี้

- (1) ให้ที่พัก ที่อาศัย หรือที่ประชุมก็ดี
- (2) ชักชวนบุคคลอื่นให้เป็นสมาชิกหรือเป็นพรรคก็ดี
- (3) ให้เงิน หรือช่วยอุปการะด้วยประการอื่นก็ดี

มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงสิบปี

มาตรา 10 ถ้าความผิดได้กระทำความเสียหายต่อสิทธิขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ตามความมุ่งหมายขององค์การนั้น ผู้ที่เป็นหัวหน้า ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การนั้นก็ดี สมาชิกคนใด ที่เกี่ยวข้องในขณะกระทำความผิด หรือได้ร่วมประชุมในคราวประชุมใด ๆ ซึ่งได้มีการตกลงให้กระทำความผิดตั้งว่านี่ก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษเสมือนได้กระทำความผิดนั้น

มาตรา 11 ผู้ใดกระทำความร้ายหรือขู่ขู่ให้ร้ายจะกระทำความร้ายต่อร่างกาย ทรัพย์สิน หรือเกียรติยศชื่อเสียงก็ดี หน่วงเหนี่ยวกักขัง หรือขู่ขู่ให้ร้ายจะหน่วงเหนี่ยวกักขังก็ดี หรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันก่อให้เกิดความหวาดกลัวก็ดี เพื่อให้บุคคลใดปฏิบัติตามคำสั่งขององค์การอันเป็นคอมมิวนิสต์ หรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อวัตถุประสงค์ขององค์การ เช่นว่านั้น มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปจนถึงสิบปี

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ง

รายชื่อกระทู้ถามของนายแคล้ว นรนิติ ที่รับคำตอบจากรัฐบาล

ปี พ.ศ. 2495

1. เรื่อง เงินอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์
2. เรื่อง วิทยุโทรภาพ
3. เรื่อง การจับกุมเจ้าของบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์เกียรติศักดิ์

ปี พ.ศ. 2496

1. เรื่อง การสั่งถอนใบอนุญาตของนายทอบ อุตัยเฉลิม
2. เรื่อง การบรรจุและย้ายครูประชาบาล
3. เรื่อง การฆาตกรรม นายอารีย์ สีวีระ
4. เรื่อง การเพิ่มขึ้นนักเรียนของโรงเรียนประจำอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
5. เรื่อง คลื่นการค้ากับต่างประเทศ
6. เรื่อง การจัดหาให้มีการประปาในจังหวัดขอนแก่น
7. เรื่อง โรงเรียนอนุบาล จังหวัดขอนแก่น
8. เรื่อง การกู้เงินสหกรณ์

ปี พ.ศ. 2497

1. เรื่อง ทางหลวงจังหวัดขอนแก่น
2. เรื่อง การกู้เงินจากธนาคารโลก
3. เรื่อง การสร้างอ่างเก็บน้ำตามโครงการชลประทานภาคอีสาน

4. เรื่อง ส.ส.พร มลิตอง หาย
5. เรื่อง ผู้บัญชาการทหารบกกับคณะไปราชการต่างประเทศ

ปี พ.ศ. 2498

1. เรื่อง การย้ายโรงคัมภีร์สุราษฎร์ธานีขอนแก่น
2. เรื่อง ปัญหาการอพยพราษฎรภาคอีสาน
3. เรื่อง การประชุมอนุกรรมการทางทหารตามสนธิสัญญา มนิลา (ซีเอาโต)
4. เรื่อง การดำเนินการศึกษาแผนใหม่
5. เรื่อง การช่วยเหลือชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
6. เรื่อง การช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่มีที่เรียน
7. เรื่อง การสร้างอ่างเก็บน้ำ
8. เรื่อง ค่าครองชีพของประชาชน
9. เรื่อง ทางหลวงจังหวัดขอนแก่น
10. เรื่อง การไปราชการต่างประเทศของท่านนายกรัฐมนตรี
11. เรื่อง ตลาดข้าวของประเทศไทย
12. เรื่อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรไปตรวจราชการ
13. เรื่อง การประชุมแอฟริกา - เอเชีย
14. เรื่อง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลังไปราชการต่างประเทศ

ปี พ.ศ. 2499

1. เรื่อง การส่งน้ำมันกลับคืนประเทศ
2. เรื่อง การส่งเสริมอุตสาหกรรมขั้นรากฐานของประเทศไทย
3. เรื่อง การดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศไทย
4. เรื่อง การยกฐานะพนักงานรายวันขึ้นเป็นข้าราชการวิสามัญ

ปี พ.ศ. 2501

1. เรื่อง การให้สัมภาษณ์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ แก่หนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา
2. เรื่อง การใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน

ปี พ.ศ. 2512

1. เรื่อง การขาดแคลนน้ำในฤดูหนาวของชาวจังหวัดขอนแก่น
2. เรื่อง การเวนคืนที่ดินสำหรับการสร้างเขื่อนอุบลรัตน์
3. เรื่อง น้ำท่วมข้าวราษฎรจังหวัดขอนแก่น

ปี พ.ศ. 2513

1. เรื่อง ไทยถูกแย่งตลาดข้าว
2. เรื่อง การตั้งโรงพยาบาลเพิ่มขึ้นที่อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น
3. เรื่อง ราษฎรจังหวัดขอนแก่นขาดน้ำกินน้ำใช้ และน้ำท่าหนา
4. เรื่อง เจ้าหน้าที่ขโมยและจับกุมราษฎรที่อยู่ในเขตป่าสงวน
5. เรื่อง นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา
6. เรื่อง การกักตุนข้าวของชาติ

ปี พ.ศ. 2514

1. เรื่อง องค์การแก้ว
2. เรื่อง ป่าสงวนทับที่ทำกินของราษฎร
3. เรื่อง ราษฎรจังหวัดขอนแก่นขาดน้ำในการบริโภค
4. เรื่อง การเลิกกิจการโรงพยาบาลสุรินทร์ในจังหวัดขอนแก่น

ปี พ.ศ. 2518

1. เรื่อง ราษฎรลดข้าวลดน้ำ

ปี พ.ศ. 2519

1. เรื่อง การสำรวจน้ำดื่มในอ่างไทย
2. เรื่อง การส่งเสริมราคาปอ
3. เรื่อง ภัยน้ำท่วมและภัยราคาตก
4. เรื่อง การขจัดระเบียบนักศึกษาที่จังหวัดขอนแก่น
5. เรื่อง ที่ดินของกรมธนารักษ์
6. เรื่อง การควบคุมสถานีวิทยุกระจายเสียง
7. เรื่อง ภัยน้ำท่วมที่ยังมี
8. เรื่อง การจำหน่ายราคาข้าวสารราคาถูกให้ประชาชน

ปี พ.ศ. 2527

1. เรื่อง ภัยน้ำท่วมและภัยราคาตก

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวสาราน ชื่อสกุล ศิริบุรี

เกิดวันที่ 3 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2505

สถานที่เกิด อำเภอ เชียงยูน จังหวัดมหาสารคาม

สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 47 หมู่ 9 ตำบลคอนเงิน อำเภอ เชียงยูน
จังหวัดมหาสารคาม 44160

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านหนองไผ่ ตำบลโพหนอง
อำเภอ เชียงยูน จังหวัดมหาสารคาม 44160

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2521 มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียน เชียงยูนพิทยาคม
- พ.ศ. 2524 ป.กศ. จากวิทยาลัยครูมหาสารคาม
- พ.ศ. 2527 พ.ม. กองวิทยฐานะ กรมการฝึกหัดครู
- พ.ศ. 2531 กศ.บ. (วิชาเอกประวัติศาสตร์ วิชาโทภาษาไทย)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- พ.ศ. 2537 กศ.ม. (ประวัติศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

แนวความคิดทางการเมืองและบทบาทของนายแคล้ว นรปติ
ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

บทคัดย่อ
ของ
สารานุกรม ศิริบุรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชา เอกประวัติศาสตร์

มีนาคม 2537

ปริญญาโทนี้มุ่งศึกษาการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง แนวความคิด บทบาททางการเมือง และสภาพปัญหาทางการเมือง ของ นายแคล้ว นรปติ ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ระหว่าง พ.ศ. 2495 - 2529

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า สาเหตุที่ทำให้ นายแคล้ว นรปติ เข้ามามีบทบาททางการเมืองใน พ.ศ. 2495 นั้น เพราะต้องการเข้ามาแก้ปัญหาคือความเดือดร้อนของประชาชนในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การอยู่ในสังคมระดับล่างทำให้ได้รู้เห็นถึงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ตลอดจนประสบการณ์ทางการศึกษา โดยเฉพาะทางด้านกฎหมาย ทั้งหมดนี้มีส่วนผลักดันในการเข้ามาเป็นนักการเมืองในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นนักการเมืองฝ่ายค้านตลอดระยะเวลาในการเป็นผู้แทนราษฎร

แนวความคิดที่สำคัญของนายแคล้ว นรปติ คือ การยึดมั่นในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนการต้องการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นแบบสังคมนิยม บทบาทในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นายแคล้ว นรปติ ได้พยายามเสนอความคิดเพื่อให้เกิดผลทางด้านปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ในทางนิติบัญญัติโดยพยายามคัดค้านร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เห็นว่ามมีผลกระทบต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่ หรือพยายามผลักดันร่างพระราชบัญญัติที่เห็นว่ามประโยชน์ต่อประชาชน การทำหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ด้วยการตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติ การอภิปรายทั่วไป การลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี แต่เนื่องจากการเป็นสมาชิกฝ่ายค้านและมีแนวความคิดเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมจึงเป็นปัญหาสำคัญในการทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

KLAEW NORAPATI'S POLITICAL THOUGHT AND HIS
ROLE AS A MEMBER OF PARLIAMENT

AN ABSTRACT

By

SAMRUAN SIRIBUREE

Presented in the partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in History
at Srinakharinwirot University

March 1994

This thesis is meant to study the factors that have driven klaew Norapati to participate in politics, his thoughts, his roles and also his problems from 1952 - 1986. During this period of 34 years, Klaew was elected Member of Parliament several times. After the political changes in Thailand in 1932, people were then able to take part in general elections. Klaew considered that his upbringing in a lower level of society, his educational background in a law school, and his experience in local politics should have provided him with enough information in order to serve as an M.P. and to improve people's conditions, especially people in rural areas. Throughout his tenure in the parliament, Klaew was always with an opposition party.

Although he sticks to democracy, Klaew prefers socialist ways to economic development. As an M.P., he tried to materialize his thoughts by questioning the government, proposing bills and amendments, asking for general debates and sometimes casting a vote of no confidence to a minister or the whole cabinet. However, as Klaew was always with the opposition parties and adhered to socialist principles of economics, his performances as an M.P. could not be counted as a success.